

Hírközlési Múzeumi Alapítvány

Évkönyv

Hírközlési Múzeumi Alapítvány
Évkönyv
2008–2009

Budapest, 2010

A megjelenést támogatta

© Bartók Ibolya, Egervári László, Hajdú József, Halász Alexandra, Jakab László,
Kovács Adrienn, Kozmáné Grünwald Éva, Makkai-Várkonyi Ildikó,
Nikodém Gabriella, Rázga Lászlóné, Schuller Ágnes, Szabó Jenő

Kiadja a Hírközlési Múzeumi Alapítvány

Felelős kiadó: Egervári László ügyvezető igazgató

Szerkesztő: Bartók Ibolya

Angol fordító: TextWize

Fotók: Hajdú József, Halász Alexandra, illetve a Posta- és a Bélyegmúzeum archívumából

Címlap: A Bélyegmúzeumban 2009-ben forgalomba bocsátott japán–magyar közös kiadású kisív és az Assisi Szent Ferencre emlékező bélyeg; a Lengyel szeptember eseménysorozat, benne a Postamúzeum Múltidéző képek című kiállításának meghívója és a Kis... skatulyaszívek című 2008. évi levélszekrény-történeti tárlatának részlete

Nyomdai előkészítés, képfeldolgozás: CICERÓ Kft.

Nyomás: CIER-PRINT Bt.

ISSN 1787-1433

Előszó

Kedves Olvasó, ha Ön ismeri a Hírközlési Múzeumi Alapítvány korábbi éveiben kiadott évkönyveit, ahogy kézbe veszi ezt a kötetet, azonnal érezheti, hogy valamilyen változás következett be, valamilyen szokatlan dolog történt, történhetett az alapítvány életében, amely kihatott az alapítvány működésére és magára az évkönyv készítésére is! Az, hogy a munkánk során változás következik be, önmagában még nem említésre méltó esemény, hisz feladatainkat eddig is állandóan változó körülmények között kellett végeznünk. Ezért mi is mondhatjuk, és a gyakorlatban is tapasztalhatjuk, mennyire igaz az ókori filozófusok megállapítása, miszerint „csak a változás az állandó”. A változások jelét mutatja az is, hogy az utóbbi időben alkalmazott keménykötés helyett puhafedelű lett az évkönyv borítója, mint kezdetben, az évkönyvek kiadásának első éveiben, de azért megtartva a korábbi évkönyvek jellemző arculatát és tartalmi színvonalát. A terjedelem is kissé visszafogott, a két év eseményei, cikkei egy évnyi terjedelemben korlátozódtak, igaz ilyen összevonas történt már az 1999/2000-es és a 2003/2004-es években.

A változások eme külső jelei azonban nem lényegiek, az igazán fontos dolgok belül találhatók, a kevésbé lényeges dolgok mögött. Az első ilyen változás az, hogy Kurucz István kuratóriumi elnök úr helyett, aki az alapítvány 1990. évi megalakulása óta írta az évkönyvek előszavát, most én írom azt, aminek okai kiderülnek a Historia domus sorából. A másik ilyen, külső jegyekben is megnyilvánuló változás, hogy a könyv impresszum oldalán most a három alapító logója helyett egyedül a Magyar Posta Zrt. emblémája látható, mivel ez az évkönyv csak a Magyar Posta Zrt. támogatásával tudott megjelenni.

Nagy köszönet a Magyar Posta Zrt. új felső vezetőinek, akik rövid idő alatt oly módon vették át az intézmény vezetését, hogy a nemzeti kulturális és tudományos történelmi értékű gyűjtemények kezelésére, megőrzésére létrehozott alapítványt e tevékenységében is támogatták. Bizonyossá vált számukra, hogy a magyar postatörténet és a komplex postai szolgáltatás múltjának kizárólagos megőrzője a Postamúzeum, amely nemcsak egy kis szeletét, hanem a szakmatörténeti múlt teljes örökségét őrzi és dolgozza fel tudományos igényvel. Megérették és megértették, hogy ezek a gyűjtemények páratlan és pótolhatatlan nemzeti kincset képeznek. A múzeumainkban és kiállítóhelyeinken őrzött műtárgyakra bármely európai ország büszke lenne. Legyünk hát mi is büszkéek, hogy ilyen gazdag hírközlés-történeti nemzeti kincsel rendelkezünk. Köszönjük a postai vezetők hozzáállását, nemzeti értékeink megőrzéséhez nyújtott szellemi és anyagi támogatását.

Kurucz István két évtizeden keresztül irányította lelkiismeretesen a Hírközlési Múzeumi Alapítvány kuratóriumának munkáját. Elkötelezettsége, az alapítványhoz és a múzeumokhoz való kötődése tiszteletre méltó jelenleg is. Az elnök úr minden gondolatát, cselekedetét az alapítvány működése, fejlődése, stabilizálása és elismertségének növelése vezérelte. Nagy gondot fordított arra, hogy ismertségünk és elismertségünk meg legyen nemcsak az alapítóknál és a múzeumi világban, hanem az egész országban, sőt azon túl is. Kiváló segítője, munkatársa volt Kovács Gergelyné Irénkének, aki már az alapítvány

létrehozatala előtti időkből is a Postamúzeumot és a hozzá tartozó kiállítóhelyeket igazgatta. Kettejük kiváló munkájának köszönhető, hogy a Postamúzeum és a Bélyegmúzeum ez idő tájt élte meg fénykorát.

Kurucz István elnök úr önzetlensége, szerénysége bámulatos volt, munkaszeretete, elkötelezettsége pedig példamutató. Személyében ötvözte a három alapító vállalatot, egyszerre volt postás, „matávós” és „antenna hungáriás”. A múzeumok sikerét őszinte, önzetlen örömmel élte meg. Amikor 2002-ben a Postamúzeum az Év Múzeuma lett, örömteli és felejthetetlen élményt jelentett számára, nagyobb, mintha ő kapott volna személyes elismerést vagy kitüntetést. Ugyancsak a meghatottságig örült a miskolci Teletár megvalósításának és megnyitásának, úgy érezte, mintha a Gyáli úti raktárban már-már feledésbe merült, becsomagolt berendezések és készülékek Miskolcon újraéledtek és újra működésbe léptek volna. Érthető tehát, hogy a 2009. év végére kialakult helyzetben nem tudta tovább vállalni a kuratóriumi elnöki teendőket. Két évtizedes munkáját, segítségét ezúton is tisztelettel köszönjük, tudjuk, hogy amit lehetett, mindent megtett értünk.

Nekünk azonban minden nehézség ellenére munkánkat tovább kell folytatni, és csak reménykedünk, hogy eljön az idő, reményeink szerint mihamarább, amikor a szakmúzeumokban végzett munka is felértékelődik, és megfelelő helyére kerül. Mert el kell jönni annak az időnek, amikor a kultúra széles tárháza és azon belül a szakmúzeumok nem teherként jelennek meg a társadalomban, hanem értékkeremtő és értékőrző tudásműhelyekként, amelyek az új generációk sorának adják át a pótolhatatlan használható tudást és tapasztalatot. Ehhez a munkához próbálunk erőt meríteni Kurucz elnök úr példájából.

A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2008. évi beszámolója

Igazgatás és gazdálkodás

A 2008. év sok változást hozott az alapítvány életében. Ha jellemezni akarnánk ezt az évet, mondhatnánk a változások évének is. De nemcsak az alapítvány belső élete, hanem a tágabb és szűkebb környezetünk is jelentősen megváltozott. Az ország gazdasági helyzete nehezebbé vált. Alapítóink, mint piacvezető nagyvállalatok, a piac feltételeihez gyorsan igyekeztek alkalmazkodni, ezért mindegyiknél jelentős, mélyreható változás következett be. A Magyar Posta Zrt. új székházba költözése sokkal több volt, mint egy egyszerű átköltözés. Ez egy korszakváltás volt, amely kihatott a teljes irányítási rendszer változására is. A Magyar Telekom Nyrt. szintén jelentős szerkezeti és személyi változásokat hajtott végre. Az Antenna Hungária Zrt. pedig a digitális műsorszórás tender megnyerésével egy új pályára lépett, és piaci reményei és lehetőségei nagymértékben kitértültek. Erősen reméljük, hogy az alapítóinknál bekövetkezett gyors alkalmazkodások azt eredményezik, piaci helyzetük javul, gazdaságilag stabilizálódnak, ezáltal társadalmi kötelezettségvállalásuknak eleget tudnak tenni, és így bővülő formában tudják tovább folytatni alapítványi támogatásaikat.

Ha a szűkebb környezetünket tekintjük, akkor láthatjuk, hogy a Hírközlési Múzeumi Alapítványnál is változások sora következett be az elmúlt évben. 2008. január 1-jén a Postamúzeum élére, majd február 1-jétől a Bélyegmúzeum élére került új igazgató. 2008 I. negyedévében az alapítvány irányító testületének vezetőivel – a kuratórium elnökének és a felügyelőbizottság elnökének – egyetértésével egy átfogó célvizsgálatot indítottunk el, amely a gazdasági tevékenységünk átvilágítására irányult. A vizsgálat célja az volt, hogyan tudjuk hatékonyabbá, eredményesebbé tenni a számviteli, pénzügyi folyamatokat úgy, hogy jelentősen csökkenjenek a területen észlelt hibák és hiányosságok. A vizsgálat eredményes volt. A háromtagú vizsgálóbizottság javaslataira egy megvalósítási ütemterv készült, amelynek gyakorlati végrehajtása megtörtént.

Ennek eredményeként 2008. július 1-jétől a gazdasági csoport élére új gazdasági csoportvezető került, aki rész munkaidőben napi 4 órában látja el ezt a feladatot. 2008. augusztus hónaptól megvalósult az elektronikus banki átutalás. Jelentősen javult a számviteli, adóbevallási fegyelem 2008. szeptembertől, 0-ás egyezőség áll fenn október óta az APEH folyószámlákon. Az elmúlt fél évben egyetlen figyelmeztető, elmarasztaló levelet sem kaptunk. A nagy forgalmú múzeumainkban, kiállítóhelyeinken (Postamúzeum, Bélyegmúzeum, Nagyvázsony, Balatonszemes) APEH által hitelesített pénztárgépet állítottunk be, ezzel is könnyítve a nyújtadási kötelezettséget.

Pályázatok

Az elmúlt évben 14 pályázatot adtunk be, és 3 pályázatunk nyert, összesen 1 705 000 Ft értékben. Ebből egy pályázat az NKA Múzeumi Szakmai Kollégiuma által kiírt pályázat

volt, amellyel 280 000 forintot nyertünk műtárgyvédelemre, dexion polcrendszer vásároltunk. A másodikkal, az Oktatási és Kulturális Minisztérium által meghirdetett, Hogy unokáink is lássák – A műszaki örökség reneszánsza 2008 elnevezésével 1 100 000 Ft támogatásban részesültünk multimédiás eszközök beszerzésére, Miskolcra projektort, számítógépet, infópultot, VHS-DVD lejátszót vásároltunk rajta. A harmadik a Magyar Posta Zrt. ifjúsági bélyeggyűjtés támogatására kiírt pályázata volt, amellyel 325 000 forintot nyertünk, amit bélyeggyűjtő csoportok foglalkoztatásának támogatására fordítottunk.

Gyűjteményi munkák

A Postamúzeumban az alábbi gyarapodást regisztráltuk 2008-ban:

Tárgyi gyűjtemények	409 db
Dokumentációs gyűjtemények	1308 db
Könyvtár	167 db

A Bélyegmúzeum gyűjteményei az alábbiak szerint gyarapodtak:

Magyar bélyegek gyűjteménye	9 032 db
Külföldi bélyegek gyűjteménye	24 480 db
Vegyes gyűjtemények	457 db
Könyvtár	49 db

A 2008. évben beletárolt műtárgyak megoszlása a Postamúzeumban:

Vásárlás útján beszerzett műtárgy	984 db	849 000 Ft értékben
Hivatalos átadással	404 db	
Gyűjtéssel	142 db	
Ajándékozással	297 db	

A Bélyegmúzeum beletárolt tételei:

Részben vásárlás, részben ajándékozás címén gyarapodott a gyűjtemény dr. Lovász Andrástól 8454 darabbal 1 150 000 Ft értékben, a Julian G. Clive Alapítvány finanszírozásával.

A többi tétel hivatalos átadással került a múzeumba.

Könyvtári összes kiadásaink 126 235 Ft, évkönyvbeszerzés nélkül.

Beruházás

A Bélyegmúzeum tűzoltó készülékének cseréje fizikailag befejeződött már 2007-ben, de az engedélyek beszerzése és a végleges üzembe helyezési eljárás 2008-ban zárult le. A végszámla kifizetése is ezt követően történt. Fontos és nem értékében, hanem jellegében jelentős számunkra a pályázati támogatással megvalósult multimédiás eszközök beszerzése, amelyek a miskolci Teletárba kerültek, és segítik az ottani múzeumpedagógiai munkát. A nagy beruházáson kívül csak kisebb, elsősorban számítástechnikai eszközök beszerzése valósult meg, számítógép- és monitorvásárlásra, valamint fotóeszközök beszerzésére 780 000 Ft-ot fordítottunk. Ezen túl csak kis értékű eszközök pótlására került sor (pl. porszívó stb.).

Kiállítások

A kiállítások a múzeumok számára fontos események, amelyek tükrözik az ott folyó tudományos és muzeológusi munkát, egyben találkozhatnak a múzeumokat látogató, ugyan az utóbbi időben fogyatkozóban lévő, de számunkra nagyon fontos nagyközönséggel és a szakma képviselőivel, vagyis a társmúzeumok munkatársaival.

A Postamúzeum kiállításai

- Február 15-én a Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Pénzverő Zrt. és a Hírközlési Múzeumi Alapítvány közös rendezésében emlékeztünk meg a *115 éves telefonhírmondóról*, összekapcsolva az emlékérem-kiadást a Postamúzeum időszakos kiállításával.
- Április 30-án a *115 éves a telefonhírmondó* című kiállítást a Magyar Telekom székházába vittük át, ahol a Puskás Tivadar Távközlési Technikum diákjaival közösen emlékeztünk meg az iskola névadójáról, s ünnepeltük meg a telefonhírmondó feltalálásának évfordulóját.
- Június 20-án nyitottuk meg a Postamúzeumban a *Kis... skatulyaszívek* című időszaki kiállítást, amelynek időtartamát a fokozott érdeklődés miatt, eredeti terveinktől eltérően meghosszabbítottuk.
- Október 9-én, a Postai Világnapon Pécssett került sor a *Távírón virágot* című kiállítás megnyitására a dísztáviratok megjelenésének 80. évfordulója alkalmából, ízelítőt adva a múzeum táviró-, illetve táviratgyűjteményéből.
- Októberben a Budapest 5. postahivatal fogadóterébe kihelyezett, négy vitrinből álló kamarakiállítást készítettünk.
- November 6-án az Osztrák Konzulátus, Pécs városa, valamint a Magyar Posta Dunántúli Igazgatósága kezdeményezésére és felkérésére emlékkiállítást rendeztünk és előadást tartottunk az I. világháború postaszolgálatáról, a háború befejezésének 90. évfordulójára.

A Bélyegmúzeum kiállításai

- Február 27-én a Húsvét bélyeg ünnepélyes forgalomba bocsátása, húsvéti tojásokból kiállítás, bemutató és tojásfestő foglalkozások a Bélyegmúzeumban.
- Február 27-én *Hímes húsvét* kiállítás a Pécs 1. postahivatal fogadóterében.
- Május 16-án *Reneszánsz a bélyegképeken* bélyegnapi kiállítás a Mabéosz-székházban.
- Június 17-én *Szőlő és bor a világ bélyegein* kamarakiállítás a debreceni Delizsánsz kiállítóteremben.
- Július 3-án a Biblia Éve alkalmából *Más juhaim is vannak nekem* című időszaki kiállítás a Bélyegmúzeumban.
- Július 29-én *Kisemlősök bélyegen* kiállítás a Pécs 1. postahivatal fogadóterében.
- Október 3-án *A bélyegtől a pannóig*, a 100 éve született Konecsni György emlékkiállítás a Bélyegmúzeumban.
- Október 21-én *Városi közlekedés Európában* címmel a Földalatti Vasúti Múzeumban Európa országainak tömegközlekedési járműveit bemutató kamarakiállítás.
- November 21-én a Nagymánya-bélyegek összefüggései.

Tudományos munka

A muzeológusi, gyűjteménykezelői munka fontos része a kutatás és az annak eredményeként megjelenő cikkek, publikációk. Az évkönyvek sorában különösen érdekes és értékes cikkek jelentek meg, amelyeknek különös jelentőségét az adja, hogy mögötte igen alapos kutatás ad biztos támaszt, és a tényadatok valóságához nem férhet kétség. Attól függetlenül, hogy az évkönyv tartalmát külön részleteznénk, hiszen azt itt nem tehetjük meg, néhány szerzőt név szerint is indokolt kiemelni, akiknek cikkei más kiadványokban, illetve médiában is megjelentek: Szabó Jenő, Makkai-Várkonyi Ildikó, Nikodém Gabriella, Jakab László és Bartók Ibolya. Kutatómunkájuk megalapozza azt a komoly munkát, amelyet intézményeinkben végzünk, amelyekre joggal lehetünk büszkéek. Forgatókönyvek közül egyet emelünk ki, Sajtós Gáborné munkáját, aki ez évben debütált, mint kiállítási forgatókönyv készítője, és elsőre is kiváló profi munkát végzett.

Restaurálás, műtárgyvédelem

2008 a restaurálások tekintetében a restanciák rendezésének és a tervezett feladatok megvalósításának éve is volt. Az alábbi műtárgyak restaurálására került sor:

- A Baross család hagyatékából származó ülgarnitúra – amely 2005 óta állt restaurálás alatt – augusztusban visszakerült a Postamúzeumba, ahol jelenleg az állandó kiállításban megtekinthető. A restaurálás ára áfával együtt 353 940 forint volt.
- A postai járműgyűjtemény T.11-91.1.0. leltári számú, ún. kis kariolekosijának restaurálása is megtörtént 2008-ban. Két – komoly referenciákkal rendelkező – kocsikészítő és -restaurátor cégtől kértünk árajánlatot, s végezetül, mérlegelés után a keszthelyi Helikon Kastélymúzeum Kht. hintójavító műhelyével végeztettük el a munkát, bruttó 830 400 forintért. A Balatonszemesről szeptember 11-én elszállított jármű a felújítás után december 8-án került vissza helyére, egyelőre a kocsiszín védettségébe.
- A D.24.2. jelzetű eredeti forrásértékű fényképek gyűjteményébe tartozó Klósz György-fotóalbumok restaurálására két cégtől kértünk árajánlatot. Az egyik, az érdi székhelyű Foka Art Bt. két eredeti, a századfordulón készített távbeszélő-történeti fotókat tartalmazó albumot (D.24-276.1., D.24-273.3.) restaurált bruttó 331 200 forintért, míg az OSZK Soros Könyvrestaurátor Műhely Kft. a budapesti távbeszélő-hálózatról készített eredeti felvételeket tartalmazó album (D.24-276.5.) restaurálását végezte el, bruttó 230 000 forintért.
- A Postaautó Duna Zrt. Egressy úti telephelyén két gépi őrítésű levélszekrényt újítottunk fel saját forrásból, bruttó 100 000 forintért, amelyeket a levélszekrény-projektben használunk majd fel.
- A T.16-os jelű távbeszélő-történeti gyűjtemény részére Cserti Viktor villamosmérnök két fadobozos fali telefonkészülék (T.16-84.195.0., T.16-2007.22.1.) felújításával gyarapította kiállítható tárgyaink sorát, bruttó 48 000 forintért.

A Postamúzeum műtárgyainak restaurálására 2008-ban bruttó 1 885 200 forintot fordított.

Közönségkapcsolatok

- A hagyományos rendezvényekre 2008-ban is sor került. A Nemzeti Múzeum kertjében megtartott Múzeumok Majálisán mindkét múzeumunk saját kiállítószóval vett részt.

- Május 17-én, az Információs Társadalom Világnapján ismét visszatértünk alapbázisunkra, Diósdra. Itt került sor a Zelenka Lászlóról írott könyv ünnepélyes bemutatására.
- A Múzeumok Éjszakájára június 21-én került sor, amely alkalomból a Reneszánsz év 2008 rendezvénysorozathoz kapcsolódtunk. Az előző nap megnyílt postamúzeumi levélszekrény-történeti kiállítással egy időben megnyílt Tóth Erzsébet üvegfestő kamarakiállítás is, amely témájával kapcsolódott a reneszánsz kori hírközléshez. A korhű hangulat érdekében az auditoriumban reneszánsz muzsikával vártuk az érdeklődőket. A Bélyegmúzeum is egy nagyon színvonalas zenei betéttel fokozta a mozgalmas éjszaka élményét.
- Hollókőn a szokásos Szent Iván-napi ünnepségünk vendégeit a délvidéki Török testvérek zenei produkciója örvendeztette.
- A szeptemberi Kulturális Örökség Napjain a Postamúzeumban az elmúlt évben évfordulós Lotz Károly volt a fókuszban, természetesen a múzeum műtárgyai mellett.
- 2008-ban 6 tévéfelvétel, 3 rádióriport és több újságcikk készült a Postamúzeumban és a Postamúzeumról.
- A Bélyegmúzeum együttműködése változatlanul folyamatos a Mabéosz és a Mafitt elnökségével, tagságával.
- A Mafitt a Bélyegmúzeumban tartotta a Ryan-émlékülést május 17-én.
- A Bélyegmúzeum lett a székhelye az ez évben alakult Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társaságnak, akik rendszeresen itt tartják összejöveteleiket.
- Változatlanul zajlik a Lágymányosi Bélyegyűjtő Körrel együttműködésben folytatott Bélyegmúzeumi beszélgetések rendezvénysorozat minden hónap harmadik szombatján.
- Minden második szombaton a Bélyegmúzeumi Ifjúsági Filatelista Kör tartja foglalkozásait a múzeumban.
- 2008-ban két alkalommal a Bélyegmúzeum volt a helyszíne a Magyar Posta Zrt. bélyegeinek ünnepélyes forgalomba bocsátásának, egy alkalommal a 2009. évi bélyegkibocsátási tervet ismertető sajtótájékoztató is itt került megrendezésre.
- A múzeum kapcsolatot épített az Internetes Bélyegyűjtő Körrel, az együttműködés eredményeként a létező filatéliai irodalom feltérképezése kezdődött meg.
- Rendszeresen biztosít anyagot a gyerekeknek szóló Süni Magazin cikkeihez, amelyek az állatokat ábrázoló bélyegekkal illusztrálva jelennek meg, a Bélyegmúzeum elérhetőségeit is közölvé.
- A BMF nyomdász hallgatói és a Nyomdaipari Szakközépiskola diákjai mellett rendszeresen tervezett kapcsolatot épített ki a Képzőművészeti Egyetem Restaurátor Tan-székének papírrestaurátor hallgatóival.
- A *Posta* című szaklap számára rendszeresen biztosít anyagot, illusztrációt. 2008-ban 12 kutatót fogadott és szolgált ki.
- Rendszeresen részt vesz a Múzeumi Sajtókávéház és az Egy csepp emberség estek rendezvényein, ahol beszámol a Bélyegmúzeum programjairól, rendezvényeiről.
- Nagy gondot fordít a múzeum honlapjának állandó frissítésére, fejlesztésére. A honlapon minden aktuális esemény követhető beszámolókkal, képekkel, videóval.
- Megújították a Bélyegmúzeum megjelenését a különböző Internetes portálokon, a Révay Lexikon és az Erzsébetváros nevezetességeit bemutató kiadványok szócikkeiben.
- Rendszeresen biztosít múzeumi szóró- és reklámanyagot az erzsébetvárosi rendezvényeken való megjelenés céljából.

- Kapcsolatot talált a BKV felé is, aminek következtében a Földalatti Vasúti Múzeumban bélyegkiállítást készített *Városi közlekedés Európában* címmel, ennek fejében pedig a BKV több cikkben népszerűsítette a múzeumot lapjában.
- Rendszeres kapcsolatot tart fenn társmúzeumokkal, oktatási intézményekkel, egyetemekkel, főiskolákkal, középiskolákkal, valamint kiállítóhelyekkel.
- A Posta- és a Bélyegmúzeum végül a szokásos Adventi Szalon rendezvényt 2008. december 12-én zárta a közönségkapcsolati múzeumi évet.

Múzeumpedagógia

A Bélyegmúzeum hagyományosan jó és kiemelkedő múzeumpedagógiai tevékenysége mellett az elmúlt év eredményei között említhetjük a rendszeres múzeumpedagógiai foglalkozások megkezdődését a Postamúzeumban. 2008 második felében megkereső levelet és színes szórólapokat küldtek mintegy 150 iskolának. Ezt követően az érdeklődés ugrás-szerűen megnőtt, s október óta folyamatosan jöttek az alsó tagozatos csoportok. A karácsonyi foglalkozások, amelyekre 30 iskola kapott tájékoztató szórólapot, ugyancsak sikeresek voltak. 2008-ban 15 alkalommal mintegy 300 gyermek vett részt a múzeumpedagógiai foglalkozásokon. Ez egy robbanásszerű javulás volt az előző évekhez képest.

Nemzetközi kapcsolatok

- Már 2008-ban megkezdődött az Európai Unió tagállamainak postai igazgatóságain keresztül a postamúzeumokkal való kapcsolatkeresés.
- Konkrét személyes kapcsolatfelvétel a Német Postások Szakmai Egyesületével és a szlovák Postamúzeummal volt. Mindkét esetben ők jártak nálunk, a németekkel azóta több levélváltás is történt az együttműködés érdekében.
- 2008-ban a WIPA'08 Nemzetközi Bélyegkiállítás szervezőbizottsága felkérésére részt vettünk a szeptember 18. és 21. között Bécsben megrendezett nagyszabású nemzetközi bélyegkiállításon.

Látogatottság

Múzeumaink és kiállítóhelyeink látogatottsága minden várakozást felülmúlt, hisz év közben azt hittük, hogy minden erőfeszítésünk ellenére a megnövekedett 2007. évi látogatottságot sem tudjuk elérni, intenzív munkánk eredményeként azonban az év második felére nemhogy elértük a tavalyi szintet, hanem 9102 fővel túl is szárnyaltuk. Így 2008-ban összes látogatónk száma 210 787 fő volt. Különösen ki kell emelni Nagyvázsont, ahol a 9916 látogató közül 8726 fő volt a fizető látogató.

A fenti beszámolóból kitűnik, hogy minden nehézség ellenére egy igen mozgalmas, tartalmas és eredményes évet zártunk. Ezért köszönet jár az alapítvány minden dolgozójának függetlenül attól, hogy melyik szakmai területen járult hozzá közös eredményeinkhez.

Budapest, 2009. január

Gazdasági beszámoló

Kiegészítő melléklet a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2008. évi beszámolójához

1. Az alapítvány bemutatása

Neve: Hírközlési Múzeumi Alapítvány

Alapító okirat kelte: 1990

Bírósági bejegyzés kelte: 1990. 07. 16.

Bírósági végzés száma: 12. Pk. 63.431/26.

Nyilvántartási száma: 429

Székhelye: 1061 Budapest, Andrássy út 3.

Adószáma: 19012803-1-42

Működési formája: alapítvány, amely kiemelten közhasznú szervezetnek minősül.

Fő tevékenysége: múzeumi tevékenység, kulturális örökség védelme.

Az alapítvány képviselőjét Kurucz István, ügyvezetését Egervári László látja el.

Az alapítvány üzleti éve január 1-jétől december 31-ig tart.

2. A könyvvizetés módja, a beszámoló

Az alapítvány 2008-ban, mint kiemelten közhasznú szervezet a 2000. évi C. törvény és a 224/2000. (XII.19.) Kormányrendelet alapján vezette könyveit és készítette el a beszámolóját. Az alapítvány a kettős könyvvitel szerint vezette könyveit.

3. A mérleg, az eredmény-kimutatás

A beszámoló formája: közhasznú egyszerűsített éves beszámoló. Az alapítvány az éves beszámolóját a 224/2000. (XII.19.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete szerinti mérleg, 6. sz. melléklete szerinti eredmény-kimutatás előírt tagolása szerint készítette el. Az alapítvány kiegészítő mellékletet és közhasznúsági jelentést is készít.

4. Pénzügyi, vagyoni helyzet

Az alapítvány 2008. december 31-ei mérlegfőösszege 274 166 E Ft volt, az előző évhez képest 54 909 E Ft-tal nőtt.

Eszközök

Befektetett eszközök

- Az immateriális javak között nyilvántartott szellemi termékek (szoftver) mérlegértéke 1268 E Ft.
- A tárgyi eszközök mérlegérték 18 305 E Ft növekményét az előző évben megkezdett és tárgyévben üzembe helyezett tűzjelző és automatikus oltórendszerek tervezése és kivitelezése okozta. A számlák kiállítása és pénzügyi teljesítése tárgyévben történt meg.
- A befektetett pénzügyi eszközök változása jelentős, mivel az alapítvány az éven túli befektetései egy részét feloldotta és felhasználta, illetve helyette a rövid távú, több kamatot ígérő befektetéseket választotta, ennek következménye a 76 827 E Ft mérlegétel csökkenése.

Forgóeszközök

- A készletek között nyilvántartott kiadványokból és ajándéktárgyakból álló árukészlet, amelynek értékesítése a múzeumokban és kiállítóhelyeken történik. Az előző évhez képest a készletnövekedés 848 E Ft, amely nem jelentős változás.
- A követelések között nyilvántartott peres eljárás alatt álló Andrassy úti bérlemény bírói letétbe utalt tárgyévi és előző évről elmaradt 6 havi bérleti díja okozza az előző évhez képest a 14 338 E Ft jelentős összegű mérlegétel növekményét.
- A pénzeszközök mérlegértéke 106 733 E Ft, amely az előző évhez képest 99 454 E Ft növekményt mutat.
- A pénzeszközök között szerepel a Magyar Posta által átutalt 70 000 E Ft támogatás és 18 000 E Ft céltámogatás. Az elkülönített betétszámlán 83 000 E Ft tőkésedő lekötött betét szerepel. Az egyszámla 21 170 E Ft egyenleget mutat. A devizaszámlákon évek óta tranzakció nem bonyolódott, így a számlák megszüntetésre kerültek.

Aktív időbeli elhatárolások

- Az aktív időbeli elhatárolás 244 E Ft, nem jelentős csökkenést mutat. Itt tartjuk nyilván a mérleg fordulónapja után esedékes, de a mérleggel lezárt időszakra vonatkozó bevételeket, illetve a mérleg fordulónapja előtt felmerült kiadásokat, amelyek költségként a mérleg fordulónapját követően számolhatók el.

Források

Saját tőke

- A tőkeelemek az alapító okiratban meghatározottakkal már egyezőséget mutatnak, ezért történt az átsorolás az induló tőke és tőkeváltozás között. A tőkeváltozás mérlegsoron a tőketartalék és eredménytartalék szerepel.
- A közhasznú tevékenységből 3536 E Ft elért eredménye lett az alapítványnak, vállalkozási tevékenységet nem folytat, így abból eredménye nincs.

Céltartalékok

- Céltartalék képzése vált indokolttá a peres eljárás alatt levő Andrassy úti ingatlan bérleti, illetve használati díjára vonatkozóan. A céltartalék mérlegértéke 30 000 E Ft.

Kötelezettségek

- A kötelezettségek mérlegsoron rövid lejáratú kötelezettségünk 12 783 E Ft, az előző évhez képest 2058 E Ft csökkenést mutat.

Passzív időbeli elhatárolások

- Itt tartjuk nyilván a tárgyévben elszámolt, de a következő évet illető bevételeket, illetve a tárgyévet terhelő, de a következő évben felmerülő költségeket és ráfordításokat. Továbbá a visszafizetési kötelezettség nélkül támogatásként kapott pénzügyileg rendezett pénzeszközök, illetve tárgyi eszközök értékét. A mérlegérték 154 261 E Ft, amely az előző évhez képest 23 432 E Ft növekményt mutat. A bevételek időbeli elhatárolásán szerepel a Magyar Posta 88 000 E Ft összegű támogatása. Költségek passzív időbeli elhatárolásán szerepel 38 810 E Ft, az Andrassy úti ingatlan 51 havi bérleti díja, továbbá a prémium bér és járulékai, meg nem érkezett szállító számlák tárgyévi költsé-

gei, amelynek pénzügyi rendezése a következő évben történik. A halasztott bevételeknél a Bélyegmúzeum tűzoltó berendezésének támogatására előző évben kapott 20 000 E Ft összegből az elszámolt értékcsökkenés arányában feloldott 19 002 E Ft szerepel.

Budapest, 2009. február 28.

Az alapítvány közhasznú beszámolójának 2008. évi mérlege

Sor-szám	A tétel megnevezése	Előző év (E Ft)	Tárgyév (E Ft)
a	b	c	e
1.	A. Befektetett eszközök	179 602	120 115
2.	I. Immateriális javak	2 233	1 268
3.	II. Tárgyi eszközök	43 627	61 932
4.	III. Befektetett pénzügyi eszközök	133 742	56 915
5.	IV. Befektetett eszközök értékhelyesbítése	0	0
6.	B. Forgóeszközök	38 584	153 224
7.	I. Készletek	6 889	7 737
8.	II. Követelések	24 416	38 754
9.	III. Értékpapírok	0	0
10.	IV. Pénzeszközök	7 279	106 733
11.	C. Aktív időbeli elhatárolások	1 071	827
12.	Eszközök (aktívák) összesen	219 257	274 166
13.	D. Saját tőke	73 587	77 122
14.	I. Induló tőke (jegyzett tőke)	54 336	10 383
15.	II. Tőkeváltozás (eredmény)	19 251	63 203
16.	III. Lekötött tartalék	0	0
17.	IV. Értékelési tartalék	0	0
18.	V. Tárgyévi eredmény alaptevékenységből (közhasznú tevékenységből)	19 251	3 536
19.	VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből	0	0
20.	E. Céltartalék	0	30 000
21.	F. Kötelezettségek	14 841	12 783
22.	I. Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0
23.	II. Rövid lejáratú kötelezettségek	14 841	12 783
24.	G. Passzív időbeli elhatárolások	130 829	154 261
25.	Források (passzívák) összesen	219 257	274 166

Az alapítvány közhasznú beszámolójának 2008. évi eredmény-kimutatása

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év (E Ft)	Tárgyév (E Ft)
a	b	c	e
1.	A. Összes közhasznú tevékenység bevétele	254 323	259 266
2.	1. Közhasznú működésre kapott támogatás	243 519	247 291
3.	a) alapítótól	242 598	247 291
4.	b) központi költségvetéstől	0	0
5.	c) helyi önkormányzattól	0	0
6.	d) egyéb, ebből 1%	0	0
7.	2. Pályázati úton elnyert támogatás	500	1 278
8.	3. Közhasznú tevékenységből származó bevétel	5 597	8 116
9.	4. Tagdíjból származó bevétel	0	0
10.	5. Egyéb bevétel	4 707	2 581
11.	B. Vállalkozási tevékenység bevétele	0	0
12.	C. Összes bevétel	254 323	259 266
13.	D. Közhasznú tevékenység ráfordításai	235 072	255 730
14.	1. Anyagjellegű ráfordítások	62 739	57 541
15.	2. Személyi jellegű ráfordítások	161 953	158 267
16.	3. Értécsökkenési leírás	7 063	6 650
17.	4. Egyéb ráfordítások	3 188	32 144
18.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	44	1 128
19.	6. Rendkívüli ráfordítások	85	0
20.	E. Vállalkozási tevékenység ráfordításai	0	0
21.	1. Anyagjellegű ráfordítások	0	0
22.	2. Személyi jellegű ráfordítások	0	0
23.	3. Értécsökkenési leírás	0	0
24.	4. Egyéb ráfordítások	0	0
25.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	0	0
26.	6. Rendkívüli ráfordítások	0	0
27.	F. Összes ráfordítás	235 072	255 730
28.	G. Adózás előtti eredménye	0	0
29.	H. Adófizetési kötelezettség	0	0
30.	I. Tárgyévi vállalkozási eredmény	0	0
31.	J. Tárgyévi közhasznú eredmény	19 251	3 536

Tájékoztató adatok (E Ft-ban)

32.	A. Személyi jellegű ráfordítások	158 267
33.	1. Bérkölttség	101 421
34.	Ebből: – megbízási díjak	2 724
35.	– tiszteletdíjak	0
36.	2. Személyi jellegű egyéb kifizetések	21 466
37.	3. Bérjárulékok	35 380
38.	B. A szervezet által nyújtott támogatások	434
39.	Ebből a Kormányrendelet 16. § (5) bekezdés szerinti kötelezettségként elszámolt és továbbutalt, illetve átadott támogatás	0

Budapest, 2009. február 28.

Egervári László
ügyvezető igazgató

Közhasznúsági jelentés

A Hírközlési Múzeumi Alapítványt 1990-ben alapította a Magyar Távközlési Vállalat, a Magyar Posta Vállalat és a Magyar Műsorszóró Vállalat. Az alapítvány 1998-tól kiemelten közhasznú szervezet. Az alapítvány célja a postai, távközlési és műsorszórási örökségek ápolása, az érdeklődők részére bemutatása és a tudományos kutatás támogatása. Az alapítványhoz a Postamúzeum, a Bélyegmúzeum és 12 kiállítóhely tartozik. Az alapítvány a céljai megvalósulása érdekében két honlapot üzemeltet: www.postamuseum.hu, www.belyegmuzeum.hu. Személyi változások voltak a Postamúzeum, a Bélyegmúzeum és a gazdasági terület vezetését illetően.

Kiállítások, események

A Postamúzeum kiállításai

2008. február 15-én a Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Pénzverő Zrt. és a Hírközlési Múzeumi Alapítvány közös rendezésében emlékeztünk meg a *115 éves telefonhírmondóról*, összekapcsolva az emlékérem-kiadást a Postamúzeum időszakos kiállításával.

2008. április 30-án a *115 éves a telefonhírmondó* című kiállítást a Magyar Telekom székházába vittük át, ahol a Puskás Tivadar Távközlési Technikum diákjaival közösen emlékeztünk meg az iskola névadójáról, s ünnepeltük meg a telefonhírmondó feltalálásának évfordulóját.

2008. június 20-án nyitottuk meg a Postamúzeumban a *Kis... skatulyaszívek* című időszakos kiállítást, amelynek időtartamát a fokozott érdeklődés miatt, eredeti terveinktől eltérően meghosszabbítottuk.

2008. október 9-én, a Postai Világnapon Pécssett került sor a *Távírón virágot* című kiállítás megnyitására a dísztáviratok megjelenésének 80. évfordulója alkalmából, ízelítőt adva a múzeum táviró-, illetve táviratgyűjteményéből.

2008 októberében a Budapest 5. postahivatal fogadóterébe kihelyezett, négy vitrinből álló kamarakiállítást készítettünk.

2008. november 6-án az Osztrák Konzulátus, Pécs városa, valamint a Magyar Posta Zrt. kezdeményezésére és felkérésére emlékkiállítást készítettünk és előadást tartottunk az I. világháború postaszolgálatáról, a háború befejezésének 90. évfordulójára.

A Bélyegmúzeum kiállításai

2008. február 27-én a Húsvét bélyeg ünnepélyes forgalomba bocsátása, húsvéti tojásokból kiállítás, bemutató és tojásfestő foglalkozások a Bélyegmúzeumban.

2008. február 27-én *Hímes húsvét* kiállítás a Pécs 1. postahivatal fogadóterében.

2008. május 16-án *Reneszánsz a bélyegképeken* bélyegnapi kiállítás a Mabéosz-székházban.

2008. június 17-én *Szőlő és bor a világ bélyegein* kamarakiállítás a debreceni Delizsánsz Kiállítóteremben.

2008. július 3-án a Biblia Éve alkalmából *Más juhaim is vannak nékem* című időszak kiállítás a Bélyegmúzeumban.

2008. július 29-én *Kisemlősök bélyegen* kiállítás a Pécs 1. postahivatal fogadóterében.

2008. október 3-án *A bélyegtől a pannóig*, a 100 éve született Konecsni György emlékkiállítás a Bélyegmúzeumban.

2008. október 21-én *Városi közlekedés Európában* címmel a Földalatti Vasúti Múzeumban Európa országainak tömegközlekedési járműveit bemutató kamarakiállítás.

2008. november 21-én a Nagymánya-bélyegek összefüggései.

2008-ban múzeumaink és kiállítóhelyeink 209 697 látogatót fogadtak.

Múzeumpedagógia

2008-ban bevezetésre került a Postamúzeumban és a Bélyegmúzeumban a múzeumpedagógia foglalkozás. A foglalkozásokat az általános iskola alsó tagozatos diákjai részére a kultúra iránti érdeklődés felkeltése érdekében szerveztük.

Pályázatok

Az NKA Múzeumi Szakmai Kollégiuma pályázatán 280 E Ft-ot nyertünk, amelyen dexion polcrendszer vásároltunk. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium által meghirdetett, Hogy unokáink is lássák – A műszaki örökség reneszánsza 2008 elnevezésű pályázaton 1100 E Ft-ot nyertünk, amit a miskolci kiállítóhelyünkön 2009-ben üzembe helyezésre kerülő multimédiás eszközök beszerzésére fordítottunk.

Budapest, 2008. február 28.

Egervári László
ügyvezető igazgató

Független könyvvizsgálói jelentés

Elvégeztük a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2008. 12. 31-i fordulónapra elkészített mérlegének – melyben az eszközök és források egyező végösszege 274 166 E Ft, a mérleg szerinti eredmény 3 536 E Ft nyereség –, valamint a 2008. évre vonatkozó eredménykimutatásának és kiegészítő melléklet és közhasznú jelentésének vizsgálatát, melyeket a vizsgált szervezet 2008. évi egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített éves beszámolója tartalmaz. Az alapítvány 2007. december 31-i beszámolóját az Audit Plusz 2000 Kft. vizsgálta, és 2008. március 18. napján hitelesítő záradékkal látta el.

Az éves beszámoló elkészítése az ügyvezetés felelőssége. A könyvvizsgáló felelőssége az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálat alapján, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélése.

A könyvvizsgálatot a magyar nemzeti könyvvizsgálati standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon érvényes – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottuk végre. A fentiek értelmében a könyvvizsgálat tervezése és elvégzése révén elegendő és megfelelő bizonyítékot kell szerezni arról, hogy az éves beszámoló nem tartalmaz lényeges hibás állításokat.

Az elvégzett könyvvizsgálat magában foglalta az éves beszámoló ténszámait alátámasztó bizonylatok mintavételen alapuló vizsgálatát, emellett tartalmazta az alkalmazott számviteli alapelvek és az ügyvezetés lényegesebb becsléseinek, valamint az éves beszámoló bemutatásának értékelését. Meggyőződésünk, hogy munkánk megfelelő alapot nyújt a könyvvizsgálói záradék (vélemény) megadásához.

Záradék/Vélemény: A könyvvizsgálat során a Hírközlési Múzeumi Alapítvány közhasznú egyéb szervezetek egyszerűsített éves beszámolóját, annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltuk, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy az egyszerűsített éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és az általános számviteli elvek szerint készítették el.

Véleményünk szerint a közhasznú egyszerűsített éves beszámoló – melyben az eszközök és források egyező végösszege 274 166 E Ft, a mérleg szerinti eredmény 3 536 E Ft (nyereség) – az alapítvány, a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2008. 12. 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad. A közhasznú jelentés az egyéb szervezetek közhasznú egyszerűsített éves beszámoló adataival összhangban van.

Budapest, 2009. február 28.

A könyvvizsgálattal megbízott társaság
Audit Plusz 2000 Kft.
1054 Budapest, Báthory u. 19.
Kamarai nyilvántartási száma: 001379
Képviselőre jogosult: Lakatos István

Lakatos István

A könyvvizsgálatot a társaság nevében Lakatos István kamarai tag könyvvizsgáló végezte.
Kamarai bejegyzési száma: 002190
6341 Homokmégy, Alsómégy 117.

Lakatos István

Teljeségi nyilatkozat

Önök megvizsgálták a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2008. december 31-i mérlegét, amelyben a mérlegfőösszeg 274 166 E Ft és a mérleg szerinti eredmény 3536 E Ft nyereség, a fenti dátummal végződő évre vonatkozó eredmény-kimutatását és kiegészítő mellékletét (együttesen pénzügyi kimutatás), amelyet az alapítvány 2008. december 31-i egyszerűsített éves beszámolója tartalmaz az üzleti jelentéssel együtt, abból a célból, hogy véleményt mondjanak, miszerint a pénzügyi kimutatás megbízható és valós képet nyújt az alapítvány vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről a számviteli törvény és a Magyarországon elfogadott számviteli elvek szerint. Jelen nyilatkozatunk az önök által elvégzett könyvvizsgálathoz kapcsolódóan készült el. Megerősítjük, hogy a pénzügyi kimutatásban szereplő vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet, a mérleg szerinti eredmény, valamint a kiegészítő mellékletben közölt adatok valós bemutatása a számviteli törvény szerint a mi felelősségünk.

Legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint megerősítjük a vizsgálatok folyamán általunk tett következő, az alábbi 22 pontban felsorolt állításokat:

1. A fentiekben megjelölt pénzügyi kimutatás a számviteli törvénynek, valamint a Magyarországon elfogadott számviteli elveknek megfelelően készült.
2. Alapítványunk biztosította az önök számára az összes: a) pénzügyi és számviteli nyilvántartást és azokkal kapcsolatos bizonylatokat; b) tulajdonosi, igazgatósági, felügyelőbizottsági, vezetői ülések jegyzőkönyveit vagy olyan ülésekről szóló összefoglalókat, amelyekről jegyzőkönyv még nem készült.
3. Nem voltak visszaélések az alapítvány vezetése, illetve a belső ellenőrzésen vezető beosztásban dolgozó munkatársak részéről.
4. A felügyeleti szervek vagy más hatóságok nem értesítették az alapítványt jelentéstételi kötelezettségeivel kapcsolatos, a számviteli törvény vagy más egyéb érvényes jogszabály megsértéséből adódó semmilyen tényről.
5. Tájékoztattuk önöket az alapítványt érintő összes jogvitáról és követelésről. Nincsenek olyan meg nem nevezett követelések, kárigények vagy jogviták, amelyekkel kapcsolatban valamilyen igény merülhetne fel az alapítvánnyal szemben. Ezenkívül hozzáférhetővé tettünk minden, a felügyeleti szervektől vagy más hatóságtól kapott írásos dokumentumot, ideértve az ellenőrzési jegyzőkönyveket és a hozzá kapcsolódó levelezést. Informáltuk önöket minden olyan, a felügyeleti szervek vagy más hatóságok által folyamatban lévő minden olyan vizsgálatról, illetve már befejezett vizsgálatról, amelyről a jelentés még nem készült el.
6. Az alapítvány adókedvezményének további igénybevételéhez szükséges minden feltételnek eleget tett 2008. december 31-ig.
7. A kiegészítő melléklet tartalmaz minden olyan általunk ismert tény (mint pl. jelentős körülmények, illetve azok változásai, események és a vezetőség tervei), amelyek az alapítvány működésének folyamatossága szempontjából jelentősek.
8. Az alábbiak megfelelően kerültek a nyilvántartásokba és megfelelően lettek bemutatva a pénzügyi kimutatásokban:
 - a) kapcsolt vállalkozásokkal való tranzakciók és az ezekkel kapcsolatos követelések és kötelezettségek összegei, beleértve az árbevételt, beszerzéseket, hiteleket, átutalásokat, lízingügyleteket és (írásos vagy szóbeli) garanciákat;

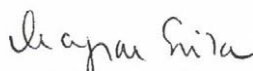
- b) az olyan írásos vagy szóbeli garanciák, amelyek az alapítvány függő kötelezettségei;
 - c) hitelintézetekkel való ügyletek, amelyek kötelezettségek fedezésére szolgáló bankbetétekkel vagy más, pénzeszközállomány korlátozására vonatkozó konstrukciókkal, hitelkerettel vagy más hasonló megoldásokkal kapcsolatosak;
 - d) jelentős mértékű egyéni vagy csoportos hitelkockázati koncentrációt megtestesítő pénzügyi eszközök;
 - e) értékesítés visszereseti feltételekkel.
9. Nem történt olyan esemény, hogy a dolgozók (a vezetőségen és a 3. pontban meghatározott olyan személyeken kívül, akik fontos szerepet töltenek be a belső ellenőrzésben) bármilyen olyan visszaélést követtek volna el, amely hatással lehetett volna a pénzügyi kimutatásokra.
 10. Az alapítványnak nincsenek olyan tervei vagy szándéka, amely befolyásolhatná az eszközök vagy források könyv szerinti értékét vagy minőségét.
 11. Nem volt:
 - a) a szabályoknak, törvényeknek, az alapítvány szabályzatainak olyan jellegű megsértése, amelynek hatását a pénzügyi kimutatásban meg kellene jeleníteni vagy ami egy jövőbeni veszteség elhatárolásának alapjait képezhetné.
 - b) a pénzügyi kimutatásban lévő egyéb kötelezettségeken vagy függőben lévő veszteségeken, nyereségeken kívül más tétel, amelyet időbenileg el kell határolni vagy ki kell mutatni.
 12. Nincsenek olyan tranzakciók, amelyek nem lettek megfelelően a pénzügyi kimutatások alapjául szolgáló bizonylatokban rögzítve.
 13. Az alapítványnak igazolt jogcíme van minden eszközre, ezeket az eszközöket az önkkel közölteken kívül semmilyen tilalom vagy idegen zálogjog nem terheli, és semelyik eszköz nincsen biztosítékként lekötve.
 14. Megfeleltünk minden olyan szerződéses kötelezettségünknek, amelyek megszegése jelentős hatást gyakorolna a pénzügyi kimutatásokra.
 15. A mérleg fordulónapja után nem történt olyan esemény, amely a pénzügyi kimutatásban való megjelenítést, illetve annak módosítását tenné szükségessé.
 16. Az alapítvány a határidőn túli vagy kétes követelésekre elszámolt értékvesztés meghatározásáért, valamint az értékvesztés képzése során használt becslések megfelelőségéért. A menedzsment úgy véli, hogy az elszámolt értékvesztés(ek) elégséges(ek) az ilyen követelések után esetlegesen elszámolandó hitelezési veszteségek fedezetére.
 17. Amennyiben az szükséges volt, értékvesztést számoltunk el a készletek után, ha a várható értékesítési árak a nyilvántartási (önköltség) áraknál alacsonyabbak, illetve kiselejteztek, vagy értékvesztést számoltunk el az elfekvő vagy használhatatlan készletek után. A pénzügyi beszámolóban kimutatott teljes készletállomány az alapítvány tulajdonában van, és nem tartalmaz nem az alapítvány tulajdonában lévő készleteket (bizományostól származó, illetve vevőnek már kiszámlázott tételek) vagy olyan készleteket, amelyekhez kapcsolódó kötelezettség nem került lekötésre.
 18. Véleményünk szerint minden aktívan elhatárolt kiadás a jövőben megtérül.
 19. Az értékesítési vagy garanciális kötelezettségekből vagy ezek nem teljesítéséből eredő jövőbeni veszteségekre a szükséges céltartalékot megképeztük.

20. Tájékoztatjuk önöket minden, az értékesítéssel kapcsolatos tranzakcióról, beleértve a visszazállítási vagy ármódosítási jogokról és a garanciális kötelezettségekről.
21. Bizonyos eszközök és források valós értékének meghatározásához használt piaci feltételezések véleményünk szerint a legmegfelelőbbek voltak.
22. Az alapítvány ésszerű és alátámasztható feltételezésekre és előrejelzésekre alapozva felülvizsgálta a tárgyi eszközöket és az immateriális javakat, ha bizonyos események vagy a körülményekben beállt változások azt jelzik, hogy ezeknek az eszközöknek a további működtetése, használata nem biztosítható, és megállapította, hogy az éves egyszerűsített közhasznú beszámoló módosítása nem szükséges.

Budapest, 2009. február 28.

Egervári László
ügyvezető igazgató

Magyar Erika
gazdasági vezető

A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi munkaterve

Bevezetés

2008. december 10-én a kuratórium által megismert előterv az akkori ismereteink szerint egy reális, előremutató terv volt, de bármennyire közeli is ez az időpont – hisz csak három hónapja történt –, néhány ponton az élet máris meghaladta, ezért indokolt és célszerű változtatni rajta. Mi az, ami azóta történt, és indokolja a tervkorrekciót?

Bevételi tervsoron:

1. A Magyar Posta Zrt. biztosan megadta az akkor még csak kért 5 M Ft támogatási többletet, december hóban már át is utalta.
2. A Magyar Telekom Nyrt. biztosra ígérte a tavalyi 155 M Ft támogatást, és kilátásba helyezett némi többletet is, de a 6 millió forint támogatási többletnövekményt nem tudta megígérni, mi 4 millió forint növekményt beépítettünk a tervbe.
3. Az Antenna Hungária Zrt. a támogatást a tavalyi szinten tudja biztosítani, az biztos, hogy a kért 5 millió forint támogatási növekményt nem tudja nyújtani.
Az alapítók támogatásából eredő bevételünk a fentiek alapján 7 millió forinttal biztosan kevesebb lesz, mint azt az előtervben terveztük.
4. Új feladatként jelentkezett, ami december 10-én még csak körvonalazódott, hogy a Magyar Posta Zrt. 2 db kiadvány céltámogatására további 18 millió forintot utalt át.
A kiadványok:
 - A magyar bélyeg történetének megszerkesztésére 10 M Ft.
 - A posta újkori történetének megírására 8 M Ft.

Költségsoron:

1. Új feladatként jelentkezett az Antenna Hungáriától kapott 2 db nagyméretű antenna elhelyezése, felállítása a diósi antennaparkban, amelynek várható költsége 3 M Ft.

Összességében tehát a támogatásból eredő bevételünk 7 millió forinttal kevesebb lesz, mint ahogy azt korábban terveztük, költségeink (kiadásaink) pedig 3 millió forinttal növekednek. Így a különbség 10 M Ft, átcsoportosítást kell végrehajtanunk. Ezt részben saját bevételeink növeléséből (belépőjegyek, illetve banki kamatok többletbevételéből), mintegy 2 M Ft., részben költségcsökkentésekből, költségek átcsoportosításából oldjuk meg, 8 M Ft.

A táblázatokból látszik, hogy az előtervhez képest honnan hová csoportosítottunk át, illetve mely költségsorokat csökkentettük, hogy az új feladathoz fedezetet biztosítsunk.

Igazgatás és gazdálkodás

A Hírközlési Múzeumi Alapítvány múzeumi és kiállítóhelyei 2009 során is az alapítók által megfogalmazott, az alapítói okiratban rögzített elvárások, valamint a múzeumi törvényben előírtak és a jóváhagyott tervben foglaltak szerint végzik feladataikat.

A 2009-es gazdasági év a térség és az ország számára jelentős gazdasági recesszióval jár. Számunkra is minden bizonnyal igen nagy nehézségeket fog jelenteni, hisz bevétel-növekedésre nemigen számíthatunk, ugyanakkor költségeink rohamosan emelkednek, belső tartalékainkat pedig már jórészt 2007-2008 években feltártuk és kihasználtuk. Ezért 2009-ben szerényebb és költségtaakarókosabb évet tervezünk, amelyet maradéktalanul szeretnénk is megvalósítani.

Minden gazdálkodó egységnél a meglévő munkafolyamatokat, s azok végrehajtását nagy-mértékben meghatározzák az emberi, munkatársi adottságok, amint a személyi összetétel, felkészültség, elkötelezettség, valamint az emberi viszonyok, vezetők és beosztottak, továbbá a munkatársak egymás közötti viszonya stb. Még inkább így van ez egy kulturális, de nyugodtan mondhatjuk, hogy tudományos intézménynél, mint a Hírközlési Múzeumi Alapítvány múzeumainál és kiállítóhelyein, ahol a múltat ugyan nem történelmi régmúltnak kell tekinteni, és a kutatások sem évezredek mélységére nyúlnak vissza, hanem inkább évtizedekre, mégis a gyakorlati tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ezek feltárása legalább olyan nehézséget jelent, mintha régebbi múltra irányulna, és ezek a munkák elmélyült és elkötelezett munkatársakat kívánnak. Szerencsés változásnak és választásnak tekinthető, hogy mindkét múzeumban vannak ilyen munkatársak, akikre lehet alapozni feladatokat és lehet tervezni gazdasági évet. A mindkét múzeum élén bekövetkezett személyi változás egy év távlatából is igazolható, a kiválasztott személyek jól felkészültek, elkötelezettek a múzeumi munka iránt, és úgy folytatják elődeik megalapozott és hosszú évtizedekig végzett tevékenységét, hogy azon alapokra, amelyeket ők leraktak, nyugodtan építhetjük a jelent és a majdani jövőt. Így a múzeumok igazgatói és munkatársai felkészültsége, tudása, tapasztalatai és elkötelezettsége megalapozza a 2009-es évben tervezendő kiemelt és végrehajtandó feladatokat.

Kiemelt feladataink

- Munkatársaink, muzeológusaink szakmai fejlődését szolgáló tudományos kutatói munkáját szorgalmazzuk. Valamennyi muzeológusi, gyűjteménykezelői munkakörben dolgozó munkatársnak kell (választani) adni egy-egy témát, amelyben elmélyült kutatásokat végez, és előrehaladásáról negyedévente beszámol. A kutatói munkákat szakmailag irányítják a múzeumok igazgatói.
- Elektronikus múzeumi nyilvántartó rendszer kiválasztását és kiépítésének megkezdését tervezzük. A rendszerkiválasztás három alapkritériuma: országos nagy múzeum már használja, vagy szintén ezt válassza; akkreditált legyen, vagy akkreditáció előtt jó eséllyel álljon; a szakmai felügyeletet gyakorló minisztérium (OKM) támogassa.
- A megkezdett múzeumpedagógiai tevékenységet tovább kell folytatni. A foglalkozások változatosságát növelni szükséges, a szórakoztató játékos foglalkozások mellett a hasznos, praktikus ismeretszerző előadásokat is be kell iktatni.
- Az alapítók történelmi munkacsoportját létre kívánjuk hozni megfelelő szakmai vezetők irányításával és az alapítók támogatásával úgy, hogy a szétválást követő 20 év változásai feldolgozásra kerüljenek mindhárom alapítónál.
- Szorosabb kapcsolatot kívánunk kialakítani egyetemekkel, oktatási intézményekkel. A múzeumok által őrzött múlt emlékeit jobban hasznosíthatnánk a jövő generáció képzésénél. Az egymásra épülő tudáshoz némi bázisalapot szolgáltatunk.

- Kiállításainknál kevesebb időszaki kiállítást tervezünk. Törekednünk kell a minőségre és a tartalmi bőségre a gyakoriság helyett. Ezzel több lehetőséget biztosítunk a látogatóinknak a megtekintésre, ugyanakkor mi is jobban fel tudunk készülni egy-egy időszaki kiállításra.

Egyéb feladatok

- Az Andrassy úti épület sorsa a bírósági perek folytatását követeli tőlünk, az alapítvány érdekeit szem előtt tartva kell továbbvinni ezt az ügyet, meggyőződve arról, hogy az igazság és a jog a mi oldalunkon áll, és az alapítvány intézményeit nem érheti joghátrányt.
- Az előző évben történt személyi pótlások, személycserék – Bélyegmúzeumban könyvtáros személyének pótlása, grafikus és kiállítás-rendező alkalmazása, segédmuzeológus, valamint teremőrök – mellett 2009-ben mindkét múzeumban egy-egy fiatal, alapképzettségét tekintve történész muzeológus munkatársat szeretnénk beállítani. Ezzel nemcsak a mi korábbi munkatársaink pótlását, hanem a felügyeletet gyakorló minisztérium elvárásait is teljesítenénk.
- A múzeumpedagógiai foglalkozás továbbfolytatása a fiatalok körében jelent közmegelegedést. A múzeumok célközönsége ez esetben a fiatal, 14 és 16 év alatti korosztály kell, hogy legyen. Fiatal korban kell az érdeklődést felkelteni a múzeumi munka iránt, erre vonatkozó kezdeményezéseink biztató jeleket mutatnak. Fontos, hogy a fiatal múzeumlátogatók a múzeumok látványossága mellett élményekben gazdag, használható tudással, tapasztalatokkal menjenek el a múzeumainkból, kiállítóhelyeinkről.

Beruházás

- Egyik fontos kiemelt feladatunk az elektronikus nyilvántartó rendszer bevezetésének, feltételrendszerének megteremtése, ezért ez évben számítástechnikai eszközbeszerzésre a két múzeum részére 3,5 M Ft-ot tervezünk. E témában pályázatokon is kívánunk indulni, és amennyiben mód van rá, illetve forrásokat tudunk biztosítani ezen eszközpark beszerzésére, illetve a meglévő korszerűsítésére, ezt a beruházási összeget növelni szeretnénk.
- Ugyancsak pályázaton kívánunk forrást biztosítani, mintegy 3 M Ft értékben, a Bélyegmúzeum nyomóeszköztárának kialakítására (pincehelyiségben).
- A Hársfa utca felőli kapubejárat, valamint a nyílászárók cseréje az APEH igényei szerint megkezdődött, de mivel a hatósági engedélyek megadásával az APEH intézményét az épület valamennyi nyílászárójának cseréjére kötelezték, erre forrást mi nem tervezünk.
- A győri Xantus János Múzeumban lévő kiállítás új installációjának cseréje kizárólag pályázatok útján szerzett forrásból biztosítható, mintegy 3,6 M Ft értékben. Bombabiztos installáció építésére *A hónap műtárgya* sorozat értékes darabjainak bemutatásához saját forrásból 200 E Ft-ot tudunk biztosítani.
Összességében 2009-ben beruházásra saját forrásként 4,1 M Ft-ot tudunk fordítani.

Gyűjteményi feladatok

- Fontos feladatnak tekintjük, hogy a Magyar Posta Zrt. által már korábban megkezdett és 2008-ban kampányszerűen végrehajtott levélszekrénycserék következtében Posta-múzeumunk a megigényelt levélszekrénytípusokból a kellő mennyiséget megkapja, hogy az Európa levélszekrényei elnevezésű gyűjteményi munkát megkezdhesse.
- Tovább folytatjuk a postaszolgálati és aprónyomatvány gyűjtemény feldolgozását az újonnan kialakított gyűjteménystruktúra szerint.
- Szintén tovább folytatódik a tematikus gyűjtemények feldolgozása, a már előző években megkezdett módon, ügyelve arra, hogy a különböző átfedéseket az elkövetkezendő években lehetőség szerint kizárjuk.
- A kép- és ábrázolásgyűjtemény tárolásának és feltételrendszerének javítását, valamint a mozgó- és videofilm-gyűjtemény tárolását egységesíteni kívánjuk.
- A szakmörténet kiemelkedő egyéniségeinek hagyatékából begyűjtött dokumentumok feldolgozását, digitalizálását módszeresen végezzük.
- A Bélyegmúzeum műtárgyainak bevételezését a kialakított munkamegosztás szerint kívánjuk végezni.
- A Bélyegmúzeum gyűjteményébe tartozó feladatok közül a külföldi bélyegek katalógizálása és átkatalógizálása 2000-ig visszamenőleg a Michel-katalógus alapján.
- A modern magyar I. anyag számítógépes nyilvántartó programba való bevitelének folytatása és a modern magyar II. anyag 2008. évi érkezéseinek feldolgozása.
- A 2008. évi feladatátcsoportosítások alkalmából újra felosztott különgyűjtemények átvétele, valamint a nyomóeszköztár gyűjteményi darabjainak áttekinthető rendezése, új törzskönyvi-nyilvántartó rendszer kialakítása.

Műtárgyvédelem, restaurálás, állagmegóvás

- Műtárgyaink jelentős része szerves alapanyagú textília, papír, fa, ezért védelmükre, tárolásukra különös gondot kell fordítani. A ruharaktár anyagát időről időre át kell vizsgálni, és a károkozók elleni irtószert alkalmazva tárolni, a meghibásodott, megromlódott darabokat javítani szükséges. Ezentúl célszerű olyan tárolóeszközöket alkalmazni, amelyek a műtárgyak megvédését is biztosítják (ruhazsákok stb.). Már az elmúlt évben is restauráltattuk gyűjteményünk értékesebb darabjait, ezt a munkát külső restaurátorok bevonásával ez évben is folytatni kívánjuk. A Klösz György- és az Erdélyi Mór-album mellett fa műtárgy restaurálását is elindítjuk (Merkúr-szobor).
- A Bélyegmúzeum nyomóeszköz-állományának rendezésére, valamint a sérült darabok felmérésére és állagmegóvására tervet kell kidolgozni, és az eszköztár kialakítása után a nyomóeszközök restaurálását is meg kell kezdeni. Sérült, rossz állapotban lévő könyveink újrakötésére is figyelmet kell fordítanunk, és anyagi lehetőségeinkhez mérten azokat folyamatosan végeztetnünk. Igen fontos a saját erőből elvégzett, elsősorban papír és textília restaurálása, műtárgyak javítása, amihez a szükséges eszközöket biztosítani kell.
- A 2008-ban elindított, a Magyar Posta Zrt.-től begyűjtendő és átveendő levélszekrények javítására és restaurálására is kell anyagi forrást biztosítani, természetesen igyekszünk a Magyar Posta Zrt. illetékeseitől kapott szóbeli ígéretek figyelembevételével

elsősorban felújított levélszekrényeket átvenni. Opciók tételként szerepeltetjük munkatervünkbe az épületmodellek és műtárgymodellek elkészíttetését, amennyiben anyagi lehetőségeink megengedik, ezen a téren is próbálunk némi előrelépést tenni.

Tudományos kutatómunka

- Valamennyi muzeológus részére egy-egy szakmai téma, egy-egy választott, illetve javasolt szakmai témában elmélyült kutatást szándékozunk előírni, ezzel részben szakmai fejlődésüket, részben az alapítvány múzeumainak elismertségét növelni.
- Tovább kell folytatni szakmatörténeti téren az alapítóink témakörébe tartozó kutatók, feltalálók hagyatékainak a begyűjtését és azok feldolgozását.
- Folytatnunk kell az évkönyv anyagaihoz, cikkeihez szükséges gyűjtési, kutatási munkák végzését függetlenül attól, hogy az évkönyv papíralapú megjelenéséhez szükséges anyagi forrást elő tudjuk-e teremteni.
- A Bélyegmúzeumban már megkezdett nagymányai kutatások folytatását végezni kell az Országos, a Budapesti Levéltárban, illetve a gyűjtőknél.
- Jó és megvalósítandó javaslat a Zene a bélyegeken elnevezésű kutatás beindítása, a hazai és külföldi bélyegeken szereplő zeneművek felkutatása és kinyomozása.
- A viselettörténeti és ásványmotívumok megjelenítése a bélyegeken szintén érdeklődésre tarthat számot mind a bélyeggyűjtők, mind pedig a nagyközönség körében.
- E témakörbe tartozik az a tevékenység is, amelyet az alapítóknál elindítandó történeti munkacsoportok végeznek, amely a szétválást követő 20 évet dolgozza fel.

Kiállítások

Amint az a kiemelt feladatoknál megfogalmazásra került, 2009-ben kevesebb, de jelentőségében meghatározóbb időszakos kiállításokat tervezünk. A Postamúzeum vonatkozásában időszakos kiállításokként a Tihanyi Kálmán-émlékiállítás, az Orion tv 50 éve, valamint a kiemelkedő szakmai egyéniségek évfordulós kiállítását tartjuk indokoltnak. A pécsi levélszekrény-kiállítás mellett, amely a budapesti Postamúzeum levélszekrény-kiállításának részbeni átszállítását jelentené. A Bélyegmúzeum időszakos kiállításai közül kiemelendő a Korunk ruhái bélyegeken viselettörténeti kiállítás az Iparművészeti Egyetem végzett divattervező hallgatóinak bevonásával. Továbbá Rejtett kincseink címmel a Bélyegmúzeum és a Magyar Filatéliai Tudományos Társaság közös kiállítása a 2009. évi bélyeg- és postatörténeti világtalálkozó alkalmából. Három kamarakiállítást is tervezünk: a Biblia-kiállítás rövidített változatának bemutatását a Pécs 1. számú postán, a debreceni Delizsánsz Kiállítóterem aktuális éves frissítését Népviselet a bélyegeken címmel, továbbá a Visegrád 1000 éves bélyegnapi kiállítást.

Közönségkapcsolatok és rendezvények

Közönségkapcsolataink és rendezvényeink elsősorban a hagyományokra épülnek, ezek időről időre történő megújítását és új tartalommal való feltöltését kell szorgalmaznunk, így fontos figyelmet kell fordítanunk a Múzeumok Majálisára mindkét múzeumnál, amit május hónapban központi tervezéssel valósítunk meg. Sajnos a részvételünkhöz szükséges erőforrásokat saját magunknak kell biztosítanunk, mivel központi támogatást nem

kapunk. A hollóközi Szent Iván-éji rendezvényünket hagyományosan kívánjuk megrendezni. A Múzeumok Éjszakáját szintén a központi rendezvénysorozathoz kapcsolódóan kívánjuk megtartani a nagy múzeumainkban és kiemelt kiállítóhelyeinken. A Kulturális Örökség Napjai rendezvényeket szintén központi rendezéshez kapcsolódva tartjuk meg.

Múzeumpedagógiai tevékenységek

A Bélyegmúzeum hagyományos tevékenységét tovább folytatva végzi a múzeumpedagógiai munkáit, most már az új munkatársak bevonásával. Fontos, hogy a gyermekek számára a korosztályok szerinti foglalkozásokhoz szükséges munkafüzeteket elkészítsük, ehhez a forrásokat pályázat útján kívánjuk megteremteni. A Bélyegmúzeumi Ifjúsági Filatelista Kör tagjai minden hónap második szombatján találkoznak, amely iskolás csoportok számára jelent gyerekfoglalkozást. Mindkét múzeumban kihelyezett tanórák lehetőségét biztosítjuk, elsősorban hasznos ismeretanyag átadását és annak gyakorlását kívánjuk megvalósítani. Például borítékok címzése, készpénzes átutalási csekkok kitöltése, bélyegek használata stb. Nyári táborok szervezését is elindítjuk, amennyiben külső forrásokat tudunk biztosítani ezek megvalósításához. A meseposta munkájának segítségét ötletekkel és foglalkozásokkal kívánjuk végezni.

Nemzetközi kapcsolatok

Nemzetközi kapcsolatainkat részben az alapítóink bevonásával (a Magyar Posta Zrt. nemzetközi kapcsolatok igazgatója), részben önállóan kívánjuk kialakítani. Fontos és kiemelt feladatként kezeljük az európai és ezen belül az Európai Unió országaival a levélszekrénycsere akció indítását és ezáltal gyűjteményünk gyarapítását. Ehhez a Magyar Posta vezetésének támogatását megkapjuk. Kapcsolatot keresünk a határon túli, a környező országokban, elsősorban szakmailag a mi tevékenységünkhöz kapcsolódó múzeumokkal történő együttműködés kialakításához, így a szlovákiai, erdélyi, szerbiai, horvátországi stb. Levélben keressük meg valamennyi uniós ország postájának felső vezetését, hogy az általuk használt, postájukra legjellemzőbb levélszekrényből számunkra 1 db cserepéldányt biztosítsanak. Bízunk abban, hogy a közvetlen megkeresés hatékonyabb, mint a diplomáciai úton történő kapcsolatfelvétel.

Egyéb kapcsolatok

A Múzeumi Sajtókávéház eseményein múzeumaink képviselői időről időre részt vesznek. A Bélyegmúzeum a Mafitt, valamint a Mabéosz elnökségével és tagságával szoros együttműködést folytat. A Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társasággal jó együttműködést alakítottunk ki és együttműködési szerződésünk előkészítései megtörténtek. Fontos feladatnak tekintjük az alapítókkal való kapcsolataink elmélyítését, és tevékenységünkkel az alapítók üzleti folyamatait is kívánjuk segíteni. Különösen kiemelt és szoros együttműködés épült ki a Magyar Postával a bélyegkibocsátás terveinek megvalósítása során, hisz sokszor biztosítunk a bélyegkibocsátáshoz helyszínt. Valamennyi nyomtatványunkon, kiadványunkon megjelenítjük az alapítóink logóit, a médiában való megjelenés során valamennyi esetben kitérünk az alapítóink tevékenységének méltatására.

Budapest, 2009. március 16.

A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi beszámolója

Igazgatás és gazdálkodás

A 2009. évben olyan események következtek be az alapítvány életében, amelyekre az elmúlt 19 év alatt nem is mertünk gondolni. Ha a 2008. évet úgy jellemeztük, hogy a változások éve, akkor a 2009. a radikális változtatások éve. A 2009. március 26-án tartott kuratóriumi ülésen a Magyar Telekom Nyrt. képviselője bejelentette, hogy alapítványi támogatását az előző évi támogatáshoz képest 42%-al csökkenti visszamenőlegesen 2009. január 1-jétől. Majd erre rálicitálva az Antenna Hungária Nyrt. képviselője közölte, hogy kivonul az alapítványi támogatásából, azaz nem kívánja tovább támogatni az alapítványt.

Ezt követően április hónapban vészforgatókönyvek készültek, és május 28-án a kuratórium elfogadta – a kialakult helyzetben legreálisabbnak tűnő költségmegtakarító intézkedések megszavazásával – az alapítvány 2009. évi csökkentett költségvetését.

Közben kétoldalú és többoldalú tárgyalások, egyeztetések történtek az Oktatási és Kulturális Minisztériumban, illetve mindhárom alapítónál. A tárgyalások őszinte és kulturált hangnemben folytak, néha-néha reményt keltő is volt, de a működési költségek növelése nem valósult meg. Ezért a vészforgatókönyv szerint kellett dolgozni.

Előzmények számokkal

Alapítói támogatások alakulása							
	Magyar Telekom		Magyar Posta		Antenna Hungária		Éves összeg
	Összeg	Megjegyzés	Összeg	Megjegyzés	Összeg	Megjegyzés	
2008	155 M Ft		70 M Ft		25 M Ft		250 M Ft
2009	90 M Ft		75+18+3	18+3 M Ft céltámogatás	0 M Ft		186 M Ft
2010 tervezett	30 M Ft	Ígéret	75 M Ft	Átutalva, ebből 45 M Ft a Bélyeg- múzeumra	0 M Ft		105 M Ft

Következmények

Szembe kellett nézni azzal a ténnyel, ha életben akartunk maradni, hogy:

- A szakmai mozgástér beszűkült; a megkezdett tevékenységeket nem folytathattuk a megszokott módon. (A helyzetet nehezítette, hogy a költségmegvonás 2009. január 1-jével, visszamenőleges érvénnyel lépett életbe. Az első negyedévben a 2008. évi novemberi kuratórium ülés által elfogadott előterv sarokszámai alapján végeztük a szakmai tevékenységet.)

- Az elindított és tervezett projekteket le kellett állítani. (Pl. a megkezdett digitalizálási, restaurálási terveket át kellett gondolni, a tervezett kiállításokat el kellett halasztani.)
- A külső szolgáltatásokat csökkenteni kellett, a szerződések egy részét módosítani kellett, egy részét fel kellett bontani.
- Fel kellett függeszteni több vidéki kiállítóhely tevékenységét, nevezetesen: a debreceni Delizsánsz Kiállítótermet, a kiskunhalasi Emitel Telegalériát, a diósi Rádió és Televíziómúzeumot, a miskolci Postakürt Galériát és a pécsi Telegalériát.
- Jelentős bér- és jövedelemcsökkentést kellett alkalmazni. A vezetők jövedelmét 35-40%-kal, a munkatársak jövedelmét 10-15%-kal kellett csökkenteni, ezzel arányosan csökkentek a bérterhek is.
- Megváltunk 12 kollégától: voltak, akiknek nem hosszabbítottuk meg a szerződésüket, illetve szerződést bontottunk velük, és voltak, akik saját elhatározásukból mentek el a Postamúzeumból (Baróti Gábor teremőr, Bezzegh Istvánné gyűjteménykezelő, Daday Zoltán teremőr, dr. Tallósy Imréné rendezvényszervező, Hernitz Ferenc gyűjteménykezelő, Máté András gyűjteménykezelő, Molnár Éva múzeumpedagógus, Kapi András Bálint muzeológus, Ring Sándorné teremőr, Szomorné Mester Veronika teremőr, Takács Mária teremőr, Varga Zsuzsanna hosztesz).
- Kevesebb emberre több feladat hárult (kevesebb pénzért).

Tevékenység átvilágítása

Közben az alapítók külső tanácsadó céget bíztak meg az alapítvány tevékenységének átvilágítására. Több tanácsadó cég közül az Ernst & Young kapta a megbízást, amely az átfogó jelentést 2009. november 18-án adta le. Alapvető megállapításai tárgyilagosak voltak, számaik, tendenciáik helyesek, de az alapítók szándéka szerinti alternatívát külön választották a saját megállapításaiktól, mintegy elhatárolódást sejtetve attól. Az alapítók szándékának részbeni megismerése után Kurucz István elnök úr 2009. december 3-án lemondott kuratóriumi tagságáról és egyben az elnöki megbízatásáról. Ilyen bizonytalan körülmények között készültünk a 2010-es évre. Elnök hiányában a 2009. december 16-ra tervezett kuratóriumi ülést nem tudtuk megtartani. Természetesen készítettünk tervet, de határozatképes kuratórium hiányában annak megtárgyalása és elfogadtatása nem történhetett meg.

Pályázatok

Az elmúlt évben hét pályázatot adtunk be, és négy pályázattal nyertünk, összesen 950 000 forintot. Ebből a Nemzeti Kulturális Alaptól 750 000 Ft (3 db pályázat) a Magyar Postától 200 000 Ft (1 db pályázat) pályázati támogatásban részesültünk. Ez az arány rendkívül jónak számít, ami a darabszámot illeti, viszont forintértékben mindössze alig több mint a felét érték el a 2008. évi pályázati juttatásoknak. Múzeumok közötti megoszlás szerint a Bélyegmúzeum 3 pályázatból kettővel nyert 500 000 Ft-ot, a Postamúzeum 4 pályázatból kettővel 450 000 Ft-ot. Külön tételként, mint költség-hozzájárulás, kezeltük a japán közös bélyegkiadás és kiállítás 500 000 Ft-os tételét, amelyet a Bélyegmúzeum kapott a kiadások fedezésére.

Gyűjteményi munkák

A Postamúzeumban az alábbi gyarapodást regisztrálhattuk 2009-ben:

Tárgyi gyűjtemények	566 db
Dokumentációs gyűjtemények	822 db
Könyvtár	70 db

A Bélyegmúzeum gyűjteményei az alábbiak szerint gyarapodtak:

Magyar bélyegek gyűjteménye	75 890 db
Külföldi bélyegek gyűjteménye	10 019 db
Vegyes gyűjtemények	2 588 db
Könyvtár	16 db

A gyűjtemények gondozása, a hiányosságok pótlása 2009-ben is folyamatos volt.

- A postamúzeumi tárgyi és dokumentációs gyűjteményekben az elmúlt évben is folyt a feldolgozó és nyilvántartó munka. A 2009-ben begyarapított tárgyakat a 20/2002. NKÖM rendelet szerint bevezettük a papíralapú leltárkönyvekbe, elkészítettük a leírókartonokat és az elektronikus (Excel-táblás) nyilvántartásokat. A T.13-as bélyegző-, pecsétnyomó és éremgyűjteménybe a Magyar Posta Zrt.-től 2008-ban hivatalosan átvett és begyarapított keletbélyegzőkből és pecsétnyomókból 501 darabot vettünk leltárba, s elkészítettük tárgy-leíró kartonjaikat is. A T.16-os jelű távbeszélő-történeti gyűjtemény az elmúlt évben a Pannon GSM-től átvett mobiltelefonok leltárba vételével gyarapodott. A többi tárgyi gyűjteményben és a dokumentációs gyűjteményekben is folyamatos és naprakész a leírókartonok készítése, s az Excel-táblás gyűjteményi nyilvántartások építése, ami a majdani múzeumi nyilvántartó rendszer bevezetése szempontjából is fontos.
- Az adattári dokumentációs gyűjteményben folytatódott az anyag feldolgozása, selejtezése, jegyzékbe foglalása, leltározásának előkészítése a kezdetektől 2000-ig. Jelenleg az alapítvány, illetve a Postamúzeum által képzett iratanyagból már csak a 2000. évi vár feldolgozásra.
- A könyvtárban az elmúlt évben is folyt a retrospektív feldolgozási munka, eddig mintegy 2200 kötet leírása került feldolgozásra, javításra vagy módosításra. Ezek közül több analitikus formában (azaz cikkenként, tanulmányonként) került be a katalógusba. A feldolgozott analitika száma több ezerre tehető.
- A dokumentációs gyűjtemények között a D.21-es okmány és irat-, a D.22-es műszaki rajz és műszaki dokumentációs, valamint a D.29-es jelű tematikus gyűjtemények jelenleg muzeológus, illetve gyűjteménykezelő nélkül vannak. A D.29-es gyűjtemény, amelyben rendkívül értékes és pótolhatatlan történeti iratokat őrzünk, nyilvántartása nincs kimunkálva, ennek megoldása főállású képzett szakember (levéltáros, történész, muzeológus) alkalmazása nélkül lehetetlen.

Digitalizálás

- 2009 márciusában az Arcanum Adatbázis Kft.-t megbíztuk a D.26-os postaszolgálati és aprónyomtatvány gyűjtemény részét képező plakátgyűjteményünk törzsanyagának, mintegy 500 darab nagyméretű plakát digitalizálásával. Az elvégzett munkáért 200 000 forintot fizettünk.

- Az első félévben sort került az Oktatási és Kulturális Minisztérium pályázatán (Hogy unokáink is lássák – A műszaki örökség reneszánsza 2008) elnyert támogatásból megvalósuló miskolci Teletár infópult szoftverének adatfeltöltésére és tesztelésére, majd júliusban a frissítésére is.
- A Postamúzeum gyűjteményfejlesztési stratégiájának egyik sarkalatos pontja egy integrált múzeumi nyilvántartó rendszer kiválasztása, bevezetése. A fent ismertetett nehézségek miatt ennek a megvalósulása késedelmet szenved, ám a megfelelő nyilvántartó szoftver (adatbázis) kiválasztása érdekében tovább folytattuk a tájékozódást, piackutatást. Májusban az Iqsys Zrt. Hun utcai székházában az OLIB, októberben a Bajor Gizi Emlékmúzeumban az Idea Information Systems szakmai bemutatóján vettünk részt. Jelen helyzetünkben le kellett mondanunk a nyilvántartó szoftver bevezetéséről, de arra törekszünk, hogy olyan házi számítógépes, Excel-táblás nyilvántartásokat építsünk, amelyek a későbbiek során az integrált elektronikus nyilvántartásra való áttérést megkönnyítik. A legtöbb tárgyi gyűjtemény esetében ez a nyilvántartás naprakész.
- A Bélyegmúzeumban a digitalizálás több vonatkozásban előrehaladt. Különös feladatot jelentett *A magyar bélyeg története* című könyv kiadásának előkészítése. Bár a könyv szerkesztését a Kossuth Kiadó végezte, mégis az átlagnál vagy a szokásosnál nagyobb feladat hárult a szerzőkre és a közreműködő munkatársakra.

Restaurálás, műtárgyvédelem

Ez a terület komoly hátrányt szenvedett 2009-ben. Restaurálásra és műtárgyvédelemre eredetileg 2 900 000 forintot terveztünk, amely összeg a költségmegtakarítási szempontok miatt 440 000 forintra zsugorodott. Ennek következményeként:

- A Postamúzeum könyvtárában az elmúlt évben elmaradt a folyóiratok kötetése. Összesen 36 darab kötet, a 2008. évi folyóiratok és a rossz állapotú könyvek várnak kötetésre.
- A D.26 jelű postaszolgálati és aprónyomtatvány gyűjtemény tárolásához szükséges savmentes dobozok beszerzéséről is le kellett mondanunk.
- Az Nemzeti Kulturális Alap Múzeumi Szakmai Kollégiuma által kiírt pályázaton vissza nem térítendő támogatást nyertünk – az éves tervben is szereplő műtárgyaink – két Klósz György-fotóalbum és a megsérült Hermész-szobor restaurálására: összesen 450 000 forintot.
- Folytatódott a régi viaszpecsét-lenyomatok és a dokumentációs gyűjtemény sérült darabjainak restaurálása saját múzeumi szakember közreműködésével.
- 2009-ben elmaradt az eredeti tervben szereplő tricikli-modell és a régi telefonok restaurálása is.
- A Bélyegmúzeum az év elején a Múzeumi Állományvédelmi Bizottságtól kapott fél évre két páratlanító gépet, amit a pincében helyeztek el, a nyomóeszköztárban, s amely a levegőt eredményesen szárította annak ellenére, hogy csőtörés is volt. A pince szigetelése esetén hatalmas teret nyerhetünk, esetleg látványraktárnak a nyomóeszközökből.
- A páratartalmat állandóan mérték.
- A nyomóeszköztár fejlesztési és hasznosítási terve elkészült.

Kiállítások

Fontos része a múzeumi munkának, hisz közönségkapcsolatunk egyik markáns megjelenési formája. Ezen a téren nagy kompromisszumokra kényszerültünk a költségmegtakarító intézkedések miatt. A kiállítási költségek 3 000 000 forintról 710 000 forintra csökkentek. Ennek következtében a tervezett kiállításainkat el kellett halasztanunk, így nem rendeztük meg május 17-én, az Információs Társadalom Világnapja alkalmából a diósi múzeumunkba tervezett időszakos kiállításunkat Tihanyi Kálmánról és az Orion televíziós vevőkészülék évfordulója kapcsán. Hasonlóképpen a Postai Világnap alkalmából a szakmatörténet nagyjait bemutató időszakos kiállításunkat sem tudtuk elkészíteni. Örvendetes viszont, hogy külső segítséggel sor került előre nem tervezett kiállítások megrendezésére.

Postamúzeumi kiállítások

- Április 17-én a kőszegi Postamúzeum 5 éves fennállásának évfordulója alkalmából elkészítettük az elmúlt évben megrendezett *Kis... skatulyaszívek* című időszakos kiállításunk helyi viszonyokhoz adaptált változatát. A költségkímélő kiállításban – a múzeumépület tulajdonosának segítségével kivitelezett – igényes, szép tablókat, valamint eredeti levélszekrényeket állítottunk ki a múzeum udvarán.
- 2009-ben partneri kapcsolatba kerültünk a Tessloff-Babilon Kiadóval, a *Mi kicsoda* népszerű sorozat kiadójával. Áprilisban közös rajzpályázatot hirdettünk *A Postamúzeumban jártam* címmel (az ajándékokat a kiadó és a Magyar Posta Zrt. biztosította). A beérkezett pályamunkákból június 20-án, a Múzeumok Éjszakája napján időszakos kiállítás nyílt.
- A Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetsége kezdeményezésére *Múltidéző képek* címmel közös kiállítás nyílt a Postamúzeumban. A kiállításához az apropót a lengyelországi menekültek magyarországi befogadásának 70. évfordulója adta. A kiállításon a lengyel posta anyagát állítottuk ki. Ebből az alkalomból a lengyel posta alkalmi levelezőlapot bocsátott forgalomba.

Bélyegmúzeumi kiállítások

- *Kína 2009 Nemzetközi Bélyegkiállítás*. Kulturális értékeink új magyar bélyegeken, nagy időszaki kiállítás, április 10–16.
- *Korok ruhái bélyegképeken*. Népszerű nagy időszaki kiállítás, június 20-tól.
- *Rejtőzködő ritkaságok*. Nagy időszaki (szakmai) kiállítás, szeptember 18-tól.
- *Nagymánya*. Az évszak műtárgya, kamarakiállítás, január 14.
- *Biblia Éve*. Pécs, kamarakiállítás, január.
- *Húsvét a világ bélyegein*. Pécs, kamarakiállítás, április.
- *Védett növények*. Pécs, kamarakiállítás, július.
- *Húsvét, Szent Ferenc*. Kamarakiállítás, március.
- *Húsvét, Dabas*, kamarakiállítás.
- *Puskás a Bélyegmúzeumban*. Lemezbörze, kamarakiállítás, február 14.

- *Michael Jackson-émlékív.* Lemezbörze, kamarakiállítás, augusztus 29.
- *Reformáció.* Debrecen, kamarakiállítás, május.
- *Reformáció.* Sárvár, kamarakiállítás, október.
- *Visegrád 1000 éves.* Bélyegnapkiállítás, június.
- *Határnyitás.* Kamarakiállítás, szeptember.
- *Olimpia.* Syma-csarnok, kamarakiállítás, szeptember.
- *Városi közlekedés.* Közlekedési Múzeum, kamarakiállítás, szeptember.
- *Budapest – séta a városban.* FSZEK, kamarakiállítás, szeptember.
- *Szagrális terek bélyegeken.* Első plakátunk, KÖH, szeptember.
- *Japán–magyar bélyegkibocsátás.* Kamarakiállítás, október.

Tudományos munka

Az elmúlt évben megkezdett munkák tovább haladtak ebben az évben is mindkét múzeumban. A múzeumban folyó tudományos, illetve kutatómunka fő fóruma az alapítványi évkönyv, ami – az ismert okok miatt – nem jelent meg ebben az évben.

- A Postamúzeumban ebben az évben is folytatódott szakmatörténeti nagyjaink hagyatékának felkutatása, begyűjtése, feldolgozása. Tersztyánszky Ákos államtitkár, postavezérgazgató (1935–1939) életének két rokoni szálon futó kutatása, hagyatékának mindkét részről ajándékozással történő begyűjtése, feldolgozása ez évben befejeződött. E kutatás kapcsán az államtitkárra és postamester szüleire vonatkozóan 2009-ben további 28 eredeti dokumentum, illetve dokumentumértékű postatörténeti fénykép került a múzeumba, amelyeknek már nemcsak számítógépes feldolgozása, de digitalizálása is megtörtént.
- Ugyanezen kutatás kapcsán került a Postamúzeumba a Tersztyánszky Ákosné hagyatékából származó, 158 első világháborús hadi felvételből készült képes levelezőlapot tartalmazó album, amelynek feldolgozása és digitalizálása szintén elkészült.
- Folyamatban van dr. Kuzmich Gábor postavezérgazgató (1939–1944) és dr. báró Szalay Gábor államtitkár, postavezérgazgató (1928–1935) hagyatékának felkutatása, begyűjtése, és anyaguk számítógépes feldolgozása, digitalizálása.
- A Bélyegmúzeumban folytatott tudományos munkák, kutatások keretében továbbra is működik a kutatószolgálat, 11 kutatót szolgáltak ki.
- Elkészültek a kiállítási forgatókönyvek.
- Megjelent a *Magyar bélyeg története* című nagyszabású munka.
- Az Évszak műtárgya sorozathoz felderítő munkák folytak.
- Továbbra is kiterjedt kutatásokat végeznek a gyűjtemények értékes darabjainak felmérése, történetek összegyűjtése kapcsán az Európa Kulturális Fővárosa projekthez.
- Mindkét múzeum közreműködésével, valamint a Magyar Posta Zrt. felsővezetői, anyagi és emberi erőforrás támogatásával elkészült két hiánypótló kiadvány. A Bélyegmúzeum igazgatója és munkatársa volt a szerzője *A magyar bélyeg története* című reprezentatív megjelenésű könyvnek, amelyet joggal nevezhetünk sikerműnek. A Postamúzeum igazgatójának a közreműködésével és 42 fő részben postai, részben volt postai dolgozó szerzői, lektori és szerkesztői munkájával készült el a *Két évtizedünk* című könyv, amely a Magyar Posta Zrt. elmúlt két évtizedét mutatja be.

Múzeumpedagógia

A Postamúzeumból 2009-ben mindkét múzeumpedagógusunk kilépett, így a 2008-as ígéretes lendület megtorpant. 2009 novemberéig a Postamúzeumban megtartott múzeumpedagógiai foglalkozásokon 16 csoportban összesen 407 alsó tagozatos gyermek vett részt. A Bélyegmúzeumban az előző évek lendülete tovább folytatódott a pályázatok segítségével.

- Foglalkoztató füzetek készültek korosztályok szerint (NKA 300 000 Ft).
- A Tücsök Tagozat minden második csütörtök délután találkozik (MP Zrt. 325 000 Ft).
- A Bélyegmúzeumi Ifjúsági Filatelista Kör minden hónap második szombatján foglalkozáson vesz részt, évente kétszer egyhetes tábor keretében.
- A napközis táborok átépítés miatt elmaradtak, csak 3 csoport volt augusztusban.
- Szeptemberig összesen 27 csoportot fogadtak.
- A Múzeumok Majálisa alkalmából kétnapos non-stop gyerekfoglalkozás volt.
- Debrecenben a *Reformáció* kiállítás kapcsán a Filapostával közösen egész napos gyerekfoglalkozásokat szerveztek.
- A Hunyadi Mátyás Általános Iskola, XIII. kerület, iskolanapi rendezvényén április 8-án vetített előadást tartottak, és gyerekfoglalkozásokat rendeztek.
- Dabason május elsején ifjúsági filatelista vetélkedőt tartottak.

Közönségkapcsolatok, rendezvények

A rendezvények költségeit 2 700 000 forintról 900 000 forintra csökkentettük. Hagyományos rendezvényeink elmaradtak (mint a diósi Távközlési Majális, a hollóközi tűzugrás).

- Az országos rendezvényeken természetesen részt vettünk, mint például a Múzeumok Majálisán (május 16–17.), a Múzeumok Éjszakáján (június 20.), a Kulturális Örökség Napjain (szeptember 19–20.).
- A Bélyegmúzeumi délutánok rendezvénysorozat a Lágymányosi Bélyeggyűjtő Körrel közös szervezésben lehetőség a bélyeggyűjtők megszólítására.
- A Mafitt-tal szoros kapcsolatot tart – *Rejtőzködő ritkaságok* közös kiállítás.
- A Mabéosz-szal szoros kapcsolatot ápol – *Bélyegnapi, Olimpia, Határnyitás* kiállítások, az ifjúsági bélyeggyűjtés vonalán új együttműködés, közreműködés a bélyegvizsgáló szakértői bizottságban, múzeumi szakértői vállalkozás beindításának tervezése.
- Együttműködés a Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társasággal – közös programterv jövő évre (Térfi-kiállítás).
- Részvétel a Múzeumi Sajtókávéház eseményein.
- Megjelenés az Egy csepp emberség programokon és a múzeum népszerűsítése.
- A Pénzjegynyomda kommunikációs menedzsere által felajánlott együttműködés kiépítése.

Nemzetközi kapcsolatok

- A Postamúzeum valamennyi Európai Unió ország postájának nemzetközi kapcsolatokért felelős vezetőjét levélben megkereste, és elindította az európai levélszekrénygyűjteményének kialakítását.

- A *Lengyel szeptember* című kiállítás megrendezése kapcsán különösen jó együttműködés alakult ki a múzeum és a lengyel posta között.
- A Francia Intézettel közös kiállítás körvonalazódik a Bélyegmúzeumban 2011-re.
- Karcag 1. postahivatalának vezetőjén keresztül Amiens és Longueau városokkal jött létre kapcsolat, kiállítást adtunk: Magyarország története bélyegképeken (21 tabló).
- Az Arge Ungarn (német bélyeggyűjtők) szervezet tagjaival, akik magyar bélyegeket gyűjtenek, a WIPA'08 kiállításon személyes kapcsolatok épültek ki, a kutatásokhoz nyújtandó kölcsönös segítség érdekében (Endrődi, Gudlin, Bándi, Dröge).
- Kanadába Kecsed István kutató munkájához nyújtunk segítséget.
- Ausztráliából Meggyesi Ernő kiállítási anyagát kaptuk meg másolatban – Küldeménytovábbítás Európában.
- Japán Nagykövetség, japán–magyar közös bélyegkibocsátás – Shokokai.

Egyéb kapcsolatok

- A Postamúzeumról és kiállítóhelyeiről az elmúlt évben az írott és az elektronikus sajtó is beszámolt. Az országos írott sajtóban kétszer, az országos televíziókban kétszer, s rádióban egy alkalommal szerepeltünk. A Bélyegmúzeum eseményeiről a televízió négyszer, a rádió nyolcszor, az országos írott sajtó húsz, a helyi sajtó két alkalommal adott tájékoztatást.
- Az auditoriumban ebben az évben szeptember végéig a Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület összesen 87 előadást tartott, 2610 résztvevővel, amihez kollégánk nyújtott technikai háttérrel támogatást.
- A Postamúzeum baráti köre, az Múzeumi Egyetértés Egylet 2009 folyamán két rendezvényt szervezett, amelyeken mintegy 150 fő vett részt.
- Márciusra elkészült a Postamúzeum új honlapja.
- A Postamúzeum munkatársai részt vettek áprilisban a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeumban megrendezett XII. Országos Műszaki Muzeológusi Konferencián, valamint a szeptemberben megrendezett Múzeumpedagógiai Konferencián a Magyar Nemzeti Galériában, s restaurátor kollégánk részt vett a Magyar Nemzeti Múzeum által szervezett Országos Fém-, Fa- és Papírrestaurátor Konferencián is.

Látogatottság

Múzeumaink és kiállítóhelyeink a kényszerintézkedések ellenére jelentős látogatót vonzottak. Az összes látogatók száma 165 368 fő volt. Múzeumonként és kiállítóhelyenként a látogatói létszám az alábbiak szerint alakult: első Helikon Kastélymúzeum, második a Bélyegmúzeum, harmadik Ópusztaszer, negyedik Nagyvázsony, ötödik a budapesti Postamúzeum. A fizetett belépők szerinti rangsorban az első ötben ismét Nagyvázsony az első, második a budapesti Postamúzeum, harmadik Balatonszemes, negyedik Hollókő, ötödik a Bélyegmúzeum. Érdekes jelenség a diósi Rádió és Televíziómúzeum, ahol csak bejelentés alapján tudunk látogatókat fogadni, idén 21 fővel több látogató volt, mint előző évben, amikor állandó teremőri szolgálatot tudtunk biztosítani.

Budapest, 2010. január

Gazdasági beszámolók

Kiegészítő melléklet a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi beszámolójához

1. Az alapítvány bemutatása

Neve: Hírközlési Múzeumi Alapítvány

Alapító okirat kelte: 1990

Bírósági bejegyzés kelte: 1990. 07. 16.

Bírósági végzés száma: 12. Pk. 63.431/26.

Nyilvántartási száma: 429

Székhelye: 1061 Budapest, Andrásy út 3.

Adószáma: 19012803-1-42

Működési formája: alapítvány, amely kiemelten közhasznú szervezetnek minősül.

Fő tevékenysége: múzeumi tevékenység, kulturális örökség védelme.

Az alapítvány képviselőjét Horváth Józsefné¹, ügyvezetését Egervári László látja el.

Az alapítvány üzleti éve január 1-jétől december 31-ig tart.

2. A könyvvizetés módja, a beszámoló

Az alapítvány 2009-ben, mint kiemelten közhasznú szervezet a 2000. évi C. törvény és a 224/2000. (XII.19.) Kormányrendelet alapján vezette könyveit és készítette el a beszámolóját. Az alapítvány a kettős könyvvitel szerint vezette könyveit.

3. A mérleg, az eredmény-kimutatás

A beszámoló formája: közhasznú egyszerűsített éves beszámoló. Az alapítvány az éves beszámolóját a 224/2000. (XII.19.) Kormányrendelet 4. sz. melléklete szerinti mérleg, 6. sz. melléklete szerinti eredmény-kimutatás előírt tagolása szerint készítette el. Az alapítvány kiegészítő mellékletet és közhasznúsági jelentést is készít.

4. Pénzügyi, vagyoni helyzet

Az alapítvány 2009. december 31-ei mérlegfőösszege 289 323 E Ft volt, az előző évhez képest 15 157 E Ft-tal nőtt.

Eszközök

Befektetett eszközök

- Az immateriális javak között nyilvántartott szellemi termékek (szoftver) mérlegértéke 280 E Ft.
- A tárgyi eszközök mérlegértéke 57 446 E Ft, 4486 E Ft-tal csökkent az előző évhez képest.
- A befektetett pénzügyi eszközök változása jelentős, mivel az alapítvány az éven túli befektetései egy részét feloldotta és felhasználta, illetve helyette a rövid távú, több kamatot ígérő befektetéseket választotta, ennek következménye a 21 458 E Ft mérlegérték csökkenése.

¹ A beszámoló készítésekor az alapítványnak kuratóriumi elnöke nem volt. Horváth Józsefné 2010 májusától a kuratórium elnöke.

Forgóeszközök

- A készletek között nyilvántartott kiadványokból és ajándéktárgyakból álló árukészlet, amelynek értékesítése a múzeumokban és kiállítóhelyeken történik. Az előző évhez képest a készletcsökkenés 419 E Ft, amely nem jelentős változás.
- A követelések között nyilvántartott peres eljárás alatt álló Andrassy úti bérlemény bírói letétbe utalt tárgyévi bérleti díja okozza az előző évhez képest a 8983 E Ft jelentős összegű mérlegtétel növekményét.
- A pénzeszközök mérlegértéke 139 585 E Ft, amely az előző évhez képest 32 852 E Ft növekményt mutat.
- A pénzeszközök között szerepel a Magyar Posta által átutalt 75 000 E Ft támogatás és 3 E Ft céltámogatás. Ebből elkülönített betétszámlán 75 000 E Ft kamatlépcsős betét szerepel. Az egyszámla 213 E Ft egyenleget mutat.

Aktív időbeli elhatárolások

- Az aktív időbeli elhatárolás 673 E Ft, az előző évhez képest jelentős növekedést mutat. Itt tartjuk nyilván a mérleg fordulónapja után esedékes, de a mérleggel lezárt időszakra vonatkozó bevételeket, illetve a mérleg fordulónapja előtt felmerült kiadásokat, amelyek költségként a mérleg fordulónapját követően számolhatók el.
- A bevételek időbeli elhatárolásán szerepel 875 E Ft, a meg nem érkezett analitika a lakáskölcsön 4. negyedévi törlesztő részletéből és a befektetett pénzügyi eszközök kamataiból áll.
- A költségek aktív időbeli elhatárolásán 625 E Ft szerepel, amely újság-előfizetés, évkönyv, üdülési hozzájárulás, könyvtári program, biztosítás és NOD-32 szoftver követéséből tevődik össze.

Források

Saját tőke

- A tőkeváltozás mérlegsonon a tőketartalék és eredménytartalék szerepel. A tőkeváltozás az előző évhez képest az előző évi pozitív eredmény és az előző évi ki nem fizetett prémium önrévíziójából áll.
- A közhasznú tevékenységből 11 700 E Ft elért eredménye lett az alapítványnak, vállalkozási tevékenységet nem folytat, így abból eredménye nincs.

Céltartalékok

- Céltartalék képzése vált indokolttá a peres eljárás alatt levő Andrassy úti ingatlan bérleti, illetve használati díjára vonatkozóan. A céltartalék mérlegértéke 30 000 E Ft.

Kötelezettségek

- A kötelezettségek mérlegsonon rövidlejáratú kötelezettségünk 7591 E Ft, az előző évhez képest 5192 E Ft jelentős csökkenést mutat. A csökkenés hatása a létszám, illetve a munkabérek csökkenése.

Passzív időbeli elhatárolások

- Itt tartjuk nyilván a tárgyévből elszámolt, de a következő évet illető bevételeket, illetve a tárgyévet terhelő, de a következő évben felmerülő költségeket és ráfordításokat. Továbbá a visszafizetési kötelezettség nélkül támogatásként kapott, pénzügyileg rendezett pénzesz-

közök, illetve tárgyi eszközök értékét. A mérlegérték 162 737 E Ft, amely az előző évhez képest 8476 E Ft növekményt mutat. A bevételek időbeli elhatárolásán szerepel a Magyar Posta 78 000 E Ft összegű támogatása. Költségek passzív időbeli elhatárolásán szerepel 47 942 E Ft, az Andrassy úti ingatlan 63 havi bérleti díja, a meg nem érkezett szállító számlák tárgyévi költségei, amelynek pénzügyi rendezése a következő évben történik. A halasztott bevételek a Bélyegmúzeum tűzoltó berendezésének támogatására a 2007-ben kapott 20 000 E Ft összegből az elszámolt értékcsökkenés arányában feloldott 18 380 E Ft szerepel.

Budapest, 2010. február 28.

Az alapítvány közhasznú beszámolójának 2009. évi mérlege

Sorszám	A tétel megnevezése	Előző év (E Ft)	Tárgyév (E Ft)
a	b	c	e
1.	A. Befektetett eszközök	120 115	93 183
2.	I. Immateriális javak	1 268	280
3.	II. Tárgyi eszközök	61 932	57 446
4.	III. Befektetett pénzügyi eszközök	56 915	35 457
5.	IV. Befektetett eszközök értékhelyesbítése	0	0
6.	B. Forgóeszközök	153 224	194 640
7.	I. Készletek	7 737	7 318
8.	II. Követelések	38 754	47 737
9.	III. Értékpapírok	0	0
10.	IV. Pénzeszközök	106 733	139 585
11.	C. Aktív időbeli elhatárolások	827	1 500
12.	Eszközök (aktívák) összesen	274 166	289 323
13.	D. Saját tőke	77 122	88 995
14.	I. Induló tőke (jegyzett tőke)	10 383	10 383
15.	II. Tőkeváltozás (eredmény)	63 203	66 912
16.	III. Lekötött tartalék	0	0
17.	IV. Értékelési tartalék	0	0
18.	V. Tárgyévi eredmény alaptervekenységből (közhasznú tevékenységből)	3 536	11 700
19.	VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből	0	0
20.	E. Céltartalék	30 000	30 000
21.	F. Kötelezettségek	12 783	7 591
22.	I. Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0

23.	II. Rövid lejáratú kötelezettségek	12 783	7 591
24.	G. Passzív időbeli elhatárolások	154 261	162 737
25.	Források (passzívák) összesen	274 166	289 323

Az alapítvány közhasznú beszámolójának 2009. évi eredmény-kimutatása

Sor- szám	A tétel megnevezése	Előző év (E Ft)	Tárgyév (E Ft)
a	b	c	e
1.	A. Összes közhasznú tevékenység bevétele	259 266	179 797
2.	1. Közhasznú működésre kapott támogatás	247 291	160 659
3.	a) alapítótól	247 291	160 349
4.	b) központi költségvetéstől	0	0
5.	c) helyi önkormányzattól	0	0
6.	d) egyéb, ebből 1%	0	310
7.	2. Pályázati úton elnyert támogatás	1 278	2 813
8.	3. Közhasznú tevékenységből származó bevétel	8 116	6 196
9.	4. Tagdíjból származó bevétel	0	0
10.	5. Egyéb bevétel	2 581	10 129
11.	B. Vállalkozási tevékenység bevétele	0	0
12.	C. Összes bevétel	259 266	179 797
13.	D. Közhasznú tevékenység ráfordításai	255 730	168 097
14.	1. Anyagjellegű ráfordítások	57 541	43 646
15.	2. Személyi jellegű ráfordítások	158 267	116 276
16.	3. Értékcsökkenési leírás	6 650	6 705
17.	4. Egyéb ráfordítások	32 144	1 116
18.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	1 128	354
19.	6. Rendkívüli ráfordítások	0	0
20.	E. Vállalkozási tevékenység ráfordításai	0	0
21.	1. Anyagjellegű ráfordítások	0	0
22.	2. Személyi jellegű ráfordítások	0	0
23.	3. Értékcsökkenési leírás	0	0
24.	4. Egyéb ráfordítások	0	0
25.	5. Pénzügyi műveletek ráfordításai	0	0
26.	6. Rendkívüli ráfordítások	0	0
27.	F. Összes ráfordítás	255 730	168 097

28.	G. Adózás előtti eredménye	0	0
29.	H. Adófizetési kötelezettség	0	0
30.	I. Tárgyévi vállalkozási eredmény	0	0
31.	J. Tárgyévi közhasznú eredmény	3 536	11 700

Tájékoztató adatok (E Ft-ban)

32.	A. Személyi jellegű ráfordítások	116 276
33.	1. Bérköltség	78 440
34.	Ebből: – megbízási díjak	741
35.	– tiszteletdíjak	0
36.	2. Személyi jellegű egyéb kifizetések	12 386
37.	3. Bérjárulékok	25 450
38.	B. A szervezet által nyújtott támogatások	0
39.	Ebből a Kormányrendelet 16. § (5) bekezdés szerinti kötelezettségként elszámolt és továbbutalt, illetve átadott támogatás	0

Budapest, 2010. február 28.

Egervári László
ügyvezető igazgató

Közhasznúsági jelentés

A Hírközlési Múzeumi Alapítványt 1990-ben alapította a Magyar Távközlési Vállalat, a Magyar Posta Vállalat és a Magyar Műsorszóró Vállalat. Az alapítvány 1998-tól kiemelten közhasznú szervezet. Az alapítvány célja a postai, távközlési és műsorszórási örökségek ápolása, az érdeklődők részére bemutatása és a tudományos kutatás támogatása. Az alapítványhoz a Postamúzeum, a Bélyegmúzeum (mint országos gyűjtőkörrel rendelkező szakmúzeumok) és 12 kiállítóhely, valamint 6 raktár tartozik. Az alapítvány céljai megvalósulása érdekében két honlapot üzemeltet: www.postamuseum.hu, www.belyegmuzeum.hu.

Kiállítások, események

A Postamúzeum kiállításai

2009. április 17-én a kőszegi Postamúzeum 5 éves fennállásának évfordulójára a *Kis... skatulyaszívek* című időszakos kiállítást nyitottuk meg.

2009. június 20-án a Múzeumok Éjszakája napján *Postamúzeumban jártam* címmel időszakos kiállítást nyitottunk, a Tessloff-Babilon Kiadóval együtt.

2009. szeptember havában a lengyelországi menekültek magyarországi befogadásának 70. évfordulója alkalmából a Lengyel Köztársaság Budapesti Nagykövetségével közösen *Múltidéző képek* időszakos kiállítást nyitottunk.

A Bélyegmúzeum kiállításai

2009. április 10–16. *Kína 2009 Nemzetközi Bélyegkiállítás*, időszaki kiállítás.
2009. június 20. *Korok ruhái bélyegképeken*, időszaki kiállítás.
2009. szeptember 18. *Rejtőzködő ritkaságok*, időszaki kiállítás.
2009. október 28. *Japán-magyar bélyegkibocsátás*, időszaki kiállítás.
2009. január 14. *Nagymánya, az évszak műtárgya*, kamarakiállítás
2009. január. *Biblia Éve*, kamarakiállítás Pécssett.
2009. február 14. *Puskás a Bélyegmúzeumban*, lemezbörze és kamarakiállítás.
2009. március. *Húsvét, Szent Ferenc*, kamarakiállítás.
2009. április. *Húsvét a világ bélyegein*, kamarakiállítás Pécssett.
2009. május. *Reformáció*, kamarakiállítás Debrecenbenben.
2009. június. *Visegrád 1000 éves*, bélyegnapi kamarakiállítás.
2009. július. *Védett növények*, kamarakiállítás Pécssett.
2009. augusztus 29. *Michael Jackson- emlékv*, lemezbörze és kamarakiállítás.
2009. szeptember. *Határnyitás*, kamarakiállítás.
2009. szeptember. *Olimpia*, kamarakiállítás a Syma-csarnokban.
2009. szeptember. *Városi közlekedés*, kamarakiállítás a Közlekedési Múzeumban.
2009. szeptember. *Séta a városban*, FSZEK, kamarakiállítás Budapesten.
2009. szeptember. *Szagrális terek bélyegeken*, kamarakiállítás.
2009. október. *Reformáció*, kamarakiállítás Sárovaron.

2009-ben múzeumainkat és kiállítóhelyeinket 165 368 látogató kereste fel.

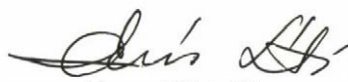
Múzeumpedagógia

Előző évben bevezetésre került a Postamúzeumban és a Bélyegmúzeumban a múzeumpedagógia foglalkozás. A foglalkozásokat az általános iskola alsó tagozatos diákjai részére a kultúra iránti érdeklődés felkeltése érdekében szerveztük és folyamatosan végezzük. A Postamúzeumban időlegesen 2009 novemberétől létszámváltozás miatt szünetel a múzeumpedagógiai foglalkozás. A Bélyegmúzeumban a Tücsök Gyermektagozat, a Bélyegmúzeumi Ifjúsági Filatelista Kör rendszeresen és sikeresen működik, időlegesen a Múzeumok Majálisán kétnapos non-stop gyermekfoglalkozás, valamint napközis táborok és egy ifjúsági filatelista vetélkedő került megrendezésre.

Pályázatok

Az Nemzeti Kulturális Alap pályázatán 750 E Ft-ot nyertünk, amit a Hermész-szobor és két Klösz György-album restaurálására, illetve múzeumpedagógiai foglalkoztató füzetekre fordítottunk. A Magyar Posta Zrt. ifjúsági bélyeggyűjtési pályázatán 200 E Ft-ot nyertünk, ezt a Tücsök Gyermektagozat kéthetente sorra kerülő foglalkozásaira fordítottuk.

Budapest, 2010. február 28.

Egervári László
ügyvezető igazgató

Független könyvvizsgálói jelentés

Elvégeztem a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi egyszerűsített éves beszámolójának a könyvvizsgálatát, amely éves beszámoló a 2009. december 31-i fordulónapra elkészített mérlegből – melyben az eszközök és források egyező végösszege 289 323 E Ft, a mérleg szerinti eredmény 11 700 E Ft (nyereség) –, az ezen időpontra végződő évre vonatkozó eredmény-kimutatásból és a számviteli politika meghatározó elemeit és az egyéb magyarázó megjegyzéseket tartalmazó kiegészítő mellékletből áll.

Az éves beszámolóban a számviteli törvényben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint történő elkészítése és valós bemutatása az ügyvezetés felelőssége. Ez a felelősség magában foglalja az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes pénzügyi kimutatások elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzés kialakítását, bevezetését, fenntartását, megfelelő számviteli politika kiválasztását és alkalmazását, valamint az adott körülmények között ésszerű számviteli becsléseket.

A könyvvizsgáló felelőssége az éves beszámoló véleményezése az elvégzett könyvvizsgálat alapján, valamint az üzleti jelentés és az éves beszámoló összhangjának megítélése. A könyvvizsgálatot a magyar nemzeti könyvvizsgálati standardok és a könyvvizsgálatra vonatkozó – Magyarországon érvényes – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottam végre. A fentiek megkövetelik, hogy megfeleljünk bizonyos etikai követelményeknek, valamint hogy a könyvvizsgálat tervezése és elvégzése révén elegendő és megfelelő bizonyítékot szerezzünk arról, hogy az éves beszámoló nem tartalmaz lényeges hibás állításokat.

Az elvégzett könyvvizsgálat magában foglalta olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni az éves beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár tévedésből eredő, lényeges hibás állításai kockázatának felméréseit, a könyvvizsgáló megítélésétől függenek. Az éves beszámolóhoz kapcsolódóan a könyvvizsgáló kockázatfelméréseinek nem célja, hogy az alapítvány belső ellenőrzésének hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon.

A könyvvizsgálat magában foglalta továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek és az ügyvezetés lényegesebb becsléseinek, valamint az éves beszámoló bemutatásának értékelését. Az üzleti jelentéssel kapcsolatos munkánk a fent említett területre korlátozódott, és nem tartalmazta egyéb, az alapítvány nem auditált számviteli nyilvántartásaiból levezetett információk áttekintését. Meggyőződésünk, hogy a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő alapot nyújt a könyvvizsgálói záradék (vélemény) megadásához.

Záradék/Vélemény: A könyvvizsgálat során a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi egyszerűsített éves beszámolóját, annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az érvényes nemzeti könyvvizsgálati standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltam, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztem arról, hogy az egyszerűsített éves beszámolót a számviteli törvényben foglaltak és az általános számviteli elvek szerint készítették el. Véleményünk szerint az egyszerűsített éves beszámoló a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. december 31-én fennálló vagyoni, pénz-

ügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad. Az üzleti jelentés az éves beszámoló adataival összhangban van.

Budapest, 2010. február 28.

A könyvvizsgálattal megbízott társaság

Audit Plusz 2000 Kft.

1054 Budapest, Báthory u. 19.

Kamarai nyilvántartási száma: 001379

Képviselőre jogosult: Lakatos István

A könyvvizsgálatot a társaság nevében Lakatos István kamarai tag könyvvizsgáló végezte.

Kamarai bejegyzési száma: 002190

Teljességi nyilatkozat

Önök megvizsgálták a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. december 31-i mérlegét, amelyben a mérlegfőösszeg 289 323 E Ft és a mérleg szerinti eredmény 11 700 E Ft nyereség, a fenti dátummal végződő évre vonatkozó eredmény-kimutatását és kiegészítő mellékletét (együttesen pénzügyi kimutatás), amelyet az alapítvány 2009. december 31-i egyszerűsített éves beszámolója tartalmaz az üzleti jelentéssel együtt, abból a célból, hogy véleményét mondjanak, miszerint a pénzügyi kimutatás megbízható és valós képet nyújt az alapítvány vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről a számviteli törvény és a Magyarországon elfogadott számviteli elvek szerint. Jelen nyilatkozatunk az önök által elvégzett könyvvizsgálathoz kapcsolódóan készült el. Megerősítjük, hogy a pénzügyi kimutatásban szereplő vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzet, a mérleg szerinti eredmény, valamint a kiegészítő mellékletben közölt adatok valós bemutatása a számviteli törvény szerint a mi felelőségünk.

Legjobb tudásunk és meggyőződésünk szerint megerősítjük a vizsgálatok folyamán általunk tett következő, az alábbi 22 pontban felsorolt állításokat:

1. A fentiekben megjelölt pénzügyi kimutatás a számviteli törvénynek, valamint a Magyarországon elfogadott számviteli elveknek megfelelően készült.
2. Alapítványunk biztosította az önök számára az összes: a) pénzügyi és számviteli nyilvántartást és azokkal kapcsolatos bizonylatokat; b) tulajdonosi, igazgatósági, felügyelőbizottsági, vezetői ülések jegyzőkönyveit vagy olyan ülésekről szóló összefoglalókat, amelyekről jegyzőkönyv még nem készült.
3. Nem voltak visszaélések az alapítvány vezetése, illetve a belső ellenőrzésen vezető beosztásban dolgozó munkatársak részéről.
4. A felügyeleti szervek vagy más hatóságok nem értesítették az alapítványt jelentéstételi kötelezettségeivel kapcsolatos, a számviteli törvény vagy más egyéb érvényes jogszabály megsértéséből adódó semmilyen tényről.
5. Tájékoztattuk önöket az alapítványt érintő összes jogvitáról és követelésről. Nincsenek olyan meg nem nevezett követelések, kárigények vagy jogviták, amelyekkel kapcsolatban valamilyen igény merülhetne fel az alapítvánnyal szemben. Ezenkívül hozzáférhetővé tettünk minden, a felügyeleti szervektől vagy más hatóságtól kapott írásos dokumentumot, ideértve az ellenőrzési jegyzőkönyveket és a hozzá kapcsolódó

- levelezést. Informáltuk önöket minden olyan, a felügyeleti szervek vagy más hatóságok által folyamatban lévő minden olyan vizsgálatról, illetve már befejezett vizsgálatról, amelyről a jelentés még nem készült el.
6. Az alapítvány adókedvezményének további igénybevételéhez szükséges minden feltételnek eleget tett 2009. december 31-ig.
 7. A kiegészítő melléklet tartalmaz minden olyan általunk ismert tényt (mint pl. jelentős körülmények, illetve azok változásai, események és a vezetőség tervei), amelyek az alapítvány működésének folyamatossága szempontjából jelentősek.
 8. Az alábbiak megfelelően kerültek a nyilvántartásokba és megfelelően lettek bemutatva a pénzügyi kimutatásokban:
 - a) kapcsolt vállalkozásokkal való tranzakciók és az ezekkel kapcsolatos követelések és kötelezettségek összegei, beleértve az árbevételt, beszerzéseket, hiteleket, átutalásokat, lízingügyleteket és (írásos vagy szóbeli) garanciákat;
 - b) az olyan írásos vagy szóbeli garanciák, amelyek az alapítvány függő kötelezettségei;
 - c) hitelintézetekkel való ügyletek, amelyek kötelezettségek fedezésére szolgáló bankbetétekkel vagy más, pénzeszközállomány korlátozására vonatkozó konstrukciókkal, hitelkerettel vagy más hasonló megoldásokkal kapcsolatosak;
 - d) jelentős mértékű egyéni vagy csoportos hitelkockázati koncentrációt megtestesítő pénzügyi eszközök;
 - e) értékesítés visszereseti feltételekkel.
 9. Nem történt olyan esemény, hogy a dolgozók (a vezetőségen és a 3. pontban meghatározott olyan személyeken kívül, akik fontos szerepet töltenek be a belső ellenőrzésben) bármilyen olyan visszaélést követek volna el, amely hatással lehetett volna a pénzügyi kimutatásokra.
 10. Az alapítványnak nincsenek olyan tervei vagy szándéka, amely befolyásolhatná az eszközök vagy források könyv szerinti értékét vagy minőségét.
 11. Nem volt:
 - a) a szabályoknak, törvényeknek, az alapítvány szabályzatainak olyan jellegű megsértése, amelynek hatását a pénzügyi kimutatásban meg kellene jeleníteni, vagy ami egy jövőbeni veszteség elhatárolásának alapjait képezhetné.
 - b) a pénzügyi kimutatásban lévő egyéb kötelezettségeken vagy függőben lévő veszteségeken, nyereségeken kívül más tétel, amelyet időbenileg el kell határolni, vagy ki kell mutatni.
 12. Nincsenek olyan tranzakciók, amelyek nem lettek megfelelően a pénzügyi kimutatások alapjául szolgáló bizonylatokban rögzítve.
 13. Az alapítványnak igazolt jogcíme van minden eszközre, ezeket az eszközöket az önkkel közölteken kívül semmilyen tilalom vagy idegen zálogjog nem terheli, és semelyik eszköz nincsen biztosítékként lekötve.
 14. Megfeleltünk minden olyan szerződéses kötelezettségünknek, amelyek megszegése jelentős hatást gyakorolna a pénzügyi kimutatásokra.
 15. A mérleg fordulónapja után nem történt olyan esemény, amely a pénzügyi kimutatásban való megjelenítést, illetve annak módosítását tenné szükségessé.
 16. Az alapítvány a felelős a határidőn túli vagy kétes követelésekre elszámolt értékvesztés meghatározásáért, valamint az értékvesztés képzése során használt becslések megfele-

- lőségéért. A menedzsment úgy véli, hogy az elszámolt értékvesztés(ek) elégséges(ek) az ilyen követelések után esetlegesen elszámolandó hitelezési veszteségek fedezetére.
17. Amennyiben az szükséges volt, értékvesztést számoltunk el a készletek után, ha a várható értékesítési árak a nyilvántartási (önköltség) áraknál alacsonyabbak, illetve kiselejteztük, vagy értékvesztést számoltunk el az elfekvő vagy használhatatlan készletek után. A pénzügyi beszámolóban kimutatott teljes készletállomány az alapítvány tulajdonában van, és nem tartalmaz nem az alapítvány tulajdonában lévő készleteket (bizományostól származó, illetve vevőnek már kiszámlázott tételek) vagy olyan készleteket, amelyekhez kapcsolódó kötelezettség nem került lekönyvelésre.
 18. Véleményünk szerint minden aktívan elhatárolt kiadás a jövőben megtérül.
 19. Az értékesítési vagy garanciális kötelezettségekből vagy ezek nem teljesítéséből eredő jövőbeni veszteségekre a szükséges céltartalékot megképeztük.
 20. Tájékoztattuk önöket minden, az értékesítéssel kapcsolatos tranzakcióról, beleértve a visszaszállítási vagy ármódosítási jogokról és a garanciális kötelezettségekről.
 21. Bizonyos eszközök és források valós értékének meghatározásához használt piaci feltételezések véleményünk szerint a legmegfelelőbbek voltak.
 22. Az alapítvány ésszerű és alátámasztható feltételezésekre és előrejelzésekre alapozva felülvizsgálta a tárgyi eszközöket és az immateriális javakat, ha bizonyos események vagy a körülményekben beállt változások azt jelzik, hogy ezeknek az eszközöknek a további működtetése, használata nem biztosítható, és megállapította, hogy az éves egyszerűsített közhasznú beszámoló módosítása nem szükséges.

Budapest, 2010. február 28.

Egervári László
ügyvezető igazgató

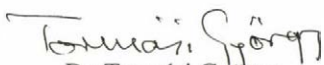
Magyar Erika
gazdasági vezető

Felügyelőbizottsági vélemény

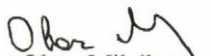
A felügyelőbizottság a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi beszámolóját áttekintette, a könyvvizsgálói jelentést elfogadja. Az alapítvány beszámolója a számviteli törvény előírásainak megfelelő.

A 2009. évi beszámolót a Hírközlési Múzeumi Alapítvány Felügyelő Bizottsága elfogadja.

Budapest, 2010. június 9.

Dr. Tormási György
felügyelőbizottsági tag

Olasz Mihály
felügyelőbizottsági tag

Gárdosné Petényi Erzsébet
felügyelőbizottsági elnök

A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2010. évi munkaterve

Az átalakulás előkészítésének terve

Bevezető

A 2010. évi terv készítése és jóváhagyása is eltér az előző évek szokásos tervekészítési metódusától. Ha röviden jellemezni akarjuk ezt az időszakot, akkor úgy jellemezhetjük legjobban, hogy felkészülés az átalakulásra. A felkészülési időszakban „soktényezős változó” volt jelen életünkben és kevés stabil pont, amelyhez biztosan köthetjük a kibontakozás irányát. Mégis el kellett készíteni a tervet, nem azért, mert kötelező és törvény írja elő, hanem mert terv nélkül nem tudunk, és nem lehet dolgozni.

Előzmények

Olyan, részben váratlan körülmények álltak elő, amelyek átmenetileg kihatottak a terv készítésére és még inkább annak jóváhagyására. 2009. december 3-án Kurucz István elnök úr lemondott a kuratóriumi elnöki megbízatásáról, amelyet közel 20 éven keresztül töltött be. Lemondását lemondó nyilatkozat formájában a Magyar Telekom csoport kommunikációs igazgatójának adta át, felém telefonon 2009. december 7-én közölte. Elnök és a kuratóriumi tagságáról már korábban lemondott Gáspárné Kovács Éva hiányában a december 16-ára előzetesen kitűzött kuratóriumi ülést nem tudtuk megtartani. (Ezen az ülésen kellett volna állást foglalni a kuratóriumnak az átvilágítást végző Ernst & Young cég javaslatáról és az alapítók szándéknyilatkozatáról, valamint a 2010. évi terv elfogadásáról.) Az alapítók ugyan azonnali konzultációt kezdtek és folytattak a hiányzó kuratóriumi tag és az elnök személyének kiválasztására, az azonban már az első hetekben kiderült, hogy a konszenzussal kiválasztandó személyek pótlása hosszabb időt vesz igénybe. Ezért, bár kuratóriumi jóváhagyás nem történhetett, a 2010-es év kezdéséhez egy gazdasági terv és a múzeumok számára egy munkaterv készült.

Tervkészítés szempontjai

A gazdasági tervnél fontos szempont volt, hogyha év közben egy-egy egység kiválik, akkor annak bevételi- és költségtervét hasonló szerkezetben lehessen folytatni. Természetesen az induló leltárt, mérleget és tervet az új alapítványnak önállóan el kell készíteni. Ez segítheti, de nem helyettesítheti az átadás-átvétel folyamatát, ugyanígy a munkatársak ki- és beléptetését. Az alapítvány a 2010. éves terve szerint figyelembe vette az alapítók átalakulásra irányuló szándékát.

A Postamúzeum munkaterve

Fenntartási költségek

Mindenekelőtt a létfenntartás és a működés feltételeit kell biztosítani, így a bérleti díj, a közüzemi díjak és a csökkentett jövedelmek mellett biztosítani kell a Postamúzeum és kiállítóhelyei biztonsági, villamos és tűzoltó berendezéseinek, valamint a másoló, nyomtató és infokommunikációs berendezéseinek, eszközeinek folyamatos karbantartását. A folyamatos napi és szakmai tevékenységekhez, az állagmegóvó munkák végzéséhez feltétlenül szükséges eszközök megvásárlása, biztosítása is elengedhetetlen.

Gyűjteménygyarapítás

A jelenlegi költségterv csak nagyon indokolt esetben teszi lehetővé a vásárlással történő gyűjteménygyarapítást.

- Tekintettel arra, hogy a múzeum egyik fő funkciója a magyar hírközlés-történeti relikviák begyűjtése és őrzése, a történeti értéket képviselő, egyedi, kuriózum műtárgyak, dokumentumok vásárlás útján történő megszerzését akár forrásátcsoportosítással, de meg kell oldani. (Pl. a szakmatörténet jeles képviselőinek személyes hagyatéka, hiányzó, egyedi tárgyak stb.)
- A gyűjteménygyarapítás fő módja a tárgyi gyűjtemények esetében továbbra is az alaptól kapott tárgyak, eszközök hivatalos átadás-átvétele.

Gyűjteményi munkák, gyűjteményi nyilvántartás

Az elmélyült és alapos szakmai munka sok esetben nem költségfüggő, így a jelen, átmenetnek tekinthető helyzetben a gyűjteményi nyilvántartások revíziója, a hiányzó tárgyleírókartonok megírása, pontosítása és kiegészítése kell, hogy a feladatok gerincét alkossa. Ezek a következő feladatok:

- A megkezdett papíralapú gyűjteményi nyilvántartások kiegészítése, pontosítása (a hiányzó leírókartonok elkészítése).
- Excel-táblás számítógépes nyilvántartások készítése valamennyi tárgyi gyűjteményben (T.17, T.19). A meglévő Excel-táblás nyilvántartások pontosítása, kiegészítése.
- A soproni postai és távközlési gyűjteménytár leltárkönyveinek számítógépen történő rögzítése, nyilvántartása.
- A postaszervektől (és utódvállalataiktól) 1990 után beérkezett vegyes fotóanyag integrálása a gyűjteménybe, átnézés után.
- A D.26 jelű postaszolgálati és aprónyomtatványtár feldolgozása az új gyűjteményi struktúra szerint.
- A D.29 jelű tematikus gyűjtemény feldolgozásának folytatása, a gyűjteményi struktúra és nyilvántartás kialakítása.
- A kép- és ábrázolás-gyűjtemény (D.24.1 és D.24.2) folyamatos gyarapítása, leltározása és a tárolás feltételeinek javítása savmentes elválasztó lapokkal.
- Az adattári fényképgyűjtemény (Adf) digitális anyagának rendszerezése, leltárba vétele és archív minőségű CD-re történő kiírása.

- A hangemlék- és multimédia-gyűjtemény folyamatos gyarapítása, illetve leltározása. A videófilm-gyűjtemény kazettadobozainak egységesítése
- A fotótári albumokban található összes portré számbavétele, digitalizálása és az adat-tári anyagokkal való összevetése.
- Az adományként a könyvtárnak átadott 12 zsáknyi könyvanyag átnézése, listázása.

Felkészülés elektronikus múzeumi nyilvántartó rendszer bevezetésére

Továbbra is prioritást élvez a Postamúzeum gyűjteményeinek korszerű, a 21. századi ki-hívásoknak megfelelő nyilvántartására szolgáló integrált múzeumi adatbázis kiválasztá-sa. Szakmai bemutatókon, konzultációkon veszünk részt, hogy a lehető legtöbb releváns információ birtokában tudjunk majd felelősségteljes döntést hozni.

Állományvédelem, állagmegóvó munkák

- A ruharaktár s a kiállítóhelyek anyagának átvizsgálása, szakszerű molytalanítása.
- 5-ös raktár rendezése, tárgyak átcsoportosítása.
- Állagmegóvó munka a plakátgyűjteményben (a plakátok celofántasakba helyezése).

Restaurálás

- A kép- és ábrázolás-gyűjtemény albumainak restaurálása külsős szakember bevonásá-val, pályázati források igénybevételével (NKA, NCA pályázati felhívásai).
- A tematikus gyűjtemény kijelölt anyagainak restaurálása házilag.

Kiállítások rendezése, meglévő kiállítások gondozása

- Januárban a soproni adó 50 éves évfordulója alkalmából, az *Elzárt város – kinyílt világ* címmel megrendezendő időszak kiállítás elkészítésében való részvétel, szakmai segít-ségnyújtás, műtárgyak kölcsönadása.
- A nagyvázsonyi kiállítóhely – *A balatonfelvidék hírközlési emlékei* című – állandó kiállításának bővítése (a kocsiszín átrendezése, a kiállított postakocsikon csomagre-konstrukciók elhelyezése).
- Az arácsi faluházban megrendezendő postatörténeti kiállítás forgatókönyvének elké-szítése (a helytörténeti vonatkozások figyelembevételével) és kivitelezése.
- Közreműködés és szakmai segítségnyújtás a Nagygécért Közhasznú Egyesület (4743 Csengersima, Debreceni út 2.) május 15-én megrendezendő *Nagygéc emléknep* elne-vezésű rendezvényéhez.
- Közreműködés az ebesi Széchenyi Ferenc Tájmuzeum (4211 Ebes, Ady Endre utca 6–8.) *A postakocsitól napjainkig – posta- és hírközlés-történeti kiállítás* címmel június-ban megrendezendő időszak kiállításban.
- A magyarországi távíróforgalom 160. évfordulója alkalmából időszak kiállítás ren-dezése októberben (a postai világnapi rendezvényekhez kapcsolódva) a Postamúzeum-ban (az állandó kiállítóter két utolsó termében). A kiállítás forgatókönyvének elkészí-tése, kivitelezése, az előző kiállítás lebontása (mozgatási, szállítási költségek!).

- Szakmai segítségnyújtás a balmazújvárosi új postahivatal közönségterében a néhai Vántsa Zoltán postamester hagyatékából rendezendő kiállítás elkészítésében.

Tudományos és kutatómunka

- A szakmatörténet nagyjainak kutatása, a feltárt hagyatékok begyűjtése, feldolgozása.
- Kutatómunka más közgyűjteményekben (OSZK, Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest Főváros Levéltára, Közlekedési Múzeum stb.) a hírközlés forrásértékű dokumentumainak feltárása céljából kidolgozott tudományos kutatási terv alapján.
- Célirányos, tervezett kutatótevékenység a jövőbeni kiállításokhoz, adatszolgáltatásokhoz a külső kutatók számára.
- Kutatótevékenység az elkészítendő évkönyvcikkek megírásához.

Múzeumpedagógia

- Képzettséggel rendelkező szakemberek híján a rendszeres, meghirdetett múzeumpedagógiai tevékenység jelenleg szünetel a múzeumban.
- A Múzeumok Majálisán múzeumpedagógiai és kézműves foglalkozások szervezése.

Közönségkapcsolatok, rendezvények

- Részvétel a Múzeumok Majálisán a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében (május 15–16.).
- Koszorúzás a Magyar Telekom Krisztina körúti székháza előtt, a Puskás Tivadar-szobornál, az első magyar telefonközpont üzembe helyezésének évfordulóján.
- Az Információs Társadalom Világnapja (május 17.) alkalmából és a Hírközlési Múzeumi Alapítvány fennállásának 20. évfordulója alkalmából majális szervezése a diósi Rádió és Televíziómúzeum kertjében.
- Részvétel az Oktatási és Kulturális Minisztérium által megrendezett Múzeumok Éjszakája elnevezésű rendezvénysorozaton (június 19.)
- Részvétel a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal által meghirdetett Kulturális Örökség Napjai (szeptember 18–19.) rendezvényen.

A Bélyegmúzeum munkaterve

Beruházás

2010-ben sajtóerős beruházást nem tervezzük. A tervben szereplő számok arra vonatkoznak, ha pályázat útján külön fedezetet tudunk biztosítani.

- Nyomóeszköztár átépítése (a pince helyiségeiből a hulladék kipakolása, a vakolat leverése, új, lélegző vakolat felrakása, lélegző festékkal való fedése, páraelszívó berendezés beállítása, tároló polcrendszer beépítése) pályázat beadásával és az APEH KAIG pincészigetelési munkálataihoz csatlakozva abban az esetben, ha a kivitelezés költségeit az APEH viseli.
- A grafikai műhely középső helyiségébe polcrendszer felépítése a mobil kiállítási anyagok rendezett tárolására, ha pályázaton biztosítható a fedezete.

- Győrben a Xántus János Múzeumban lévő állandó kiállítás visszahelyezése, új installációs rendszer kialakítása, ha a megyei múzeum, illetve pályázat útján biztosítható a fedezet.
- Bombabiztos installáció építése az Évszak műtárgya sorozat értékes darabjainak bemutatásához.

Fenntartás

- Biztonsági, tűzoltó és villamos rendszer, klímaberendezés, másoló- és nyomtatógépek karbantartása.
- Könyvtár és folyóirattár gyarapítása.
- Irodai eszközök és tisztítószerkesz beszerzése, állandó biztosítása.
- Új grafikák tárolására füles kartonok beszerzése.
- Alkalmi bélyegzők tárolására rekeszes dobozok beszerzése.

Államgővás

- A nyomóeszkőztári állapotok rendezése (ld. Beruházás) mellett a nyomóeszkőztár sérült darabjainak felmérése, államgővásukra, restaurálásukra akcióterv kidolgozása és megvalósítása.

Időszakos kiállítások

- *Térfi Béla előfutár-gyűjteményének különleges vízjelei* – vízjeltörténeti kiállítás a Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társasággal együttműködésben.
- Dudás László bélyegtervező grafikusművész 75. születésnapjára életmű-kiállítás.
- Győri Xántus János Múzeum állandó bélyegkiállításának megújítása *Bélyegtörténelem* címmel (munkacím!).
- *Rejtett kincseink* – a Bélyegmúzeum kiállítása a Pécs Európa kulturális fővárosa rendezvénysorozat keretében, a Magyar Posta Zrt. finanszírozásában.

Nemzetközi kiállítások

- London 2010.

Kamarakiállítások

- *Korok ruhái* rövidített változatának kiállítása a Pécs 1. postán.
- *Népviseletek bélyegeken* – a debreceni Delizsánsz Kiállítóterem új kiállítása.
- Bélyegnapi kiállítás Sopronban.
- *A magyar bélyegek vízjelei* – Országos Széchényi Könyvtár.
- Erkel-kiállítás Gyulán.
- Sárvár.
- Nagykarácsonyi alkalmi bélyegzések a Pécs 1. postán.
- Évszak műtárgya – mindent egy ritkaságról.

- Kass János bélyegei.
- Nagy Zoltán emlékkiállítás a Zsókavár Galériában.

Rendezvények

- Múzeumok Majálisa.
- Múzeumok Éjszakája – a szokásos programok mellett vízjelkészítés, biztonsági jelzések vizsgálata UV-fény alatt, nyomdai bemutató a nyomdákkal együttműködésben.
- Kulturális Örökség Napjai – kijelölt témához kapcsolódó akció.
- Múzeumok Őszi Fesztiválja – a *Rejtett kincseink* kiállításához és a *Magyar bélyegelőtti levelek* kiállításához kapcsolódó ismeretterjesztő előadások, konferencia.
- Zene bélyegeken – koncertsorozat évi 5 alkalommal a bélyegeken látható kottarészletek alapján azonosított zeneművek interpretálásával.
- Bélyegkibocsátások.
- Könyvbemutatók.

Gyűjteménygyarapítás

- UPU érkezések bevételezése.
- Magyar bélyegek bevételezése.
- Újonnan érkezett grafikák feldolgozása, bevételezése.
- Újonnan érkezett nyomóeszközök bevételezése.
- Alkalmi bélyegzők és grafikák bevételezése.
- Dr. Vajda Károly hagyatékának megvásárlása.

Gyűjteményi feldolgozómunkák

- Modern magyar II. anyag 2009. évi érkezéseinek feldolgozása, bevételezése.
- Alkalmi bélyegzők számítógépes nyilvántartó programba való bevitele.
- Külföldi bélyegek katalogizálása és átkatalogizálása 2000-ig visszamenőleg a Michell-katalógus alapján.
- Külföldi bélyegek leltárkönyvezése.
- Európa bélyegei számítógépes nyilvántartó programba való bevitelének megkezdése.
- Modern magyar I. anyag számítógépes nyilvántartásának folytatása.
- Grafikai gyűjtemény vázlatokat tartalmazó gyűjteményi egységének számítógépes feldolgozása.
- A 2008. évi feladat-átcsoportosítások alkalmából újra felosztott különgyűjtemények átvételének folytatása.
- Nyomóeszköztár gyűjteményi darabjainak áttekinthető rendezése, új törzskönyvi-nyilvántartási rendszer kialakítása.

Tudományos munkák, kutatás

- *A magyar bélyeg története* című könyv elkészítése.
- 700 éves a magyarországi papírhasználat elnevezésű nemzetközi tudományos konferencián előadás *A magyar bélyegek vízjelei* címmel.

- Múlt-kor történelmi folyóiratba cikk írása a megszállási bélyegekről.
- Kiállítási forgatókönyvek elkészítése.
- Pénzjegynyomda grafikai műhelyének története, a művészek alkotásainak feltérképezése, rögzítése.
- Az angol és a svájci első bélyegek történetének feltárása, áttekintése.
- Megszállási bélyegek hamis felülnyomásainak történeti háttere.
- Viselettörténeti és ásványmotívumok a világ bélyegkiadásában.
- POTE napok bélyegkiállításainak története.
- A bélyeggrafikák alkotóiról fellelhető információk, okmánytári anyag e szempont szerinti feltérképezése.
- Nagymánya-tévnnyomattal kapcsolatos kutatások folytatása a gyűjtőknél és a levéltárakban.
- Zene a bélyegeken, külföldi bélyegeken szereplő zeneművek kinyomozása.
- A korai magyar bélyeggyűjtő egyesületek tagságának összetétele (társadalomtörténeti szempontú elemzés).

Múzeumpedagógia

- Foglalkoztató füzetek gyerekeknek korosztályok szerint, kiadványpályázatból.
- Bélyegmúzeumi Ifjúsági Filatelista Kör minden hónap második szombatján.
- Tücsök tagozat minden második csütörtökön, Magyar Posta Zrt. pályázata.
- Iskolai csoportok számára gyerekfoglalkozások szervezése és lebonyolítása.
- Kihelyezett tanórák lehetőségének biztosítása, pedagógussal előzetes egyeztetés után.
- Nyári tábor szervezése a BIFK tagjai és a nyári napközis táborok csoportjai számára.
- Múzeumok Majálisán gyerekfoglalkozások szervezése (együttműködés az Országos Levéltárral).
- Alapító vállalatok rendezvényein (Gyereksziget, gyereknap, nyári táborok stb.) gyerekfoglalkozások lebonyolítása.
- Meseposta munkájának segítése anyaggal, ötletekkel, foglalkozásokkal.
- Új múzeumpedagógiai ötletek kidolgozása és megvalósítása, különös tekintettel a szituációs játékokra, drámapedagógiai eszközök felhasználásával.
- Egyetemi hallgatók (nyomdászok, restaurátorok) múzeumi gyakorlatának lebonyolítása, helyszín, információ és szemléltető műtárgyak biztosítása.

Kapcsolat az alapító vállalatokkal

- Segítjük a Magyar Posta Zrt. megjelenését az EKF projektben.
- Segítjük a Magyar Posta Zrt. megjelenését a Párizs 2010 nemzetközi bélyegkiállításon.
- Segítségnyújtunk a Magyar Posta Zrt. bélyeg-kibocsátási tervének elkészítéséhez.
- Igény szerint helyszínt biztosítunk a bélyegkibocsátásokhoz.
- Aktívan részt vállalunk az alapítók kommunikációs tervének megvalósításában.
- Rendezvényeinken hangsúlyozott megjelenést biztosítunk az alapító vállalatoknak.
- Alapítóink logóit kiadványainkon, meghívóinkon, honlapunkon feltüntetjük.
- Médiában való megjelenés esetén alapítóink kultúrát támogató, szponzori tevékenységét minden esetben kommunikáljuk.

- Tárlatvezetések, múzeumpedagógiai foglalkozások során alapító vállalatunk tevékenységét népszerűsítjük.
- Alapító vállalatunk munkatársainak térítésmentes látogatási lehetőséget, tárlatvezetést biztosítunk.
- A még működő postaforgalmi szakképző intézmények (középiskolák és felnőtt képzők) hallgatói számára speciális tárlatvezetést, kihelyezett tanórák lehetőségét biztosítjuk.

Külső kapcsolatok

- *Múzeumi beszélgetések* rendezvénysorozat a Lágymányosi Bélyeggyűjtő Körrel együttműködve minden hónap harmadik szombatján.
- Magyar Filatéliai Tudományos Társasággal való szoros együttműködés, kiállítási terveihez való hozzájárulás, kiállítási anyag és helyszín biztosítása.
- Mafitt elnökségi üléseinek, székfoglaló előadásainak helyszín biztosítása.
- Mabéosz elnökségével, tagságával való együttműködés, tagjainak kutatási lehetőség biztosítása.
- IBK tagságával való együttműködés.
- Magyar Papír- és Vízjeltörténeti Társaság székhelyeként előadások, ülések esetén helyszín biztosítása, kutatási lehetőség biztosítása.
- APEH KAIG intézményével szoros együttműködés ápolása.
- Pénzjegynyomda grafikai iskolájának története kutatás kapcsán.
- Pénzjegynyomdával való együttműködés.
- Múzeumi Sajtókávéház eseményein részvétel, tájékoztató anyagok készítése.
- Aktív, támogató jellegű kapcsolat kiépítésére kísérlet a nyomdák vonatkozásában.
- A museum.hu honlapjára rendszeres tájékoztató anyagok küldése.
- VII. kerület Polgármesteri Hivatal számára tájékoztató anyagok biztosítása.
- *Egy csepp emberség* estéken aktív részvétel, múzeumi programokról rendszeres beszámoló.
- Külső kutatók munkájának segítése, kutatószolgálat biztosítása.
- Tárlatvezetések biztosítása a látogatók számára.

Informatika

- A Bélyegmúzeum honlapja új arculatának tervezése, megvalósítása.
- A honlapra naprakész információk rendszeres felhelyezése, állandó frissítés.
- A múzeumi nyilvántartó program adatokkal való feltöltésének folytatása.

Ügyvitel, belső ellenőrzés

- A Bélyegmúzeum esetleges új működési feltételeihez alkalmazkodva az átszervezés lebonyolítása az érvényben lévő törvények és jogszabályok, valamint más alapítványi formában működő múzeumok gyakorlata alapján.
- A Bélyegmúzeum bevételi forrásainak gyarapítására irányuló akcióterv kidolgozása.
- Múzeumi stratégia kidolgozása.

- Fejlesztési terv kidolgozása.
- A számadásvezető az összesítő nyilvántartások naprakész vezetése és a kezelők nyilvántartásainak ellenőrzése mellett az igazgatóval közösen rendszeres gyűjteményi ellenőrzéseket tart.
- 2009. évi statisztikai jelentés elkészítése.
- Iratkezelés, iktatás, levelezés, postázás.
- Iktatókönyv számítógépes nyilvántartásra való átvitelének megkezdése.
- Látogatói regisztráció.
- Teremőrök, portás munkarendjének elkészítése.
- Szabadságok, ügyeleti csúsztatások, hivatalos távollétek nyilvántartása.
- Irodaszer, irodatechnikai igény ellátása.
- Számlakezelés, ellátmány összegével gazdálkodás, elszámolás.
- Tűz- és munkavédelmi feladatok ellátása.
- Pályázatok figyelése, adminisztrációja.
- Ügyeleti rend beosztása.

Budapest, 2010. május

Historia domus – Postamúzeum, 2008

A Bélyegmúzeummal és vidéki munkatársainkkal közösen január 8-án az auditóriumban megtartottuk évnitó értekezletünket. Egervári László ügyvezető igazgató ismertette az előző évben elvégzett munkát, értékelte a kollégák teljesítményét, majd tájékoztatott az októberben meghirdetett múzeumigazgatói pályázat eredményéről. Makkai-Várkonyi Ildikónak, a Postamúzeum munkatársának, a megválasztott múzeumigazgatónak a megbízólevelet Kurucz István, a Hírközlési Múzeumi Alapítvány kuratóriumának elnöke adta át. Az évnitó értekezleten került sor a Honorarium Fidelitatis-oklevelek átadására is. A Postamúzeum munkatársai közül ebben az évben Hajdú József, Kusnyir Sándor, Nagy Ferencné és Piltman Csabáné részesült hűségjuttalomban.

Január 16-án Makkai-Várkonyi Ildikó múzeumigazgató a Magyar Televízió 2-es csatornája *Tanuljunk szakmát!* című ismeretterjesztő sorozat szerkesztőjének felkérésére interjút adott a Postamúzeumról. A riportot február 16-án sugározta a közszolgálati csatorna.

Január 22-én a Postamúzeum munkatársai részt vettek a veszprémi Laczkó Dezső Múzeumban Kapros Kósa Edit textilművész időszaki kiállításának megnyitóján, amelyre a kép- és ábrázolás-gyűjteményünkől kölcsönadtunk az alkotó nyolc hírközlés-történeti tárgyú gobelinképét, több más tervével és műalkotásával együtt. A megnyitó után a keszthelyi Helikon Kastélymúzeum Híntómúzeumában berendezett kiállításunkban elvégeztük a kiállított textíliák állagvédelmét.

Január 23-án a Postamúzeum auditóriumában a Biodigit Kft. munkatársa, Bartolf József bemutatott tartott a Lapoda múzeumi nyilvántartó rendszerről. A múzeum középtávú

A hűségoklevelek átadása

A Telefontíró-émlékező és tervezője az ünnepélyes bemutatón

tervei között szerepel a számítógépes nyilvántartási rendszer bevezetése. 2008 során e tárgyban három szoftver megismerését vettük tervbe: a Lapoda, a Katalin és a Munyír elnevezésű nyilvántartó rendszerek.

Január 24-én Jakab László muzeológus, Kozmáné Grünwald Éva restaurátor, valamint az ügyvezető és a múzeumigazgatók Kiskunhalason az Emitel Telegalériában Daday Zoltán teremőr-tárlatvezető kollégával elvégezték az esedékes revíziót és a nyitással kapcsolatos teendőket. Még aznap Szentesen, a Dél-Alföldi Postatörténeti Alapítvány kiállítóhelyének kölesönadott műtárgyak szemléjét követően, Tóth László meghívására részt vettek a karcagi postások szakmai találkozásán s az azt követő ebéden.

2008 első negyedében a Posta- és a Bélyegmúzeumban, valamint a balatonszemesi és nagyvásonyi fiiláléban pénztárgépet állítottunk használatba. A pénztárgép-kezelési tudnivalók elsajátítására január 25-én tanfolyamot szerveztünk az auditoriumban.

Január végén két pályázatot nyújtottunk be az Nemzeti Kulturális Alaphoz, egyiket a dokumentációs anyag elhelyezésére szolgáló savmentes dobozok rendszeresítésére, a másikat a műtárgyvédelmi szempontokra tekintettel raktáraink, tárhelyeinek bővítése céljából Dexion Salgó-állványok vásárlására.

Február első felében megkezdtük a Puskás Tivadar találmányának évfordulójához kapcsolódó új időszak kiállításunk előkészületeit. Ópusztaszerrel felhoztuk a kiállítandó műtárgyakat és bábukat. Február 11-én lebontottuk a Postamúzeum történetét bemutató időszak kiállítást a Saxlehner-palota egykori könyvtártermében.

Kovács Adrienn, a Postamúzeum szakkönyvtárosa február 13-án részt vett a Múzeumi Könyvtárosok 5. Találkozásán a Nemzeti Múzeumban.

Február 15-én Puskás Tivadar telefontírójának jubileuma alkalmából a Postamúzeum auditoriumában – a Magyarok szerepe a világ műszaki-tudományos fejlődésében sorozat részeként – a Magyar Nemzeti Bank által kiadott Telefontíró-émlék-

érem ünnepélyes forgalomba bocsájtására került sor. A Bohus Áron által tervezett kupronikkel érmet Iglódi-Csátó Judit, a Magyar Nemzeti Bank kommunikációs igazgatója mutatta be. Az eseményhez kapcsolódva a Postamúzeumban megnyílt a *115 éves a Telefontárhírdő* című időszaki kiállítás. A május 31-ig látogatható tárlat forgatókönyvét Jakab László készítette.

Január és február folyamán konzultációkat folytattunk Reggel Ferenc kárpitos és műbútorasztalos mesterrel az évek óta húzódó kárpitozott ülőgarnitúra restaurálásáról, továbbá Soltész Józseffel, a Közlekedési Múzeum főmuzeológusával a megsemmisült muzeális postajármű, a T.11-93.1.1. leltári számú mozgópostavagon ügyében, a selejtezéséhez szükséges MÁV-igazolásról.

Február 24-én a Postamúzeum is részt vett az Idegenvezetői Világnap rendezvénysorozatban, a bejelentett csoportokat 10-től 18 óráig fogadtunk.

Február 28-án Egervári László ügyvezető igazgató és Makkai-Várkonyi Ildikó múzeumigazgató a Postaautó Duna Zrt. Egressy úti telephelyén felkereste Patarica János vezérigazgatót és Barna Attila műszaki igazgatót. A Magyar Posta Zrt.-től átveendő lesejtezett levélszekrények restaurálásáról és a jövőbeni együttműködés lehetséges formáiról tárgyaltak.

Február folyamán Kovács Adrienn a Reneszánsz év 2008 rendezvény kapcsán a múzeum könyvtárának Mátyás-kori hírközléssel foglalkozó könyveiről készített bibliográfiát.

Március hónapban Makkai-Várkonyi Ildikó többször egyeztetett Soltész Józseffel a megsemmisült mozgópostavagon selejtezéséről, továbbá Romhányi Gáborral, a Magyar Posta Zrt. munkatársával a leszerelt levélszekrények átadás-átvétele ügyében. A Muniyír nyilvántartóprogram próbaverziója ügyében kapcsolatba léptünk Veres Gáborral, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Koordinációs Főosztályának informatikusával.

Március közepén a magyar múzeumok honlapján, a www.museum.hu oldalon, a Hét múzeuma rovatban a Postamúzeum pécsi kiállítóhelye, a Telegaléria szerepelt. A kiállítóhelyre vonatkozó információk magyar és angol nyelven is megjelentek a honlapon.

Március 31-én múzeumunk megküldte témajavaslatát a 2010. évi bélyeg-kibocsátási tervhez a Magyar Posta Zrt. Bélyegmenedzsment irodájának.

Április 2-án a Postamúzeum állandó kiállításának zenetermében megtartott munkaértekezleten az első negyedévet értékeltük, s a további teendőkről egyeztettünk.

Április 8-án Hajdú József és a múzeumigazgató a Postaautó Duna Zrt. Egressy úti telephelyén számba vette és lefényképezte a Magyar Posta Zrt. Kelet-magyarországi Területi Igazgatóságától átvett restaurálandó levélszekrényeket.

Április 8. és 11. között Kozmáné Grünwald Éva részt vett a Magyar Nemzeti Múzeum által Budapesten szervezett XXXIII. Nemzetközi Restaurátor Konferencián.

Április 10-én a Postamúzeum valamennyi muzeológusa és gyűjteménykezelője részt vett a Magyar Nemzeti Múzeum informatikai bemutatóján, amelyen T. Bíró Katalin régészmuzeológus vezetésével bepillantást nyertünk a Muniyír múzeumi nyilvántartó program használatába. Ezzel párhuzamosan a náluk alkalmazott Katalin nyilvántartó rendszer helyszíni tanulmányozása ügyében felvettük a kapcsolatot az esztergomi Duna Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeum informatikusával.

Április 14-én Makkai-Várkonyi Ildikó és Vighné Zámbo Zita részt vettek a Közlekedési Múzeumban megtartott tájékoztatón, amelyen az oktatási és kulturális tárca által a

reneszánsz év keretében *A műszaki örökség reneszánsza* címmel meghirdetett – az ipari örökség megújítását, megőrzését és közkinccsé tételét célzó – pályázat feltételeit ismertették a műszaki és technikatörténeti anyagot őrző intézmények képviselőivel. A koncepciót az Országos Műszaki Múzeum és a Közlekedési Múzeum vezetése dolgozta ki, s mint a pályázat koordinátorai a helyszínen tájékoztatták a szakma képviselőit.

Április 15-én megrendeltük a Postaautó Duna Zrt.-nél a magyar postától átvett levél-szekrények felújítását. Április 22-én Esztergomban, a Duna Magyar Környezetvédelmi és Vízügyi Múzeumban a Postamúzeum munkatársai részt vettek a Katalin múzeumi nyílvántartó program bemutatóján.

Április 26-án a Postamúzeum baráti köre, a Múzeumi Egyetértés Egylet szervezésében Miskolcra kirándult. Meglátogattuk a Fényi Gyula Jezsuita Gimnáziumot és Kollégiumot, felkerestük az alapítvány legújabb fiálálját, a Teletárat, megnéztük a görögkeleti templomot és a református fatemplomot, majd a Postakürt Galériában kollégánk, Béres László egy rövid árlatvezetés után vendégül látott bennünket.

Április 30-án a *115 éves a telefonhírmondó* című időszaki kiállításunkat a Magyar Telekom székházába telepítettük át, ahol az ünnepélyes megnyitó alkalmából a Puskás Tivadar Távközlési Technikum diákjaival közösen emlékeztünk meg az iskola névadójáról, s ünnepeltük meg a telefonhírmondó feltalálásának évfordulóját.

Április végén két pályázatot nyújtottunk be az Oktatási és Kulturális Minisztérium *Hogy unokáink is lássák!* – A műszaki örökség reneszánsza 2008 című felhívására: egyiket a balatonszemesi kariolkocsi restaurálására, a másikat a miskolci Teletár oktatótermének múzeumpedagógiai funkcióra alkalmas multimédiás eszközeinek beszerzésére.

A 115 éves a telefonhírmondó című kiállítás a Magyar Telekom székházában

A diákok főhajtása iskolájuk névadója, Puskás Tivadar emlékszobra előtt

Május 6-án a Magyar Televízió Főtér című műsorának stábja a nagyvázsonyi Postamúzeumban forgatott, ahol a kiállítóhely gondnoka, Piltman Csabáné adott riportot. A Bakonyi várak című összeállítás május 18-án került adásba a közszolgálati televízió 1-es csatornáján. Május hónapban a Világjáró Utazási Magazinban ismeretterjesztő cikk jelent meg a Telefónia Múzeumról.

Május 14-én sor került a Nemzeti Kulturális Alap Múzeumi Szakmai Kollégiuma által megítélt, vissza nem térítendő pályázati támogatással megvásárolt Dexion Salgó-állványok leszállítására és beszerelésére a budapesti bélyegzőraktárban, valamint a miskolci Teletárban és a rákospalotai raktárban.

Május 17-én rendeztük meg a diósi Rádió és Televíziómúzeumban az Információs Társadalom Világnapja alkalmából a Postamúzeum hagyományos távközlési majálisát. Az ünnepi köszöntöket Vasváriné dr. Menyhárt Éva, a Magyar Telekom Nyrt. szabályozói és nagykereskedelmi igazgatója, valamint Tóth András, az Antenna Hungária Zrt. kommunikációs igazgatója mondták. Az ITU¹ főtitkárának, dr. Hamadoun Touré világnapi üzenetét Dömötörné dr. Ács Katalin, a Nemzeti Hírközlési Hatóság közigazgatási és felügyeleti főigazgató-helyettese tolmácsolta. Ezt követően Falus Lászlónak a rádiótechnika úttörőjét, a magyar Edisonként emlegetett Zelenka Lászlót és munkásságát bemutató könyvét ismerhette meg a közönség. A kötet a Hírközlési Múzeumi Alapítvány és a Mackensen Kft. közös kiadásában jelent meg. A Nagy Csaba tárogatóművész muzsikájával

¹International Telecommunication Union – Nemzetközi Távközlési Egyesület.

záruló majálist jelenlétével megtisztelte Zelenka Mária, Zelenka László Torontóban élő lánya is. Május 17-én és 18-án a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében a Postamúzeum is állított sátrat a Múzeumok Majálisa alkalmából. A szombati ünnepélyes megnyitón a muzeológusok kórusában Kovács Adrienn, a Postamúzeum könyvtárosa is énekelt. A rendezvényen helyszíni múzeumpedagógiai foglalkozás keretében játékos fejtörőkkel, nosztalgiafotózással vártuk a gyermekeket, s az érdeklődők a múzeum kiadványaival ismerkedhettek.

Május 29-én a szlovák posta számára a budapesti Cseh Centrum munkatársának, Eisman Ilkának a közvetítésével postai nyomtatványokat küldtünk, az 1910-es évekből származó anyagot Hajdú József kollégánk digitalizálta.

Május 30-án a Magyar Posta Zrt. Miskolci Beszerzési és Ellátási Szolgáltató Központjától leselejtezett postai tárgyakkal gazdagodtunk (gépi tartóállvány, 2 db gépi üritésű levélszekrény, 1 db külterületi támpontos levélszekrény, 82 db bélyegző). Ugyancsak ezen a napon a Postavezérgazgatóság Krisztina körúti épületéből a költözés során feleslegessé vált tárgyakat (információs táblát, bélyegautomatát, távbeszélőérme-automatát) vettünk át archiválásra. Szintén 30-án Kovács Adrienn az Országos Széchényi Könyvtárban számítógépes oktatáson vett részt. A tanfolyamon a muzeális könyvek kötelező könyvtári bejelentésének módszereiről volt szó a Szege-di Tudománygyetem könyvtáros-informatikusának előadásában.

Május folyamán megkezdődtek a levélszekrények történetét bemutató időszak kiállítás előkészületei.

Május és június hónapokban a kép- és ábrázolás-gyűjtemény Tóth Erzsébet üvegfestő ólomfoglalatú üvegképeivel gyarapodott, amelyeket a művész a Postamúzeum megrendelésére a Reneszánsz Év 2008 alkalmából készített.

Múzeumok Majálisa a postamúzeumi sátorban

Júniusban Makkai-Várkonyi Ildikó elkészítette a *Kis... skatulyaszívek* című időszak kiállításának látványtervét és szövegekönyvét. A készülő kiállításához kapcsolódva Mónus János hódmezővásárhelyi fazekasmestertől 200 darab kerámia levélszekrényperselyt rendelünk. A kiállítás kivitelezéséből a Postamúzeum valamennyi munkatársa kivette részét. E hónapban a több éve megüresedett pénzügyi-asszisztensi munkakörbe új munkatárs került az alapítványhoz Kiss Ágnes személyében.

Június 18-án az Origo internetes portál Bringató címmel egy 20 részes sorozat részeként a balatonszemesei Postamúzeumban riportot készített Molnár Erika gondnokkal. A fő szempont a Balaton környéki települések kulturális, történelmi és gasztronómiai értékeinek bemutatása volt. Az anyag a www.bringato.hu oldalon megtalálható.

Június 20-án Szűcs Ildikó, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgatója megnyitotta a Postamúzeum *Kis... skatulyaszívek* című levélszekrény-történelmi időszak kiállítását és a hozzá kapcsolódó fotótárlatot. Ugyancsak ezen a napon, a Reneszánsz Év 2008 rendezvénysorozathoz kapcsolódva megnyílt a Tóth Erzsébet üvegfestő három műalkotását tartalmazó kamarakiállítás is a konferenciateremben. A megnyitón tematikus irodalmi szemelvények és versek hangzottak el Simon Aladár előadóművész tolmácsolásában.

Június 21-én a Múzeumok Éjszakája – Ez az éjszaka más, mint a többi címmel meghirdetett – országos rendezvényhez kapcsolódva a Postamúzeum hajnal két óráig fogadta a látogatókat. A frissen megnyitott kiállítások mellett az auditoriumban az Art's Harmony együttes tagjai korhű öltözetben reneszánsz kori vokális és hangszeres muzsikával szórakoztatták a kultúra barátait. Június 27-én megtartottuk hagyományos hollókői rendezvényünket, a nyári napfordulóhoz kapcsolódó Szent Iván-éji tűzgrást. A szabadtéri színpadon három délvidéki fiatal, Török Tilla, Török Flóra és Török Ádám népdalénekes előadását hallgatta meg az eseményen résztvevő közönség.

Június 30-án a Vezérigazgatóság Krisztina körüli épületében működő 114-es postahivatalból használaton kívüli postatörténelmi tárgyakkal (fa pénzszámláló, futár csőpostához, abroncsos bélyegzőpárna, zsákbontó kalapács) gyarapodott gyűjteményünk.

Július 1-jére a Postamúzeum könyvtárának leltározott állománya elérte a 15 000 tételt. Július 7-én az auditoriumban, a Bélyegmúzeum munkatársainak részvételével az eltelte fél év eredményeit értékeltük, s a további teendőkről értekezünk.

Július 8-án a Postautó Duna Zrt.-től megvásároltunk az ópusztaszeri kiállítóhelyünkre egy új nagyalakú, nosztalgia típusú, kulcsos levélszekrényt a már erősen megviselt műtárgyunk pótlására. Utóbbi – felújításra – Budapestre szállítottuk.

Július közepén a Budapesti Történelmi Múzeum a *Corvin tükrök* című időszak kiállításához a Postamúzeumtól hollóemlékmás postai tárgyakat kölcsönzött.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Műtárgyfelügyeleti Irodája 2008. július 16-án a 401/1020/1/2008. számú jogerős határozatával megindította a Magyar Posta Zrt. tulajdonában lévő, a budapesti Andrassy úton kihelyezett gépi őrítésű levélszekrények postatörténelmi tárgyegyüttesének védelmét szolgáló eljárását. A kulturális örökség védelmét szabályzó 3/2002. (II. 15.) NKÖM rendelet 8. §-a a kulturális javak védetté nyilvánításakor szakértő bevonását írja elő. A hivatal felkérte Makkai-Várkonyi Ildikó múzeumigazgatót, hogy a *Levélszekrények a magyar posta használatában a kezdetektől 1945-ig* címen a Hírközlési Múzeumi Alapítvány évkönyvében megjelent tanulmányát az eljárás során szakértői véleményként felhasználhassa.

A Kis... skatulyaszívek című levélszekrény-történeti kiállítását megnyitóján

Augusztusban a könyvtári állományellenőrzési munka során a muzeális értékű – az 1796 és 1850 között megjelent – könyvtári dokumentumok körébe 247 példány került.

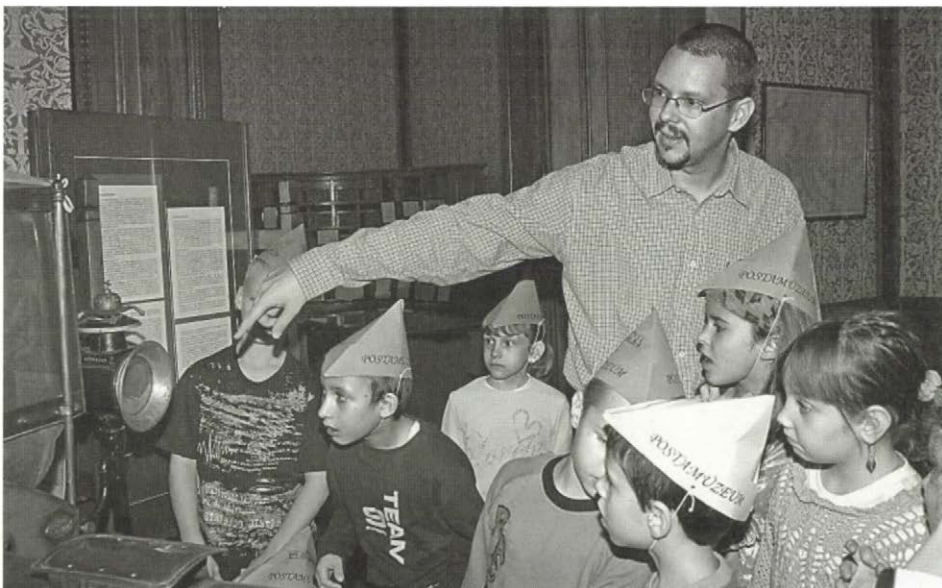
Szeptember elején megkezdődtek a csőtörés miatt elvizesedett első emeleti könyvtárszoba felújítási munkálatai.

Szeptember 9-én a Magyar Posta Zrt. munkatársai, Tóthné Pfaff Éva és Romhányi Gábor a Postamúzeumba látogattak, ahol Egervári László ügyvezető igazgatóval és Makkai-Várkonyi Ildikó múzeumigazgatóval megállapodtak a múzeumnak átadandó levélszekrényekről. Szóbeli megállapodás született arról, hogy a posta a modernizációs program során leselejtezett valamennyi levélszekrénytípusból egy-egy darabot, míg a gépi ürrítésű, valamint az oromdíszes nosztalgia levélszekrényekből egy nagyobb mennyiséget fog átadni muzeális felhasználásra.

Szeptember első felében Molnár Éva és Kapi András Bálint a múzeumpedagógiai foglalkozások népszerűsítésére szórólapot szerkesztett, és ezeket marketing céllal 150 budapesti iskolának küldték meg. Az akció eredményeként október elejétől folyamatosan jelentkeztek – elsősorban alsó tagozatos – gyerekcsoportok a Postamúzeumba, s vettek részt múzeumpedagógiai foglalkozásokon.

Szeptember 17-én megbeszélést folytattunk a Postamúzeum új honlapjának szerkesztéséről a Webimpex Kft. munkatársaival. Szeptember 18-án az a Postamúzeum dolgozója az Országos Evangélikus Múzeum informatikai tárában gyűjtöttek helyszíni tapasztalatokat a Lapoda múzeumi nyilvántartó rendszer működéséről.

Szeptember 20-án és 21-én a Postamúzeum is részt vett a Kulturális Örökség Napjai rendezvénysorozatban. 2008-ban az évfordulós Lotz Károly munkássága volt fókuszban. Ebből az alkalomból Bartók Ibolya a Postamúzeumnak otthont adó Saxlehner-palota Lotz-freskóiról készített illusztrált kiállításvezetőt.

Múzeumpedagógiai foglalkozás a Postamúzeumban

Szeptember 22-én egy német postásküldöttség kereste fel a Postamúzeumot, amelyet a Magyar Posta Zrt. képviselőjében Mojzes Anita és Péntekné Rábai Mária kísérték el.

Szeptember 27-én a Múzeumi Egyetértés Egylet szervezésében a Postamúzeum munkatársai autóbusszal kiránduláson vettek részt. Meglátogatták a solti rádióadót, majd Szekszárdon ismerkedtek meg a város gazdag kulturális értékeivel és nevezetességeivel, köztük a Wosinsky Mór Megyei Múzeummal és a Mézeskalács Múzeummal. A program kedélyes zárásaként hírneves szekszárdi tájborokat ízlelgettünk a borkút nál.

Szeptember 29-én Molnár Éva és Kapi András Bálint részt vettek az Oktatási és Kulturális Minisztérium, valamint az Iparművészeti Múzeum által a Múzeumok Mindenkinek Program Őszi Fesztiválja keretében megrendezett múzeumpedagógiai évnnyitón és a kapcsolódó szakmai rendezvényen az Iparművészeti Múzeumban.

Szeptember 30-án az Újvidéki Televízió (Televizio Novi Sad – Szerbia) magyar nyelvű műsora szerkesztőjének felkérésére Makkai-Várkonyi Ildikó riportot adott a levél-szekrény történetét bemutató időszak kiállításáról.

Október elején megkezdjük a Pécssett megrendezendő világnapi tárlat előkészületeit. Az időszak kiállítás – amelynek apropóját a dísztvírat megjelenésének 80. évfordulója adta – a Postamúzeum postaszolgálati és aprónyomtatvány gyűjteményének anyagából készült, s a forgatókönyv megírására Kisfaludi Júliát, a Postamúzeum volt munkatársát kértük fel. A kiállításban a témához kapcsolódóan, Jakab László muzeológus válogatásában táviróképeket is bemutatunk. Október 9-én a Postai Világnap alkalmából Pécssett, az 1-es postahivatalban megrendezett *Távírón virágot!* című időszak kiállítást Kurucz István, a Hírközlési Múzeumi Alapítvány kuratóriumának elnöke nyitotta meg.

Ugyancsak október 9-én a Postamúzeum muzeológusai és gyűjteménykezelői részt vettek a Bélyegmúzeum műtárgnyilvántartó rendszerének bemutatóján, amelyet Nagy Gábor informatikus tartott Hársfa utcai társintézményünkben.

Október 13-án a Postamúzeum munkatársai szakmai nap keretében ellátogattak a Petőfi Irodalmi Múzeumba, ahol megnézték a *100 éves a Nyugat* című időszak kiállítást. Október 15-én Karel Benes prágai kutatónak képeket küldtünk a postabuszokról, s rövid tájékoztatást az első magyar autóbuszjáratról, amelyet a Magyar Királyi Posta 1910-ben indított útjára.

Kovács Adrienn elvégezte a *Magyar Távírda Naptárak* és a *Távírászati Közlemények* című periodikák analitikus feldolgozását.

Október 17-én a Bajcsy-Zsilinszky úti Budapest 5. számú postahivatal fiókbérleti ügyfélterében Molnár Éva, Kozmáné Grünwald Éva és Kapi András Bálint négy vitrinből álló időszak kiállítást rendezett be.

Október 22-én a Postamúzeum auditoriumában bensőséges ünnepség keretében társintézményünk, a Bélyegmúzeum munkatársainak részvételével elbúcsúztattuk Solymosi Jánosné Rozikát, a Bélyegmúzeum nyugállományba vonult igazgatónőjét.

2008. október 30-án Molnár Éva és Kapi András Bálint az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karán múzeumpedagógiai konferencián vettek részt, amelyre az egyetemi szintű múzeumpedagógiai képzés 10. évfordulója kapcsán került sor.

Kollégáim, Bartók Ibolya, Uhl Józsefné és Kapi András Bálint halottak napja alkalmából október 31-én – a feladaton a Bélyegmúzeummal megosztotva – a Farkasréti és a Kerepesi temetőben nyugvó postás nagyjaink (Demény Károly, dr. Forster Károly, Gervay Mihály, Halden Elemér, Heim Péter, dr. Hennyey Vilmos, Kolossváry Endre, dr. Kuzmich

Pécsett, a Távírókn virágot! című időszak kiállításunk alkalmából

Gábor, Szalay Péter) sírját keresték fel, helyezték el azokon az emlékezés koszorúját, amit fényképekkel is dokumentáltak.

November elején Máté András közreműködésével elkezdődött a D.24-es gyűjtemény részét képező képeslapgyűjtemény rendezése, anyagának digitalizálása (szkennelése).

November 6-án Pécsen az első világháború befejezésének 90. évfordulója alkalmából a Magyar Posta Zrt. és az Osztrák Konzulátus szervezésében kiállítás megnyitóra és konferenciára került sor a főposta épületében. A rendezvényen Egervári László ügyvezető igazgatónk a tábori posta történetéről tartott előadást.

November 10-től november 14-ig Béres László postai oktatótisz, a miskolci Postakürt Galéria munkatársának szakmai vezetésével és Mészáros Zoltán gyűjteménykezelő segítségével megkezdődött a D.26 jelű postaszolgálati és aprónyomtatvány gyűjtemény revíziója. A munka megkezdését követően megfogalmazódott az a közös álláspont, hogy az eddigi gyűjteményi szerkezet átalakításra szorul. Olyan struktúrát célszerű kialakítani, amely postai kezelési gyakorlatra épül, illetve azt tükrözi. Ehhez a nagyszabású munkához Béres László több évtizedes szakmai tapasztalata és segítségnyújtása nélkülözhetetlen, ezért a múzeum és az alapítvány vezetése úgy határozott, hogy hosszú távon számít a munkájára.

November 17-én az auditoriumban Dömsödi Gábor, a Webinplex Kft. munkatársa bemutatatta a Postamúzeum új honlapjának próbaverzióját.

November 18-án Molnár Éva és Máté András részt vettek a Magyar Nemzeti Galériában Az állandó kiállítások – a múzeumok alapfeladatai címmel megrendezett évadnyitó múzeumpedagógiai konferencián.

November 20-i munkaértekezletünk fő napirendi pontja a 2009. évi munkaterv megvitatása, elkészítése volt. November 21-én Németh Emil, a Magyar Posta Zrt. hálózatme-

Solymosi Jánosné ünnepélyes búcsúztatója nyugállományba vonulása alkalmából

nedzsment igazgatóhelyettese értesítette a Postamúzeumot, hogy a leselejtezett levélszekrényekből az előzetesen – szeptember 9-én a Postamúzeumban történt találkozón – megbeszélte a mennyiséget, felújítást követően a rendelkezésünkre bocsátják.

November 27-én és 28-án a Postamúzeum munkatársai részt vettek az Esztergomban megrendezett XI. Országos Műszaki Muzeológusi találkozón. A tanácskozásnak az esztergomi Szent Adalbert Képzési, Lelkiségi és Konferencia Központ adott otthont. A két napos konferencián a Postamúzeum 8 kollégával (Egervári László, Makkai-Várkonyi Ildikó, Vighné Zámbo Zita, Kozmáné Grünwald Éva, Molnár Éva, Hajdú József és Kapi András Bálint) képviseltette magát.

November végén a Pulszky Társaságtól egy brit levélzsákot kaptunk ajándékba, amely az egyenruha- és textilgyűjteményünkbe került.

December 8-tól 12-ig Béres László és Mészáros Zoltán folytatták a megkezdett feldolgozó és rendszerező munkát a D.26-os gyűjteményben.

December 9-én a Postamúzeumban az alapítvány és a múzeumok igazgatói fogadták Jana Kovácsovát, a Kassa megyei önkormányzat kulturális osztályának vezetőjét és dr. Pollák Róbertet, a Kelet-szlovákiai Múzeum igazgatóját, továbbá Marta Čiderovát és Viszlai Gábort, a kassai önkormányzat kulturális osztályának munkatársait, akik a 2013-ban Európa Kulturális Fővárosa címre aspiráló Kassa város alkalmi postatörténeti rendezvényeihez kértek tőlünk szakmai segítséget.

December 16-án Egervári László, Makkai-Várkonyi Ildikó és Magyar Erika Budaörsön, a Magyar Posta Zrt. Logisztikai Központjában megnézték a selejtezésre váró levélszekrényeket és más postai tárgyakat, eszközöket. Ecsedy Ildikóval és Klinkó Tiborral, a Magyar Posta Zrt. munkatársaival megbeszéltek az átvétellel kapcsolatos teendőket.

December 18-án a Postamúzeum hivatalosan átvette a posta által a forgalomból kivont, hivatalosan leselejtezett 50 darab levélszekrényt, amelyek felújítás végett a Postaautó Duna Zrt. Egressy úti telephelyére kerültek. Ennek a nagyszámú levélszekrénynek az átvételével megnyílt a lehetőség a Postamúzeum tervezett postasétány-projektjének megvalósítására.

December 20-án sor került hagyományos rendezvényünkre, a Múzeumi Egyetértés Egylettel közösen szervezett Adventi Szalonra. Ez alkalommal Wrábel Sándor festőművész olajfestményeiből *Vallomások* címmel nyílt időszaki tárlat az auditóriumban, amelyet Losonczi Miklós művészettörténész méltatott. Ezt követően a Tóth Aladár Zeneiskola növendékei és felkészítő tanáruk, Faragó Laura betlehemes népi játékot mutattak be.

História domus – Postamúzeum, 2009

A világgazdasági válság viszonyai között mostoha finanszírozási környezetben vette kezdetét az új naptári év. A munkát a 2008 novemberében kidolgozott munkaterv szerint indítottuk, bízva annak megvalósíthatóságában. Azonban a márciusban megtartott kuratóriumi ülésen a Magyar Telekom Nyrt. képviselője ismertette cége döntését, miszerint mintegy hatvan millió forinttal csökkenti a Hírközlési Múzeumi Alapítvány évi rendes támogatását. Két héttel később a másik alapító, az Antenna Hungária Zrt. arról értesítette a Hírközlési Múzeumi Alapítványt, hogy a jövőben – az alapító okiratban rögzített kötelezettségei ellenére – nem kíván anyagi támogatást nyújtani. Ezzel a Postamúzeum rendkívül nehéz helyzetbe került, ami rányomta bélyegét szakmai tevékenységére. Csak a munkatársak kitartásának és hűségének köszönhető, hogy a Postamúzeum 2009-ben is tudott eredményeket felmutatni, amelyekről az események időrendjében számolok be.

Január 6-án Laskay Erika, a Magyar Posta Zrt. Nemzetközi Igazgatóságának munkatársa megküldte a levélszekrénycsere-projektünk elindításához az Európai Unió posták nemzetközi vezetőinek címlistáját. Felhívásunkat így már a legilletékesebbekhez intézhettük. Január első hetében Nagy Balázs né személyében új teremőr kollégát köszönhetünk.

Január 14-én az auditoriumban Nagy Gábor informatikus a Postamúzeum munkatársainak tartott bemutatót a Bélyegmúzeum számítógépes nyilvántartó rendszeréről. A meg-

Az alapítvány évnyitó értekezletén

beszélésen azok a kollégák is részt vehettek, akiknek az elmúlt évben a postai világnapi rendezvények miatt nem volt alkalmuk minderről tájékozódni.

Január 19-én ugyancsak az auditoriumban a Bélyegmúzeum és a vidéki kiállítóhelyek munkatársainak részvételével tartottuk évnitó értekezletünket, amelyen jelen volt a Hírközlési Múzeumi Alapítvány kuratóriumának elnöke, Kurucz István is. A Postamúzeum és a Bélyegmúzeum igazgatónői összefoglalták az előző év eseményeit, eredményeit, majd az alapítvány ügyvezető igazgatója és a gazdasági vezető ismertették a 2009. évi munkatervet. Ezen a napon meghitt ünnepség keretében elbúcsúztattuk kolléganőnket, Szentmártoni Gyuláné Marikát, aki teremőrként húsz éven keresztül állt a Postamúzeum szolgálatában.

Január 20-án Mosonyi Éva, a Magyar Posta Zrt. Nyugat-magyarországi Területi Igazgatóságának PR menedzsere a pécsi Bálint-napi időszaki kiállítás megrendezéséhez az alkalomhoz kapcsolódó témájú képeslapokat kölcsönzött a Postamúzeumtól. A képeslapokat Máté András válogatta.

Január 21-én a Telefónia Múzeumban a Magyar Televízió 2-es csatornája Bolondos ötletek ismeretterjesztő műsorában Jakab László adott riportot. A műsor célja a tudomány és a kreatív gondolkodás iránti érdeklődés felkeltése volt, ezért a technikatörténetből szemezgetve azokat a nagy ötleteket mutatta be, amelyek ma már a hétköznapi élet megszokott eszközei, ám saját korukban korszakalkotó újdonságnak számítottak, mint például a telefon.

Január 22-én Makkai-Várkonyi Ildikó és Egervári László a Magyar Telekom Nyrt. Krisztina körúti székházában részt vettek a Virtuális múzeumi megoldások – egy kiállítás keretében címmel megrendezett konferencián, amelyen a legújabb múzeumi nyilvántartó

A Postamúzeum munkatársai Szentmártoni Gyuláné nyugalomba vonulása alkalmából

rendszerek és projektek mellett megismerkedtek a T-Systems által a kulturális kormányzat közgyűjteményi stratégiájával összhangban kidolgozott múzeumi informatikai fejlesztési koncepcióval is. A megjelenteket Barta Gyula, a Magyar Telekom ágazati vezetője köszöntötte, majd a konferencián a múzeumi szakma és az informatikai ágazat képviselői tartottak előadásokat az aktuális fejlesztésekről. Ebben a hónapban Jakab László a Békésy György Postaformagalmi Szakközépiskolában ellenőrizte a kiállított műtárgyakat.

Februárban a dokumentációs gyűjteményeink gyarapodtak. Egy 261 darab előfutárlevélből álló, kivételes értékű gyűjteményt vásároltunk egy magángyűjtőtől, s ugyancsak ebben a hónapban vettük meg a kép- és ábrázolás-gyűjteménybe a Tersztyánszky Ákosné hagyatékából származó, 158 darab első világháborús képes levelezőlapot tartalmazó albumot. Február 2-án Makkai-Várkonyi Ildikó és Vighné Zámbo Zita az Országos Széchényi Könyvtárban részt vettek az Oktatási és Kulturális Minisztérium által megrendezett szakmai napon a képzési, továbbképzési támogatási rendszert érintő változásokról.

Február elején egy magánszemélytől két értékes emlékermet vásároltunk a bélyegző-, pecsétnyomó- és éremgyűjteménybe, a Postamúzeum könyvtárába pedig új telefonkönyvek és cserekiadványok érkeztek.

Február 9-én a Postamúzeum munkatársai – Egervári László, Makkai-Várkonyi Ildikó, Bartók Ibolya, Hajdú József, Jakab László, Kapi András és Kozmáné Grünwald Éva – részt vettek a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeumban megtartott szakmai napon, amelyen az előző év szeptemberében a Reneszánsz Év 2008 keretében megnyílt *Örök reneszánsz – a megújulás technikája* című időszaki kiállítást nézték meg. A tárlatvezetéseket ezen a napon a kiállítás létrehozásában munkálkodó szakmuzeológusok tartották. A szakmai nap keretében megismerkedtünk az Arcanum Adatbázis Kft. tevékenységével is, amely az időszaki kiállítás egyik pavilonjában a levéltári és múzeumi dokumentációs anyag korszerű digitalizálásának folyamatát és eszközeit mutatta be a szakmai közönségnek.

A Magyar Posta Zrt. Kommunikációs Igazgatósága kezdeményezésére a Postamúzeum és a Bélyegmúzeum munkatársainak, valamint a Postások Szakmai Egyesületének közreműködésével létrejött a rendszerváltás utáni két évtized postatörténetét feldolgozó, továbbá a magyar bélyegkincset bemutató kiadványok elkészítését és megjelentetését koordináló szakbizottság. A feladatok, a felelősök és a határidők meghatározását célzó egyeztető megbeszélésre február 13-án 11 órakor került sor a magyar posta Dunavirág utcai székházában. Az indító tanácskozáson a Postamúzeum s az alapítvány képviselőiben Makkai-Várkonyi Ildikó és Egervári László vettek részt. Az értekezleten jelen volt Szász Katalin kommunikációs igazgató, Csegezi Tamásné filatéliai igazgató, Nikodém Gabriella, a Bélyegmúzeum igazgatója, Oláh László, a Postások Szakmai Egyesületének örökös tiszteletbeli elnöke, dr. Lovászi József, a Postások Szakmai Egyesületének tagja, valamint Oláh Tünde referens.

Február 13-án a pécsi főposta ügyfélterében Bálint-nap alkalmából nyílt *Rózsámtól az üzenet – Szerelmes képeslapok a múlt századból* címmel időszaki tárlat a Postamúzeum képeslapgyűjteményének anyagából.

Február 15-én a Postamúzeum auditoriumában munkaértekezletre került sor, amelyen az időszerű feladatok megbeszélése volt a fő napirendi pont.

Február 18-án Kapi András és Bezzegh Istvánné az alapítvány ügyvezető igazgatójának és a múzeumigazgatónak beszámoltak a D.29 jelű tematikus gyűjtemény nyilvántar-

tási problémáiról és a rendezési munka állapotáról. A múzeumigazgató ezt követően feljegyzést készített a gyűjtemény múltjáról, a jelenlegi, korántsem megnyugtató helyzetéről és a jövőbeni rendezés irányelveiről.

Február 20-án az auditóriumban sor került a magyar posta elmúlt két évtizedének történetét bemutató postatörténeti kiadvány szerkesztőbizottsági ülésére Makkai-Várkonyi Ildikó, Oláh Tünde, Egervári László, Lovászi József és Tóth László részvételével.

Február 25-én Kozmáné Grünwald Éva és Hajdú József a Néprajzi Múzeumban részt vettek a Múzeumi Állományvédelmi Bizottság szakmai továbbképzésén.

Február 23. és 27. között a postaszolgálati és aprónyomtatvány-gyűjtemény plakátjainak a rendezése folytatódott Béres László nyugalmazott postaoktató közreműködésével. Februárban szerződést kötöttünk az Arcanum Adatbázis Kft.-vel a mintegy ötszáz darabot számláló plakátgyűjtemény nagyméretű darabjainak síkszkennerrel történő digitalizálására. Február 27-én az Arcanum Kft. képviselője, Somfay Örs a rendszerezett anyagot elszállította szkennelésre a Közlekedési Múzeumba telepített időszakos műhelyükbe.

Február 29-én az auditóriumban a Postamúzeum és a Múzeumi Egyetértés Egylet szervezésében a farsang apropóján süteményversenyre került sor. A nemes versengést Bánóczy Katalin, a múzeumbaráti kör lelkes tagja, a 2006. évi múzeumi állományrevízió résztvevője nyerte meg.

Március 3-án Francz Magdolna, a Tessloff-Babilon Kiadó szerkesztője a Postamúzeumban Makkai-Várkonyi Ildikóval és Vighné Zámbó Zitával az esetleges együttműködés lehetőségeiről egyeztetett. Ugyancsak március elején kiküldtük a levélszekrények cseréjére vonatkozó körlevelet a cserére felajánlott levélszekrények fotóival együtt 26 európai uniós ország postahivatalának.

Március 12-én az auditóriumban a magyar posta történetének 1990 és 2010 közötti időszakát bemutató szakmatörténeti könyv szerkesztőbizottsága ülésezett a felkért szerzők részvételével. A megbeszélésen, amelyen a szerkesztőbizottság tagjain kívül részt vett Tomecskó Tamás, a Magyar Posta Zrt. szóvivője is, sor került a határidők, továbbá a konkrét feladatok kijelölésére.

Március 13-án a Postamúzeum auditóriumában nemzeti ünnepünk megemlékezéséhez kapcsolódva a Magyar Posta Zrt. LÜÜ Értékesítési Igazgatóság kitüntetési és törzsgárda ünnepségére került sor. A megjelent postásokat Szarka Imre pénzügy üzletági igazgató köszöntötte, aki felolvasta a kitüntetettek névsorát, beszélt a törzsgárda elismerés hagyományáról, a kitüntetésben részesültek kiemelkedő munkájáról, majd átadta az okleveleket. Ezt követően vendégeink szakmai tárlatvezetéssel megnézték a Postamúzeum állandó kiállítását.

Március 26-ára a Hírközlési Múzeumi Alapítvány kuratóriumának elnöke kuratóriumi ülést hívott össze, amelyen a meghirdetett napirendi pont a 2008. évi beszámoló, valamint a 2009. évi munkaterv elfogadása volt. Varga Mihály, a Magyar Telekom Nyrt. kommunikációs igazgatója az ülésen ismertette vállalata vezetésének állásfoglalását az általuk támogatott alapítványok ügyében. Ennek értelmében 2009-ben visszamenőleges hatállyal a Hírközlési Múzeumi Alapítvány éves támogatását 60 millió forinttal lecsökkentették. A hír tudomásulvétele után a kuratórium az előterjesztett, 2008 decemberében már jóváhagyott előtervet nem fogadta el. Ettől a naptól kezdve a Postamúzeumban a szakmai tevékenységek egész sorát kellett leállítani vagy módosítani, illetve valamennyi tervet, projektet újra kellett gondolni az előállt krízishelyzet miatt.

Március 31-én Nagyvázsonyban, majd április 2-án Ópusztaszeren elvégeztük a szokásos nyitási teendőket.

Április elején a Postamúzeum és a Tessloff-Babilon Kiadó, a Mi micsoda sorozat kiadója közös rajzpályázatot hirdetett *A Postamúzeumban jártam* címmel. A felhívás mind a Postamúzeum, mind a Tessloff-Babilon Kiadó honlapjain megjelent, s emellett postai úton megküldtük több mint száz budapesti általános iskolának. A pályázatra 1–6. osztályos gyermekek különböző technikákkal készített alkotásait vártuk, amelyeken a budapesti Postamúzeumban és a vidéki kiállítóhelyeken (Balatonszemes, Debrecen, Hollókő, Miskolc, Nagyvázsony) szerzett élményeiket, benyomásait örökítették meg. A postán érkező pályázati anyagokat május 31-ig vártuk a Postamúzeum címére.

Április 8-án Egervári László az Oktatási és Kulturális Minisztériumban Schneider Márta államtitkárral, Vígh Annamáriával, a Közgyűjteményi Osztály vezetőjével és Nagy László Gábor főtanácsossal ismertette a kialakult válsághelyzetet, s egyúttal a kulturális kormányzat segítségét és közbenjárását kérte az ügy megoldása érdekében. Április 9-én a Postamúzeum rajzpályázatának felhívása a magyar múzeumok honlapján, a musem.hu oldalon is megjelent.

Áprilisban a Postamúzeum kőszegi kiállítóhelyének öt éves jubileuma alkalmából az épület tulajdonosának kérésére kibővítettük az állandó kiállítást. Április 17-én elkészítettük új tárlatunkat *Kis... skatulyaszívek* című budapesti időszaki kiállításunknak a helyszínre adaptált forgatókönyve alapján. A múzeum udvarán kovácsoltvas keretekbe nyolc tablót és eredeti kültéri műtárgyakat állítottunk ki. Másnap, április 18-án Szivi László, a Magyar Posta Zrt. általános vezérigazgató-helyettese megnyitotta a kőszegi Postamúzeum

Kültéri részlet a kőszegi Kis... skatulyaszívek című kiállításunkból

új kiállítását, s ez alkalommal Egervári László, a Hírközlési Múzeumi Alapítvány ügyvezető igazgatója s a múzeumnak otthont adó Rájnisi utcai ingatlan tulajdonosa, Hatvani Szabó János aláírták az újabb öt évre szóló együttműködési szerződést. Az ünnepségen a Postamúzeumot Makkai-Várkonyi Ildikó és Kozmáné Grünwald Éva képviselte.

Április 20-án a kialakult válsághelyzet miatt rendkívüli kuratóriumi ülésre került sor, ám ezen érdemi megoldás nem született a helyzet megnyugtató rendezésére. Április 22-én megkaptuk az oktatási és kulturális miniszter engedélyét a megsemmisült mozgópostavagon és a berendezéséhez tartozó tizenkét műtárgy törléséhez a Postamúzeum nyilvántartásából.

Április 23-án és 24-én a Postamúzeum munkatársai részt vettek a XII. Országos Műszaki Muzeológus Találkozón, amelyet ezúttal a budapesti Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum rendezett. Első nap a Városligeti körüli intézmény adott otthont a rendezvénynek, amelyen a műszaki múzeumok bemutatkozási lehetőségeiről és a jogszabályi változásokról hallgattunk előadásokat, míg a konferencia második napján a Magyar Szabadalmi Hivatal Garibaldi utcai székházában külföldi előadók prezentációi alapján bécsi, prágai példákba, projektekbe nyertünk betekintést. A konferencia végén a résztvevők az Országházat látogatták meg, ahol exkluzív vezetéssel tehetek sétát a Parlament gépei között, a nagyközönség számára ritkán látogatható műszaki helyiségekben is.

Április 27-én a téli üzemszünet után megnyitottuk balatonszemesi kiállítóhelyünket. Április 28-án benyújtottunk két pályázatot a Nemzeti Kulturális Alap Múzeumi Szakmai Kollégiumához vissza nem térítendő támogatásra, egyiket két Klösz György-fotóalbum, a másikat a kép- és ábrázolás-gyűjteménybe tartozó fa Hermész-szobor restaurálására.

Május 5-én a Kertköz 20. szám alatti rákospalotai raktárban Makkai-Várkonyi Ildikó, Hajdú József, Máté András és Kusnyír Sándor a Magyar Posta Zrt.-től átvett levélszekrényeket rendszerezték és fényképezték.

A Magyar Posta Zrt.-től átvett levélszekrények raktári rendezése

Múzeumok Majálisa a postamúzeumi sátorban

Május 5. és 7. között rendezte meg a Magyar Nemzeti Múzeum Műtárgyvédelmi és Restaurátor Főosztálya a XXXIV. Nemzetközi Restaurátor Konferenciát a Magyar Nemzeti Múzeumban, amelyen a Postamúzeumot Kozmáné Grünwald Éva képviselte.

Május 15-én az Oktatási és Kulturális Minisztérium Szalay utcai épületében Egervári László, Makkai-Várkonyi Ildikó, a Bélyegmúzeum képviseletében Nikodém Gabriella az alapítvány és a múzeumok krízishelyzete kapcsán összehívott tanácskozáson vettek részt. A konzultáción jelen voltak az alapítók képviselői is, a Magyar Posta Zrt. részéről Szász Katalin kommunikációs igazgató és Oláh Tünde, a Magyar Telekom Nyrt. részéről Kapitány Zoltán és Olasz Mihály, az Antenna Hungária részéről Tóth András kommunikációs vezető, valamint a vállalat jogi képviselője.

Május 16-án és 17-én a Postamúzeum részt vett a Magyar Nemzeti Múzeum által szervezett Múzeumok Majálisa 2009 rendezvényen. A múzeumkerti sátorban az előző évek hagyományát folytatva kézműves foglalkozásokkal, játékos feladatlapokkal vártuk a gyermekeket, s ezúttal is árusítottuk kiadványainkat és ajándéktárgyainkat. A sátorban a postaszolgálati és aprónyomtatvány-gyűjtemény plakátjaiból állítottunk ki válogatást. A szombati megnyitón Kovács Adrienn fellépett az alkalmi múzeumi énekekkel.

A válsághelyzet miatt 2009-ben elmaradt az Információs Társadalom Világnapja alkalmából rendezett szokásos diósdíj majálisunk. Helyette május 19-én a Magyar Telekom Nyrt. Krisztina körüli székháza előtt az Múzeumi Egyetértés Egylet részvételével a Postamúzeum dolgozói megemlékeztek Puskás Tivadarról, s a Puskás Tivadar Távközlési Technikum jelen lévő diákjai tiszteletük jeléül egy-egy szál virágot helyeztek el a feltaláló szobránál.

Május 26-án a Magyar Telekom T-Systems csoportjába tartozó IQSYS Zrt. Hun utcai székházában a Postamúzeum munkatársai szakmai bemutatón vettek részt, amelyen többek között az OLIB integrált nyilvántartó rendszerrel ismerkedtek meg.

A május 28-án megtartott kuratóriumi ülés elfogadta a csökkentett források figyelembevételével készített 2009. évi munka- és pénzügyi tervet.

Május 29-én Jakab László tárgyrevíziót végzett a Békésy György Szakközépiskolában, s egyúttal az iskola postaforgalmi tagozatának várható megszüntetése kapcsán a gazdátlaná váló kiállított műtárgyakat visszahozta a Postamúzeumba.

Június elején a Postamúzeum munkatársai a diósi Rádió és Televíziómúzeum kertjében – több alkalommal is – füvet nyírtak, s tereprendezeit végeztek.

Június 14-én a Magyar Turizmus Zrt. szervezésében az olasz Leonardo építészeti és design csatorna 3 fős csoportja a Budapest és a magyar vidék lakásépítészetét bemutató sorozatuk új darabját Home Sweet Home címmel a Postamúzeumban forgatta.

Június 15-én a Postamúzeum és a Tessloff-Babilon Kiadó közös rajzpályázatára beérkezett alkotások zsűrizésére került sor az auditoriumban. A bírálóbizottság tagjai Francz Magdolna, a Mi micsoda sorozat szerkesztője, Oláh Tünde, a Magyar Posta Zrt. Kommunikációs Igazgatóságának képviselője, Tóth Erzsébet üvegfestő és Makkai-Várkonyi Ildikó, a Postamúzeum igazgatója voltak. A rajzpályázatra beérkezett valamennyi alkotásból a Postamúzeum konferenciatermében időszakos kiállítást rendeztünk, amelyet június 20-án, a Múzeumok Éjszakája napján, a díjkiosztó ünnepséghez kapcsolódva Tóth Éva József Attila-díjas költőnő nyitott meg. Az ünnepséget Mirtse Moira amatőr szavaló előadása színesítette.

Június 25-én Bartók Ibolya, Makkai-Várkonyi Ildikó és Egervári László meglátogatták Sopronban Hernitz Ferencet, a Postamúzeum állományába tartozó soproni postai és távközlési gyűjtemény kezelőjét. Feri bácsi jelezte, hogy egészségi állapota miatt már

A Tessloff-Babilon Kiadóval közösen kiírt rajzpályázat eredményhirdetése

nem tudja az évek óta kifogástalanul ellátott feladatát a jövőben elvégezni. A kezelő nélkül maradt gyűjteményi nyilvántartásokat, leltárkönyveket további feldolgozásra felhoztuk az anyaintézménybe.

Ebben a hónapban a válsághelyzet miatt elmaradt a többéves múltra visszatekintő holókői Szent Iván-napi rendezvényünk.

Június végén a Nemzeti Kulturális Alap Múzeumi Szakmai Kollégiumának hivatalos értesítésével elnyertük az alap 450 000 forintos vissza nem térítendő pályázati támogatását. A D.24.1 jelű kép- és ábrázolás-gyűjteménybe tartozó Hermész-szoborra 150 000, a D.24.2 jelű eredeti forrásértékű fényképek gyűjteményébe tartozó két Klösz György-album restaurálására 300 000 forint vissza nem térítendő támogatást ítélték meg.

Július elsejei határidővel – a költségmegtakarító intézkedések bércsökkentő hatásai miatt – Molnár Éva múzeumpedagógus kilépett a Postamúzeum állományából. Júliusban hasonló okból Varga Zsuzsanna hoszteszünk és Ring Sándorné, a diósi kiállítóhelyünk gondnoka is mindkét fél számára fájdalmas döntést hozott: megváltak a múzeumtól. Ugyancsak július elsejével vált meg a múzeum Bezzegh Istvánnétól, aki éveken keresztül a dokumentációs gyűjtemény feldolgozásában vett részt. A válsághelyzet miatt a pécsi Telegaléria működését felfüggesztettük, így meg kellett válnunk Mesterné Szomor Veronika kollégánktól is.

Július elején Püski Anikó, a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa egy kislakú kulcsos levélszekrényt s több kisebb postai ügyviteli tárgyat kölcsönzött a Benedek Elek-évforduló kapcsán rendezett *Egyszer volt, hol nem volt* című időszaki kiállításukhoz.

Kovács Adrienn júliusban az UPU- és ITU-kongresszusok és táviró-értekezletek témakörben kutatott, s készített kronológiai jegyzéket.

Augusztus 14-én a Postamúzeum két pályázatot nyújtott be a Magyar Telekom Nyrt. A Magyar Telekom hozzáad címmel meghirdetett felhívására. Az egyik pályázatot Mobil tárlatvezetés címmel a korszerű muzeológia, valamint a gyors információszolgáltatás követelményeit szem előtt tartva állandó kiállításunk korszerűsítésére, látogatóbarát környezetünk megteremtése céljából, míg a másikat Integrált múzeumi nyilvántartó rendszer címmel az IQSYS Zrt. által menedzselte OLIB.7.6.3. elnevezésű nyilvántartó szoftver licencének megvásárlásához nyújtottuk be. Sajnos pályázatainknak a bíráló bizottság nem adott zöld utat.

Augusztusban Follért Károly (1859–1942) helyettes államtitkár, posta- és táviró-vezérgazdát (1909–1918) eredeti szolgálati és egyéb okmányaival gazdagodott dokumentációs gyűjteményünk. Egy rendkívül értékes, 113 hivatalos okmányt magában foglaló unikális anyagról lévén szó a válsághelyzet ellenére is a vásárlás mellett döntöttünk.

Augusztusra Kovács Adrienn könyvtáros befejezte több hónapig tartó munkáját, a *Magyar Posta* című folyóirat 1927 és 1944 közötti évfolyamainak retrospektív, analitikus feldolgozását. Mintegy 570-580 analitika került rögzítésre a Szirén elnevezésű könyvtári nyilvántartó rendszerben.

A nyári szabadságolásokat követően szeptember 17-én Makkai-Várkonyi Ildikó és Kozmáné Grünwald Éva a Fiumei úti sírkertben részt vettek a Puskás Tivadar Távközlési Technikum megemlékező tanévnyitó ünnepségén, amelynek keretében koszorút helyeztek el Puskás Tivadar és Puskás Ferenc sírjánál.

Kovács Adrienn a Postamúzeum soron lévő kiállításához összeállította a lengyel postatörténettel és az 1938 és 1944 közötti táborig postával foglalkozó könyvek bibliográfiáját.

A Múltidéző képek című időszaki kiállítás megnyitója

Szeptember 18-án az auditoriumban a Múzeumi Egyetértés Egylet megtartotta éves közgyűlését, amelyen Egervári László, az alapítvány ügyvezető igazgatója tájékoztatta a tagságot az alapítvány és a múzeumok nehéz helyzetéről. Ugyancsak szeptemberben új teremőr kolléga, Miklós Pálné kezdte meg munkáját a Postamúzeumban.

Szeptember 19-én és 20-án a Postamúzeum is megnyitotta kapuját a Kulturális Örökség Napjai rendezvény látogatói előtt. Szeptember 20-án az auditoriumban a Magyar Filatéliai Tudományos Társaság szekcióülésére került sor Visnyovszki Gábor vezetésével.

Szeptember 21. és 25. között a múzeum igazgatója múzeumi vezetői továbbképzésen vett részt a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum oktatóközpontja szervezésében.

A Postamúzeumnak a Lengyelország Budapesti Nagykövetsége és a Hírközlési Múzeumi Alapítvány szervezésében *Múltidéző képek* címmel a lengyelországi menekültek magyarországi befogadásának 70. évfordulója alkalmából megrendezett időszaki kiállítását szeptember 23-án Csáki György, a Magyar Posta Zrt. elnöke és Joanna Stempińska, a Lengyel Köztársaság budapesti nagykövete nyitották meg. Ezen a napon nyílt meg az auditoriumban a Karol Wojtyła, azaz a II. János Pál pápa életét bemutató, ugyancsak a lengyel postától kapott időszaki tárlat is, amelyet Vértesaljai László jezsuita szerzetes méltatott.

Október 15-én az auditoriumban megbeszélésre került sor a miskolci televízióadó 50 éves jubileuma alkalmából a Teletárban megrendezendő kiállítás kapcsán.

Október 12. és 16. között Béres László vezetésével folytatódott az előző évben megkezdett állományrevízió a postaszolgálati és aprónyomtatvány-gyűjteményben.

Október 16-án a Bajor Gizi Színészmúzeum nagytermében Bartók Ibolya, Makkai-Várkonyi Ildikó és Jakab László részt vettek az Idea Múzeumi, Levéltári és Könyvtári Integrált Rendszer szakmai közönség részére tartott bemutatóján.

Október 21-én Majzikné Szívós Ibolya, Mészáros Zoltán és Kapi András Békéscsabán átvették Cseh Évától, a Magyar Rádió nyugalmazott riporterétől a múzeum részére felajánlott stúdió-berendezését, és elszállították a diósi Rádió és Televíziómúzeumba, ahol azt Heckenast Gábor, a műsorszórás-történeti tárgyi gyűjtemények kezelője vette át.

Október 26. és 30. között a múzeum igazgatója részt vett a szentendrei vezetői továbbképzésen. A közelgő halottak napja alkalmából október 29-én Bartók Ibolya és Uhl Józsefné a Farkasréti és a Kerepesi temetőben jeles postás halottaink és a közelmúltban elhunyt kolléganőnk, Koppándi Ágnes sírjánál rótták le kegyeletüket a Postamúzeum dolgozói nevében.

November elsejével Kapi András Bálint múzeumpedagógus, valamint az okmány- és iratgyűjtemény, a tematikus dokumentációs gyűjtemény, a műszaki rajzgyűjtemény és a történeti térképgyűjtemény kezelője kilépett a Postamúzeum állományából.

November 12-én Kovács Adrienn részt vett a Szirén elnevezésű integrált könyvtári rendszer országos találkozóján és bemutatóján.

November 5-én Makkai-Várkonyi Ildikó és Egervári László részt vettek a győri Xántus János Megyei Múzeum és a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumi Oktatási és Képzési Központja által megrendezett, a múzeum jövője – a jövő múzeuma tárgyú konferencián. A tanácskozáson a muzeológia jelenlegi státusáról, stratégiai feladatairól hangzottak el előadások, s az ezt követendő külföldi példák révén a kelet-európai társintézmények helyzetébe is bepillantást nyertek. Ugyanezen a napon a Pécsi 1-es postahivatal ügyfélterének vitrinjeiben Kozmáné Grünwald Éva és Mészáros Zoltán – Makkai-Várkonyi Ildikó forgatókönyve alapján – berendezték a levélszekrények történetét bemutató időszaki tárlatot.

November első hetében megkezdődtek a miskolci Teletár látványraktárban a miskolci televízióadó üzembe helyezésének 50. évfordulója alkalmából megrendezendő időszaki

Miskolcon a Teletár Kis adó – nagy történet tárlatának megnyitóján

kiállításunk előkészítő munkálatai. November 11-én Tóth Antal, az Antenna Hungária Zrt. kommunikációs vezetője és Valter Ferenc nyugalmazott postavezérigazgató-helyettes megnyitották a *Kis adó – nagy történet* című időszaki kiállításunkat a miskolci bemutatóraktár, a Teletár előterében. A kiállított műtárgyak az Antenna Hungária segítségével a diósi Rádió és Televíziómúzeumból kerültek a kiállítás helyszínére. Az eseményen intézményünket a Postamúzeum és az alapítvány igazgatói mellett, Kozmáné Grünwald Éva, Magyar Erika és Molnár György képviselték.

November 16. és 20. között Béres László nyugalmazott oktatótízt vezetésével folytatódott a postaszolgálati és aprónyomtatvány-gyűjtemény revíziója. November 23. és 27. között a múzeum igazgatója részt vett a szentendrei Néprajzi Szabadtéri Múzeum Múzeumi Oktatási és Képzési Központja szervezésében a múzeumi vezetőknek meghirdetett továbbképzés harmadik kurzusán.

November végén a Magyar Posta Zrt. postai egyenruhákat kölcsönzött a múzeumtól a december 2-án megtartott üzleti évváró rendezvényére.

December 3-án Makkai-Várkonyi Ildikó, Egervári László és Majzikné Szívós Ibolya szemlét tartottak a Ferenciek tere 3. szám alatti ingatlanban, amelyet a CD Hungary cég kínált fel cserealpnak, tekintettel a Postamúzeumnak otthont adó Andrássy út 3. szám alatti ingatlan 2004. évi eladására és az azzal kapcsolatos perre.

Decemberben az anyai örömök előtt álló Kiss Ágnes kolléganőnk helyettesítésére Németh Krisztinát vettük fel. December 7. és 11. között Béres László szakmai vezetésével folytatódott a D.26-os gyűjtemény revíziója.

Decemberben a Magyar Turista havilapban Polgár Zoltán tollából képekkel illusztrált ismertető cikk jelent meg a Telefónia Múzeumról.

December 19-én a Múzeumi Egyetértés Egylet tagjainak részvételével megtartottuk szokásos karácsonyi rendezvényünket, az Adventi Szalont, amelyen Faragó Laura énekművész, valamint növendékei, a Tóth Aladár Zeneiskola népi ének csoportja léptek fel.

Historia domus – Bélyegmúzeum, 2008

A 2008-as esztendő változásokat hozott a Bélyegmúzeum dolgozóinak körében: január 31-én új igazgatónőnk, Nikodém Gabriella átvette megbízáselevelét Egervári Lászlótól, a Hírközlési Múzeumi Alapítvány ügyvezető igazgatójától, és február elején megtartotta első munkaértekezletét is. Itt sor került az év tennivalóinak megbeszélésére, a munkatervi tennivalók kiosztására. Zombor Zoltán személyében új könyvtáros érkezett, a grafikai kivitelezési munkákat pedig Czeglédi Gábor vette át a nyugdíjba vonult Majsai Máriától.

A számadással való egyeztetéssel lezárult a Soó Rezső-féle különgyűjtemény átadó és revíziós leltárának kétéves szakasza. A több mint kétszázötvenezer bélyegből álló gyűjteményt rendben találtuk.

Az automata tűzjelző rendszer – önhibákon kívül – nem készült el határidőre, ezért meghosszabbítva tartottunk éjszakai ügyeleti szolgálatot. A dolgozók felváltva éjszakáztak a múzeumban. A tűzjelző rendszer használatának betanítása és a riasztás gyakorlati kipróbálása februárban történt meg.

Február 27-én a Bélyegmúzeumban bocsátották forgalomba a 2008-as Húsvét bélyegyet. Az ünnepséget kamarakiállítással tettük emlékezetesebbé: a kiállítás Mosonyi Éva tojásíró népi iparművész húsvéti tojásaiból, illetve a Magyarországon megjelent húsvét témájú bélyegekből állt. Mosonyi Éva közreműködött a kiállítás berendezésében is, valamint másnap és harmadnap, szombaton és vasárnap hangulatos tojásíró bemutatót tartott általános iskolás diákoknak és más érdeklődőknek. Az évszázados hagyományú viaszos technikát ki is lehetett próbálni.

A Pécsi 1. postahivatallal évek óta szoros az együttműködésünk. Kérésükre a magyar húsvét témájú bélyegekből nyolctablós kiállítást készítettünk *Hímes húsvét* címmel. A bélyegképek, tervrajzok mellett népi mondókák, locsolóversek idézték meg a húsvét hangulatát.

A 2008-as esztendő során több pályázatot nyújtottunk be a nyári filatelista gyerektábor és a Konecsni György Emlékkonferencia megrendezésére, a Bélyegmúzeum látogatóbarátabbá tételére, illetve technikai fejlesztésére, ám csak egyet nyertünk el, a Magyar Posta Zrt. által az ifjúsági bélyeggyűjtés támogatására kiírt pályázatot. A többi feladatot saját forrásból valósítottuk meg.

Március 19-én kihelyezett múzeumi órát tartottunk a Hunyadi Mátyás Általános Iskolában. Nikodém Gabriella vetítéssel kísért előadást tartott a bélyegek történetéről és a filatélia világának érdekességeiről, majd bélyeges játékok következtek. A kíváncsi diákokkal megtelt a tanterem ezen az iskolai nyílt napon. Az eseményről készült fotók felkerültek az iskola honlapjára is.

Április hetedikén búcsúztató ünnepséget tartottunk a Bélyegmúzeumban: három kolégánknak köszöntük meg nyugdíjba vonulásuk alkalmából az együtt töltött dolgozó esztendőket. Solymosi Jánosné, Rozika tizenegy évig állt a Bélyegmúzeum élén. Számatalan sikeres pályázat lebonyolítása, a Bélyegmúzeum 75. születésnapjának kiemelkedő jelentőségű programokkal való megünneplése, az állandó kiállítás megújítása, a múzeum teljes felújításának lebonyolítása, a korszerűtlenné vált, halon-gázzal működő automata

Kihelyezett múzeumi óra a Hunyadi Mátyás Általános Iskolában

tűzoltó rendszer a kor követelményeinek megfelelő, környezetbarát oltógázt felhasználó rendszerre cserélése, az elektromos rendszer felújításának megvalósítása, a törzsgyűjtemények átfogó nagy leltárának megszervezése fűződik a nevéhez, hogy csak néhányat említsünk a vezetése alatt lezajlott fejlesztések közül. Emellett igazgatóként messzemenően korrekt, beosztottjaiért bármilyen helyzetben kiálló, emberileg mindannyiunkhoz közel álló személyiség lévén, őszinte szeretettel kívántunk neki jó egészségben eltöltött nyugdíjas éveket. Tusa Margit végtelen gondosságával, precizitásával mindenki számára példakép. Szegedi Istvánné, Judit pedig a modern magyar bélyeganyagot kezelő muzeológusként odaadón végezte pótolhatatlanul fontos munkáját: hiszen a magyar bélyeganyaggal való foglalkozás, az ebben való kutatás mindig is a Bélyegmúzeum központi tevékenysége volt. Az utóbbi évek bélyegkiadásait érintő legnagyobb szabású kutatói munka, a Kastélyok forgalmi bélyegsor változatainak, utánnomásainak rendszerbe foglalása fűződik nevéhez.

2008 a Reneszánsz Éve, amelyet országszerte szinte minden múzeum megünnepeelt. Ennek jegyében kigyűjtöttük a magyar kiadások reneszánsz vonatkozású bélyegeit, és a bélyegnapi kiállításra háromtablós kiállítást készítettünk a bélyegekből és tervrajzaikból. Az első tabló a kiadásra nem került művészi bélyegvázlatokból állt, a második tablón a megjelent bélyegek mutatták be a reneszánsz világát, míg a harmadik tablón a bélyegnapi alkalmából megjelenő két bélyeg és egy blokk vázlatai, nyomatai, tervrajzai voltak láthatóak. A bélyeg forgalomba bocsátására, egyben a 81. Bélyegnapi május 16-án került sor a Mabéosz székházában. A Bélyegmúzeum három tablója kiemelt helyet kapott.

Május harmadik hétvégéjén, 17-18-án lezajlott a Múzeumok Majálisa a Nemzeti Múzeum kertjében. Volt bélyeges arcfestés, kvízzjátékok, filatelista totó, bélyeges díszdoboz-készítés, levélírás – mindez ideális helyszínen és időjárási feltételek között. Csak vasárnap délután áztatta el egy gyors zápor a Múzeumkertet. Az előző évekhez hasonlóan jelen volt a kihelyezett posta is. A sátrat a reneszánszhoz kapcsolódó bélyegek nagyított másolataival díszítettük. A tavalyi évben először lépett fel a Nagy Múzeumi Kórus, 2008-ban tehát másodszor énekelhettünk együtt a kollégákkal. Csete Mónika, Pintérné Kun Anna, Halász Alexandra és Sajtos Gáborné Eszter lánya képviselte a kórusban a Bélyegmúzeumot. A kóruspróbákra rendszeresen eljártunk munkaidő után a Nemzeti Múzeumba. Énekkünket a Cantores Ecclesiae rézfúvós együttes kísérte. A majális hatalmas sajtóvisszhangot kapott, Csete Mónikával, aki a gyerekeknek bélyeges arcfestést készített, a Népszava újságírója interjút is készített. A majálison készült fényképek felkerültek honlapunkra is.

Május 25-én, a nemzetközi gyermeknap alkalmából a Művészetek Palotájában a postával karöltve játékokkal, bélyeges feladatokkal tartottunk gyermekfoglalkozást. Elképesztő érdeklődés és hatalmas gyereksereg volt jelen a Művészetek Palotájában.

A Magyar Posta Zrt. Mesepostája részt vett a Gyermeksziget nevű programon, ehhez elkérték bélyeges játékaikat. Kölcsönkérték a *Hírünk a világban* című, hungarikákat feldolgozó válogatásunkat is, amely a 2007-es majálison szerepelt.

Május végén a Mafitt közgyűlése beválasztotta kollégánkat, Szabó Jenőt a Gervay Postatörténeti Alapítvány kuratóriumába.

Soó Rezső akadémikus végakarátának megfelelően évente készítünk változó témában időszakos kiállítást Debrecenben, a Delizsánsz Kiállítóterem Soó Rezső-émlékszobájában, az adományozó valamelyik tematikus gyűjteményéből. A tíztablós összeállítás témá-

Gyermekfoglalkozás a Bélyegmúzeumban

Bélyeges arcfestés a Múzeumok Majálisán

Múzeumok Majálisa a bélyegmúzeumi sátorban: kicsiknek és nagyoknak...

ja ezúttal a *Szőlő és bor a világ bélyegein* volt. A bélyegek eredeti nagyságú, illetve nagyított formában kerültek a függőnyszerűen elhúzzható tárlókba. A Múzeumok Éjszakáján már az új kiállítás várta a látogatókat.

A Múzeumok Éjszakája, június 21. egybeesett a Zene Világnapjával. Az érdeklődés múzeumunk és programjai iránt még a tavalyi évét is felülmúlta. Számos múzeum és kiállítóhely készült muzsikával a vendégek fogadására, így volt ez a Bélyegmúzeumban is, ahol a látogatók a Corelli Trió és Ella Gabriella előadását élvezhették. *Zenélő bélyegek* címmel azok a zeneművek hangzottak el, amelyek kottájának részlete bélyegképeken látható. Emellett folyamatosan induló tárlatvezetések követték egymást, valamint az immár hagyományossá vált múzeumpedagógiai foglalkozásokat is ki lehetett próbálni. Idén két portrérájozó, illetve karikaturista örökítette meg a vállalkozó szelleműek arcképét, bélyegszegélyes papíron: Csete Mónika és Halász Alexandra. Kollégánk, Czeglédi Gábor réznyomatási bemutatót tartott. A tombolasorsoláson értékes nyeremények találhattak gazdára. A látogatók érdeklődése éjjel után sem csökkent: akadtak, akik a teljes múzeumi éjszakát nálunk töltötték. A hosszúra nyúlt éjszakán készült fényképek a honlapunkra is felkerültek.

Június 25-én, némileg kipihelve a Múzeumok Éjszakájának fáradalmait, indultunk Hollókőre a hagyományos tűzgrásra. Alapítványunk ügyvezető igazgatója, Egervári László ünnepi beszédét követően a vajdasági Török testvérek gondoskodtak muzsikáról. Közös éneklés után az alapítvány munkatársaival együtt, valamennyien átugrottuk a Szent Iván-éji tüzet.

A WIPA, vagyis a bécsi nemzetközi filatéliai kiállítás sztárja ezúttal egy ritka magyar tévnyomat volt: eddig példa nélküli módon a világon ismert két, igen értékes Kőbánya-levél – a tulajdonosok engedélyével – egymás mellett volt látható. Egyikük a Bélyegmúzeumban letétként őrzött nagy értékű filatéliai ritkaság, amelyet Nikodém Gabriella és Szabó Jenő kísért el a Magyar Posta Zrt. biztonsági szolgálatának közreműködésével.

2008-ban a reneszánsz mellett a Biblia évét is megünnepeltük. Szerencsés egybeesés, hogy lehetőségeink nyílt bemutatni Bába Mihályné Szentírás- és vallásos énekeskönyv-gyűjteményét, a témához kapcsolódó bélyegekkel együtt. *Más juhaim is vannak nekem* címmel. A világ bélyegkiadásából kiválogatott, különböző nyelvű és kiviteli keresztény Bibliák mellett Korán- és Tóra-ábrázolásokat is szép számmal találtunk. Így felmerült, hogy a vallási sokszínűség jegyében kiegészítjük Bába Mihályné hagyatékát, és a muzslim, valamint a zsidó vallást reprezentáló kiadványokat, tárgyakat is kölcsönözzünk a kiállításához. A Holokauszt Dokumentációs és Emlékközpont, valamint Papp József és Papp Józsefné voltak segítségünkre ebben. Július 3-án Győri Gábor, a Magyarországi Evangélikus Egyház Pesti Egyházmegyéjének esperese, a Magyar Posta Zrt. részéről pedig Csegezi Tamásné, a Magyar Posta Zrt. filatéliai igazgatója köszöntötte a vendégeket az időszakos kiállítás megnyitóján. Rittner Róbert virtuóz hegedűmuzsikája emelte a megnyitó hangulatát.

A Pécsi 1. számú postahivatal kérésére *Kisemlősök bélyegein* címmel nyolctablós kiállítást készítettünk a magyar bélyegeken megtalálható, témába illő kiadásokból. Évek óta együttműködünk a pécsi Természettudományi Múzeummal, így 2008-ban is preparátumok gazdagították a tematikus bélyegkiállítást. Ennek megnyitója július 29-én volt Pécsen.

A vakáció kezdetekor, illetve augusztus utolsó hetében az előző évhez hasonlóan filatelisták gyerektábornak adott otthont a Bélyegmúzeum. A játékos feladatok, műveltségi és szorosabban vett filatéliai tudomány kérdései nagyban fejlesztik a diákok általános műveltségét. A diákok ebben az évben is ellátogattak a Postamúzeum kiállítására. A Bókay-

A Más juhaim is vannak nékem című vallástörténeti kiállítás megnyitóján

kert táborozói is eljöttek a Bélyegmúzeumba, és a foglalkozások ismét sikert arattak. Az alábbi e-mail érkezett a Bélyegmúzeum postafiókjába: „Igazán jól éreztük magunkat. A múzeum előtt kiabáltak a gyerekek, hogy menjünk vissza.”

A Bélyegmúzeum 2008-ban is részt vett a Kulturális Örökség Napjai országos rendezvényen. Ez a szeptember 20-21-i hétvége igen szerencsés időpontnak bizonyult számunkra, ugyanis a Bélyegmúzeumi beszélgetések szokásos rendezvényével esett egybe, így a két program jól ki tudta egészíteni egymást. Mivel ez az esztendő a Reneszánsz Éve is, készítettünk egy színes tájékoztató lapot a kiállítóteremben található reneszánsz tematikájú bélyegekről: történelmi nagyságok, híres épületek, műkincsek, események, találmányok. A Bélyegmúzeum hatalmas és igen értékes kincset őriz, amelynek minden megmutatkozási lehetőség hasznos.

Október elsején az Újvidéki Televízió munkatársai látogattak el a Bélyegmúzeumba, hogy egy kisfilm formájában bemutassák gyűjteményünk különlegességeit.

Kass János és Kass Eszter kiállítását követve október 3-án nyílt meg új időszakos kiállításunk, *A bélyegtől a pannóig* címmel, amely áttekintést nyújt Konecsni György grafikusművész gazdag életművéből. A kiállítás anyagát a kiskunmajsai Konecsni György Helytörténeti Múzeum, illetve a hagyatékot gondozó örökösök segítségével sikerült igényesen összeválogatni. Dr. Csáki György, a Magyar Posta Zrt. elnöke méltatta a száz évvel ezelőtt született alkotó kiemelkedő művészi életpályáját. Mirtse Moira szavalata, Burai Zsolt és Németh Csaba vonósmuzsikája jól illett a megnyitó stílusához. A megnyitó komoly érdeklődést vonzott. Ezúttal az örökösök támogatásának köszönhetően egy igen szép, igényes kivitelű kiállítási katalógussal tudtuk a kiállítás tartalmát és szellemét a

A Konecsni György- emlékkiállítás megnyitója

A bélyegtől a pannóig című kiállítás tárlója

jövő számára megőrizni. A benne olvasható tanulmány Szabó Jenő munkája, a borítót Csete Mónika tervezte.

Október kilencedikén Nagy Gábor informatikai szakértőnk bemutatta az Országos Széchényi Könyvtár és a Postamúzeum dolgozóinak a Bélyegmúzeum számára kidolgozott és jól bevált számítógépes nyilvántartási rendszert. Ugyanezen a napon Szabó Jenő az RTL Klub Reggeli című műsorában postatörténeti érdekességekről beszélt a Postai Világnaphoz kapcsolódóan. E hónapban reklámfilm felvétele is készült a Bélyegmúzeumban.

A Hajdúhadházi Galéria kölcsönkérte az *1956-os forradalom filatéliai emlékei* című kiállítás 12 nagyméretű tablóját. Ezt annak idején eleve oly módon kiviteleztek, hogy kölcsönözhető, vándoroltatható legyen.

Október 21-én került sor a *Városi közlekedés bélyegeken* című vendégkiállításunk megnyitójára a Földalatti Vasúti Múzeumban. A válogatás Európa országainak tömegközlekedési járműveit bemutató bélyegeiből készült. Budapest és más nagyvárosok járművei mellett a látogatók megtekinthették a bélyegképeken a belgiumi és a dán lóvasúti kocsikat, omnibuszokat, osztrák és írországi villamosokat, vagy akár a bécsi, kopenhágai, berlini, bukaresti metró is. A kiállítás apropóját a BKV Zrt. negyvenéves fennállása adta. A nyolc nagyméretű tablóból álló kiállítást Egervári László és dr. Kiricsi Karola, a vállalat szóvivőjének méltató szavai nyitották meg. Az eseményről részletesen írt a fővárosi terjesztésű City újság és a Metropolisz magazin. Másnap, október 22-én az alapítvány auditoriumában, meghitt házi ünnepség keretében ünnepélyesen elbúcsúztattuk a Bélyegmúzeum igazgatónőjét, Solymosi Jánosnét. Ám nemcsak búcsúztattunk, hanem régi-új kollégát is köszönthettünk 2008 októberében: ezután a számadásvezetői feladatokat Kiss Béláné, Kinga látja el.

Városi közlekedés bélyegeken, vendégkiállítás a Földalatti Vasúti Múzeumban

Válogatás dr. Lovász András gyűjteményéből

Október 28-án tartottuk a Konecsni György Emlékkonferenciát a Bélyegmúzeumban. Az egész napos rendezvény sok érdeklődőt vonzott, tanítványai meleg szavakkal idézték fel mester-tanáruk személyiségét. Két kollégánk: Szabó Jenő és Csete Mónika is szerepelt az előadók sorában. Az egymást követő félórás előadások után a Magyar Posta Zrt. ünnepélyesen forgalomba bocsátotta a Karácsony 2008 elnevezésű bélyegpárt, amelynek rajza Konecsni György 1943-as pályázati munkája, majd sajtótájékoztató kezdődött a 2009-re tervezett bélyegkiadásokról. Ezután a rendezvény dr. Lovász András köszöntésével folytatódott. A neves filatelista a Julian G. Clive Gyűjteménygyarapítási Alapítványon keresztül a Bélyegmúzeumnak adományozta egyik értékes bélyeganyagát. A gyűjtemény tárgya a Színesszámú krajcáros bélyegek változatai, metszetjavításai, amely egy élet munkájával vált teljessé, és számos díjat, elismerő oklevelet nyert nemzetközi kiállításokon. Egyúttal sor került Lovász András hasonló témájú könyvének bemutatására, amely az Állami Nyomda és a Mafitt támogatásával készülhetett el. A kiállítóterem előterében, illetve magában a teremben a gyűjtemény kiállítólappjaiból készült válogatást helyeztünk el az elnyert díjakkal, plakettekkel, oklevelekkel egyetemben. Dr. Lovász András portréját elhelyeztük a donátorok falán. Ez után a 99. esztendejében járó Bér Andort, a filatelisták doyenjét köszöntöttük fel születésnapja alkalmából. Az eseménydús napot állófogadás zárta.

Október 29-én a Magyar Olimpiai Akadémia hagyományörző tagozata tartotta gyűlését a Bélyegmúzeumban.

November elseje, mindenszentek napja ezúttal szombatra esett. Így az ezt megelőző napokon helyeztük el a megemlékezés koszorúit nagyjaink síremlékein.

Decemberben a XI. kerületi Bélyeggyűjtő Körnek Szabó Jenő tartott előadást Konecsni György bélyeggrafikai munkásságáról.

A Bélyegmúzeumban egész évben folyt a vízjelkutatás a Térfi-gyűjtemény papírjain. Elsősorban Szabó Jenőnek köszönhetően számos sajtótermékben jelent meg filatéliával kapcsolatos írás. A teljesség igénye nélkül: Lupe Magazin, Helyi Téma, Népszabadság, Kamion Magazin, Süni Magazin, Postás Dolgozó, Bélyegvilág, Metropol.

December 13-án a 2008-ban megalakult MAPAVIT, vagyis a Magyar Papír- és Vízjel-történelmi Társaság tartotta közgyűlését a Bélyegmúzeumban. Természetesen nemcsak a jelen, hanem a jövőndő szakembereivel való kapcsolatunk is fontos: speciális, szakmai foglalkozást tartottunk a Postaforgalmi Szakközépiskola és a Nyomdaipari Szakközépiskola diákjainak, valamint gyakorlatot a Képzőművészeti Egyetem Restaurátor Tanszékének papírrestaurátor hallgatói számára.

2008-ben is folytatódott a Bélyegmúzeumi beszélgetések című előadássorozat, amelyet a Lágymányosi Bélyeggyűjtő Körrel hagyományosan közösen rendezünk. A neves filatelista előadók és előadások témáját táblázatba foglaltuk.

Január 19.	Horváth Zoltán Visnyovszki Gábor	Postatörténelmi dokumentumok elemzési problémái Után- és visszaküldött postai dokumentumok
Február 16.	Dr. Nagy Ferenc	Hadvezérek, Nagyasszonyok, Szent Margit
Március 22.	Burján Andor Szekeres Sándor	Országos bélyegkiállítások alkalmi bélyegei az előfutárokkal együtt Magyar sportbélyegzések és sportbélyegek 1950-ig
Április 19.	Dr. Somogyi Tamás Lente István	Francia bélyegtörténet. IV. rész Perfinek, céglyukasztások magyar bélyegekre
Május 17.	Dr. Fazekas János Gidófalvi Péter	Adalékok az I. világháború megszállási bélyegeihez Csalárd bérmentesítések: Mit nem vesz észre a posta?
Szeptember 20.	Burján Andor Czéh Károly	Országos bélyegkiállítások alkalmi bélyegei az előfutárokkal együtt A kék Merkúr-fejes hírlapbélyegek az 1852. évi <i>Die Biene</i> című, Morvaországból Magyarországra érkező hetilapokon
Október 18.	Fülöp Sándor Dr. Lővei György	Bélyeg ívszél nyomatok Csehszlovák légiposta 1920 és 1939 között
November 15.	Dr. Fazekas János Bondor László	Adalékok az I. világháború megszállási bélyegeihez Pest-Budáról feladott postai küldemények különlegességei, érdekességei
December 20.	Székely László Czirók Dénes	MÁV értékesítési illetékbélyegek Krajcár-Turul vegyes bérmentesítések

Az előző évekhez hasonlóan 2008-ban is részt vettünk a Múzeumi Sajtókávéház rendezvényein. Kapcsolatot tartottunk a museum.hu honlappal, és rendszeresen aktuális információkkal, képekkel frissítettük a Bélyegmúzeum honlapját is. A 2008-as esztendőre vállalt munkatervi feladatokat hiánytalanul teljesítettük.

Az évet az előzőekhez hasonlóan házi karácsonyi ünnepséggel zártuk.

Historia domus – Bélyegmúzeum, 2009

Az egyre nehezedő pénzügyi-gazdasági feltételek komoly kihívást jelentettek a Bélyegmúzeum számára ebben az esztendőben. Ennek ellenére példátlan számú kiállítást és rendezvényt sikerült kivitelezni.

Januárban sajtótájékoztatót tartottunk a Nagymánya-tévényomat összefüggéseiről. De miről is van szó? 1938-ban az első bécsi döntés értelmében visszakerült Magyarországhoz az első világháború után elcsatolt Felvidék egy része, valamint Kárpátalja délnyugati sávja. Ezt a háborús idők magyar bélyegkiadása sem hagyta figyelmen kívül. A Légrády Sándor tervezte Szent István-sor két bélyegképének felhasználásával 20 és 70 filléres címletpár jelent meg, *Hazatérés 1938* felülnyomással. Egy 70 filléres ívről lemaradt a felülnyomás. Ez az ív a nagymányai postahivatalhoz került ellátmányként. Mire a hibát felfedezték, az ív nagyobbik részét a kis forgalmú postahivatalban már felhasználták, elsősorban szállítólevelekre ragasztották, ezeken olvasható a Nagymánya bélyegző. A megmaradt, fel nem használt ívdarabot beszolgáltatták a budapesti Bélyegmúzeumnak. A 24 bélyegből álló ívdarab értéke szinte felmérhetetlen. A több százmillió forint becserkészett ívrészlet kiállítása rendkívüli érdeklődéssel járt a sajtó részéről. Szabó Jenő interjú adott a Dominó Tévének, valamint cikk jelent meg a Metropolisban, a Borsban, a HVG-ben, a Blikkben, az IPM-ben, valamint a rádiók kulturális ajánlójában is elhangzott. Ennek megfelelően sok látogató volt kifejezetten erre a ritkaságra kíváncsi.

Illusztris vendégek az In Memoriam Puskás Ferenc blokk átadási ünnepségén

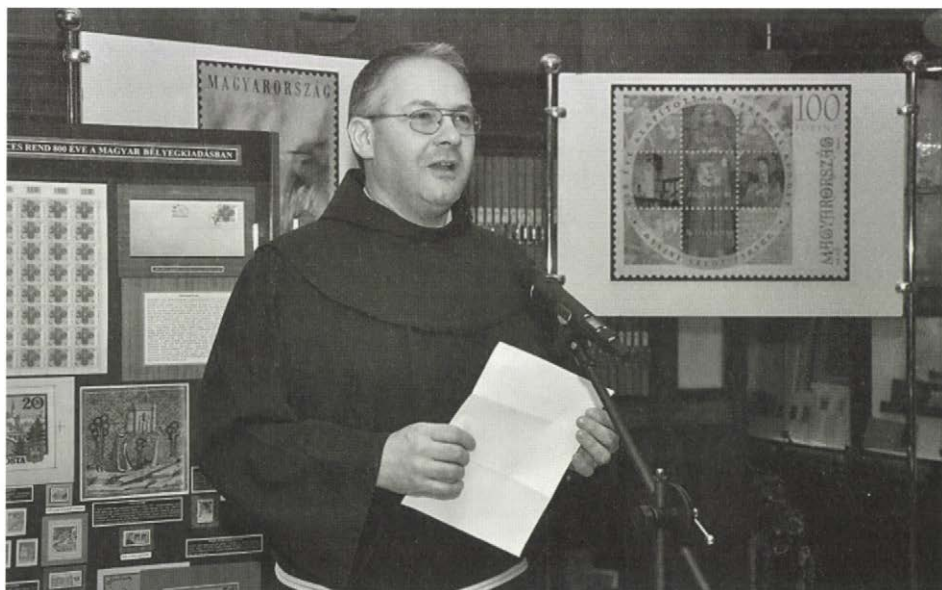
Január 19-én évnyitó alapítványi értekezleten vettünk részt a Postamúzeum auditoriumában. A tavalyi év beszámolóit után a Honorarium Fidelitatis oklevelek kiosztása következett.

A *Kisemlősök bélyegen* című, nyolc tablóból álló tematikus válogatást január folyamán a Csokonai Művelődési Központban állították ki.

Február 10-én a Lemezbörze, ... plusz című magazin és a Magyar Posta Zrt. által közösen kibocsátott *In Memoriam Puskás Ferenc* blokk 000-ás sorszámú példányát adományozták ünnepi keretek között a Bélyegmúzeumnak. Az eseményen igen sok magyar popzenei híresség, valamint számos újságíró volt jelen, az eseményről bőszegesen írtak is az újságok. Öcsi bácsira emlékeztek a zenészek, az Aranycapat két tagja, Grosics Gyula és Buzánszky Jenő, valamint a legendás sportriporter, Szepesi György és Puskás Ferencné, Bözsi néni. A Republic együttes énekese, Cipő egy alkalomhoz illő dalt is énekelt. Az eseményt Csegezi Tamásné, a Magyar Posta Zrt. filatéliai igazgatója méltatta, valamint Kurdics Sándor, a Mabéosz elnöke. A lap tulajdonos-főszerkesztője, Csabai Mátyás szavaival: ez az esemény is bizonyítja, hogy a bélyegek és emlékévek világa igényt tarthat a legszélesebb érdeklődésre, így jó szervezéssel széles körben lehet népszerűsíteni a gyűjtést.

Egészen más hangulatú volt a *800 éve alapította Assisi Szent Ferenc a ferences rendet* és a *Húsvét 2009* alkalmi bélyegek forgalomba bocsátási ünnepsége március 24-én. A szerzetesrend képviselői örömmel látták, hogy milyen sok ferences vonatkozású magyar bélyeg jelent meg korábban, amelyekből négytablós válogatás, kis kamarakiállítás készült. Ezt a kis összeállítást később kölcsönkérte a dabasi könyvtár.

A világban kiadott bélyegeken minden elképzelhető téma megjelenik. Márciusban ebből a világrayagból készítettünk egy kis tematikus válogatást. A húsvét jelképeit – hímes tojást, kisnyulat, csibét – bemutató bélyegekből álló kiállítást a Pécs 1. számú postahivatalban lehetett megtekinteni.

Az Assisi Szent Ferencre emlékező és a Húsvét 2009 bélyeg forgalomba bocsátása

Kollégánk, Csete Mónika három hónapos ösztöndíjat nyert Brémába, így átmenetileg elbúcsúztunk tőle.

A magyar bélyegek nem csak a levelek hátán jutnak el a nagyvilágba. 2009 márciusában a Magyar Posta Zrt. felkérésére kiállítást készítettünk a 2003 és 2008 között megjelent magyar bélyegekből a nemzetközi előírásoknak megfelelően. A *Kulturális értékeink új magyar bélyegeken* című kiállítás ugyanis Kína Henan tartományába, Luoyang városába utazott. Ez a város kínai léptékkal nem is a legnagyobb, alig hat és fél millió lakosa van. Ennek megfelelően milliós nagyságrendű számban látogatták meg a nyitvatartási időben. A kiállításon 111 bélyegkibocsátó ország képviseltette magát, így különösen értékes, hogy mekkora sikere volt a magyar bélyegeeknek.

Április 8-án kihelyezett múzeumi órát tartottunk a Hunyadi Mátyás Általános Iskolában. Ez a remek kezdeményezés azt jelenti, hogy az iskola egy nyílt nap keretében különféle érdekes foglalkozások, illetve munkahelyek, kulturális intézmények képviselőit hívja meg. A bélyeggyűjtésről, muzeológiáról szóló vetítés mellett bélyeges játékokat is vitünk, ami nagyon érdekelte a gyerekeket. Ugyancsak áprilisban került sor a rendez évi leltárra Hollókőn. Mindent rendben találtunk.

Május elsején Dabason kiállítást rendezett az IBK, vagyis az Internetes Bélyeggyűjtő Klub. Itt a kiállítás mellett filatelista gyermekvetélkedő is zajlott, amelynek lebonyolításában jelen sorok írója is részt vett a múzeum részéről – természetesen a program lelke ezúttal is Angyal Erzsébet volt.

A Múzeumok Majálisa tizennegyedik alkalommal került megrendezésre a Nemzeti Múzeum kertjében. Mivel a Nagy Múzeumi Kórus ezúttal is fellépett a nagyszínpadon, már előzőleg próbákra jártunk munkaidő után. A múzeumi dolgozókból álló kórus nagy részét ezúttal is a Bélyegmúzeum tette ki: öten is szerepeltünk benne. A kreatív játékok hihetetlen vonzerőt gyakoroltak a gyerekekre, ám nem csak rájuk: a szülők is órákon keresztül ragasztották a bélyegmontázst, faragták a krumplipecsétet, készítették a bélyeges legyezőket. Sátrunkban ebben az esztendőben is működött a kihelyezett posta, a dekorációt pedig kilenctablós, *Magyarország nemzeti kincsei* című kiállítás képezte.

Május 22-én Debrecenben bocsátották forgalomba a Kálvin János-emlékbélyeget. Ebből az alkalomból háromablós kiállítást készítettünk a magyarországi reformációhoz kapcsolódó bélyegekből. Ugyancsak május 22-én, pénteken került sor Debrecenben egy egy-napos filatelista gyermekfoglalkozásra a Mesepostával közösen. Ezen Schuller Ágnes és Zombor Zoltán képviselték a Bélyegmúzeumot.

Június 5. és 7. között Visegrádon rendezték meg a Hunfila 2009 kiállítást a 82. Bélyegnap alkalmából. Erre a rendezvényre *Ezeréves gyöngyszem a Dunakanyarban: Visegrád* címmel készítettünk kiállítást.

Június elején finiséhez érkeztek a *Korok ruhái bélyegképeken* című kiállítás előkészületei. A Magyar Nemzeti Múzeum textilgyűjteményéből valódi legyezőket, korabeli gyermekruhákat kölcsönöztünk, valamint Bába Mihályné alkotásai: nagyméretű, korhű ruhákba öltöztetett babák gazdagították a kiállítási anyagot. A divattörténet évszázadai szerint feldolgozott kiállítást egyedi megoldás, a „térbeli bélyegek” tették különlegessé. A kiállítás megnyitóját a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozattal egybekötve tartottuk. Beszédet mondott dr. Tompos Lilla, a Magyar Nemzeti Múzeum Textiltárának vezetője, majd Csegezi Tamásné, a Magyar Posta Zrt. filatéliai igazgatója méltatta a kiállítást. Ezután valódi divat-

Bélyegmúzeumi Múzeumok Éjszakája kicsiknek és nagyoknak

bemutatóra került sor. Bodnár Barbara kollekcói után a Barby Dance táncsoport ifjú táncosainak fergeteges bemutatójában gyönyörködhetett a népes közönség. A valószínűtlenül hideg és viharos időjárás ellenére látogatók ezrei indultak múzeumi körútra ezen az éjszakán, felkeresve a Bélyegmúzeumot is. A divat- és táncbemutatóra még többször sor került az éjszaka során, ahogy a tombolasorsolásra is. Folyamatosan zajlottak a tárlatvezetések, a gyerekek számára pedig kreatív játékokat szerveztünk. A kiállításhoz kapcsolódóan bélyeges kiegészítőket készíthettek: legezőt, álarcot, nyakláncot. Művész-közönség találkozóra is sor került: Dudás László grafikusművész lelkesen beszélt a bélyegtervezés műhelyütkairől. Czeglédi Gábor folyamatosan réznyomó-bemutatót tartott, és kihelyezett postahivatal is működött, alkalmi bélyegzéssel. A Múzeumok Éjszakája rendkívüli érdeklődést, ezáltal jelentős jegybevételt hozott: nemcsak a költségek térültek meg, de két darab – a gyűjtemény állagmegővésének szempontjából igen fontos – páratlanító gépet is beszerezhetett a Bélyegmúzeum.

A sikeres hétvégét hétfőtől „technikai okok miatt zárva” hetek követték. Az épületben működő APEH Kiemelt Adózók Igazgatósága jóvoltából sor kerülhetett a régóta esedékes nyílászárócsere és hőszigetelés-korszerűsítésre. A munka egy teljes hónapig tartott, és óriási felfordulással, porral járt. Az APEH-től kapott költöztető brigáddal együttműködve lehetőség nyílt egy előnyös helyiségcserére: a könyvtár, irattár és grafikai műhely új, emeleti helyiségekbe költözött, így a Bélyegmúzeum könyvtára nyilvánosan látogathatóvá vált. Mindent kipakoltunk a munkaszobákból, becsomagoltunk, lefóliáztunk a munkálatok idejére. Ebben az időszakban került sor az átvilágításra. A nehézségek ellenére mindent rendben találtak. Augusztusban a munkálatok miatt még mindig porvédő fóliák függtek a kiállítóteremben és a munkaszobákban is, ám az egyhetes filatelista gyermektábort ennek ellenére megtartottuk Angyal Erzsébet vezetésével, augusztus 24. és 28.

között, a szünidő utolsó hetében, éppen úgy, ahogy hagyományosan a vakáció elején lévő tábort is. A gyerekek nagyon élvezték a „hadiállapotot”. A nyílászáró-szigetelési munkák egészen novemberig elhúzódtak.

A Pécs 1. számú postahivatalban évek óta vendégeskednek különféle témájú, magyar bélyegekből készített összeállításaink. Ezúttal az építkezés miatt csak digitális formában tudtuk odaadni a Magyarország védett növényeit bemutató bélyegeket.

A digitális adatfeldolgozást, a számítógépekkel való munkát nagyban könnyítik azok az új, látáskímélő monitorok, amelyeket a Hírközlési Múzeumi Alapítvány anyagi ráfordításával tudunk megvásárolni. Elkészült a Bélyegmúzeum új honlapjának arculatterve is: ez kollégánk, Czeglédi Gábor munkája.

Karcag 1. számú postahivatala kikölcösözte a *Magyarország ezer éve bélyegképeken* című kiállítást. Ez a 14 tabló vándorkiállításaként eljutott Karcag német, cseh és francia testvérvárosaiba is.

Augusztusban Meggyesi Ernő ajándéka érkezett a Bélyegmúzeumba: a „Küldemény-továbbítás Európában” válogatás háromszor nyert aranyérmet nemzetközi kiállításokon. Ez az anyag különgyűjteményként került a múzeumi nyilvántartásba.

Augusztus 29-én ismét a Lemezbörze, ... plusz magazin és a Magyar Posta Zrt. által közösen kibocsátott emlékv forgalomba bocsátási ünnepe zajlott nálunk. A dátumválasztás nem véletlen: ez a nap a popzene királyának, Michael Jacksonnak a születésnapja. Az ötezer számozott példányban megjelenő *In Memoriam Michael Joseph Jackson* emlékvét Szivi László általános vezérigazgató-helyettes hozta forgalomba. A rendezvény napján kihelyezett posta működött a Bélyegmúzeumban, alkalmi bélyegzéssel. Számos könnyűzenei híresség is megjelent az eseményen, amiről rövid hírben beszámolt a TV2 és a Duna TV is.

Az *In Memoriam Michael Joseph Jackson* emlékv forgalomba bocsátási ünnepe

Szeptember 10-én bocsátotta forgalomba a magyar és az osztrák posta – a német postagazgatás egy nappal korábban – a határnyitás 20. évfordulója alkalmából közösen kiadott bélyeget Hegyeshalomban. Az igen reprezentatív ünnepségen öttablós válogatásunk mutatta be az Európa-bélyegeket. A tablókön a frissen kiadott bélyeg grafikai változatait, az alkalmi borítékok rajzait és a bélyegzőket is bemutattuk. A hegyeshalmi átkelő közelében tartott ünnepségen egykori határőrök, szemtanúk, újságírók emlékeztek a húsz évvel ezelőtti történelemformáló eseményre. Személyes hangvételű beszédet mondott Rudolf Jettmar, az osztrák posta vezérigazgatója, Karl Diller német pénzügyminisztériumi államtitkár és Szivi László úr. Az ünnepélyes forgalomba bocsátást operettmuzsikával emlékeztetessé tett vacsora követte, ahol a Hírközlési Múzeumi Alapítványt az igazgatók képviselték. Ezzel az úttal összekötve sajnós el kellett hoznunk a győri Xantus János Múzeumból az ott lebontott magyar állandó bélyegkiállítás anyagát.

Szeptember végén a világ sportvezetői Budapesten találkoztak. A Magyar Olimpiai Bizottság és a Mabéosz felkérésére a nyári olimpia témájú bélyegekből készítettünk kiállítást, amelyet a Magyar Sport Házában lehetett megtekinteni.

Szeptemberben ismét nagy munka várt ránk. Az új múzeumi koncepció értelmében évente két nagy időszaki kiállítást készítünk: az egyik a nagyközönségnek szóló, népszerű témájú bemutató, míg a másik kifejezetten a filatéliai szakmai közönségnek szól. Ez utóbbi követelménynek nagyszerűen megfelelt a 2009-ben fennállásának 20. évfordulóját ünneplő Magyar Filatéliai Tudományos Társasággal közösen készített *Rejtőzködő ritkaságok* című kiállítás. A Mafitt által szervezett Bélyeg- és Postatörténeti Világtalálkozó

A Rejtőzködő ritkaságok kiállítás részlete

központi rendezvényeként nyíló kiállításon a legnevesebb gyűjtők és a Bélyegmúzeum közösen mutatta be ritkán látható kincseit. Némelyiket a látogatók most láthatták először. Számos ritka tévnyomat és egyéb különlegesség várta a filatelista közönséget, így a Fordított Madonna és a Pöttyös Jóska egy-egy eddig még ki nem állított példánya. A kiállítás megnyitóján a Magyar Posta Zrt. elnöke, dr. Csáki György és a Mafitt elnöke, Visnyovszki Gábor mondott beszédet.

Az évfordulós eseménysor kapcsán, illeszkedve a Múzeumok Őszi Fesztiváljához, amelynek témája a múzeumok rejtőzködő ritkaságainak bemutatása volt, számos tematikus kiállítást készítettünk, vagy adtunk segítséget ilyen kiállítások készítéséhez. A gyűjtők körében az egyik legnépszerűbb téma a közlekedési eszközök ábrázolása: a *Városi közlekedés Európában* című kiállításunk 2008-ban a Földalatti Vasúti Múzeumban, 2009 szeptemberében pedig a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeumban vendégeskedett. A Szépművészeti Múzeumban *A Penny Blacktól a Mona Lisáig* címmel, a Budapesti Történeti Múzeumban pedig *Bélyegbe zárt történelem* címmel volt látható tematikus válogatás. A Sportmúzeumban – természetesen – *Sport a bélyegeken*, a Magyar Nemzeti Bank Látogatócentrumában *Pénz és bélyeg*, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalban a *Szakraális terek bélyegeken* című kiállításokat láthatták az érdeklődők. A Fővárosi Szabó Ervin könyvtárban *Budapest – séta a városban*, míg a Művészetek Palotájában *Bélyeg és művészet* címmel vendégeskedett összeállítás. A rendezvénysorozat élénk figyelmet keltett, a Civil Rádióban terjedelmes interjút hallhattak róla az érdeklődők.

Nemcsak a felnőtt filatelistákkal, hanem az ifjúsággal is fontos kapcsolatot tartani. Minden második csütörtök délután fogadtuk a legifjabb bélyeggyűjtők Tücsök Tagozatát. Ezt a foglalkozássorozatot a Magyar Posta Zrt. által kiírt pályázaton elnyert anyagi támogatás tette lehetővé. A NKA pályázatán elnyert támogatásból pedig korosztályok szerint összeállított foglalkoztató füzetek kiadására nyílt lehetőség. A Bélyegmúzeum haladó bélyeggyűjtőket összefogó Ifjúsági Filatelista Köre minden hónap második szombatján gyűlt össze a múzeumban. Szakmai foglalkozást tartottunk a postaforgalmi szakközépiszkolásoknak, amelynek témája a postakezelési jelek kialakulása volt. A nyomdaipari szakközépiszkolások nyomtatási bemutatót láthattak. A Képzőművészeti Egyetem papírrestaurátor szakos diákjai szakmai tudásukat gyarapíthatták nálunk.

Október 15-e a nemzetközi fehér bot napja. A Magyar Posta Zrt. ebből az alkalomból a magyar bélyegkiadásban első ízben Braille-írással bélyegyet bocsátott forgalomba a Vakok Intézetének Hermina úti épületében. A Bélyegmúzeumot látszólag nehéz vakok, illetve gyengén látók számára bemutatni, ám valójában sikerült a tapintható filatéliából válogatást készíteni. Az ünnepség résztvevői bélyegzők, perforációminták, illatos vagy dombornyomású bélyegek, nyomódúcok, pecsétnyomók segítségével szerezhettek tapasztalatot a bélyegek világával kapcsolatban.

Október 16-án viszont a Bélyegmúzeum volt bélyeg-kibocsátási ünnepség színhelye. A japán–magyar jubileumi évhez kapcsolódóan a két postaigazgatás közös kisívet bocsátott ki a Bélyegmúzeumban, amihez kamarakiállítással csatlakoztunk. A Shokokai, vagyis a Magyarországon élő japánok szervezete anyagilag támogatta az eseményt, így rendelhettük a metróban elhelyezett plakátokat, valamint vadonatúj kiállítóállványokat készíthettünk. Ezekbe a közös kiadás japán tervezőjének, Morita Motoharunak kölcsönkapott bélyegterveiből készítettünk válogatást. Az üveges szekrényekbe a magyar

Bélyegmúzeumi ünnepség a japán–magyar jubileumi év alkalmából

tervező, Berky Péter munkái kerültek. Az ünnepséget japán és magyar ételkülönlegességek, muzsika és ikebana-bemutató tette különlegessé.

Bér Andor, a filatelisták doyenje, a Bélyegmúzeum bőkezű donátora betöltötte életének 100. esztendejét. Ennek alkalmából a Mabéosz székházában rendezett ünnepségen felköszöntöttük és megajándékoztuk egy ív személyes bélyeggel.

Nem szabad elfeledkezni azokról, akik már nincsenek az élők sorában. Novemberben kollégáink végigjárták Budapest temetőit, hogy sírcsokrok elhelyezésével emlékezzenek meg a nagy elődökről.

Mivel a *Rejtőzködő ritkaságok* kiállítás csupán egy hónapig volt látható a Bélyegmúzeumban, lebontás-visszasorolás után az év utolsó hónapjaiban ismét a *Korok ruhái bélyegképeken* kiállítás volt megtekinthető.

December 11-én ismét közös emléklap forgalomba bocsátási ünnepsége zajlott a Bélyegmúzeumban. Az izraeli és a magyar posta közösen bocsátott ki emléklapot abból az alkalmából, hogy a két ország 20 éve vette fel egymással ismét a diplomáciai kapcsolatot. Magát az emléklapot a Magyarországi zsidó művészet (1984) bélyegsor, a Dohány utcai zsinagógát bemutató, 2000-ben kiadott izraeli–magyar közös kiadású bélyeg, valamint a Herzl Tivadarról megemlékező, 2004-ben kiadott bélyeg díszíti. A diplomáciai kapcsolatfelvétel jubileumára alkalmi bélyegző készült. A felsorolt bélyegekből kamarakiállítást készítettünk, valamint a Magyar Zsidó Múzeum gyűjteményéből elhozták azokat az eredeti, különösen értékes tárgyakat, amelyeket a bélyegek ábrázolnak. E műkincseket Rusznák Rita, a Magyar Zsidó Múzeum főmunkatársa mutatta be. Az eseményt Aliza Bin-Noun nagykövet asszony, Hónig Péter, a Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium vezetője, Avi Hochman, az izraeli posta vezérigazgatója és Szűts Ildikó vezérigazgató asszony köszöntötte. Végül Csáki György elnök úr mondott pohárköszöntőt. Hangulatos klezmer muzsika – Gazda Bence és Nagy Anna előadásában –, valamint kóser és hagyományos magyar ételek gazdagították az eseményt.

A Bélyegmúzeumi beszélgetések sorozat keretében 2009-ben az alább felsorolt előadásokat hallgathatták meg az érdeklődő filatelisták.

Január 17.	Bándi Attila Szűcs Károly	A Szigetvár Provizórium titkai Az 1858-as pénzreform az illetékbélyegeken
Február 21.	Tóth György Burján Andor	A forint-fillér korszak postatörténete 1946. augusztus 1. és 1968. március 31. között Országos bélyegkiállítások alkalmi bélyegei az előfutárokkal együtt, III. rész
Március 21.	Dr. Kalocsai Ferenc Szabó Jenő	Bélyegkiállítások és komisszerek Konecsni György, a bélyegtervező
Április 18.	Dr. Somogyi Tamás Visnyovszki Gábor	Tévedés vagy csalás? Hivatalos posta Magyarországon Adalékok a bélyegzés gyűjtéséhez
Május 16.	Szekeres Sándor Filep László	Sport témájú levélzárók Visszatérések tábori postái

Szeptember 19.	Dr. Horváth József Székely László	Dr. Térfi Béla munkássága, bélyeg előtti levelek lebetűzései Vasúti kedvezményes utazási igazolványok érvényesítési bélyegei, II. rész
Október 17.	Burján Andor Tóth György	Országos bélyegkiállítások alkalmi bélyegei, IV. rész: Bélyegkereskedők kiadványai A forint-fillér korszak postatörténete, II. rész
November 21.	Kardhordó Kálmán Filep László	Az 1945 utáni magyar bélyegek fogazatváltozatokból adódó eltérései, különös tekintettel az 1970. évi „A magyar ötvösség remekei” című sorozatra Cseh–szlovák–magyar filatéliai kapcsolatok
December 19.	Voloncs Gábor Visnyovszki Gábor	Raszteres mélynyomású bélyegek érdekességei Az 1920-as évek inflációjának postai dokumentumai

Az esztendő folyamán – az eddigi hagyományoknak megfelelően – részt vettünk a Múzeumi Sajtókávéház programjaiban, illetve számos kutatáshoz, publikációhoz nyújtottunk segítséget. Ilyen volt 2009-ben többek között a British-American Tobacco (dohánykultúra a világ bélyegein), a Museum.hu (Konecsni György életműve), a Süni Magazin, a Bélyegvilág, a Szabolcsi Bélyegújság, a Tesloff Babilon Kiadó, a Postás Dolgozó. Szabó Jenő a Gervay Postatörténeti Alapítvány kuratóriumában képviselte a Bélyegmúzeumot.

Az év második felében Nikodém Gabriella igazgató asszony és Szabó Jenő számára a 2009-ben folyamatosan készülő, *A magyar bélyeg története* című, 2010-ben megjelenő reprezentatív kötet megírása, a Kossuth Kiadóval való állandó egyeztetés adott sok munkát. A rendszeres bélyegérkezések átvétele, az éves zárás, a rendes leltári folyamatok és egyeztetések is rendben lezajlottak.

80 éves az első magyarországi automata telefonközpont, a Krisztina Távbeszélő Központ

Az előfizetők számának növekedése, a manuális központok korlátozott bővíthetősége, valamint a kezelők túlterheltsége miatt már 1912-ben felmerült a budapesti távbeszélőközpontok automatizálásának kérdése. A Budán felállítani tervezett félautomata központ megvalósítását azonban a világháború kitörése megakadályozta. A világháború utáni években a nagyrészt megsemmisült, illetve rendkívül leromlott állapotú kézi kapcsolású telefonszolgálat miatt a gépesítés kérdése ismét sürgetővé vált. A manuális telefonközpontokba bekapcsolt előfizetők számának növekedésével a fenntartási költségek és a különböző eredetű panaszok is megnövekedtek. A fejlesztés szükségessége elkerülhetetlenné vált, csupán a megvalósítandó automata rendszer kiválasztásának kérdésében kellett dönteni. A posta vezetősége úgy döntött, hogy tanulmányozás céljából szakembereket küld azokba az országokba, ahol a telefonhálózat automatizálása már megvalósult. A tanulmányi jelentések alapján a vezetőség a legmegfelelőbbnek, a teljesen automata üzemmódú, Western Electric Co. (Bell-Standard) Rotary 7A1-es, folyamatosan működő elektromechanikus telefonközpont-rendszert javasolta meghonosítani hazánkban. Ez a telefonközpont-típus volt abban az időben a legbonyolultabb, legsokoldalúbb rendszer. A Rotary 7A1 elnevezésben a 7-es számjegy a rendszercsaládot, az A betű a nagyvárosi többközpontos típust, az 1-es számjegy pedig a fejlesztési sorozatszámot jelenti.

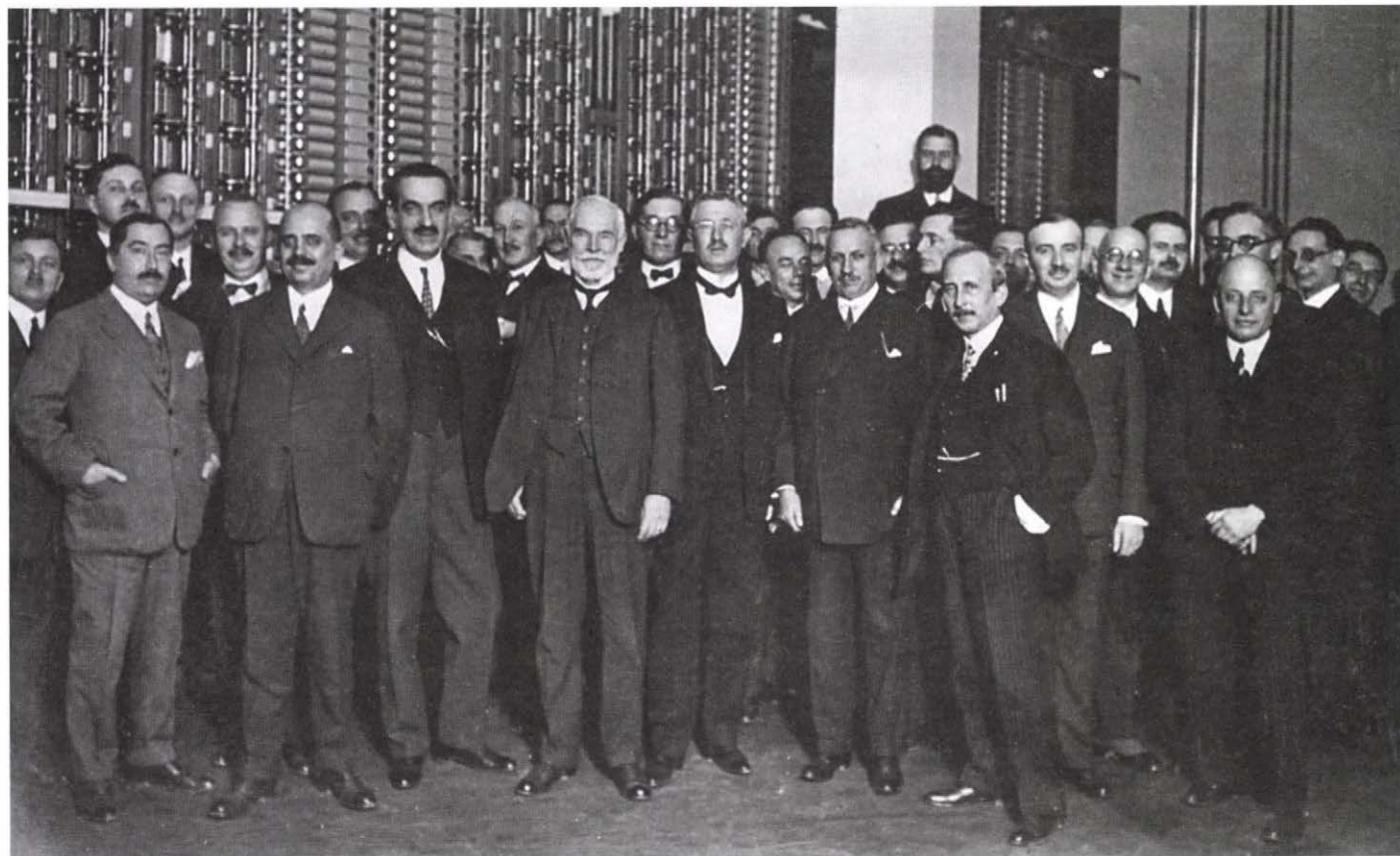
A végleges döntés előtt, a hazai gyártás és szerelés feltételeinek biztosítása érdekében, tárgyalásokat folytattak a szóba jöhető belföldi vállalatokkal. A gyártási jogot 1925-ben az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. nyerte el, és az első telefonközpontok elkészítésére meg is kötötték a szerződést. A kész gyártási dokumentációkat részben az antwerpeni Bell-cégtől, valamint a londoni Standardtól kapták. Ezzel a döntéssel hazánkban új iparágak fejlődtek ki, amelyek évtizedeken át sok embernek adtak biztos megélhetést az egész ország területén. Az új, automata telefonhálózat megvalósítására ötéves fejlesztési tervet dolgoztak ki, öt főközponttal, tizenegy mellékközponttal, valamint egy helyközi központtal. Ezeket a telefonközpontokat szövevényes, ún. decentralizált rendszerben tervezték működtetni. Az automatizálást úgy kellett végrehajtani, hogy az automatikus központok a manuális központokkal is együtt tudjanak működni, és a távbeszélő-szolgáltatásban ne lépjenek fel zavarok. A Krisztina-központ tényleges üzembe helyezését megelőzően, március 24-én már 85 előfizetőt előzetes kipróbálás, illetve megfigyelés céljából bekapcsoltak a központba azért, hogy az új automatikus szolgálat minden irányú kifogástalan menetéről meggyőződjenek. Minden állomáshoz 20-20 darab megfigyelőlapot osztottak, amelyekre a megfigyelés eredményeit a lehető legpontosabban fel kellett jegyezni. A megfigyelőlap-hoz csatolt útmutató tartalmazta az újdonságnak számító számtárcás telefonkészülék használati útmutatóját is. Az alapos előkészítést és a precíz szerelési munkákat követően elérkezett a nagy nap, a bekapcsolás és átterhelés napja.

A Krisztina-központnak otthont adó, 1928-ban átadott új vezérigazgatósági épület

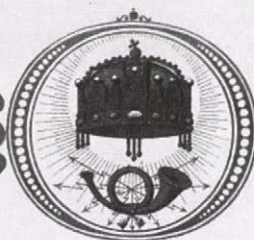
1928. április 28-a nevezetes dátum a magyar hírközlés történetében. A nagyarányú beruházási program megvalósításának első állomásaként ekkor helyezték üzembe Magyarország első automata telefonközpontját, a Krisztina Távbeszélő Központot, Demény Károly postavezérigazgató és Kolossváry Endre helyettes államtitkár műszaki vezetésével. A központ átkapcsolása minden üzemzavar nélkül, a legaprólékosabb részletekig menő terv alapján, teljes megaláccsal történt – írta a korabeli sajtó. Ekkor még a többi budapesti központ manuális kezeléssű volt, így az előfizetőknek eltérő módon kellett hívást kezdeményezni. A manuális központokba bekapcsolt állomásokat az 500-25 kapcsolási szám tárcsázásával lehetett felhívni. A hívásra a Krisztina-központ telefonkezelője jelentkezett, majd a kívánt kapcsolást létrehozta. Az automata központba már bekapcsolt állomásokat a manuális központok előfizetői oly módon hívhatták fel, hogy a saját központjukban jelentkező telefonkezelőnek a kívánt automatikus számot bemondták, a kezelő pedig a központba bekapcsolt automata vonalon feltárcsázta a kívánt számot, majd összekapcsolta a hívóval.

A Krisztina Távbeszélő Központ az akkor Krisztina körút 12. szám alatt emelt új postavezérigazgatósági épület e célra épült helyiségeiben került elhelyezésre. A tízezres vonalkapacitású központba, üzembe helyezéskor 3400 előfizetőt kapcsoltak be. Melléközpontjait (Óbuda, Zugliget, Svábhegy, Vár) május 12-én helyezték üzembe. Még ugyanabban az évben megtörtént a Belváros-, és a Teréz-főközpontok átadása. 1929-ben a Lipót-főközpontot és az Újpest-melléközpontot adták át a forgalomnak. 1930-ban bővítet-

A Krisztina Távbeszélő Központ átadási ünnepsége, 1928

A kor postamérnöki karának, műszaki szakembereinek legjelesebbjei, ha csak az első sorban állókat említjük is: Lédeczy Sándor, Dimény Mózes, Rédl Jenő, Kol Feren, Tersztyánszky Ákos, Tichtl György stb.

A
Krisztina

automatikus távbeszélő központot üzembe helyezték

Öfőméltósága

nagybányai vitéz **Horthy Miklós**

legfelsőbb kormányzósága alatt

Gróf Bethlen István miniszterelnöksége

Herrmann Miksa kereskedelmi minisztersége

Demény Károly áll. titkár postavezérigazgatósága idejében

1928. ápr. 28-án.

Kolossvary Endre h. áll. titkár műszaki vezetésével

A központ körülete.

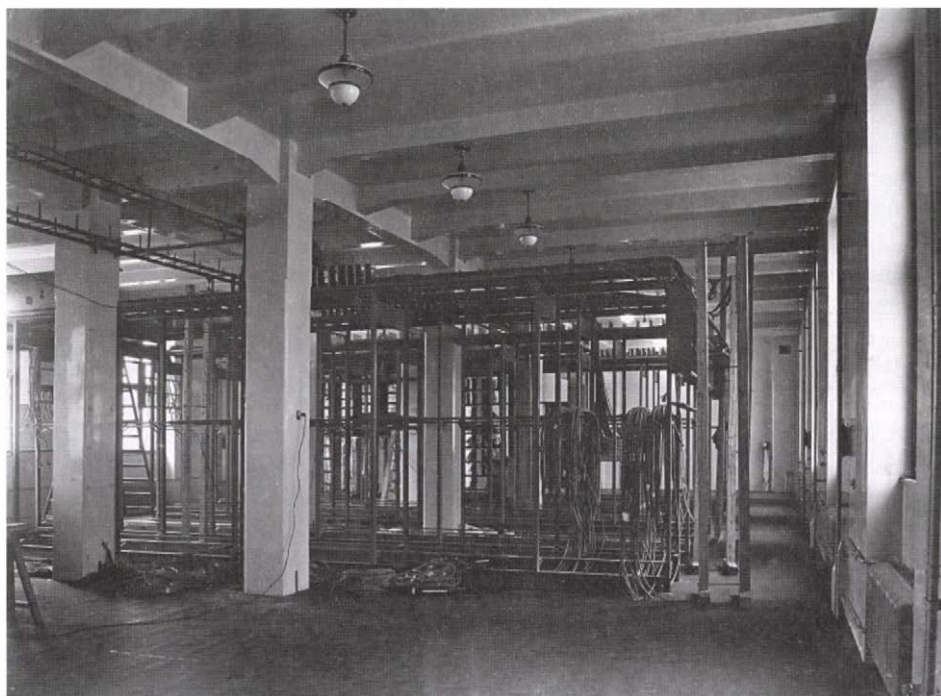
A Krisztina automatikus távbeszélő központ magában foglalja Pécel-fővárosunk budai oldalán az a nagy kővet, amelyet délről az Erzsébet új, Had-nagy utca, Csud utca, Sashegyi út és a Farkasvölgy határolnak. Ez a központ az 1. körzeti törvény a 47000-ú budapesti árálózatba az átkötő központok négy kapcsolóval.

Az központ átadási ünnepségére készült emléklap, 1928

ték a Teréz-központot. 1931-ben az új Interurbán-központ, a Lágymányos-, Zugló-, Budafok-mellékközpontok, majd 1932-ben a József-főközpont és a Kőbánya-, Kispeszt-, Pesterzsébet-mellékközpontok átadásával befejeződött a budapesti hálózat automatizálási folyamatának első szakasza, összesen 70 000 vonalkapacitás létrehozásával. A budapesti telefonközpontok arról a városrészről kapták elnevezésüket, ahol üzemeltek. A főváros területén később, az igények növekedésével további telefonközpontokat helyeztek üzembe, egyes mellékközpontok pedig főközponttá nőttek ki magukat. Az automata telefonközpontok üzembe helyezésével a budapesti kapcsolási számok négyről ötjegyűre változtak.

A Rotary 7A1-es központok felépítése

A nagy helyigényű forgógépes távbeszélőközpontokat vagy különálló épületben, vagy például a Krisztina-központ esetében a főépületben külön erre a célra tervezett helyiségekben helyezték el. A központok fő egységeit a kábelrendező, a 7A1-es gépterem és az áramellátó gépház képezték. Ezek a helyiségek a technológiai követelményeknek megfelelően általában különböző szinteken helyezkedtek el, az áramellátó helyiség a pincében, a rendező a földszinten, a központ a rendező felett, az első emeleten. A tervezésnél figyelembe kellett venni a központ előfizetői kapacitását, a tervezett távbeszélő-forgalom nagyságát, a központba bevezetett előfizetői és trónkkábelek számát és még sok más követelményt. Az előfizetői vonalak ólomköpenyű földkábelekben érkeztek a telefonközpont épületébe, az ún. kábelistolyba, majd innen a kábelrendező helyiségbe, ahonnan túláram-

A Krisztina-központ gépterme szerelés közben

biztosítékokon és szénlemezes feszültség-biztosítékokon keresztül vezették be azokat a telefonközpont géptermebe. A kapcsológépeket és a jelfogós áramköröket keretekre szerelték, a kereteket pedig sorokba rendezték, a tengelyeket hajtó elektromotorokat a keretsorok között helyezték el. A jelfogókat jelfogósávokba szerelték, amelyeket porvédő burával takartak. A sorokon, kereteken, gépeken és a jelfogós áramkörökön különböző arab és római számok, valamint betűjelzések segítettek a gépfokozatok közötti eligazodást és a karbantartó személyzet munkáját. A méretezés az előzetesen mért és becsült forgalmas órai forgalom alapján történt.

A Rotary 7A1-es elektromechanikus távbeszélőközpont főbb jellemzői

- Többközpontos, helyi hálózatban való működésre tervezték.
- A telefonközpont 48 V egyenárammal működik, amit a hálózati áram átalakításával egyenáramú generátor, vagyis dinamó biztosít. A központ folyamatos táplálást igényel, ezért a hálózati áram kimaradásakor akkumulátorok biztosítják a tápfeszültséget.
- A telefonközpont közvetett vezérlésű, mivel regiszteráramkört alkalmaznak. A regiszteráramkör a tárcsázott számjegyeket jelfogós áramkörökben rögzíti és tárolja azokat. A kapcsológépek vezérlése a tárcsázástól függetlenül, tehát azzal nem egy időben történik. A kapcsolás felépítése során a választás revertív, vagyis visszimpulzusokkal történik, ez azt jelenti, hogy a választógépek mozgás közben a beszédvezetéken impulzusokat küldenek vissza a regiszterbe, és ennek alapján történik meg a gépfokozatok beállítása.
- A rotary rendszerű telefonközpontok kapcsológépei a hívás felépítése, illetve bontása alatt forgómozgással működnek.
- A kapcsológépek meghajtásukat egy állandóan forgó, vízszintes és függőleges tengelyekből álló rendszertől kapják, amelyet sorközi elektromotor hajt.
- Az állandóan forgó függőleges tengelyekre az egyes kapcsológépek rugalmas, újjeztükből készült lemezfogaskerekekkel kapcsolódnak.
- A Rotary 7A1 rendszernél három különböző típusú kapcsológépet alkalmaznak, a kereső típusú, a választó típusú, valamint a sorrendkapcsoló gépet.

7A1-keretsor

– A kereső típusú gép kereső feladatot végez, kapacitása 100 vonal, a kétkarú forgó kefeszerelvénynek nincs alapállása. Alkalmazási területe: I. HK – első híváskereső gép, II. HK – második híváskereső gép, RK – regiszterkereső gép. A gépeket gépkeretekre szerelik.

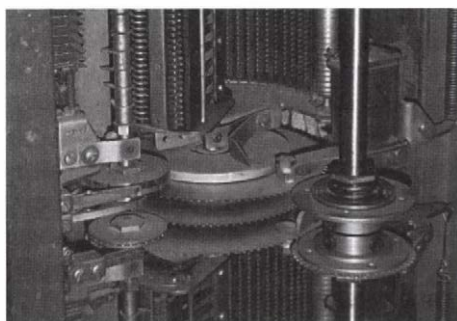
– A választó típusú gép két osztályba sorolható: CsV – csoportválasztó, VV – vonalválasztó gép. Mindkettő jellemzője, hogy az egykarú forgókefe szerelvény (rotor) alapállásból indul ki, majd feladata elvégzése után ugyanide tér vissza. A csoportválasztó gép két feladatot végez, egyik feladata az irányított választási funkció a kefekiváltó orsó működtetésével, másik feladata a rotor mozgásával keresési funkció, a továbbmenő fokozat kapcsológépei közül szabad gép keresése. Kapacitása 300 vonal. A vonalválasztó gép feladata a hívott előfizető ívpontjának kiválasztása az utolsó két számjegy alapján. Mindkét mozgása irányított. A vonalválasztó gép kapacitása 300 vonal, ikermező esetében 400 vonal.

– A sorrendkapcsoló gép a legbonyolultabb kapcsológép, a függőleges tengelyre szerelt tárcsákkal áramkörök időrendben történő bontását, zárását, átkapcsolását végzi. Egy teljes körülfordulásnál 18 főállása van, a tárcsákat az ábécé nagy betűivel A–Y-ig jelölik, a tengelyre maximálisan 25 db tárcsa szerelhető. A tárcsákat porvédő burával fedték le.

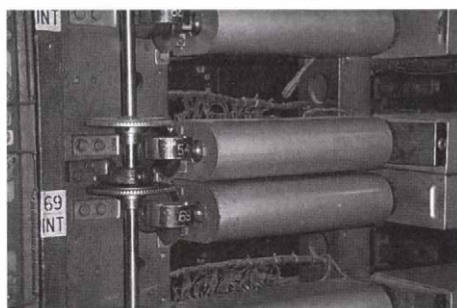
- A Rotary 7A1 rendszerben a kapcsológépeken kívül egyéb alkatrészeket, kapcsolóelemeket is találhatunk. Ezek: jel-fogók, ellenállások, transzformátok, összekötő vezetékek, kábelek, kapcsolókulcsok, csatlakozósávok, biztosítékok, jelzőberendezések.

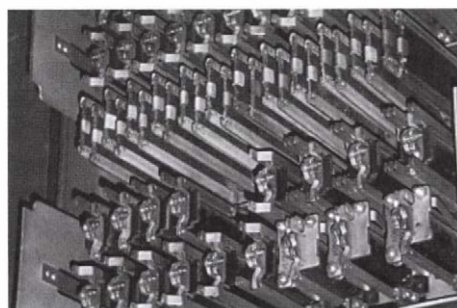
Keresőgép

Vonalválasztó gép

Sorrendkapcsoló

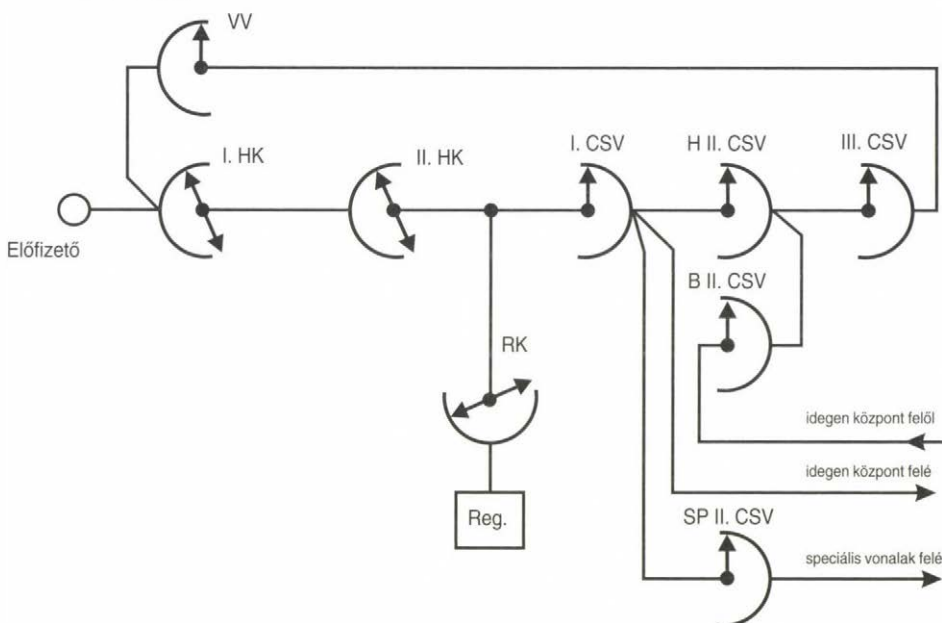
Regisztersáv

- A Rotary 7A1 rendszer segédberendezései a sorközi hajtómotorok, a csengető- és jelzőáramokat termelő berendezések.

Egy telefonhívás felépítésének blokkjátsma

Hívás esetén a hívott kapcsolási számának megfelelően különböző gépfokozatok működnek: az első és a második számjegynek megfelelően az első csoportválasztó gép (I. CsV), a harmadik számjegynek megfelelően a második csoportválasztó gép (II. CsV, illetve B II. CsV), a negyedik számjegynek megfelelően a harmadik csoportválasztó gép (III. CsV), az ötödik és hatodik számjegynek megfelelően a vonalválasztó gép működik (VV).

A rajzon látható, hogy a főközpont kétfokozatú híváskoncentrációval (I. HK, II. HK), négy választófokozattal (I. CsV, II. CsV, III. CsV, VV), regiszterkereső géppel (RK), regiszteráramkörrel és összekötő áramkörrel rendelkezik. Az előfizetők az I. HK gép ívpontjaira és a VV gép ívpontjaira vannak kötve, ha hívunk HK gép működik, ha hívunk minket, a VV gép működik.

A hívás folyamata helyi hívás esetén

Abban az esetben, ha a hívó és a hívott kapcsolási száma ugyanabban a telefonközpontban van, és egy előfizető felemeli a kézbeszélőjét, vagyis hívást kezdeményez, a központban a hívó előfizető vonalát tartalmazó 100-as előfizetői vonalcsoporthoz tartozó első I. HK gépek közül a szabad gépek forgásnak indulnak, és megkeresik a hívó előfizető vonalát. Amint egy gép a hívó előfizető által kijelölt ívpontot megtalálta, azonnal megáll, és a hívó vonalát a II. HK ívéig meghosszabbítja. Ugyanakkor a még forgó gépek is megállnak. Ez után a II. HK gépek közül az abba a csoportba tartozó szabad gépek megindulnak, és megkeresik azt az ívpontot, amelyikre a hívásban lévő I. HK gép csatlakozik. Az a II. HK

gép, amelyik először ér erre a csúcra, megáll, és kefevezetékén keresztül összeköti az előfizetőt az összekötő áramkörrel. Ez után a még forgó II. HK gépek is megállnak.

A hívó előfizető vonalával kapcsolatba került összekötő áramkörhöz tartozó RK gép megindul, és az ívére kapcsolt regiszteráramkörök közül keres egy szabad regisztert. A szabad regiszter ívpontján megáll, és összekapcsolja az előfizető vonalát a regiszteráramkörrel. A regiszteráramkör a hívó előfizető felé tárcsázási hangot küld. A tárcsázási hangra az előfizető megkezdi a tárcsázást. A tárcsázott számjegyek felvételét a regiszteráramkör végzi, és jelfogóláncok segítségével rögzíti azokat. Miután a regiszteráramkör elegendő száminformációt kap, elkezdi a választást. A beadott számjegyeknek megfelelően a regiszteráramkör végzi a csoportválasztó gépek és a vonalválasztó gép vezérlését.

Az I. CsV gép beállításánál az első két számjegy alapján eldől, hogy a hívott szám helyben marad vagy kimenő, vagyis másik központba átmenő hívás lesz. Ha helyi a hívás, akkor a regiszter a harmadik számjegy alapján a helyi II. csoportválasztó gépet (H II. CsV) vezérli, a negyedik számjegy alapján a III. CsV-t vezérli, az ötödik és hatodik számjegy alapján a VV gépet vezérli a hívott előfizető vonalára. Ez után a regiszteráramkör felszabadul, a további feladatokat a kapcsolásban résztvevő áramkörök végzik. A hívott előfizető vonalvizsgálata a VV áramkörből történik:

- Ha a hívott előfizető vonala szabad, akkor a VV áramkör a hívott előfizető felé csengető áramot, a hívó előfizető felé pedig csengetési visszhangot kapcsol. A hívott jelentkezése után a csengetés és a csengetési visszhang megszűnik, és az áramkörök átállnak beszédállásba. A hívó és a hívott előfizető mikrofontáplálása az összekötő áramkörből történik. A beszélgetés befejezése után bontást csak a hívó előfizető kezdeményezhet. Sikeres hívás esetén a beszélgetés végén, a bontás bekövetkeztekor a hívó állomás felé megtörténik az összekötő áramkörből a számlálás.
- Ha a hívott előfizető foglalt, akkor a VV áramkör a hívó előfizető felé foglaltsági hangot kapcsol. Hátránya a rendszernek, hogy az előfizető foglaltsága csak akkor derül ki, amikor a kapcsolás végig felépül, és a vonalválasztó gép a hívott vonalára lép.

A hívó bontása után, vagyis a kézibeszélő helyzetétele után, a gépfokozatok áramköreinek jelzései alapján a VV gép és a CsV gépek normál állásba mennek vissza, hogy egy újabb hívás rendelkezésére állhassanak.

A hívás folyamata kimenő hívás esetén

A hálózatba bekapcsolt telefonközpontok első választási fokozatán (I. CsV-n) azok a trónkók, vagyis azok a más központok felé átmenő áramkörök vannak, amelyek a másik központ ún. bejövő gépein (B II. CsV-n) végződnek. Így, ha egy másik központ számmezőjébe tartozik a hívott szám, akkor ezen az átmenő trónkvonalon irányítják a hívást abba a központba, ahol a hívott előfizető kapcsolási száma van. A másik központban a bejövő csoportválasztótól (B II. CsV) már a helyi híváshoz hasonló módon történik a kapcsolás felépítése.

A hívás folyamata bejövő hívás esetén

Másik központból – ha a hívó egy másik központból hív felénk – irányuló hívás esetén a másik központtal összeköttetésben lévő trónkábelén érkezik a hívás a központunkba, és a bejövő (B II. CsV) csoportválasztó gépen keresztül bonyolódik le a kapcsolás felépítése, a helyi hívásnak megfelelően. A bejövő áramkörök gépeit a másik központ nevével is megjelölik, például a J12 gép a József 12 gépet jelenti.

Speciális szám hívása esetén

A közérdekű vonalakat, az ún. speciális szolgáltatásokat, kétszámjegyű hívószámmal lehet hívni (01, 02, 03, 04, 05, 07, 08), amelyek az I. CsV-n és a speciális csoportválasztón (Sp II. CsV) keresztül közvetlenül kapcsolódnak a szolgáltatókhoz.

Történeti áttekintés

1928-ban az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Részvénytársaságból a híradástechnikai egység kivált, és az ITT amerikai tőkeérdekeltség leányvállalataként Standard Villamossági Rt. név alatt kezdte meg önálló működését; majd a II. világháború után a Beloiannisz Híradástechnikai Gépgyár nevet viselte. A magyarországi Standard, majd a későbbi BHG a hazai híradástechnikai szükségleteken túl a szomszédos államoknak is gyártott és szerelt fel hírközlési berendezéseket. Hazánkban 7A1-es központokat csak Budapesten létesítettek, a nagyvárosokban, Szegeden és Pécsen 7B, a kisebb városokban 7DU típusú központokat helyeztek üzembe, amelyek első példányát Pápán szerelték fel 1938-ban. Feltétlenül meg kell említeni a forgó mozgású központok családjába tartozó AGF-rendszerű központokat is. Az első Ericsson AGF-központot 1923-ban Hollandiában helyezték üzembe. Hazánkban először 1939-ben Miskolcon üzemelt AGF-központ, amely az 50-es években Egerbe került, ahol egészen az 1980-as évek elejéig üzemelt. A rotary technikában ez a központtípus rendelkezett a legnagyobb (500) ívpontkapacitással, és a dugaszolható gépek alkalmazásával konstrukciós szempontból is korszerű, megbízható megoldásnak számított. Megmentett részei megtalálhatók a Postamúzeum gyűjteményében, reményeink szerint nemsokára a látogatóknak is bemutatathatjuk a miskolci Teletárban.

A rotary központok történetéhez tartoznak a forgógépes alközpontok is. Az első automata alközpontot a MÁV-nál helyezték üzembe 1910 elején, a Keleti pályaudvaron. Az 1914-es korszerűsítés során az első 19 vonalas központot lecserélték egy 50 vonalas, közvetlen vezérlésű Siemens-központra. Érdekessége ennek a központnak, hogy Föderl-féle, beállítókáros hívművel szerelt telefonkészülékkel működött, amelynek egy példánya megtalálható a Postamúzeumban. A MÁV 1924-ben további fejlesztést hajtott végre, és saját hálózatában megjelent az első Western-rendszerű telefonközpont. A 360 vonalas, szám-tárcsával vezérelhető, EIVRT által gyártott központ kiváló lehetőséget biztosított a posta szakembereinek a rotary technika tanulmányozására, még az 1928-as postai bevezetés előtt.

Az automata Rotary 7A1-es telefonközpontok kapcsolási száma 1932-ig csupán öt számjegyű volt, ez korlátozta a bekapcsolható előfizetők számát. Az igények növekedésével át kellett térni a hat számjegyes rendszerre, ami jelentős számkapacitás-bővítést jelentett. A hat számjegyes rendszer bevezetése előtt a telefonközpontokban átalakításokat kellett végrehajtani. Ezzel egyidejűleg az előfizetői vonalak számának növelése érdekében létrehozták az ikermezőt. Így a 7A rendszerű telefonközpont-hálózat számkapacitása 400 000-re nőtt, ezzel a számkapacitással kellett gazdálkodni 1971-ig. Az 1971-től bevezetésre került crossbar rendszerű telefonközpontokkal a számkapacitás jelentősen megnőtt, de az igazi megoldást csak a digitális rendszerű központhálózat hozta meg. A hétszámjegyes rendszerre 1989-ban térünk át, és ezzel a számkapacitással már hosszú ideig gazdálkodhatunk.

A Rotary 7-es rendszer család gyártása 1910-ben az USA-ban kezdődött, és a világ sok országában több mint 60 évig tartott. A 7A1-es rendszerű központok gyártását az 1930-as

évek közepén megszüntették. Az évek során szerzett tapasztalatok felhasználásával a továbbiakban már a továbbfejlesztett változattal, a 7A2 típusal szerelték a főközpontokat. Magyarországon a BHG 1977-ben gyártotta az utolsó Rotary 7A2-es központot (Teréz). Az első hazai postai automata telefonközpont 1928-as üzembe helyezését követően 71 év után lezárult egy technikai korszak. 1999. január 13-án történt meg az utolsó budapesti forgógépes központ, a József 7A2 ünnepélyes kikapcsolása. A gyártó által ajánlott 40 éves élettartamát jelentősen túllépő hazai üzemeltetési időszakot az állandó karbantartási és felújítási munkálatok tették lehetővé. Az 1970-es években megjelenő crossbar technika, valamint a 90-es években megjelenő tároltprogram-vezérlésű (TPV) digitális központok sokrétű szolgáltatásainak elterjedésével a 7A2 központokat is korszerűsíteni kellett. A Teréz-központnak a digitális központtal történt kiváltása 1999-ben azt jelentette, hogy azóta valamennyi budapesti előfizető korszerű (crossbar és digitális) központokon keresztül telefonálhat. A crossbar központok napjai azonban már akkor meg voltak számlálva. A gyors ütemben terjedő digitális TPV-központok már nem engedtek hosszú életet a crossbar központoknak, és 2005. december 19-én ünnepélyes keretek között kikapcsolták hazánk utolsó crossbar központját Miskolcon. Ezzel végleg lezárult egy korszak, és ma már minden előfizető a legkorszerűbb digitális TPV-központok szolgáltatásait veheti igénybe. A digitális központok megjelenésének és a mobiltelefon-előfizetések robbanásszerű növekedésének eredményeként ekkor már jelentősen csökkent a vezetékes telefonra várakozók száma. Az ezredforduló körül pedig bekövetkezett az elképzelhetetlen! A mobiltelefon-előfizetők száma meghaladta a vezetékestelefon-előfizetők számát! Megkezdődött a legkorszerűbbnek tekintett – csupán néhány éve bevezetett – digitális TPV-központok vezetékes előfizetőinek csökkenése, miközben töretlenül folytatódik a mobiltelefonok térhódítása.

Mit is írt az újság 1913-ban? „Némely külföldi nagyvárosban vannak olyan központok is, amelyekben nem emberek kötik össze a beszélni kívánókat, hanem gépszerkezet.” A 20. században lezajlott robbanásszerű távközlési fejlődés gyorsan túlhaladta az elektro-mechanikus központok meseszerű gépeit. Hol vannak már ezek a látványos működésű gépszerkezetek? Bármilyen hihetetlen, de itt, Budapesten egy ilyen gépszerkezet ma is él még és zakatol... A Telefónia Múzeumban eredeti állapotában látható Európában, de talán az egész földkerekségen az utolsó, ma már ipartörténeti emlékké nyilvánított Rotary 7A1-es telefonközpont, amelynek érdekessége, hogy még ma is működőképes állapotban van, sok szakember és a technika iránt érdeklődő látogatók nagy örömeire.

Felhasznált irodalom

Magyar Posta, 1931. 5. szám.

Koczka László – Fodor Gusztáv – Tamási Lajos: *Távbeszélő gépelemek és kapcsolástan*.

I. kötet. Budapest, 1935, Szerzői kiadás.

Koczka László: *Helyi távbeszélő központok kapcsolástan*. Budapest, 1955. Műszaki Könyvkiadó.

Távbeszélőtechnika. Jegyzet. Budapest, 1964, Felsőfokú Távközlési Technikum.

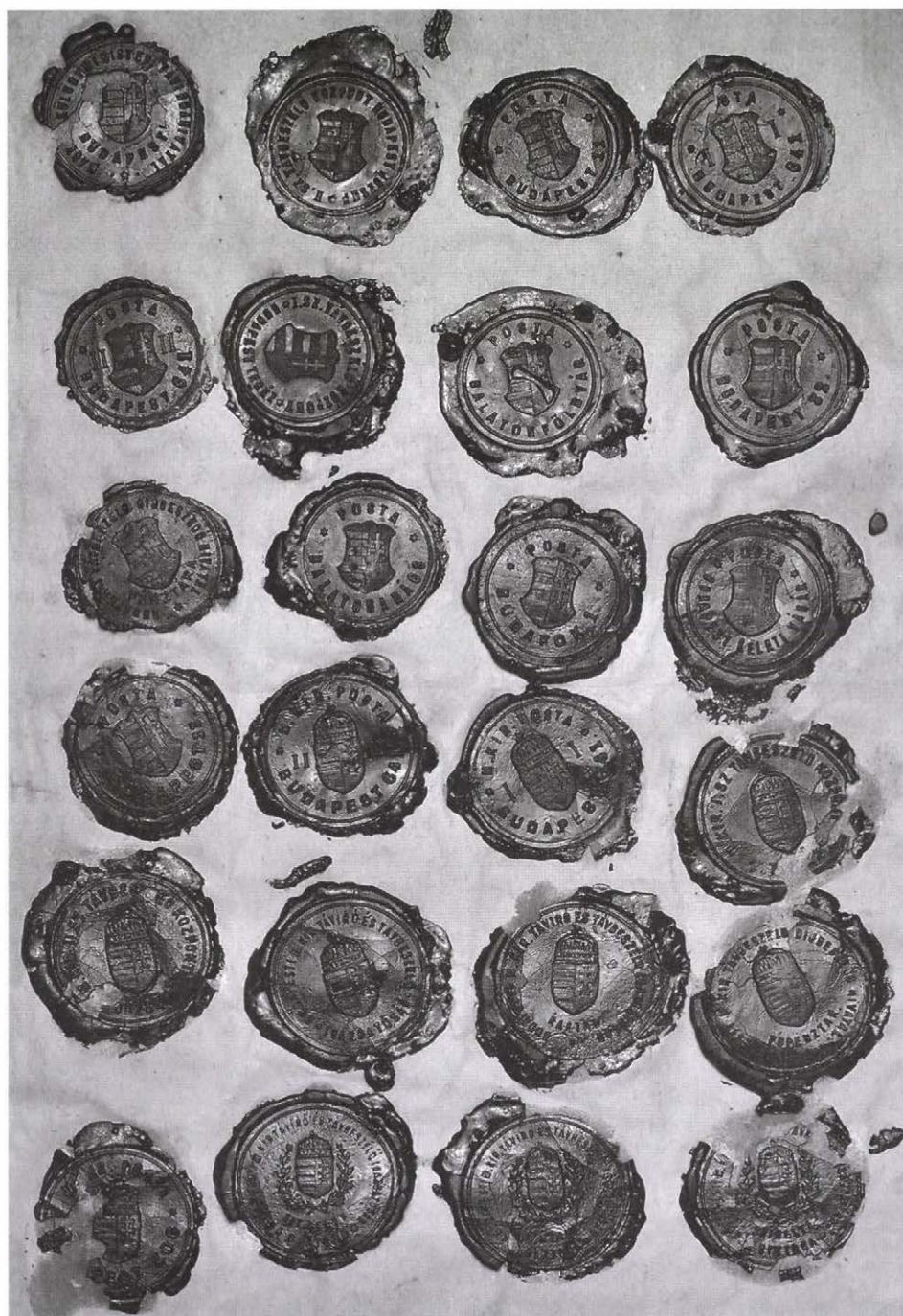
Hétszemes titok

Piros viaszpecsétekkel lezárt iratok, levelek, okmányok láttán nyomban valami sejtelmes, titkokkal teli dologra gondolunk. Márpedig a boríték elterjedéséig, az 1820-as évekig nem volt más lehetőség az írásos küldemények lezárására. Ez a titokzatosság, az ismeretlentől tartás, a félelem felébresztették az emberi, egyéni kíváncsiságot éppúgy, mint a kormányzati bizalmatlanságot, gyanút, és készítették a titkos tartalmak megismerésére, a zárópecsétek feltörésére. Mint ahogy Richelieu bíboros elvetemült muskétásai tették Alexandre Dumas *A három testőr* című regényében. Egyébként éppen a bíboros javaslata szerint hozták létre később Franciaországban a postahivatalok egy külön osztályát, az ún. cabinet noirokat avagy fekete irodákat, ahol nagyüzemben folyt a postai továbbításra feladott, ám a hatalomnak gyanús levélküldemények felbontása, átvizsgálása. S ha a cenzorok a lelet politikai kérdésekben érintettek találták, azonnal felsőbb helyre továbbították azt.

Jelen dolgozatban a pecsétek postai alkalmazásának történetét igyekszünk felfedni. Aktuálisra teszi ezt a Postamúzeum D.29 jelű okmány- és iratgyűjteményében a közelmúltban elvégzett munka, a mintegy 124 darabból álló, pecsétlenyomatokkal teli ív 2191 viaszpecsétjének restaurálása, konzerválása, majd biztonságos tárolásának megoldása. E munkafolyamat során felmerült és megoldott valamennyi problémát, a munka összes fázisát ismertetjük, s egyben egy kis betekintést adunk a pecsétek történetébe is.

Az ókorban az írásos küldemények lezárására Ázsiában főként pecsétföldet, Egyiptomban pedig viaszt használtak. A pergameneket feltekereselték, zsinórral átkötötték és az említett anyagokkal lezárták. A görögök és a rómaiak agyagtáblára, viasszal bekent palatáblára vagy fakéregre írtak, ezeket zsinórral keresztbe összekötegették, a zsinór végeit pedig krétai agyaggal készült pecsétel látták el. Ezeket az írásra alkalmas anyagokat a középkorban, a 11. századtól fokozatosan kiszorította a rongypapír, amelyet már összehajtogathattak három- vagy négyszög alakba, zsinórral átfűztek és a végeket viasszal pecsételték össze. Legáltalánosabb összehajtási mód volt, hogy hosszában egyharmadnyi szélességben alulról és felülről is egymásra hajtották a rongypapírt, azután széltében szintén egyharmad résznyire jobbról is, balról is behajtották és a két végét egymásba dugták. Ahol a papír két vége érintkezett, pecsétnyomóval lepecsételték. A lapnak vagy ívnek csak az egyik oldalára írtak, hogy az összehajtás után kívül tiszta maradjon, ide a címet írták, a másik oldalon pedig a pecsétel lezárták.

Annak, hogy a pecsétnek, mint bizonyítóeszköznek a középkorban nagy jelentőséget tulajdonítottak, legkézenfekvőbb oka az általános írástudatlanságban keresendő. Az írástudatlan emberek számára a pecsét pótolni tudta az írást, mert szerepelt rajta tulajdonosának szimbolikus képe, amelynek felismerése nem okozott nehézséget. Így az állami élet megszervezése, az adószedés, bírósági idézés stb. hitelesen igazolva volt. A pecsét lényegét tekintve íróeszköz. Az írásjelet (betű, kép) szilárd anyagba mélyítve vagy domborítva kivették: ez lett a pecsétnyomó, azaz a tipárium. Pecsétnyomóul pecsétgyűrű vagy a kard markolatára vésett címer is szolgálhatott. Készültek pecsétnyomók elefántcsontból, ezüstből vagy arannyal futtatott acélból, fémből, drágakőből, üvegből, bazaltból vagy jáspisból,

Egy huszonnégy pecsétlenyomatot tartalmazó ív, restaurálás utáni állapot

amelyeken monogram, családi címer vagy személyes jelkép egyaránt megjelenhetett. A pecsét külső szélein általában a körirat található, amely a pecsét tulajdonosának nevét, rangját, esetleg méltósága jelképeit ábrázolja. A pecsétmező közepét a pecsétkép foglalja el, címer, monogram vagy valamiféle növényi ornamentika. Az uralkodói pecsétek általában kerek formájúak, az egyháziak rendszerint alul és felül elkeskenyedő, ovális, ún. mandorla formájúak, míg a nemesek pecsétje gyakran pajzs alakú volt. A késő középkorban méretük is nőtt, volt, hogy átmérőjük elérte a 12 cm-t, súlyuk a fél kilogrammot. A pecsét idővel a legmagasabb művészi minőséget érte el, a művészettörténetben is fontos szerepet játszik, ugyanis a különböző pecséteken nagy mennyiségben maradtak fenn uralkodók, papok és vallási szimbólumok ábrázolásai.

Anyaguk szerint érc- vagy fémpecsétet és viaszpecsétet különböztetünk meg. Ércpecsétet készítettek ólomból, aranyból és ezüsből. A fémpecsét latin neve bulla, a viaszpecsété sigillum. Nemesfém bullával csak az uralkodók erősítették meg az okleveleiket. Aranyat pedig még ők is csak kiemelkedő fontosságú, ünnepélyes okleveleken használtak, amely még ekkor sem volt tömör arany. Az aranybulla szó hallatán mindenki II. András 1222-ben kibocsátott, a nemesi kiváltságokat rögzítő oklevelére gondol. Árpád-házi királyaink aranybulláit jórészt a vatikáni levéltár őrzi. Hunyadi Mátyás aranypecsétjei tömör aranyból készültek. Magyarországon az ezüsbulla nem terjedt el.

Hazánkban három pecsétípust különböztetünk meg. Az első az idézőpecsét, amelynek lényege, hogy a bíró saját képmását ábrázoló pecsétjét küldte el a megidézettnek. Ez a pecsét igazolta a futárt, aki élőszóval közölte, hogy a megidézett személy milyen okból, hol és mikor kell, hogy megjelenjen a bíró előtt. A legrégebbi magyar idézőpecsét I. András korából való. A második pecsétípus a zárópecsét, ezt akkor használták, amikor egy írás titkosságát, zártságát akarták biztosítani. Ilyenkor az okmányt oly módon pecsételték le, hogy tartalmát csak a pecsét feltörésével lehetett megismerni. Zárópecséttel látták még el a fontos iratokkal teli ládákat, helyiségeket. A harmadik típus, a hitelesítő pecsét az okmányban rögzített jogi tény vagy akaratnyilvánítás bizonyítására szolgált. Elsősorban az örökérvényűség igényével kiállított kiváltságlevelek, privilégiumok esetében volt fontos, így ezeken az okleveleken a pecsétnek megfelelő rögzítést kellett találni.

A leggyakoribb pecsétanyag a középkori Európában a természetes méhviasz volt, amit a lép megolvasztásával nyertek oly módon, hogy a lépeket a napon kő- vagy palatáblára fektették, egyik oldalát megemelték és a nap melegítő hatására a folyékony viasz kicsurgott. Az így nyert viasz tisztának volt mondható. A lépben fennmaradt még az üledék, az ún. törköly, ez is elég sok viaszt tartalmazott. Nem ritkán ezt a törkölyt is bekeverték, amikor nagyon megnőtt a viasz iránti igény, de ez a viasz minőségének romlását eredményezte, időállóságát gyengítette. Töltőanyagot, lisztet, korpát is keverték a pecsétviaszba, ami szintén jelentős minőségromlást okozott. A viasz festésére földfestéket használtak, zöld, piros, fekete színben, de használták természetes színét is, a világossárgától egészen a sötétbarnáig. A pecsét színe rangot jelentett, a piros nagyobb rangot, a zöld alacsonyabbat.

A legrégebbi, középkorból ránk maradt okmányokon a pecsétet szabályszerűen a jobb oldali alsó sarokba nyomták. Ezen a helyen a pergamenre egy kereszt alakú vágást tettek, a négy sarkát felhajtották, ezáltal egy négyzetes nyílás keletkezett. Ezen keresztülnyomták a forró vízfürdőben felhevített pecsétviaszt, majd ebbe a hideg vízben lehűtött pecsétnyomot belenyomták. A bélyegző benyomásától a felesleges viasz egy a pecsétképet kö-

rülvevő kiemelkedést okozott, viszont a nyomás által a hátoldal kisimult, és a pergamen-nel egy áthatolhatatlan sima felületet képezett. A 12. században elterjedt a függőpecsétek használata. Különös gondot kellett fordítani a függőpecsétek rögzítésére. Már II. András udvarában rendszeresítették azt a pecsétfelfüggesztő eljárást, hogy az oklevél alsó részén a pergament visszahajtották, ezzel elérték, hogy a nehéz függőpecséket biztonságosan tartotta a dupla hártáreg, amelyet kis pergamencsíkkel, sodrott selyem-, kender-, len- vagy bőrszínórral függesztettek fel. A függőpecsét oklevélre helyezése úgy történt, hogy a pergament megírása és díszítése után körbevágták, felhajtották az alját, az ún. plicát, a kettős hártáreg alatt két helyen átlukasztották, a színórt a lyukakon átfűzték, majd megfelelő hosszúságúra vágva csomóba rögzítették. A csomó köré viaszból gyúrt pogácsát helyeztek, és az egészet képlékeny állapotban egy vagy két oldalról a tipáriummal megnyomták. A függőpecsét gyenge pontja az volt, hogy a pecsét megtámasztás hiányában könnyen sérült. Később a sérülések elkerülése végett fából, nemesfémből, elefánt-csontból stb. dekoratív vésett tokot készítettek úgy, hogy a kör alakú, dobozszerűen készített tok alsó részébe rögzítették a pecsétnyomatot, és a fedelét rácsukták.

A 16. században került használatba az ún. spanyolviasz, ami valószínűleg kínai eredetű. Egy 1563-ban megjelent, fűszerekről szóló könyvben Kínában gyártott gumilakkról tesznek említést, amelyet rudakban állítanak elő, és levelek lezárására használnak. Ugyanerre az eredetre utal a spanyolviasznak egy franciaországi Rousseau nevű kereskedő által történt állítólagos első alkalmazása is. Rousseau, miután Kelet-Indiában elvesztette vagonját, visszatért hazájába és egy általa ismert kínai recept alapján hozzáfogott a spanyolviasz gyártásához, ami csakhamar igen népszerű lett. A találékony ember hamarosan ismét jelentős vagyona tett szert.

A spanyolviasz tulajdonképpen ugyanaz, mint a pecsétviasz. Az elnevezés pedig arra utal, hogy Spanyolország a nevezetes lelőhelye a finomabb pecsétviaszok vörös festékanyagának, a cinóbernek. A finomabb pecsétviaszok a következő anyagokból állnak: olvasztott sellak, kolofónium (gyanta), velencei terpentín, cinóber, terpentínolaj. Azért, hogy ne legyen könnyen csepegő, bárium-szulfátot, krétát, kaolint stb. keverték hozzá, és némelykor illatos balzsamolajokkal szagosították is. Létezett fekete spanyolviasz is, ennek színezéke a korom volt. A pecsétviasz 60 Celsius-fokon olvad jól, de nem szabad túlságosan csepegőnek lennie, mert ha túlhevítjük, felülete buborékos lesz, pedig tükkőfényesnek kell lennie.

A levélborítékot, ami angol találmány, 1820-ban hozták forgalomba. Azóta használnak a levelek lezárása mindinkább valamiféle ragasztóanyagot, de emellett – különösen Magyarországon – megmaradt a pecséttel való lezárás is.

Viaszpecsétek a magyar postai szolgálatban

A kincstári postahivatalok és postamesteri hivatalok számára a kiegyezés után már rendelet szabályozta, hogy a pecsétnyomót és a viaszpecsét rudat kizárólag az Országos Posta- és Távírdagádzásati Hivaltaltól, későbbi nevén a Posta Központi Anyaghivaltaltól vételezhették.

Kétféle pecsétnyomó volt használatban, a hivatali és a zsákzáró pecsétnyomó. Mindkét pecsétnyomó kör alakú volt, de a zsákzáró nagyobb. A hivatali pecsétnyomó külalakja homorú vésetben középen az ország címerét, fölötté a magyar Szent Koronát ábrázolta,

köriratán pedig annak a postahivatalnak a neve volt, amelyik használta. A hivatali pecsétlenyomó egyrészt záróeszközüül szolgált, másrészt pedig a hivatalos okmányok hitelesítésére használták. Hivatali pecséttel zártak le minden hivatalos iratot, például a havi számadásokat, értékleveleket bizonyos értékhatár fölött és az értékcsomagokat. Ezeket át kellett kötni csomómentes zsineggel és a végeit viaszpecséttel lezárni. Amennyiben toldani kényszerültek a zsineget, úgy ahány toldás volt, annyi pecséttel látták el a csomagot. A zsákpecsétlenyomót a zsákzáratok készítésénél, a pénzeszsákok lepecsételésénél alkalmazták, amennyiben nem amerikai zárat használtak.

A pecsétlenyomatoknak érdekességüknél és sokféleségüknél fogva rendkívül nagy gyűjtőbázisuk volt mindig. Ennek köszönhető, hogy a Postamúzeum is őriz néhány szép és értékes postatörténeti pecsétgyűjteményt.

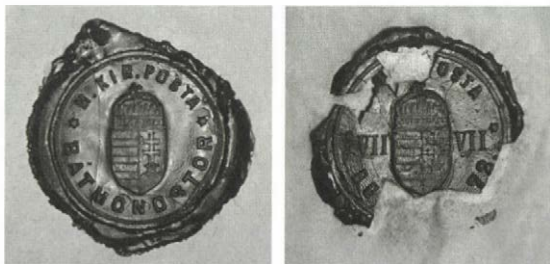
Pecsétek károsodásai, restaurálás előtti állapot

A tanulmány tárgyát képező 124 ív és az azokon lévő 2191 db viaszpecsétlenyomat a következőképpen nézett ki a restaurálás előtt: A hordozóívek aránylag jó megtartásúak voltak, viszont nagyon porosak, piszkosak, meglehetősen savasak is egyben, és ezáltal könnyen repedtek. Legtöbb lap a tetején és az alján javításra szorult, némelyik szakadt, némelyik hiányos is volt. Minden íven egyenként 10-től 25 db-ig terjedő postahivatali viaszpecsétlenyomat van, sűrűn egymás mellett és alatt. Az ívek mérete megközelítőleg egyforma, különbözőség csak annyiban van, hogy szimpla vagy dupla ívre dolgoztak. Mindkettőnek megvolt az előnye és hátránya is. A szimpla ív nehezen bírta a pecsétek súlyát, több helyen volt a papír szakadt, hiányos, a pecsétek nagyobb számban voltak megrepedve, kiesett darabok is gyakran hiányoztak. A dupla ívek viszont az esetek nagy többségében össze voltak ragadva azáltal, hogy a viasz átégte a papírt, ott átfolyt a viasz és összeragadtak az ívek. Az ép pecsét viszonylag ritka volt. Szinte valamennyin volt valamilyen elváltozás, az elszennyeződéstől kezdve a szétporladásig, elég széles skálán jellemezhetően. Leggyakoribb sérülések a szélek lepattogzása, törés kisebb-nagyobb hiányokkal, repedések, lemezsedés, deformálódás, rovarragás, penész, továbbá ezek kombinációi voltak.

Restaurálás és konzerválás

A pecsétlenyomatok restaurálási, konzerválási munkája három fő lépésből áll: tisztítás, kijavítás, állagmegóvás, utóbbinak része a megfelelő csomagolás és a biztonságos tárolás. A tisztítás során az ívekre és azon belül a pecsétre rakódott port puha ecsettel lehetett eltávolítani. Ezt követte az ívek leradírozása, kijavítása. A viaszpecséteteket nedves ecsettel áttöröltem, majd azokat száradni hagytam.

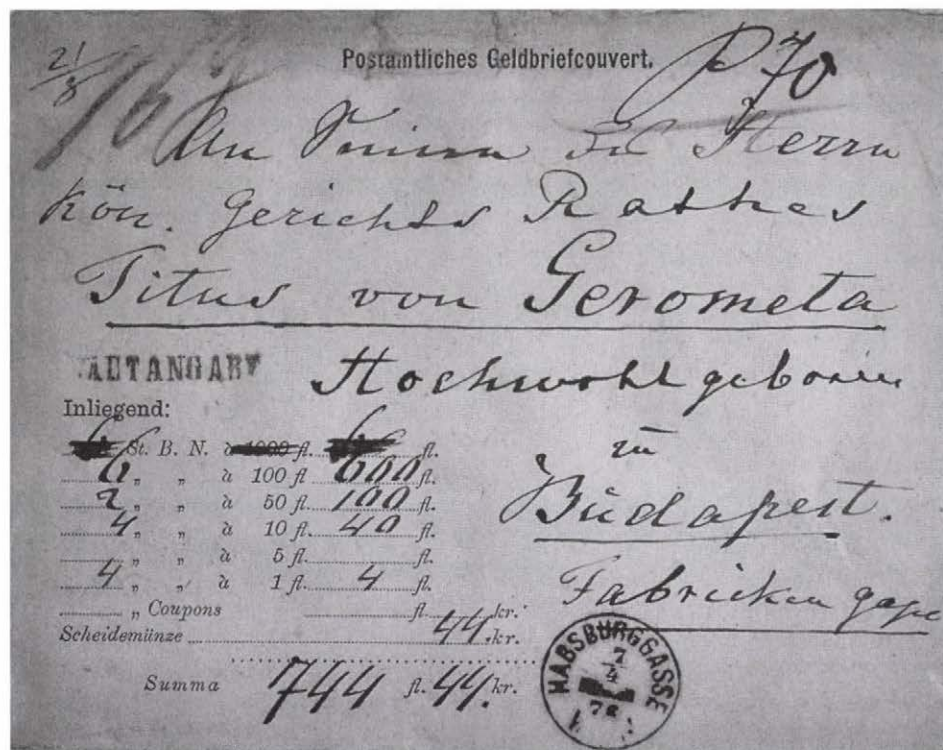
A kijavítás első lépéseként a repedések kezelése következett alkohol vizes oldatával, aminek hatására a meglágyított pecsétek enyhé repedései összeforrak. Ez a lassú száradás miatt időigényes folya-

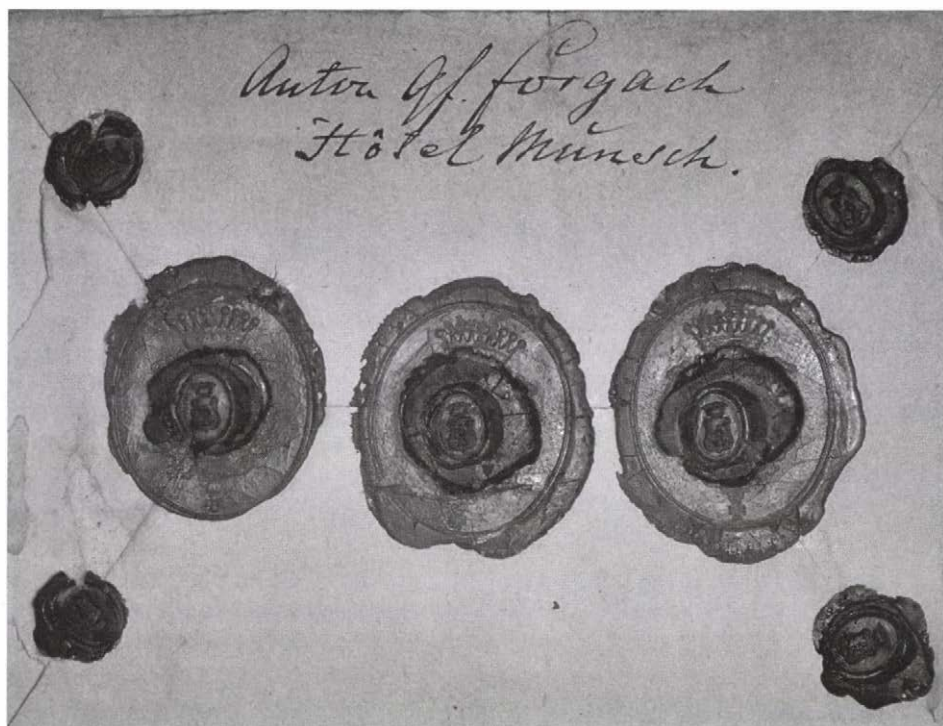
Egy kevésbé sérült és egy nagyon hiányos pecsétlenyomat

mat volt. Később, amikor nagy számban jelentkeztek az íveken a repedések és hiányok, tisztítás után a sűrű Planatollal való átkenés következett. Ez a ragasztóanyag az előbbihez képest gyorsabban ragad és némi fényt is ad a viasznak. Jelen restaurálási munka során, ahol egy íven 10-25 lenyomat is volt, elképzelhetetlen lett volna kipótolni a hiányokat. A gyűjteménykezelő által összegyűjtött és csatolt letöredezett darabokat a legtöbb esetben sikerült visszailleszteni a megfelelő pecsétekhez. Minden íven sor került a papír kipótlására vagy megerősítésére japán papírral, ahol annyira megrepedt a pecsét, hogy hátulról is javítani kellett, vagy átégett, kilyukadt a hordozóanyag. Ez után következett az ívek alján, tetején vagy az oldalakon lévő szakadások, hiányok, kijavítása, ahol kellett kipótlása, végül a lapok pákával való kisimítása.

A viaszpecsétek nagyon törékenyek, ezért a megfelelő tárolás kulcsfontosságú. Először is minden ív alá, dupla ív esetében közé az eredeti dokumentumnál kb. két milliméterrel nagyobb savmentes karton készült, majd ezt behajtogattam még egy dupla savmentes ívbe. A dokumentum ez után egyenként méretre hegesztett savmentes celofántasakba került, hogy még abban se tudjon csúszkálni. Figyelni kellett arra is, hogy pontosan akkora keménydobozban tároljuk az anyagot, amekkora a dokumentum, és mindegyikbe csak annyi kerüljön, amennyi egymásra károsan nem hathat. A dobozokat ezek után csak vízszintesen szabad tárolni és legfeljebb három darabot célszerű egymásra tenni.

A hétpecséttel lezárt postahivatali pénzeslevél előoldala

A hétpecséttel lezárt postahivatali pénzeslevél hátoldala

A címben jelzett hétpecsétetes titokra ugyan nem derült fény, de egy hét pecséttel lezárt értéklevél-borítékra sikerült rábukkanni. Ennek tartalma azonban nem volt titkos, hiszen a pénzeslevél címoldalán a feladott összeg címletek szerint is szerepel. Ezt a levelet gróf Forgách Antal adta fel 1876-ban nagyméltóságú Titus von Gerometa császári törvényszéki tanácsos részére, amelynek tartalma 744 forint 44 krajcár volt. A gróf a boríték lezárásául hét vörös pecsétet használt, három nagyot a boríték vízszintes és négy kicsit átlós illesztéseinek lezárására. Végül a három nagy címeres pecsétbe sötétebb viasszal a kis gyűrűspecstjét is belenyomta.

Felhasznált irodalom

Wührl Jákó: *A világforgalom eszközei a vasutak, posták és távírdák. A levéltitok és a levélinquisitio*. Budapest, 1877, Posner-féle vonalzó- és nyomdaintézet, 86–89. p.

Dr. Hencz Lajos: A postaküldemények fejlődése. In Báró dr. Szalay Gábor – Peterdy Sándor (szerk.): *Posta- és Távíróévkönyv 1925. évre*. Budapest, 1925, Országos Postás Kultúregyesület, 91–94. p.

Beöthyne Kozocsa Ildikó: *Pergamen kéziratok restaurálása*. Kézirat. Budapest, é. n. 27–35. p.

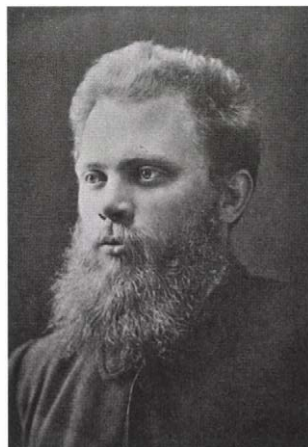
Klősz György-fotóalbumok restaurálása

Klősz György 1867 körül érkezett Pestre Darmstadtból, ahol 1844-ben született. A kiegyezés utáni években kezdte fényképészti pályafutását, és a századfordulóra már egy negyven embert foglalkoztató, fényképeket és térképeket előállító vállalat tulajdonosa lett. Fia, Klősz Pál 1904-ben, a bécsi grafikai főiskola elvégzése után betársult az üzletbe, amelyet apja 1913-ban bekövetkezett halála után továbbvitt egészen az államosításig. A század első éveiben a műterem még kettős profilú volt, de a fiú hatására egyre inkább eltolódott a sokszorosító ipar irányába. 1948-ban ebből alakult meg az Offset Nyomda.

Klősz Györgyöt elsősorban a Corvina Kiadó gondozásában először 1979-ben megjelent *Budapest anno...* című könyvből ismeri a nagyközönség. Főként a rohamosan fejlődő Budapest fényképésze volt, de ismertek vidéki kastélyfelvételei és a szegedi árvíz idején készült megrázó képei is. Lugosi Lugo László 2002-ben megjelent, Klősz György életét és munkásságát részletesen bemutató albumából tudjuk, hogy mintegy 4000 db fényképfelvétel maradt fenn ebből a nagy anyagból az utókorra. Nagyon sok eltűnt, megsemmisült vagy lappang valahol. A megmaradt képek többsége három nagy közgyűjteményben található. A Budapesti Történeti Múzeum Kiscelli Múzeumában őrzik budapesti képeinek üveglemezeit, a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtárában pedig a kastélyokról készült sorozat legfontosabb darabjait. Budapest Főváros Levéltárának gyűjteményében mintegy 2000 korabeli, különféle témájú Klősz-kópia található albumokba rendezve. A kisebb Klősz-anyaggal rendelkező múzeumokat sorra véve a Közlekedési Múzeum és a Magyar Fotográfiai Múzeum mellett a Postamúzeumban is szép számmal találhatók fotók, illetve albumok a mester hagyatékából.

Klősz kapcsolata a Magyar Királyi Postával a millennium előtti évektől indult és haláláig tartott. A külföldön is egyre elismertebb, itthon pedig a polgári fejlődés egyik jelképének számító magyar posta és a komoly szakértelmet, kézműves munkát igénylő, minőségi terméket eredményező fényképezés a századforduló körüli években talált igazán egymásra. A biztos anyagi háttérrel rendelkező posta korán felismerte a fényképezésben rejlő lehetőségeket, és egyre gyakrabban dokumentáltatta szaporodó létesítményeit, fejlesztési eredményeit. Magától értetődik, hogy a világszínvonalon működő Magyar Királyi Posta a legkiválóbb fényképészekkel dolgoztatott, s közülük is elsősorban Klősz Györgyöt foglalkoztatta szívesen.

Klősz Györgytől több tucatnyi eredeti fotót és hat albumot őriz a Postamúzeum, amelyek mind képanyagukat, mind megjelenésüket tekintve méltó helyen állnak a Klősz-

Klősz György (1844–1913)

életműben. *Újabbán épült vidéki posta- és távírdaépületek* a címe, annak a nagy formátumú és kb. 20 kg súlyú albumnak, amelynek fotóit Klösz György és a kor másik nagy fényképésze, Erdélyi Mór készítette. Egy kétkötetes, díszes bőrkötésű album a budapesti magyar királyi távbeszélő-hálózatot mutatja be 118 Klösz-képen.

A távbeszélő-hálózatot 1897-ben állami kezelésbe vették. Az igazgatóság mérnökei nemcsak az átvételkor meglévő négy budapesti távbeszélőközpont és a hálózat átépítéséhez fogtak hozzá, hanem az egész távbeszélő-szolgálat átszervezéséhez is. Új központ építéséről döntöttek a Nagymező utcában, ahová a vezetékhálózatot is irányították. 1903 végén az elkészült új Teréz-központ megkezdte működését az időközben felszaporodott előfizetők egy részének kiszolgálására. A következő év elején sikerült valamennyi budapesti állomást ebbe az új központba bekapcsolni, és a régi központokat üzemben kívül helyezték. Végre teljesült az a kívánság, hogy egyetlen egy távbeszélőközponton fusson át a főváros egész távbeszélő-szolgálata. A legkorszerűbb műszaki berendezésekkel felszerelt, méreteiben is hatalmas központot 1904-ben I. Ferenc József is meglátogatta.

Ennek a távbeszélő-szolgálat fejlődése szempontjából nagyon fontos időszaknak a dokumentálását végezte Klösz György, a tőle megszokott magas színvonalon ezekben az albumokban. Az albumok, illetve a bennük található fotók elkészültük pillanatától fogva nélkülözhetetlen dokumentumai minden fontos, a témával foglalkozó kiállításnak vagy kiadványnak. A szigorúan szakmai fotókon túl fontos adalékkal szolgálnak a várostörténettel foglalkozóknak is, hiszen megismerhetjük belőlük a korabeli Budapest azon utcáit, tereit, ahol kábelfektetést végeztek. A kábelgödör körül álló munkások, járőrök, hivatalos személyek, bámszokodók pedig sokat elárulnak a város mindennapjairól, a korabeli viseletről stb.

2007-ben a kép- és ábrázolás-gyűjtemény albumainak új tárolóhelyet alakítottam ki az I. emeleti raktár meglévő szekrényében. A kézbe vett albumok egy egyszerű száraz tisztításon estek át, majd ezután vékony savmentes oldalelválasztó lapokat kaptak azok, amelyekben korábban még nem volt, és ezt a gerinc mérete, rugalmassága megengedte. Az átnézés alkalmas volt arra, hogy a ritkán használt gyűjteményi darabok képanyaga frissüljön az emlékezetemben, és arra is, hogy néhány sokat forgatott albumnál szembesüljek a gyakori használatból adódó természetes állagromlással.

Egy eredeti fényképekből álló fotóalbum viszonylag ritkán látható kiállításban úgy, mint önálló műtárgy. Ilyenkor nyitott vagy csukott állapotban mutatjuk be, és az album pusztá léte, igényes kidolgozása, könyvkötészeti megjelenése a fontos, és talán a nyitott oldalpáron található fotók lehetnek érdekesekek. Sokkal gyakoribb ennél az, amikor nem az album egésze a fontos, hanem csupán a benne található képek vagy azoknak is csak egy szűk része.

A Postamúzeum Klösz-albumai esetében is hasonló a helyzet. Önálló tárgyként keveszer voltak bemutatva, viszont a bennük található képanyag szinte minden kiállításon felbukkan valamilyen formában. Az album fotóinak felhasználása az elmúlt 50 évben reprodukciók készítésével valósult meg. Az album legnépszerűbb képeiről számtalan reopró készült az évtizedek során, mert eltérőek voltak a felhasználási igények, fejlődött a technika stb. Kezdetben fekete-fehér filmre készültek a reprodukciók, majd arról fekete-fehér nagyítások, amit utólag barnítottak. Később a színes nyersanyagok elterjedésével készültek színes negatívra is felvételek, miközben a nyomdai felhasználásra a színes dia volt a

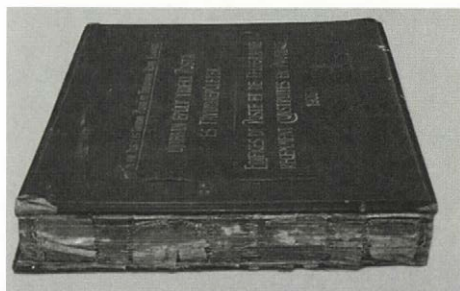
Klősz György felvételei: Kábelbehúzás a Szonyd utcában

legmegfelelőbb hordozó évtizedeken keresztül. Ez utóbbiak egyedi darabok, és felhasználásuk után a legritkább esetben kerültek vissza a múzeumba, tehát mindig újabb példányokat kellett készíteni az újabb felhasználáshoz. Ha ehhez még hozzávesszük, hogy a filmesek mindig az eredeti albumot vették föl, többnyire valamilyen kameramozgással, akkor érthető, hogy bizonyos albumok valóban elhasználódtak az évtizedek alatt. Ez az elhasználódás a fent leírtakon túl az időnkénti mostoha tárolásnak is betudható. Ezzel együtt az albumok képanyaga 100 év után is jónak mondható, az elhasználódás jelei inkább az albumok borítóján, gerincén érhetők tetten.

Az elmúlt 10 évben a digitális fényképezőgépek és a papírképek digitalizálására alkalmas szkennerek széles körű elterjedésével jelentősen megváltozott a fényképek felhasználási módja. A digitális állományok elkészültével jelentősen csökken az archív fotóanyag, és természetesen a szóban forgó albumok kézbevétele gyakorisága is, ami a további elhasználódást nagymértékben lassítja. Úgy tűnt, hogy eljött az idő, hogy az albumok egy kicsit pihenjenek. Mielőtt azonban a raktár biztonságos polcain hosszabb pihenő következne, célszerűnek látszott egy alaposabb tisztítás, bizonyos albumok esetében pedig a szakszerű restaurálás. A 2008-as munkatervbe bele is került három Klósz-fotóalbum restaurátása, amelyek egy sorozat első darabjait jelentették. Ezek a következők voltak: Távbeszélőtörténeti fotók, 1904 (leltári száma 24.276.1.), Távbeszélőtörténeti fotók, 1904, (leltári száma 24.276.3.), Budapesti távbeszélő hálózat, 1906 (leltári száma 24.276.5.).

A restaurálást a Nemzeti Kulturális Alap részleges támogatásával terveztük megvalósítani. Két cég volt a látóköriünkben, amelyektől árajánlatot kértünk. Az egyik az Országos Széchényi Könyvtár nagy múltú OSZK-Soros Könyvrestaurátor Műhelye számtalan

A vidéki posta- és távírdaépületeket bemutató album restaurálás előtti és utáni állapota

referenciával, a másik cég pedig a Foka Art Bt. Restauráló Műterem, amely a restaurálás mellett egyéb tevékenységgel is foglalkozik, például kiállítások kivitelezésével, makett-készítéssel stb. A Postamúzeumban jelenleg is látható a köpcsenyi postaállomást bemutató makettjük, a látogatók nagy örömeire.

Pályázatunk sikertelen volt, a megvalósításról azonban nem mondtunk le, saját forrásból próbáltuk finanszírozni a munkát. Mivel az árajánlatok nagyon hasonlóak voltak, úgy döntöttünk, hogy mindkét céggel dolgoztatunk, megosztva a munkát közöttük. Ezzel a lépéssel az is volt a célunk, hogy a sorozat további darabjainál stabil partnerünk legyen a pályázat beadásához szükséges állagfelmérésben, restaurálási terv készítésében. A munkák a tervezett időpontra pontosan elkészültek, a három album restaurálási költsége összesen 561 200 Ft volt. Mindkét cég egyformán magas színvonalú és szakszerű munkát végzett, így aztán a nem túl jelentős árkülönbség és a rugalmasabb hozzáállás miatt a Foka Art Bt. mellett döntöttünk a továbbiakra nézve.

A 2009-es évre újra beterveztük két album és egy Hermész-szobor restaurálását. Az alapítványi támogatások azonban az év elején drasztikusan lecsökkentek, és az önerős munka folytatása teljesen lehetetlenné vált, amit a Nemzeti Kulturális Alaphoz beadott pályázat indoklásánál külön kiemeltem, hangsúlyozva az önerőből elindított folyamat fontosságát. Úgy látszik, jó befektetés volt az első albumok saját finanszírozású restaurálása, mert a második pályázatunk már sikeres volt. A döntéshozók láthatták, hogy a Postamúzeumban komoly akarat van az albumok megóvására és az utókorra való áthagyományozására. A két albumra összesen 400 800 Ft-ot kértünk, és 300 000 Ft-ot kaptunk, míg a Hermész-szobor restaurálására 179 250 Ft-ot kértünk, és 150 000 Ft-ot

A Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatásával restauráltatott két album a kiállításban

kaptunk. Összesítve az adatokat 580 050 Ft-ra pályáztunk, és végül 450 000 Ft-ot nyertünk. Ezek után konzultáltunk a restauráló műhellyel, és olyan megegyezés született, amely szerint a Hírközlési Múzeumi Alapítvány 50 000 Ft-tal kiegészíti a kapott 450 000 Ft-ot, a Foka Art Bt. pedig 500 000 Ft-ért elvégzi az előre eltervezett munkákat. Minderre egy bő félév állt rendelkezésükre. A két album és a Hermész-szobor a tervezett időpontra, 2010. március 30-ra az elvárt színvonalon elkészült, így 2010. május 30-ig elkészítettem a Nemzeti Kulturális Alap felé a pályázat szakmai és teljes pénzügyi beszámolóját. A szerződésben vállaltuk, hogy az elkészült műtárgyakat egy évig kiállításba helyezzük, ami szintén megtörtént. A múzeum honlapján a hírek rovatban pedig közzétettük, hogy egy sikeres NKA pályázat után megújult két Klösz György-fotóalbum és egy Hermész-szobor.

A szobor végleges helye az állandó kiállításban lesz, míg az albumok az egy év letelte után visszakérülnek a raktár polcaira, hogy megújulva szolgálják tovább a következő száz évben is a kutatókat. Klösz György neve pedig egyre több embernek fog ismerősen csengetni, hiszen nemrég mutatták be a róla készült közel egyórás ismeretterjesztő filmet.

Felhasznált irodalom

Lugosi Lugo László: *Klösz György*. Budapest, 2002, Polgart Könyvkiadó Kft.

A Postamúzeum könyvtárában végzett gyűjteményi munkák 2001-től napjainkig

A Postamúzeum szakkönyvtárának történetével és gyűjteményszervezésével kapcsolatban már korábban is születtek írások¹, ezért a jelen cikkben csak az utóbbi, közel egy évtized gyűjteményi munkáját és történéseit tekintem át, különös tekintettel a jelentősebb könyvtári gyarapodásra, a retrospektív feldolgozásokra és az áttekinthetőbb raktári rendet szolgáló állományrendezésekre.

Amikor 2001 szeptemberében főállású könyvtáros gyűjteménykezelőként átvettem a múzeum könyvtárának vezetését, az értékes és egyedülálló gyűjteményt több szempontból elhanyagolt és rendezetlen állapotban találtam. A számítógépes katalógusépités ugyan már megkezdődött, de hibákkal és ellentmondásokkal, ráadásul az egységes és átgondolt gyűjteményépitést a könyvtárosok gyakori cseréje is csak hátráltatta. Szerencsére nem voltam egyedül a kezdetekkor, tanult és tapasztalt könyvtáros kolléganőm, Fejes Józsefné, Ildikó készséggel segített a speciális szakgyűjteményben való eligazodásban. Közösen kezdtük meg a gyűjtemény átszervezését a legégetőbb feladatoknál kezdve, szakaszosan haladva, mivel a feldolgozás mellett a kutatók fogadására, kérések teljesítésére és a referenz kérdések megválaszolására is időt kellett szakítanunk. Mivel az én energiáimat az első hónapokban a telefonkönyv különgyűjtemény feldolgozása kötötte le, kolléganőmre hárult a korábban beérkezett és bevételezésre váró Borsos Károly- és a Kocka László-hagyaték feldolgozása.² Kolléganőm a több ezer idegen nyelvű dokumentum és a

A Postamúzeum telefonkönyv különgyűjteménye

Átszervezését a legégetőbb feladatoknál kezdve, szakaszosan haladva, mivel a feldolgozás mellett a kutatók fogadására, kérések teljesítésére és a referenz kérdések megválaszolására is időt kellett szakítanunk. Mivel az én energiáimat az első hónapokban a telefonkönyv különgyűjtemény feldolgozása kötötte le, kolléganőmre hárult a korábban beérkezett és bevételezésre váró Borsos Károly- és a Kocka László-hagyaték feldolgozása.² Kolléganőm a több ezer idegen nyelvű dokumentum és a

¹ Sallay László: A Postamúzeum szakkönyvtára és a postatörténeti kutatás forrásirodalma. In Nemesi Konrád (szerk.): *Postamúzeumi évkönyv*. Budapest, 1985, Magyar Posta Központja, 45–110. p.

Rákóczi Margit: A Postamúzeum könyvtárának gyarapodása, a POTI könyvtár leltárkönyveinek tanúságai. In Kovács Gergelyné – Bartók Ibolya (szerk.): *Postai és Távközlési Múzeumi Alapítvány évkönyve*. Budapest, 1994, Postai és Távközlési Múzeumi Alapítvány, 63–67. p.

Fogarasi Csabáné: *A Postamúzeum szakkönyvtárának története és feladata*. Kézirat. Budapest, 1994, A Postamúzeum adattári kéziratgyűjteményéből.

² Koczka László (1892–1979) és Borsos Károly (1912–1997) postaműszaki igazgatók hagyatékával 132, illetve 71 kötetnyi postai és távközlési szakkönyv került a Postamúzeum leltározott könyvtári gyűjteményébe.

speciális szakértelmet igénylő muzeális különgyűjtemény feldolgozásában is lelkes társam volt, sőt, a könyvtár egyedi tárgyszórendszerének kialakításában is nagy segítségemre volt.

A telefonkönyvek kronológiájának befejezése után megkezdtem a meglehetősen kusza kölcsönzési nyilvántartási rendszer átszervezését, hogy átláthatóvá és több szempontból is visszakereshetővé váljanak a kollégák kölcsönzései. Az egyszerűség kedvéért a kölcsönzést végül szimpla kölcsönző ívekkel és leltári szám szerinti számítógépes nyilvántartással oldottuk meg. A következő év elejétől elindítottam a kurrens folyóiratok szemléjét és a beszerzési jegyzékek vezetését is. Mivel *A magyar telefónia 120 éve* című CD-ROM és a tízkötetes *Magyar mérnökök* sorozat cserekiadványainak kiküldéséhez szükségem volt egy címlistára, megkezdtem a belföldi és külföldi cserepartnernek, múzeumok címeinek összegyűjtését is. Az adatokat a korábbi múzeumi levelezések, nyomtatott adatárak és internetes források segítségével aktualizáltam. A 2002-es évben több nagyobb könyvtári dokumentumcsere is történt, áprilisban a Matáv szakkönyvtárának felajánlásából kerültek át hozzánk távközlési szakkönyvek, májusban pedig a Magyar Posta Hírlap Üzletágától kaptunk tízkötetnyi postai folyóiratot. Ugyanebben a hónapban sort kerítettem egy kisebb gyűjteményapasztásra is, közel kétszáz kötetet ajándékoztunk el a Postamúzeum könyvtárának évtizedek óta felhalmozott, leltározatlan állományából. A duplumként tárolt, a könyvtár számára felesleges, de egyébként értékes, postai témájú kötetek jó helyre, a POFÜSZ³ fiókkönyvtáraiba kerültek, hogy az ott olvasgató postás dolgozók kutatásait segítsék. A 2002-es év nyara raktárrendezéssel és feldolgozással telt, szeptemberben pedig megkezdődött a fűtésrendszer átalakítása. A helyreállítási munkálatok csak novemberre fejeződtek be, így a második emeleti olvasóban folytattam a feldolgozó munkát. Többek közt átnéztem a könyvtár mikrofilmgyűjteményét, és egyedi leírást készítettem a 62 darab tekercsről. Még ebben az évben sort kerítettem a sürgős restaurálásra, javításra szoruló könyvtári dokumentumok kiválogatására is, a jegyzéket és a munkát Kozmáné Grünwald Éva kolléganőmmel egyeztettem. Az év végi összesítések és statisztikák elkészítése után a 2003-as év a könyvtári periodikák – magyar és idegen nyelvű folyóiratok – CARDEX-kártyára való felvezetésével kezdődött. A papíralapú nyilvántartással párhuzamosan egy számítógépes adatbázist is készítettem. A folyóiratok adatainak nyilvántartása, frissítése és aktualizálása 2003 elejétől vált folyamatossá. Februártól megkezdődött az olvasóterem gázvezetékeinek cseréje, ez idő alatt került sor a beérkezett több száz darab telefonkönyv és közlöny átválogatására, bevételezésére és feldolgozására. A telefonkönyvek különgyűjteményét a helyhiány miatt teljesen át kellett rendezni, az új polcok felállításával viszont az új tematikus rend kialakítására is lehetőség nyílt. Márciusban a külföldről érkezett – részben leltározott, részben leltározatlan – cserekiadványok, múzeumi vezetők és kiállítási katalógusok rendezésére került sor. A hatvanas évektől gyűjtött anyag végül, egyedi átválogatás után az országok betűrendjében került fel a polcra, ezáltal könnyen visszakereshetővé vált egy-egy cserepartnerünk kiadványa. Ugyancsak az év első felében került sor az első, általam végzett selejtezésre, vagyis hivatalos állományapasztásra is.⁴ A törlésre került, elavult és rossz állapotú könyvekkel több folyó-

³Postások Független Érdekvédelmi Szövetsége.

⁴A 2001–2009-es időszakban összesen 319 könyvtári dokumentum került hivatalosan törlésre a leltározott könyvtári állományból.

A második emeleti olvasóterem, részlet

méternyi polc szabadult fel a tömörraktárban helyet adva az új szerzeményeknek, így az áprilisban kapott ajándékkönyveknek is, amelyek a BHG⁵ megszűnésével kerültek hozzánk. Az átrendezések, komplett könyvsorok átpakolása hónapokat vett igénybe, de nyár elejére sikerült kialakítani a tömörraktár új struktúráját. A selejtezés során több doboznyi iratanyag és kézirat is előkerült a könyvtár szekrényeiből, amelyek részletes átválogatás és konzultáció után a múzeum egyéb – irattári vagy fondgyűjteményébe – kerültek. Októberben újabb nagy retrospektív munkának kezdtem neki, a könyvtári leltárkönyvek és iratok 13 ezer tételének átnézésével végül sikerült összeállítanom egy rendkívül hasznos, hiánypótló összeírást: az ún. ajándékozási és hagyatéki listát. Az elkészült adatbázis segítségével visszakövethetővé vált a Postamúzeum könyvtárába dokumentumot ajándékozók adata, valamint a hagyatéki könyvsomagok beérkezésének ideje. A 2004-es év elejére elkészült a Postamúzeum évkönyvsorozatának analitikus – vagyis cikkenkénti – feldolgozása, a diplomamunkák bevételezése, a Telefónia Múzeumtól bekért megyei telefonkönyvek leltárba vétele és a Szirén integrált könyvtári rendszer 9-es verziójának telepítése is. Ezzel párhuzamosan kolléganőm is óriási, hiánypótló munka végére ért, befejeződött a *Postai és Távíróévkönyvek* postatörténeti szempontból rendkívül értékes írásainak cikkenkénti feldolgozása és teljes tárgyszavazása. A megszorodó kutatások és kiállítások mellett csak márciusban tudtam nekilátni a könyvtári periodikák – magyar és idegen nyelvű folyóiratok, évkönyvek, kalauzok, kalendáriumok, szaknaptárok, éves beszá-

⁵A Beloianisz Híradástechnikai Gyár rövidítése. A Standard és az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.-ből kivált gyár 1928-tól 1991-ig működött.

molók és statisztikák – egységes adatbázisának kiépítéséhez. A listaszerű számítógépes nyilvántartás megalkotása az egyik leghosszabb és legidőigényesebb munkák egyike volt, mint említettem, építése 2004-ben kezdődött, de kiegészítése és aktualizálása még 2010-ben is folytatódott. A nyomtatott dokumentumok összes bibliográfiai adatán kívül a mikrofilmeken lévő folyóiratok részletes leírását is tartalmazza, így gyakorlatilag teljes áttekintést ad a periodika állomány egészéről. Hasonlóan nagy munka volt a 2004 májusában elkezdett diósi letéti állomány feltérképezése is, amely az akkor 14 ezer tételes leltárkönyv adatai alapján került összeírásra. A hiányos bibliográfiai adatok pontosítása – amelyhez az Országos Széchényi Könyvtár katalógusa nyújtott segítséget – évekig tartott, az adatbázis építése 2007 áprilisában zárult le.

A 2004-es év egyéb nagy munkákat is tartogatott számunkra, a beérkezett új szótárak és lexikonok miatt ugyanis teljesen át kellett rendezni a kézikönyvtári állományt is. A nem kevés cipekedéssel és lépcsőzéssel járó átszervezés eredményképpen közel száz kötet cserélt helyet, valamint a kézikönyvtár tematikus blokkjai is átalakultak. Júniusban az utasítások különgyűjteményének is új helyet kellett keresni, mivel a tömöraktárban szabad polcokat kellett felszabadítanunk a gyors és örvendetes gyarapodás miatt. A több mint háromszáz kötet a könyvtár kisszobájába, új polcra került át, így a gyűjtemény kiegészülhetett korábban nem leltározott, plusz példányokkal is. Mindezt a nagy nyári állományrendezés követte, amelynek keretében kolléganőmmel felváltva megkezdtük a könyvtárban évtizedek óta felhalmozódott, hasznos és elavult műveket vegyesen tartalmazó, meglehetősen kaotikus, leltározatlan állomány átválogatását. A három évig tartó, többszakaszos rendezés eredményképpen több száz könyv került leltározásra, elajándékozásra vagy selejtezésre, míg végül az átláthatatlan, 2100 kötetes könyvhalmoz 950 példányos listázott, rendezett állományrésszé nem zsugorodott. A 2004-es nyári rendezést ősszel retrospektív feldolgozások követték, megkezdtem ugyanis a kutatási szempontból értékes évkönyvcikkek és tanulmányok analitikus feldolgozását. A többéves, sziszifuszi munka 2010 nyarán zárult le a múzeumi cserekidványok egyenkénti feldolgozásával. Ugyanezen év történései közé tartozik a Szirén integrált könyvtári rendszer DOS-alapúról Windows-alapúra való átállítása is, amely azóta is megbízhatóan szolgálja a könyvtárat. A kezelhetőbb felülettel és fejlesztésekkel megkezdhattuk a tárgyszólista szerkesztését, javítását és bővítését is, amelynek alapjait – a Távközlési Tezauruszra építve – még Fejes Józsefné kolléganőm fektette le. A könyvtári dokumentumok tárgyszavazása egyébként máig komoly feladat, mivel a kategóriák alá- és fölérendeltségi szintjei még nincsenek kiépítve, de az elmúlt öt évben elvégzett több tízezer rekord javításával a távközléstörténet összes témaköre visszakereshetővé vált.

Az örömteli fejlődés mellett azonban sajnos károk is érték a könyvtárat, 2004 év végén ismét meggyűlt a bajunk a belső szoba vizesedésével és penészedésével, amelyet 2009 őszén sikerült – remélhetőleg véglegesen – orvosolni többszöri falbontást, csőcserét, embert próbáló kipakolást és ismételt helyreállítást követően. A szobák állapotának függvényében a könyvtári szabadpolcok és különgyűjtemények is időről időre átrendeződték. 2005 májusában például megkezdődött a legalább húsz évre visszamenőleg felhalmozott dobozott folyóiratok átnézése, selejtezése, kategorizálása és listázása. Ezzel párhuzamosan új, szárazabb helyre került az értékes szaknaptársorozatot tartalmazó polcrendszer, és kikerült egy nem használt régi katalógusszekrény is, mivel egy helyre csoportosítottam a könyv-

tár hagyományos cédulakatalógusát.⁶ Extra hely nyeresére többek közt azért volt szükség, mert 2005 májusában a Matáv Szakkönyvtára tizenkét folyóméternyi dokumentumot selejtezett, amelyből a múzeum is szép számmal válogathatott átvételre. Az új gyarapodással jórészt műszaki, távközlés-technikai szakkönyvekkel bővült a gyűjteményünk. A nyári feldolgozást viszont júliustól – Fejes Józsefné kolléganóm távozása miatt – már egyedül kellett folytatnom. A segítség és munkamegosztás hiánya nagyban visszavetette a retrospektív feldolgozások, tárgyszavazások és javítások ütemét, mivel egyedüli könyvtárosként csak az elsőbbséget élvező munkák után jutottam hozzá az elmaradások felszámolásához. A 2004-2005-ös év egyébként kiemelkedő időszak volt gyarapodás szempontjából, előbbiben 580, utóbbiban pedig 733 kötetnyi könyvtári dokumentummal szaporodott a leltározott könyvvállomány. Ajándékozás, csere és vásárlás útján is sok könyv került hozzánk, dr. Táth Judit⁷ nyugdíjba vonulásával nemzetközi, a L'Union Postale Universelle által kiadott sorozatokat kapott a könyvtár, a Matávtól és az Antenna Hungáriától szakkönyveket, a Bélyegmúzeum könyvtárától pedig postai folyóiratokat. Ami a könyvvásárlást illeti, 2005-ben költöttük a legtöbbet új könyvekre, több mint ötszáz ezer forintot keretből frissíthettük az állományt kurrens szakirodalommal, történeti és művészeti könyvekkel. A gyarapodást természetesen végigkísérte a helyhiánnyal való küzdelem, 2005 novemberében újabb tömöraktár-rendezen vált szükségessé, amellyel párhuzamosan feltérképezésre kerültek a leltározatlan periodikák és a különösen rossz állapotú, restaurálásra vagy komolyabb javításra szoruló példányok is. A rákövetkező, 2006-os évben a külföldi postamúzeumi évkönyvek, az évkönyvsorozatok, a muzeális könyvek feldolgozása élvezett elsőbbséget. A gyarapodást tekintve a telefonkönyvek különgyűjteménye emelkedett ki, közel 120, jórészt vidéki előfizetői névsorral bővült az állomány. Az állományapasztás második ütemére is sor került, közel 90 tartalmilag elavult mű került ki a leltárból.

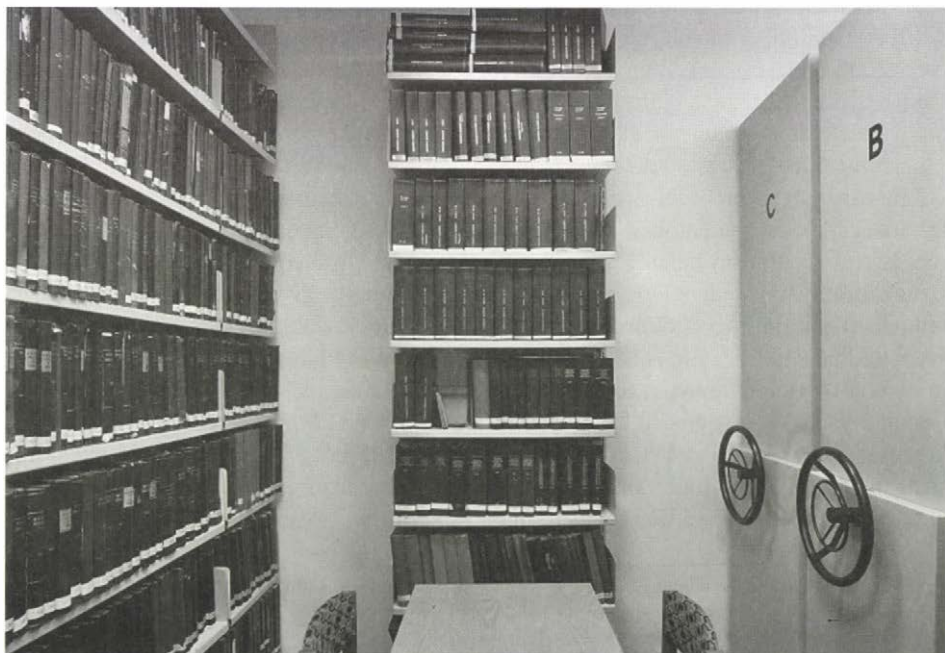
A 2006-2007-es évek sajnos komoly forráselvonást hoztak, amelynek hatása leginkább a gyarapodásban, a számítógépes infrastruktúra fejlődésének leállításában és az állományvédelemre – kötetésre és restaurálásra – fordítható összegek drasztikus csökkenésében érhető tetten. A látogatottság, a kutatói kérések száma és a teljesítésre váró kérések száma ezzel szemben évről évre nőtt, köszönhetően a szakirodalom egyre jobb tartalmi feltártságának, az átláthatóbbá vált raktári rendnek és a könyvtár otthonosabb elrendezésének. A regisztrált új kutatók száma 2005-től nyolcvan fő fölé emelkedett, az olvasói látogatások száma pedig elérte a 100-120 alkalmat, amely egy egyetlen könyvtárost foglalkoztató, speciális gyűjtőkörű, korlátozottan nyilvános szakkönyvtár esetében nagyon szép eredménynek számít. Az év folyamán közel kétezer könyvtári rekord került javításra. A volt múzeumi vezetők, Kovács Gergelyné és Krizsákné Farkas Piroska nyugdíjba vonulásával 40 kötetnyi szakkönyv került a könyvtárba, de ezen kívül is sok könyvet kaptunk ajándékként vagy cserével, az éves gyarapodásból – a 211 könyvtári tételből – csak 54 kötetet vásároltunk saját keretből. A könyvvásárlások és informatikai fejlesztések elmaradásával a retrospektív könyvtári munkák kerültek előtérbe, 2007 januárjában meg-

⁶ A hagyományos cédulakatalógus építése a Szíren számítógépes integrált könyvtári rendszerére való átállással párhuzamosan zárult le a kilencvenes évek végén. Az addig kinyomtatott cédulák közt a mai napig lehetséges a kutatás, a könyvek szerző és cím szerint is visszakereshetők a katalógusszekrényből.

⁷ Dr. Táth Judit a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium szakmai főtanácsadójaként vonult nyugdíjba, hivatali szakkönyvárából 59 könyvet és egyéb dokumentumot ajándékozott gyűjteményünknek.

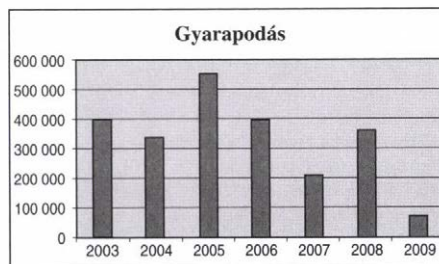
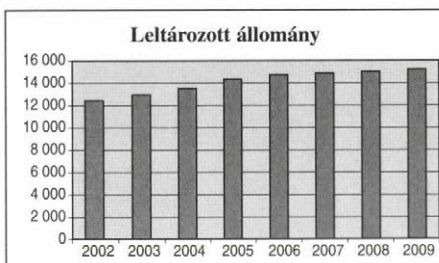
kezdem a leltározott, de szinte teljes egészében feltáratlan budapesti és vidéki múzeumi évkönyvek rendezését és számítógépes feldolgozását. A több száz kötetet felölelő, időigényes munkafolyamat 2010 nyarán ért véget, amelynek köszönhetően egy újabb, értékes adatokkal teli gyűjteményrész vált tartalmilag feltárttá és tökéletesen visszakereshetővé. A 250 kötetes muzeális különgyűjtemény számítógépes rekordjait is ellenőriztem az év folyamán, módosításokat, tartalmi kiegészítéseket végeztem. Emellett a francia, német és angol nyelvű könyvtári dokumentumok tárgyszavazása is pontosításra került, különös tekintettel a L'Union Postale Universelle postakongresszusi és jubileumi kiadványaira.

A tartalmi feltárást célzó munkák a 2008-as évben is folytatódtak, emellett külön hangsúlyt kapott az irodalomkutatás, a szakbibliográfiák összeállítása, a tudományos munka és a múzeumi könyvtárakkal való kapcsolatépítés. A szakaszosan végzett feldolgozásban ezúttal a kalendáriumok, naptárak, valamint a magyar, osztrák és német postai évkönyvek kerültek sorra. A június és július raktári rendezéssel egybekötött selejtezéssel telt, majd egy hosszabb kényszerszünet következett a már említett beázás és falbontás miatt. Ez idő alatt frissítettem a periodikák adatbázisát, külön lista készült a raktárban őrzött duplum közlönyökről és folyóiratokról, de állományellenőrzést végeztem a tarifátáblázatok, postai lexikonok és a Postai Rendeletek Tára sorozatában is. Egy átfogó javítás keretében – több mint 15 ezer könyvtári rekord átnézésével – év végére egységes számítógépes lelőhely-nyilvántartást alakítottam ki, a lezajlott átrendezéseknek megfelelően módosítottam az érintett dokumentumok lelőhelyét. Ami a gyarapodást illeti, a számok nem hazudnak, a statisztika sajnos egyértelműen tükrözi a forráshiányt. A könyvállomány mindössze 167 leltári tétellel bővült, amelynek háromnegyed részét a cserével vagy ajándékként kapott könyvek tették ki.

A postai és távközlési rendeletek évenként bekötött kötetei a kutatósarokkal

A 2009-es évvel sajnos tovább szűkült a könyvtári gyarapításra és fejlesztésekre fordítható keret, így elmaradt a vásárlások, számítógépes frissítések, kötetések és javítások nagy része. Az év eleje még a falbontást követő helyreállítási munkákkal, visszarendezésekkel telt, ezzel együtt kiegészítésre és átrendezésre került a 250 kötetnyi utasításgyűjtemény és a külföldi folyóiratok szekciója is. Februárban folytatódott az érdemi munka, tovább dolgoztam a múzeumi periodikák feldolgozásán, valamint megkezdtem a Magyar Posta folyóirat 1927 és 1945 közötti köteteinek cikkfeldolgozását is. A szakaszosan végzett munka augusztusra fejeződött be, amellyel 580 postai szakcikk és tanulmány vált visszakereshetővé. Az év végére pontosítottam a leírását és tárgyszavazását a távirótarifák sorozatának, a postai díjcsabási táblázatoknak, a távírdai cím- és névtáraknak, a Postamúzeum évkönyveinek és több híradástechnikai folyóiratnak. Miután ellentmondásokat fedeztem fel a számítógépes katalógus és a leltárkönyv adatai közt, visszamenőlegesen ellenőriztem a könyvtári selejtezéseket és a törlési jegyzékeket, egészen a nyolcvanas évekig. Az év utolsó hónapjában számítógépre vittem a 2001 és 2009 közt regisztrált kutatók adatait, valamint a kutatási témákat. A betűrendes adatbázissal nemcsak a látogatók személyes adatai, de egy-egy kutatási téma előzménye is visszakereshetővé vált. Ha már a kutatások szóba jöttek, érdemes megemlíteni, hogy a 2009-es év kiemelkedő volt látogatottság szempontjából, összesen 84 új könyvtári kutatót regisztrálhattunk, a látogatások száma pedig elérte a 112-t. Ehhez jött még számtalan, házon belüli kérés, a Magyar Posta Zrt. jubileumi kiadványához például – tizenegyezer rekord átnézésével – külön szakbibliográfiát készítettem. Mindent egybevetve a látogatók és a gyűjteményi munka szempontjából mozgalmas éveket zárt a könyvtár, bár a gyarapodás és az újítások elmaradása erősen visszavetette a könyvtár korábbi, dinamikus fejlődését.

Nagy elődeink: Nádasi Tersztyánszky Ákos

*Tersztyánszky Ákos,
a fiatal postamérnök, 1904*

Tersztyánszky Ákos György Géza¹ 1876. november 27-én² a Hont vármegyei, ma Szlovákiához tartozó Nagyfalu³ban született egy evangélikus földbirtokos nemesi család harmadik gyermekeként. Középiskolai tanulmányait Léván és Pozsonyban folytatta. Gépészmérnöki oklevelet Budapesten a Magyar Királyi József Műegyetemen szerzett. Az egyetem elvégzése után három hónapot, 1903. november 17-től 1904. február 20-ig a Ganz és Társa Vasöntő- és Gépgyár Részvénytársulat szerkesztési irodájában gyakornokoskodott.⁴ A posta szolgálatába rapidíjas mérnökként 1904. június 9-én lépett, amikor a soproni igazgatóság műszaki osztályához osztották be. Esküt 1907. március 20-án tett. Nem elsőként, vagyis nem ő volt az egyetlen postás a családban. A nemrégiben fellelt és tanulmányozásra átvett, a közelmúltban feldolgozott és digitalizált dokumentációs hagyatéka ugyanis édesanyja, özv. Tersztyánszky Aurélné Keviczky Anna postamesteri kinevezése alkalmából tett hivatali esküjéről szóló igazolványát is tartalmazza.⁵ Az igazolvány adatai alapján folytatott kutatás során pedig

az is kiderült, hogy Nagyfalu postamestere valójában édesapja, az 1876-ban⁶ kinevezett Tersztyánszky Aurél főszolgabíró, földbirtokos – a Királyi Magyar Természettudományi Társulat rendes tagja – volt, aki 1901-ben⁷ bekövetkezett haláláig, tehát 25 éven keresztül vezette a hivatalt. Édesanyja csak apja halála után⁸ vette át a postamesterséget, s a korabeli szaknaptárok tanúsága szerint 1901 és 1906 között állt a hivatal élén.

Tersztyánszky Ákost, akinek „végleges alkalmaztatását, illetőleg üresedés esetén kinevezését”⁹ 1904-ben – kortársaihoz hasonlóan – még a postamérnökök számára kötelezően

¹Nádasi Tersztyánszky Ákos (1876–1956): államtitkár (1937-től), postavezérigazgató (1935–1939).

²Kivonat az evangélikus anyaegyház keresztelési anyakönyvéből. Kiscsalomja, 1927. február 26.

³A község a trianoni békeszerződésig Hont vármegye Ipolynyéki járásához tartozott, ma Szlovákia Besztercebányai kerületében a Nagykürtösi járáshoz. 2001-ben lakosainak száma 430 volt, ebből 348 magyar és 82 szlovák. Nagyfalu Erzsébet királyné 1442-ben Drégely kapitányainak adományozta. Később főbb birtokosai a Liphay, a Forgách, a Tersztyánszky, a Crouy, a Somschich és az Erdődy családok voltak. A helyi, ma már nem létező Tersztyánszky-kúria 1720 körül épült klasszicista stílusban. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Ipolynyagfalu>.

⁴A részvénytársulat 12 876. számú igazolása. Budapest, 1904. február 20.

⁵Igazolvány a hivatali eskü letételéről. Balassagyarmat, 1901. szeptember 24.

⁶*Postai Rendeletek Tára*, 1876. 14. szám, 157. p.

⁷*Posta és Távírda Rendeletek Tára*, 1901. 33. szám, 181. p.

⁸*Posta és Távírda Rendeletek Tára*, 1901. 52. szám, 331. p.

⁹Nádor Vince elnökigazgató-helyettes értesítése a postai alkalmazásról. Budapest, 1904. május 21.

A pozsonyi evangélikus líceum zenekara, a cimbalomnál Tersztyánszky Ákos, 1894

előírt szakvizsga sikeres letételétől tették függővé, 1908-ban¹⁰ már a szolgálat érdekében helyezték Sopronból Budapestre, s 1908. augusztus 1-jétől az újonnan szervezett, Vater József által vezetett Magyar Királyi Posta és Távírda Műszaki Főfelügyelőséghez osztották be, ahol a II. Új építések ügyosztályán dolgozott. 1909. március 3-án¹¹ itt véglegesítették, és 1914. július 28-án tartalékos távíróépítő osztagvezetőként harci szolgálatra is innen vonult be. A fronton 1915. június 1-jén mérnökhadnaggyá nevezték ki, s 1915. június 4-én¹² az ellenség előtt teljesített hű szolgálatainak elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztje a Katonai Érdemkereszt szalagján kitüntetésben részesült, 1916-ban pedig hadsereg-főparancsnoki dicséretben. Különböző harctereken 1917. december 13-ig közel négy évet szolgált.¹³

Leszerelése után a munkát a műszaki felügyelőség Új építések ügyosztályán folytatta, majd 1919. január 1-jétől a Hollós József vezérigazgató által – az 1918. november 19-én kiadott rendelet értelmében – újonnan felállított Budapesti Távíró és Távbeszélő Igazgatóságához osztották be.¹⁴ 1921. július 10-én a vezérigazgatóság 8. Vonalépítési ügyek ügyosztályának helyettes vezetőjévé nevezték ki.¹⁵ 1926. január 29-én a Budapesti Távíró és Távbeszélő Igazgatóság ideiglenes vezetésével, illetve az igazgatóságnak a vezérigazgatóság egyik üzemi osztályává történő átszervezésével¹⁶ bízta meg. Ennek eredményeként

¹⁰ *Posta és Távírda Rendeletek Tára*, 1908. 39. szám, 331. p.

¹¹ Follért Károly vezérigazgató értesítése a segédmérnöki állás véglegesítéséről. Budapest, 1909. március 3.

¹² *Posta és Távírda Rendeletek Tára*, 1915. 69. szám, 199–200. p.

¹³ Igazolvány a szolgálati időhöz hozzáadandó 4 hadiév megállapításáról. Budapest, 1922. március 5.

¹⁴ *Posta és Távírda Rendeletek Tára*, 1918. 109. szám, 471. p.

¹⁵ Dr. Kovács József (szerk.): *Közlekedési szaknaptár, 1933*. Budapest, 1932, Bethlen Nyomda, 5. p.

¹⁶ *Rendeletek Tára*, 1926. 9. szám, 51–54. p.

1926. március 10-én a vezérgazgatóság 9. Távíró és távbeszélő üzemi osztályának vezetőjévé nevezték ki.¹⁷ 1929. július 1-jétől, amikor a vezérgazgatóságnál szervezett üzemi osztályokat újból önálló igazgatóságokká alakították, a dr. báró Szalay Gábor vezérgazgató által visszaállított Budapesti Távíró és Távbeszélő Igazgatóság vezetésével bízták meg.¹⁸ 1932. november 1-jétől az újra átszervezett vezérgazgatóság B jelű Távíró és távbeszélő műszaki főosztályának volt a vezetője.¹⁹ Közben 1907. február 28-án²⁰ posta- és távírdasegédmérnökké, 1911. január 30-án²¹ posta- és távírdamérnökké, 1912. február 21-én²² posta- és távírdafőmérnökké, 1918. november 18-án²³ végleges minőségű posta- és távírdaműszaki tanácsossá, 1922. július 13-án²⁴ posta- és távírdaműszaki igazgatóvá, 1930. február 18-án²⁵ címzetes és 1931. július 20-án²⁶ tényleges postaműszaki főigazgatóvá nevezték ki.

Tersztyánszky Ákosnak már pályája kezdetén számos nemzetközi kiküldetésben volt része, tanulmányainak bővítése, illetve a műszaki fejlődés megkívánta szakmai ismeretek elsajátítása érdekében beutazta Olaszországot, Németországot, Svájcot, Ausztriát, Palesztinát, Törökországot, Egyiptomot és az Amerikai Egyesült Államokat is. Nem hiába, hiszen amint a fentiekből is kitűnik, szaktudásának köszönhetően pályája során végig bizalmi állásokat töltött be, ennek megfelelően különleges, felelősségteljes megbízásoknak kellett eleget tennie. 1924-től például többek között a budapesti távbeszélőközpontok automatizálása megkívánta hálózatátépítési munkálatok terveinek felülvizsgálata, kivitelezésének ellenőrzése tartozott hatásköre alá, majd a Budapest és Bécs közötti távkábel üzembe helyezése, a budapesti távbeszélő-hálózat bővítése és automatizálása.

Megjegyzendő, hogy az automata központok üzembiztos működtetését biztosító vezetékhálózat átépítését, amely feladatot a Kol Ferenc műszaki főigazgató elnöklése alatt 1924-ben felállított rekonstrukciós bizottság Tersztyánszky Ákos műszaki igazgató és Rimótzty Mihály műszaki tanácsos tervei alapján valósított meg, a távbeszélő-szolgálat addigi legnagyobb teljesítményének tekintették. Érdekessége, hogy a bizottság munkája nemcsak a hálózat üzembiztonságára terjedt ki, hanem a korábban használt építési elemek áttervezésével, a jobb műszaki elgondolások megvalósításával gazdaságosabb építési módszereket teremtett. Tersztyánszky Ákos 1930-tól, amikor a műsorszolgáltatás javítása érdekében Kol Ferenc műszaki főigazgató kezdeményezésére egy 120 kW-os központi műsorszóró adóállomás és egy közvetítőállomás tervezése indult el, a lakihegyi nagyadó létrehozása és üzembe helyezése során szerzett elévülhetetlen érdemeket. Az állomás felépítése, amelynek új óriásadóját 1933. december 1-jén helyezték üzembe, Tersztyánszky Ákos és Véghely Dezső műszaki főigazgatók nevéhez fűződik.²⁷

¹⁷ *Rendeletek Tára*, 1926. 12. szám, 79. p.

¹⁸ *Rendeletek Tára*, 1929. 22. szám, 263. p.

¹⁹ *Rendeletek Tára*, 1932. 38. szám, 319. p.

²⁰ *Posta és Távírdá Rendeletek Tára*, 1907. 14. szám, 119–120. p.

²¹ *Posta és Távírdá Rendeletek Tára*, 1911. 18. szám, 140. p.

²² *Posta és Távírdá Rendeletek Tára*, 1912. 13. szám, 114. p.

²³ Garami Ernő kereskedelemügyi miniszter kinevezési okmánya. Budapest, 1918. november 18.

²⁴ *Posta és Távírdá Rendeletek Tára*, 1922. 50. szám, 215. p.

²⁵ *Rendeletek Tára*, 1930. 8. szám, 74–75. p.

²⁶ *Rendeletek Tára*, 1931. 35. szám, 317. p.

²⁷ Rimótzty Mihály (főszerk.): *A postamérnöki szolgálat 50 éve. 1887–1937*. 2. kiadás. Budapest, 1990, Távközlési Könyvkiadó, 16–17. p.

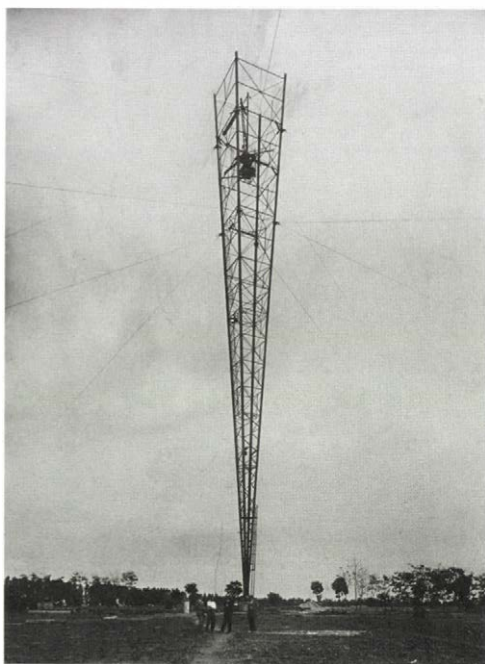
Tersztyánszky Ákos hadmérnök Volhíniában, Ukrajnában, 1916–1917

Egyiptomból hazafelé a Neptunia óceánjárón, 1927 szilveszter éjszakáján

*A lakihegyi adóállomás helyének kitzése,
jobbról Tersztyánszky Ákos, 1927*

*Helyszíni szemle a lakihegyi adótorony építése
közben, a harmadik Tersztyánszky Ákos*

Tersztyánszky Ákos munkásságát elsősorban a higgadt megfontoltság, a szívós kitartás és a nagy akaraterő jellemezte. Kortársai szerint közvetlen, őszinte ember volt, aki másokban is a becsületes nyíltságot értékelte. Szerény és egyszerű életet élt, kerülte a fényt és a pompát, s nem szerette a mindenáron való szereplést, de ha állásának, méltóságának tekintélye feltétlenül megkívánta, ez elől sem tért ki.²⁸ Talán e túlzott szerénység az oka, hogy életpályájáról, három és fél évtizedes postai munkásságáról a korabeli szakirodalomban igen kevés információval, csupán a legfontosabb életrajzi adatokkal találkozhatunk. Annál beszédesebbek viszont a Rendeletek Tárában és a különböző szaklapokban is közreadott kitüntetései. Ezek szerint 1928. december 4-én a Budapest–Bécs távbeszélőkábel üzembe helyezése, továbbá a budapesti távbeszélő-hálózat bővítése és automatizálása körül kifejtett értékes és eredményes munkásságáért kormányzói elismerésben részesült.²⁹ 1931. január 5-én a nemzeti munkavédelem intézményének hathatós támogatásáért s az intézmény fejlesztése érdekében kifejtett hazafias munkásságáért a Belügyminisztérium fejezte ki elismerését, s részére a Nemzeti Munkavédelem díszjelvényét adományozta.³⁰ 1933. július 15-én a honvédelmi igazgatás érdekében odaadással és hazafias buzgalommal teljesített eredményes és értékes szolgálataiért a honvédelmi miniszter részesítette elismerésben.³¹ 1933 augusztusában a gödöllői nemzet-

²⁸Dr. Hencz Lajos: Az új vezér. In Dr. báró Szalay Gábor (szerk.): *Posta- és távíróévkönyv, 1936.* Budapest, 1935, Országos Postás Zene- és Kultúregyesület, 13. p.

²⁹*Rendeletek Tára*, 1929. 1. szám, 1. p.

³⁰*Rendeletek Tára*, 1931. 3. szám, 24–25. p.

³¹*Rendeletek Tára*, 1933. 31. szám, 219. p.

Gróf Teleki Pállal a gödöllői cserkésztalálkozó előkészítésének megbeszélésekor, 1933

közi cserkésztalálkozó előkészítésében kifejtett jó munkájáért Teleki Pál táborparancsnok fejezte ki köszönetét és elismerését.³² A lakihegyi nagy rádióadó üzembe helyezése után, annak létrehozása körül kifejtett tevékenységéért, 1934 őszén a kormányzó a Magyar Érdemkereszt II. osztályával tüntette ki.³³

Fáradhatatlan munkásságának eredményeként Tersztyánszky Ákos postaműszaki főigazgatót Bornemisza Géza kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére a kormányzó 1935. július 6-án a Magyar Királyi Posta vezérigazgatójává nevezte ki.³⁴ Az új vezért pályatársai a munkában megedzett, a feltűnést kerülő, a felelősséget helyesen értelmező, azt minden körülmények között vállaló, ezért a vezetésre elhivatott magyar tisztviselő példaképének tartották. Ezt tükrözi a Magyar Posta című szaklapban vezérigazgatói kinevezésekor megjelent rövid jellemrajz is, amelyből az alábbi részlet származik: „Régi patinás név, kiváló szakember, tiszta jellem, éles logikájú agyvelő, nemesen érző meleg szív... Nem kell őt bemutatni, mert itt élt és itt dolgozott közöttünk, velünk küzdötte át azokat a földrengéses viharokat, amelyek ezeréves hazánkat megcsonkították, nemzetünk élőfáját megtépázták, és azok közé tartozott, akik a földre sújtott értékeket igyekeztek megmenteni, hogy azok nemzetünk szebb jövőjének biztos alapjául szolgálhassanak... Mind a múlt tőkénének gyűjtésében, mind annak átmentésében, valamint a mai kor igényeinek megfelelő új postai és hírközlési berendezések megteremtésében tevékeny részt vett... Sze-

³²Teleki Pál elismerő oklevele. Gödöllő, 1933. augusztus 16.

³³Dr. Hencz Lajos (szerk.): *A magyar posta története és érdemes munkásai*. Budapest, 1937, Merkantil Nyomda, 301–302. p.

³⁴*Rendeletek Tára*, 1935. 28. szám, 181. p.

Igazgatói ülés utáni vacsora a Gundelben, 1936. május 16.

Dr. Bíró Pál, dr. Krajcsik Géza (?), dr. Kiss Ödön, dr. Nyári István, dr. Kuzmich Gábor, dr. Guta Elemér, (?), dr. Eltér Jenő, Lédeczy Sándor, dr. Hollán Péter, Véghely Dezső, dr. Bényi Károly, dr. Nagy Endre, Tersztyánszky Ákos, dr. Sáray Ferenc, Ferenczy Zsigmond, Aigner Dezső, Marschalkó Béla

münk előtt zajlott le a békebeli időszakban kifejtett munkássága. A rendes hivatali munkája mellett tanult, dolgozott, anyagi áldozatokat sem kímélve mint szorgalmas méh hozta haza Európa több államából, majd Amerikából azokat a tapasztalatokat, amelyek szakirodalomban sehol nem jelennek meg. Mikor a világháború vihara zúgott ránk, ott láttuk a berendezéseink mellett, egészségét nem kímélve, csakhogy a magyar néven, a magyar posta jó hírnevén csorba ne essen. A vesztt háború zűrzavaros idejében, majd a gazdasági összeroppanás alatt és után az építőmunkából veszi ki a részét. Olyan kintársról, munkakészségről tesz tanúságot, hogy csakhamar a Budapesti Távíró és Távbeszélő Igazgatóság élén bontakozik ki vezetésre alkalmas egyénisége. A kedvezőtlen közgazdasági helyzet dacára megtalálta nemcsak a gondjaira bízott intézmény gazdaságos fejlesztésének a módját, hanem az ott foglalkoztatott alkalmazottak anyagi boldogulásának és előmenetelének útját is egyengette... Mint a B főosztály vezetője, megismerte a posta egész személyzetét, annak minden fájdalmát, keservét... Örömmel üdvözöljük az ő kipróbált, munkában megedzett széles látókörét és vezetésre elhivatott személyét a mai nyomasztóan feszült időkben.³⁵

³⁵Nádasi Tersztyánszky Ákos. *Magyar Posta*, 1935. 7. szám, 285–288. p.

Tersztyánszky Ákos vezérigazgatói kinevezésekor igen nehéz örökséget kapott, rövid négyévi működése alatt a megoldandó feladatok sokaságával találta szembe magát, tehát külön érdeme, hogy ilyen körülmények között is maradandó értékeket hagyott örökül mind szociális, mind műszaki téren. Ebből az időből nevéhez fűződik a Magyar Királyi Postáról szóló 1936. évi XXXV. törvénycikk kihirdetése is, amely Magyarország első postatörvénye. Kiváló műszaki szakemberként a műszaki szolgálat óriási fejlesztését érte el. Többek között átépítette a központi távírdahivatalt, s modern távírógépekkel szereltette fel, aminek előnye Felvidék és Kárpátalja visszacsatolásakor, forgalomba való bevonásakor mutatkoztak meg. Az újjáépült, új helyiségbe költözött, korszerű berendezésekkel felszerelt rádió-üzemközpontot 1938. március 30-án adta át a forgalomnak. Hivatalának utolsó évében fejeződtek be az Erzsébet Távbeszélő Központ szerelési munkái, amelynek épületében nyert elhelyezést a Budapesti Postaigazgatóság, a Budapest 7. számú postahivatal és a Bélyegmúzeum is. Eredményei között említhetjük a postaszállítás fejlesztését, a vidéki postaházak építésének folytatását és az automata központok bővítését is. S történt mindez akkor, amikor az I. világháború után megcsönkített országunkban a megváltozott viszonyoknak megfelelően a Magyar Királyi Posta intézményét is át kellett alakítani mind szolgálati, mind műszaki szempontból. Azt a hatalmas, nemzetgazdasági szempontból is rendkívül nagy jelentőségű munkát, amely a Magyar Királyi Posta racionalizálását jelentette, s amely végül az 1930-as évek második felére a közönség lényegesen jobb kiszolgálását eredményezte, Tersztyánszky Ákos 1937. április 23-án a

Az épülő miskolci postahivatal szemléje dr. Kiss Ödönnel és Tichl Györggyel, 1936

Gyáriparosok Országos Szövetségének székházában tartott előadásában ismertette, a Magyar Racionalizálási Bizottság előadásorozatának keretében. A rendkívül tanulságos, statisztikai adatokkal is alátámasztott, a háború előtti és utáni intézmény szervezetét is ismertető, a különböző szolgálatok átszervezését, racionalizálását külön-külön tárgyaló előadás szövegét a Magyar Posta folyóirat közölte Racionalizálási intézkedések a postán címmel.³⁶ Az előadásról, amellyel a napilapok is részletesen foglalkoztak, a folyóirat mellékletét képező Egyesületi Értesítő is megemlékezett, képet adva annak tartalmáról, illetve az eseményen megjelent illusztris vendégekről is.³⁷

A műszaki szolgálat fent említett fejlesztései kapcsán elmondható, hogy amikor Baross Gábor miniszter (1886–1892) 1887-ben az első 12 postamérnök alkalmazásával az egyesített posta- és távírdaintézmény műszaki szolgálatának magasabb színvonalra emelése érdekében megalakította a postamérnöki kart, amelynek Tersztyánszky Ákos 35 évig volt aktív tagja, tulajdonképpen a távíró- és távbeszélő-hálózat érdekében mintegy 20 év múlva felállított műszaki felügyelőség alapját vetette meg.³⁸ E postamérnöki kar örökös célját Tersztyánszky Ákos az 50 éves jubileum alkalmából a következőképpen fogalmazta meg: „A cél tiszta és világos: azokat a hírközlési találmányokat és lehetőségeket, amelyek a laboratóriumokban fedeztetnek fel, gyakorlatilag kihasználni, a mindennapi életbe átültetni, ezzel az ország ipari és kulturális életének vérkeringését meggyorsítani és annak használatát mindenki részére minél könnyebben hozzáférhetővé tenni.”³⁹ A mérnöki kar az 50 éves jubileumot 1938. június 25-én a Hungária Szálló dísztermében vacsora keretében ünnepelte. A bensőséges találkozón, ahol a jogász kar is képviseltette magát, az első 12 postamérnökből Kolossváry Endre, Hollós József és Balla Pál volt jelen, akik egész munkásságukat a magyar postának szentelték, illetve Kakujay Károly, aki 11 évig vette ki részét a postamérnökök úttörő munkájából. Ünnepi beszédet Tersztyánszky Ákos és Véghely Dezső mellett a mérnöki kar nagy doyenje, Kolossváry Endre mondott, akit nyugdíjazása alkalmából éppen 10 évvel azelőtt, a kar 40 éves jubileuma alkalmából tartott ünnepségen, 1928 májusában búcsúztattak.⁴⁰

Időközben nádasai Tersztyánszky Ákos, a 60 éves megrögzött agglegény, 1936. június 3-án házasságot kötött az 1929-ben motorbalesetben elhunyt vitéz Tersztyánszky Ödön⁴¹ honvéd ezredes, kétszeres olimpiai bajnok özvegyével, született Tersztyánszky Jolán (1898–1984)

³⁶Tersztyánszky Ákos: Racionalizálási intézkedések a postán. *Magyar Posta*, 1937. 6. szám, 233–275. p.

³⁷Vezérigazgató urunk előadása. *Egyesületi Értesítő. A Magyar Posta melléklete*, 1937. 5. szám, 27. p.

³⁸Az első 12 postamérnök Kolossváry Endre, Vater József, Balla Pál, Schaden Frigyes (Budapest), Medgyes Ferenc (Kassa), Szabó Károly (Nagyszében), Gál Elemér (Nagyvárad), Hollós József (Pécs), Szolyka Lajos (Pozsony), Kakujay Károly (Sopron), Gere Kálmán (Temesvár) és Perkits Dusan (Zágráb) volt. Utóbbi helyébe lemondása miatt még 1887 végén Ottó Emil lépett.

³⁹Tersztyánszky Ákos: Pár szó a mérnöki kar 50 éves jubileumára. *Magyar Posta*, 1938. 7. szám, 309–310. p.

⁴⁰A Magyar Királyi Posta mérnöki karának 50 éves jubileuma. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 7. szám, 38–41. p.

⁴¹Vitéz Tersztyánszky Ödön (1890–1929) honvéd ezredes, kard- és törvívó, kétszeres olimpiai bajnok: 1928-ban az amszterdami olimpián az egyéni kardvívásban olimpiai bajnoki címet szerzett, és a szintén bajnoki címet nyert magyar kardcsapatnak, valamint az 5. helyezést elért törccsapatnak is tagja volt. 1924-ben a párizsi olimpián a 2. helyezést kardcsapatnak és a 3. helyezést törccsapatnak volt tagja. Az Európa-bajnokságon egyéni kardvívásban 1927-ben ezüstérmes kapott, 1925-ben 6. helyezést ért el. A Magyar Atlétikai Club versenyzőjeként mindkét fegyvernemben számos egyéni és csapatbajnokságot nyert, 1923-tól nyolcszor kard-, ötször törvívó volt. Pályáját és fiatal életét egy tragikus kimenetelű motorbaleset törte derékba. Emlékét a sportágak kedvelői mellett gyermekkorának, illetve tragikus balesetének színhelye, Szarvas és Solyvár is őrzi.

Az 50 éves postamérnöki kar jubileumi vacsorája a Hungária Szállóban, 1938

1. Dr. Hollán Péter, 2. Lázár Lipót, 3. Ujj György, 4. dr. Kuzmich Gábor, 5. Véghely Dezső, 6. Kolossváry Endre,
 7. Tersztyánszky Ákos, 8. Demény Károly (?), 9. Rapaics Dezső ezredes, 10. dr. Kiss Ödön, 11. Ferenczy Zsigmond, 12. Rédl Jenő,
 13. Lédeczy Sándor, 14. (?), 15. (?), 16. (?), 17. dr. Bíró Pál, 18. (?), 19. (?), 20. Guta Elemér, 21. Kakujay Károly, 22. Balla Pál,
 23. dr. Bényi Károly, 24. Hollós József (?), 25. Paskai Bernát, 26. Aigner Dezső, 27. Tichtl György, 28. (?)

A Tersztyánszky házaspár, 1936

Családi körben a balatonalmádi postásüdülő előtt, 1937

zenetanárnővel.⁴² A családi legenda szerint a tragédia után Tersztyánszky Ákos igazi úriember módjára tiszteletét tette a társasági életből általa jól ismert özvegnél, hogy felajánlja szolgálatait. A figyelmesség bizonyára jól esett a bajba jutott özvegynek, hiszen a látogatások egyre gyakoribbá váltak, s beszédtemájuk is akadhatott bőven, ugyanis bár a szóban forgó három személyt a névazonosság ellenére sem fűzték közeli rokoni szálak egymáshoz, mindhárman az egyik legrégebbi magyar nemesi család, a nádasi Tersztyánszkyak leszármazottai voltak.⁴³ A kölcsönös szimpátián túlmutat azonban, hogy az akkor már vezérigazgató Tersztyánszky Ákos végül életre szólóan ajánlotta fel segítségét a nálánál 22 évvel fiatalabb asszonynak, biztos hátteret kívánván nyújtani az apa nélkül maradt két gyermek – Mária (1921) és Ödön (1929) – felneveléséhez is. Házasságával szerető családra lett, amelyben nevelt gyermekeinek gondtalan gyermekkort biztosíthatott, s feleségének igazi társa lehetett. Húsz évig lehettek egymás segítőtársai, felváltva egymás támaszai. Felesége mindenhová elkísérte, munkájában támogatta, az 1950-es éveket jelentő nehéz időkben pedig követte a számkivetettségbe.

Az egykori vezérigazgató pályája során a személyzet egyesületi életében is részt vett. Megalakulásától tagja volt a Magyar Királyi Posta Jogász és Mérnök Tisztviselői Országos Egyesületének, s több alapító-, későbbi vezetőtársával együtt hű maradt az első igazgatóválasztmányi ülésen megfogalmazottakhoz, miszerint az érdekképviselő mellett az egyesület elsődleges célja az, hogy „segítse a felsőbbiséget nehéz munkájában; tanulmányozza a reformkérdéseket, s tegyen javaslatokat a szolgálat érdekeit

⁴² Zugliget-Városmajor római katolikus plébánia által kiállított házasságlevél. Budapest, 1936. június 3.; Házassági anyagkönyvi kivonat. 1941. június 8.

⁴³ Tersztyánszky Ákos régi magyar nemességét 1938-ban igazolta. Belügyminisztériumi bizonyítvány. Budapest, 1938. február 23.

előmozdító intézkedésekre”.⁴⁴ Aktív részeseként 1918-1919-ben, 1922-1923-ban, 1926 és 1931, 1935 és 1937 között az igazgatóválasztmány rendes tagja, 1920-1921-ben a mérnökszakosztály választmányi tagja, 1923 és 1926, illetve 1932 és 1935 között az egyesület Magyar Posta című lapjának szerkesztőbizottsági tagja, 1932 és 1934 között pedig az egyesület elnöke volt.⁴⁵ A Postás Sport Egyesületben 1927 és 1932 között alelnöki, 1933-ban társelnöki, 1936-ban, majd 1939 és 1944 között díszelnöki tisztet töltött be.⁴⁶ A szaknaptárok tanúsága szerint 1935 és 1939 között a Magyar Királyi Posta Betegségi Biztosító Intézetének volt elnöke. 1937 januárjában a Magyar Királyi Posta Betegségi Biztosító Országos Méhészeti Egyesülete választotta tiszteletbeli díszelnökévé, amely tisztségnek 1940 és 1944 között már nyugdíjasként tett eleget. A Magyar Királyi Postatisztviselőnök Országos Egyesülete az 1941. május 11-én tartott 20. jubiláris közgyűlésen választotta az egyesület örökös tagjává.⁴⁷ Mindezek mellett több szakmai és társadalmi szervezetet tüntette ki választmányi és rendes tagsággal. 1927. június 20-án⁴⁸ például kétéves ciklusra a postamérnöki kar 25 éves jubileuma alkalmából 1912-ben⁴⁹ alapított, kétévenként egyegy érdemes kari tag jutalmazására szolgáló Kolossváry Endre Jutalmi Alapítvány kezelebízottságának tagjává választották. 1929. május 3-án a Magyar Királyi Posta műszaki személyzete számára előírt elektromos gépkezelői tanfolyam vizsgabizottsági tagjává nevezték ki.⁵⁰ Az Országos Statisztikai Tanács tagsági tisztét két hároméves ciklusban, 1935 és 1941 között töltötte be.⁵¹ Társelnöke volt a Társadalmi Egyesületek Szövetségének, amely szervezet 1936. március 31-én a vezérigazgatóság tanácsstermében ünnepélyes keretek között tüntette ki a TESZ jubileumi érdemkeresztjével az egyesület tevékenységének előmozdítása érdekében kifejtett önzetlen és önfeláldozó munkájáért.⁵² 1936 és 1939 között a Magyar Mérnök- és Építészegylet rendes tagjai sorába tartozott.⁵³

1931 januárjában a magyar távbeszélő üzembe helyezésének 50 éves jubileumára emlékező ünnepség megrendezését a Magyar Posta Jogász és Mérnök Tisztviselőinek Országos Egyesülete, azon belül a mérnökszakosztály kezdeményezte. A kezdeményezés nagyszerűségét mutatja, hogy dr. báró Szalay Gábor vezérigazgató az ünnepségsorozat megszervezését az egész Magyar Királyi Postára kiterjesztette, s Kol Ferenc helyettes államtitkár elnöklete alatt a műsor kidolgozására rendezőbizottságot jelölt ki.⁵⁴ Ennek a szinte nap mint nap üléselő bizottságnak köszönhető, hogy májusra az ünnepség gazdag műsora összeállt. 1931. május 1-jén 3000 példányban megjelent a Magyar Posta 467 olda-

⁴⁴Dr. Pázmány Ödön – Dr. Lukász Alfonz: *A M. kir. Posta Jogász és Mérnök Tisztviselői Országos Egyesületének története. 1918–1943.* Budapest, 1943, Urbányi Nyomda, 16. p.

⁴⁵Dr. Pázmány Ödön – Dr. Lukász Alfonz: *A M. kir. Posta Jogász és Mérnök Tisztviselői Országos Egyesületének története. 1918–1943.* Budapest, 1943, Urbányi Nyomda.

⁴⁶Dr. Kapala Gyula – Szitár László: *Postás Sport Egyesület. 1899–1939. Negyven év története.* Budapest, 1939, Hunnia Nyomda, 40–42. p.; 1939 és 1944 közötti postás szaknaptárok.

⁴⁷A Magyar Királyi Postatisztviselőnök Országos Egyesületének értesítése. Budapest, 1941. május.

⁴⁸A Kolossváry Endre Jutalmi Alapítvány értesítése. Budapest, 1927. június 20.

⁴⁹A műszakiak jubileumünnepe. Kolossváry Endre és kartársai jubileuma. *A Posta*, 1912. 8. szám, 7–8. p.

⁵⁰Vigh Bertalan felkérése a vizsgabizottságban való részvételre. Budapest, 1929. május 13.

⁵¹Miniszterelnöki kinevezések. Budapest, 1935. július 25. és 1938. június 20.

⁵²Vezérigazgató urunk ünneplése. *Egyesületi Értesítő*, 1936. 6. szám, 25. p.

⁵³A Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye, 1937. 21–22. szám, 166. p.

⁵⁴A rendezőbizottság tagjai voltak: Dimény Mózes, Véghely Dezső, Lőrincz Sándor, Aigner Dezső, Huber Oszkár, Gyarmathy Béla, Gianone Ottó, dr. Mecséry Sándor, dr. Lőrinczy Gábor egyesületi tagok és Kaiser Jenő postahivatali igazgató, a Teréz-központ vezetője.

las ünnepi száma, benne a magyar távbeszélő történetét tárgyaló írásokkal. Emellett a Journal Télégraphique legközelebbi számában, az új budapesti távbeszélőnévsorban és a Rendeleték Tárában is megemlékeztek az eseményről, illetve Puskás Ferencről és a távbeszélő terén tevékenykedő postai dolgozókról. Ekkor tették közzé azt a rendeletet is, amely a Közlekedési Múzeumtól független Postamúzeum létesítésének már régebben felmerült tervét elevenítette fel, s amely a muzeális tárgyak állandó gyűjtésére hívta fel a postaszemélyzet és a nagyközönség figyelmét.⁵⁵ A rendezvény küldöttsége – dr. báró Szalay Gábor, Kol Ferenc és Tersztyánszky Ákos – május 1-jén gróf Bethlen István miniszterelnöknél és Bud János kereskedelemügyi miniszternél, május 2-án vitéz Horthy Miklós kormányzónál tett látogatást, s adta át ünnepi ajándékát, a Magyar Posta bőrkötéses ünnepi számát és az alkalomra a Standard Rt. által gyártott 5 db díszes kivitelű távbeszélőkészülék egy-egy példányát.⁵⁶ A rendezvény központi ünnepségére május 3-án a Tersztyánszky Ákos vezette Budapesti Táviró és Távbeszélő Igazgatóság dísztermében került sor. Itt Szalay Gábor vezérigazgató az elődöket, Puskás Ferencet és Tivadart is méltató ünnepi beszéde után a távbeszélő terén 30 vagy annál több éven át tevékenykedő, miniszteri elismerésben és kormányzói kitüntetésben részesülő dolgozóknak mondott köszönetet, majd osztotta ki számukra az emléklapokat és kitüntetések. A 30 évnél kevesebb, de hosszabb idő óta dolgozó kezelők az távirómunkások pénzjutalomban részesültek, amit május 13-án osztottak ki. Ugyanezen a napon, déli 12 órakor Szalay Gábor népes küldöttség kíséretében – a Magyar Királyi Posta vezérkarának, személyzetének és valamennyi egyesületének képviselőitében – a magyar távbeszélő úttörőinek emléke előtt áldozott. A Kerepesi temetőben Puskás Ferenc és Puskás Tivadar sírjánál rótták le kegyeletüket. Az ünnepségsorozat záró momentumaként május 14-én a József Távbeszélő Központ oldalfalába, a főkapu bejárata alatt, elhelyezett emléktábla avatására került sor. A magyar távbeszélőnek és a Puskás fivéreknek emléket állító bronz domborművet, amely Szódy Szilárd szobrászművész alkotása, Bud János leplezte le és koszorúzta meg. Az ünnepség keretében dr. báró Szalay Gábor vezérigazgató, Bud János miniszter és Tersztyánszky Ákos, a Budapesti Táviró és Távbeszélő Igazgatóság vezetője tartott beszédet.⁵⁷

Tersztyánszky Ákos az egyesületi és kari társas összejöveteleken, előadásokon, kirándulásokon, zenés és táncos estélyeken is rendszeresen megjelent. 1937. május 27-én például családjával egy hajókiránduláson vett részt, amelyen a jogász- és mérnökegyesület szervezésében a posta vezetői majdnem teljes létszámában jelen voltak, szintén családtagjaik kíséretében. A kibérelt gőzös mintegy 350 résztvevővel futott ki reggel a budapesti kikötőből, hogy aztán 5 órai kellemes hangulatú hajókázás után megérkezzen Nagymarosra. A hajóból kiszálló társaságot a járási főszolgabíró, a község főjegyzője és bírása, illetve Nagymaros postamestere, Weszelák Béla köszöntötte. A vendégek az ebédet a Dunaparton, gyönyörű környezetben, a Strandvendéglő nyitott teraszain, a Sipos cigányzenekar játékát hallgatva költötték el. A délután hamar eltelt. A gyermekek a Zakariás János által szervezett komoly és tréfás versenyekben vettek részt, nem először, ahol a győzte-

⁵⁵Postamúzeum létesítése. A kereskedelemügyi miniszter 79.774/3/1931. számú rendelete. Budapest, 1931. április 22. *Rendeleték Tára*, 1931. 20. szám, 156. p.

⁵⁶Az öt készülékből kettő, a Horthy Miklós és a dr. báró Szalay Gábor nevét őrző, ma a Postamúzeum gyűjteményét gazdagítja, akárcsak az ünnepség alkalmából bekerült értékes Puskás-hagyaték.

⁵⁷A magyar távbeszélő 50 éves fennállása. *Egyesületi Értesítő*, 1931. 6. szám, 43–51. p.

Tersztyánszky Ákos ünnepi beszéde, amint átveszi a leleplezett emléktáblát

seknek csokoládényereménnyel kedveskedtek. A fiatalok táncoltak, a felnőttek pedig beszélgettek, bridzs- és tarokk-partikat játszottak vagy kirándultak. A tánc és a kártyázás a hazafele vezető hajóúton is folytatódott, amíg a hajó a sok vidám emberrel a fedélzetén ki nem kötött Budapesten.⁵⁸ Így pihentek egykor elődeink, együtt és egyetértésben.

1937. június 13-án nagy jelentőségű ünnepség színhelye volt a Magyar Királyi Posta központi járműtelepe – tudjuk meg a Tersztyánszky Ákos hagyatékában fennmaradt két fénykép alapján folytatott kutatás eredményeként. Díszes külsőségek között a kartársi és emberbaráti szeretet ápolására 1910-ben létrehozott járműtelepi kaszinó zászlaját avatták a posta és a járműteleppel kapcsolatban álló intézmények képviselőinek jelenlétében. A járműtelep tágas udvarán gyönyörűen feldíszített tribün fogadta a megjelent előkelőségeket, a kétoldalt elhelyezett széksorok pedig a vendégek kényelmét biztosították. Az ünnepélyen a vezérigazgató mellett a főosztályok vezetői és a postás egyesületek képviselői is részt vettek. Az ünnepséget a kaszinó zenekara nyitotta meg, majd Endrédy Antal postaműszaki igazgató, a járműtelep vezetője üdvözölte a megjelenteket. A zászlót dr. Hász István tábori püspök áldotta meg, Tersztyánszky Ákos vezérigazgató avatta fel, ünnepi beszédet – Bata János saját szerzeményű, *A zászló* című ódájának előadása után – dr. Kiss Ödön postafőigazgató tartott. A fehér színű selyemlobogót Endrédy Antalné zászlóánya díszítette fel szalagjával. A magyar feltámadást hirdető zászló avatóünnepsége, amelyen a

⁵⁸Egyesületi kirándulásunk. *Egyesületi Értesítő*, 1937. 6. szám, 38–39. p.

A járműtelepi kaszinó zászlóavató ünnepe

Postaaltisztek Országos Egyesületének Honfi dalköre is közreműködött, Kalocsai Jánosnak, a kaszinó elnökének zárszavával fejeződött be.⁵⁹

A hagyatékában fennmaradt emléklapok tanúsága szerint Tersztyánszky Ákos a péntekiek társaságának is tagja volt, akik péntekenként hétvégi kikapcsolódás gyanánt tarokkozni jártak.⁶⁰ Amint a díszes dokumentumok aláírásaiból kiderül, a baráti társaság tagjai többnyire a posta jogászeit és mérnökeit összefogó egyesületből, annak is leginkább a mérnökszakosztályából kerültek ki. A péntekiekhez tartozott többek közt dr. Buczkó Pál, Endrédi Antal, Gyapay Árpád, dr. Kiss Ödön, Koczka László, Kolossváry Béla, Lédeczy Sándor, Paskay Bernát és Véghely Dezső is. Kicsit utána olvasva azt is megtudhatjuk, hogy az egyesületi élet élénkítése érdekében a tagok időöltés és szórakozás céljából az egyesületi helyiségeket – a Szentkirályi utca 40. szám alatti Postás Otthonban – 1928. április 1-jétől a hét bármely délutánján felkereshették, a péntekiek természetesen péntekenként. Ott a bel- és külföldi szaklapok olvasása mellett némi ellenszolgáltatás fejében különböző társasjátékokat vehettek igénybe, a billiárdért óránként 40 fillért, a sakk- és dominójátékért 10-10 fillért, a bridzskártyáért személyenként 20, a römikártyáért 15, a tarokk- és magyar kártya használatáért pedig személyenként 10-10 fillért kellett fizetni.⁶¹

⁵⁹Zászlóavatás. *Egyesületi Értesítő*, 1937. 6. szám, 40–42. p.

⁶⁰A péntekiek Ákos napi köszöntője. Budapest, 1936. február 28.;

Házassági jókívánságok. Budapest, 1936. június.

⁶¹Egyesületi életünk élénkítése. A társasjátékok használati díja. *Egyesületi Értesítő*, 1928. 3. szám, 2. p.

1938. február 8-án a vezérigazgató a Postás Sport Egyesület Repülő szakosztályának összejövetelén – az egyesület Benczúr utcai székházában – Bánhidy Antal műegyetemi tanárségéd, ismert pilóta előadását hallgatta meg. Az Albrecht királyi herceg 1937. évi, a Gerlékkel bejárt dél-amerikai tanulmányútajáról szóló bemutatón a hallgatóság az expedíció során készült légi felvételeket is megcsodálhatta. Az összejövetelen az illusztris vendégeket, a királyi herceget, Bornemisza Géza ipar-, kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert, Tersztyánszky Ákos vezérigazgatót, illetve a Légügyi Hivatal, a Magyar Aero Szövetség és a társegyesületek képviselőit dr. Kiss Ödön postafőigazgató, az egyesület elnöke fogadta.⁶² Természetesen a fentiekhez hasonló kari és egyesületi eseményeken túl családtagjaival a zenés és táncos estélyeken, a fiatalok kedvtelését is szolgáló összejöveteleken is nagy szeretettel jelent meg.

Tersztyánszky Ákos vezérigazgató érdemei elismeréséül a Rendeleték Tárában megjelent személyzeti közlemények tanúsága szerint 1937. június 30-án a kormányzó államtitkári címmel tüntette ki.⁶³ 1937 decemberében az államtitkárnak a Magyar Vöröskereszt Egylet újjászervezése és újjáfejlesztése érdekében kifejtett kiváló tevékenységéért a Magyar Vöröskereszt Érdemkeresztjét adományozta.⁶⁴ 1938. január 26-án a volt népfelkelő mérnökhadnagyot, a világháborút követő események következtében elintézetlenül maradt kitüntetési javaslatai alapján, háborús érdemei utólagos elismeréséül dicséző elismerésben részesítette. Egyidejűleg megengedte, hogy a dicséző elismerés látható jelét, a Magyar Koronás Bronzérmet a piros-fehér keskenyszegélyű sötétzöld szalagon, a szalagra feltűzött Ferenc József-rend lovagkeresztjének kisebbített alakjával a Katonai Érdemkereszt szalagján egy pánttal, viselhesse.⁶⁵ 1938-ban a kormányzó a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot adományozta számára.⁶⁶

Tersztyánszky Ákos, aki humánus vezetői magatartásával vezetőtársai mellett az egész magyar posta személyzetének megbecsülését élvezte, 35 postai szolgálatban eltöltött esztendő után 1939. június végén vonult nyugalomba. A Magyar Királyi Posta személyzetétől a Rendeleték Tárának 1939. június 28-i számában köszönt el, illetve mondott köszönetet a hathatós támogatásért, az áldozatkész közreműködésért.⁶⁷ Nyugalomba vonulása alkalmából kiváló szaktudással és példás lelkiismeretességgel kifejtett értékes és eredményes munkásságáért 1939. július 29-én kormányzói elismerésben részesült.⁶⁸ Kortársai is csak az elismerés hangján szóltak róla: „Az eltelt 35 esztendő a fáradhatatlan munkának és az annak nyomán fakadó eredményeknek és sikereknek szakadatlan láncolata volt... Az idő gyorsan elrepült a munka lázas iramában, de megmaradtak soha ki nem merülő munkakészségének, mindig előretörő szellemének nagyszerű alkotásai... Mint kiváló képességgel megáldott, nagy szaktudású mérnök, vezérigazgatósága idejében is különösen a műszaki téren fejtett ki rendkívül eredményes munkásságot. Nincs a posta műszaki szolgálatának olyan ágazata, amely bölcs irányítása mellett korszerű lendületet ne vett volna.”⁶⁹

⁶² Bánhidy mérnök előadása. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 3. szám, 15–16. p.

⁶³ *Rendeleték Tára*, 1937. 25. szám, 205. p.

⁶⁴ Kitüntetések. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 1. szám, 1. p.; Igazgatóválasztmányi ülés. Uj. 3. szám, 7. p.

⁶⁵ *Rendeleték Tára*, 1938. 9. szám, 57. p.

⁶⁶ Kitüntetések. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 6. szám, 31. p.

⁶⁷ *Rendeleték Tára*, 1939. 27. szám, 207. p.

⁶⁸ *Rendeleték Tára*, 1939. 43. szám, 351. p.

⁶⁹ Búcsúszó. *Magyar Posta*, Budapest, 1939. 7. szám, 395. p.

A kiváló képességű, nagy szaktudású postamérnök rendkívül eredményes műszaki munkásságot fejtett ki, de a személyzet boldogulását is mindig szem előtt tartotta, s vezérigazgatósága alatt a tisztviselők sorsának javításán folyamatosan munkálkodott. Szociális érzékenységét talán a posta betegségbiztosító intézetének fejlesztéséért kapott kitüntetése, a Magyar Vöröskereszt Érdemkeresztje példázza legjobban. Díszelnökséget vállalt a dr. Zsögön Béla postafőigazgató, a szegedi kerületi postaigazgatóság egykori vezetője által megszervezett, Martonvásárhelyen berendezett mintaméhészet fenntartására 1920-ban létrehozott egyesületben is, amelynek fő célja az volt, hogy az I. világháború utáni nehéz gazdasági helyzetben a postaalkalmazottak termelő munkával saját maguk segíthessenek helyzetükön. A személyzet érdekében kifejtett erőfeszítéseit is nyugdíjba vonulása alkalmából fogalmazták meg a legszembetűnően: „Lecsökkentett személyzettel vette át a megnagyobbodott ország postahivatalait, s maradandó emléket állított magának a sok száz postásgyermek felvételével, akik késő öregségükben is szeretettel gondolnak majd arra a férfiúra, aki a nehéz elhelyezkedési viszonyok mellett is módot talált az új postásnemzedék felnevelésére. A posta személyzetének jólétét, előmenetelét iparkodott a rendelkezésére bocsátott szerény keretek mellett is lehetőleg kielégíteni, s hogy ez nem teljesíthető be olyan mértékben, mint ahogyan szeretne volna, nem rajta múltott. Az üzemi kettős kar sok köszönettel tartozik neki, elsősorban a status-kulcs emeléséért s ezzel kapcsolatban a segédtsízi és a napidíjas műszerészi kérdések megoldásáért. Utolsó kineve-

Látogatás a martonvásári méhésztelepen, 1936: Lestyán István, Véghely Dezső, Tersztyánszky Ákos, Szatmáry Ferenc, Lédeczy Sándor, dr. Bényi Károly, dr. Kiss Ödön, Ipolyi Ferenc és Rimóty Mihály

zéseivel, amelyeket még ő írt alá, sok gondtól terhes homlokot simított ki, és azzal a nyugodt derűvel szemlélheti most kívülről a postás életet, hogy mindent megtett, amit megtehetett. Sok áldás kíséri a megérdemelt nyugalomban, és amikor nekünk, postaiüzemi tisztviselőknek most tisztelgő kalapemelésre lendül a karunk, kívánjuk, hogy még sokáig zavartalan boldogságban élvezhesse a nyugalom óráit.⁷⁰

A munkával kiérdemelt pihenés a sok jókívánság ellenére sem tartott sokáig. A nyugalmazott vezérigazgató még boldogan nézhette végig, amint utódja, dr. Kuzmich Gábor megszervezte Erdély és Délvidék postaszolgálatát, de a veszített II. világháború, majd a háborút követő, a megbélyegzett magas vezetők ellen irányuló megtorló intézkedések sötét felhők árnyékát vetették élete utolsó éveire. Az 1951. június 17-én megjelent, a 8130/1939. számú miniszterelnöki és a 760/1939. számú belügyminiszteri rendeletre hivatkozó, a volt kizsákmányolók Budapestről való kitelepítéséről szóló belügyminisztériumi közlemény értelmében ugyanis kényszer-kitelepítésre ítélték. 1952-ben a 6800/1946. számú, a népnézvények minősített értelmiségi nyugellátását korlátozó miniszterelnöki rendelet értelmében pedig nyugdíjától fosztották meg.

A súlyos intézkedések nemcsak az egykori vezérigazgató személyét érintették, hanem az egész családját. Bár abban a reményben, hogy kivédhetik a főváros elhagyására, a kényszerlakhely kijelölésére, illetve a szabad mozgásra vonatkozó határozat szigorú szabályait, Tersztyánszky Ákos a II. kerületi Filler utca 25. szám⁷¹ alatti saját építésű házából feleségével már a véghatározat kézhezvétele előtt Ósagárdra költözött, ahol egy baráti házaspár szerzett számukra szobát, egy padló nélküli, földes helyiséget. A rendszer által kiszabott, a volt kizsákmányolónak titulált magas vezetőknek akkor kijáró sorsot azonban a család így sem kerülhette el. Tersztyánszky Ákost és feleségét, illetve nevelt lányát, a tanítónő végzettségű Máriát családjával együtt kitiltották Budapestről, nevelt fiát, a joghallgató Tersztyánszky Ödönt pedig a kitiltás mellett az egyetem elhagyására kényszerítették. Az idős házaspár kényszerszertartzkodási helyül a Nógrád megyei Ósagárdot jelölték ki, Szentirmay Lászlóné Tersztyánszky Mária, férje és két kiskorú gyermeke, illetve Ödön számára a Szabolcs-Szatmár megyei Gyulaházát. A fentiekre bizonyítékként álljon itt az a jogászok által megfogalmazott, részben a kétgyermekes Szentirmay család helyzetének enyhítése érdekében született levéltervezet, amely – dr. Tersztyánszky Ödön visszaemlékezése szerint – a sajátjaiként szeretett gyermekek kényszerű megtagadása miatt az egykori vezérigazgatónak élete végéig tartó lelki törést okozott.⁷² „Belügyminiszter Úr! Alulírott Tersztyánszky Ákos és felesége, ósagárdi lakosok azt a kérelmet terjesztjük elő, hogy a Belügyminisztérium 02530. szám alatt 1951. július 2-án hozott véghatározatát,

⁷⁰Búcsú államtitkár urunktól. *Postás Híradó*, 1939. augusztus 1., 3. p.

⁷¹Az állami rendőrség budapesti bejelentési hivatalának 75 230. számú végzése, amely szerint Tersztyánszky Ákos 1931. március 21. óta a II. Filler utca 25. szám alól volt bejelentve. Budapest, 1936. május 20.

⁷²A Filler utca 25. szám alatti villát Tersztyánszky Ákos a nagyfalusi birtokrészeinek eladásából kapott pénzből az 1920-as években építtette. A háromszintes házból ő egy négyszobás lakást használt, a többi részét bérlakásként hasznosította. Amikor 1936-ban megnősült, a Vérmező út 14. szám alatti lakásból felesége és a két gyermek mellett hozzá költözött apósa, Tersztyánszky László is. A Vérmező úti lakást 1941-ben Mária kapta nászajándékba, miután azonban a lakást befogadó házat 1945-ben lebombázták, Mária immáron férjével és két gyermekével visszaköltözött a Filler utcai villába, ahol a Tersztyánszky családdal az egykori négyszobás lakáson osztoztak. Itt éltek heten együtt nagyszülők, szülők és gyermekek közel hét éven keresztül szűkösen, de szeretetben és békességben, itt érte őket a kitelepítés is, egy fedél alatt, egy háztartásban. Ezért ejtett oly mély sebet Tersztyánszky Ákoson az ennek ellenkezőjét állító folyamodvány kényszerű aláírása.

Tersztyánszky Ákos Fillér utcai villája

amellyel bennünket a 8130/1939. M. E. számú rendelet alapján Budapest területéről kitiltott, és részünkre lakóhelyül Ósagárdot (Nógrád m.) jelölte ki, az alábbiakban foglalt indokaink alapján hatályon kívül helyezni szíveskedjék. Előadom, hogy 74 éves idős korban vagyok. Súlyos betegségben szenvedek, és egészségi állapotom állandó orvosi kezelést igényel. Jelenlegi helyzetünk, amely szerint lakóhelyünket nem hagyhatjuk el, az orvosi kezelés igénybevételét kizárja, ugyanis a községben orvos nem lakik, s ezáltal gyógykezelés hiányában súlyos állapotban vagyunk. Előadjuk, hogy Budapestről – mielőtt a sérelmezett határozatot kézhez vettük volna – önként elköltöztünk. A véghatározat hatályon kívül helyezése iránt csupán azért terjesztünk elő kérelmet, hogy gyógykezelésünk a szabad mozgás által lehetővé váljék. Alulírott Tersztyánszky Ákos kötelességszerűen előadom, hogy a kitiltásomra vonatkozó határozat kiterjedt Szentirmay Lászlóra, feleségére és gyermekeire azzal az indoklással, hogy nevezettek nekem leszármazóim, illetve vejem, és velem közös háztartásban élnek. Ez a megállapítás téves, mert nekem leszármazóim nincsenek, nevezettekkel vérrokoni kapcsolatban nem állok, és közös háztartásban sem voltunk. Nevezettek kitiltása tehát tévesen történt. Az előadottak alapján ismételten kérjük a sérelmes véghatározat felülbírálását és hatályon kívül helyezését. Ósagárd, 1951. október 1.⁷³

A kitiltó határozat hatályon kívül helyezését kérő házaspár levélére a hagyatékban fennmaradt dokumentumok szerint rövidesen, november 15-i és 16-i keletezéssel, két válasz is érkezett, egyik Ósagárdra (up. Keszeg), a másik Gyulaházára, a Petőfi u. 41. szám alá. Az elsőben a belügyminiszter arról értesítette az egykori vezérigazgatót, hogy beadvá-

⁷³Tersztyánszky Ákos és Ákosné belügyminiszterhez írott levéltervezete. Budapest, 1951. október 1.

nyát elbírálta, az abban foglaltakat nem találta teljesíthetőnek, s a jövőben a hasonló kérvényeit nem fogja figyelembe venni.⁷⁴ A második levél tulajdonképpen az elsőnek a megerősítése, a miniszteri titkár szintén arról értesítette Tersztyánszky Ákost, azaz a Gyulaházára telepített családtagokat, hogy a visszatelepítési kérelem nem teljesíthető, s kérte, hogy a továbbiakban hasonló kérelemmel ne forduljanak a belügyminiszterhez.⁷⁵ A visszatelepedést valóban nem tették lehetővé, dr. Tersztyánszky Ödön elmondása szerint azonban mintegy két hónap után újra együtt lehettek, Gyulaházáról a Szentirmay családdal együtt az Ósárgárdon lakó szülőkhöz csatlakozhattak. A hagyaték a nyugdíjfolyósítás megszüntetéséről, illetve ezzel kapcsolatos beadványról nem szolgált adattal. Tartalmazza viszont a Postaügyi Minisztérium Személyzeti főosztályának 1952. március 4-én kelt értesítését, miszerint Tersztyánszky Ákos postaügyi miniszterhez intézett, nyugdíja folyósításának megszüntetése tárgyában írott beadványát, illetékes tárgyalás végett az Országos Nyugdíjintézethez továbbították.⁷⁶ Magában foglalja továbbá az Országos Nyugdíjintézet 1952. június 18-án kelt válaszát is, amelyben Fodor Gyula elnök már-már sztenderdnek számító szövegét olvashatjuk: „Értesítem, hogy nyugdíja ügyében beadott kérelmét megvizsgálták, s azt nem találták teljesíthetőnek. Mínhogy ügyében újabb jogorvoslattal élni nem lehet, becsatolt okmányait rövidesen vissza fogom küldeni.”⁷⁷

A véglegesnek és megfellebbezhetetlennek tűnő értesítés ellenére Tersztyánszky Ákos nyugdíjfolyósítása ügyében továbbra is újabb és újabb beadványokkal élt, amelyeket természetesen rendre mind elutasítottak. 1952. augusztus 11-i dátummal a Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ balassagyarmati kirendeltsége például – egy szinte értelmetlenül hibásan legépel levélben – arról értesítette, hogy egy 1951. évi törvényerejű rendelet értelmében a postánál eltöltött 35 évi szolgálati idejét csak abban az esetben számíthatnak be, ha nyugdíjazását követően legalább 5 évet és ebből a nyugdíjtörvény hatálya lépése után legalább 1 évet munkaviszonyban töltött volna el.⁷⁸ 1953. január 21-én a Pénzügyminisztérium csoportvezetője Tersztyánszky Ákost újabb sztenderdlevéllel örvendeztette meg, miszerint a minisztériumhoz benyújtott kérelme alapján ügyét megvizsgálták, teljesíthetőnek azonban nem találták.⁷⁹

A hagyaték szerint a következő három évben nem születtek újabb beadványok, s arra sincs bizonyíték, hogy 1954-ben az egykori vezérigazgató nyugdíjban részesült volna. Azt sem tudhatjuk, hogy az időközben Nógrádverőcére, a Külterület 22. szám alá átköltözött házaspárnak mit jelentett a Belügyminisztérium Fogadó Irodája nevében Erdei András áv. őrnagy által 1955. december 5-én írott, viszonylag kedves hangú, az eddigiekhez képest némi reménnyel kecsegtető válasz, miszerint ügyével az illetékes intézkedés végett megküldött dokumentumai alapján a Pest megyei Tanács fog érdemben foglalkozni.⁸⁰ Ugyanis Tersztyánszky Ákos 1956. február 13-án megfáradt, az 1950-es évek fent is vázolt igazságtalanságait is megélt életének 80. évében váratlanul elhunyt. Így nem ré-

⁷⁴ A Belügyminisztérium (Cziráki Ferenc) 2530/3–1951. számú levele. Budapest, 1951. november 15.

⁷⁵ A belügyminiszter titkárának 1877/951. számú levele. Budapest, 1951. november 16.

⁷⁶ A Postaügyi Minisztérium Személyzeti főosztályának értesítése. Budapest, 1952. március 4.

⁷⁷ Az Országos Nyugdíjintézet 387628. számú értesítése. Budapest, 1952. június 18.

⁷⁸ A Szakszervezeti Társadalombiztosítási Központ értesítése. Balassagyarmat, 1952. augusztus 11.

⁷⁹ A Pénzügyminisztérium 3262/m Te-11/1952. számú értesítése. Budapest, 1953. január 21.

⁸⁰ A Belügyminisztérium 69-10 773/955. számú értesítése. Budapest, 1955. december 5.

szesülhetett abban a szégyenteljesen minimális összegű nyugellátásban, amelyet az elkövetkezendő években a nyugdíjmegvonásokat felülvizsgáló 14/1956. számú kormányhatározat értelmében az érintett, hasonló sorsú, még életben lévő személyeknek utaltak ki.⁸¹

Részesül viszont az utókor megbecsülésében, bizonyítékaként annak, hogy bár változnak az idők, s a szerencse is forgandó, az érték az örök, az mindig érték marad. Hiába fedik el a történelem viharai, egy alkotó élet eredményeit nem fújhatja el az idők szele, csak leporolhatja, illetve időről időre felszínre sodorhatja. Ez a rövid írás is ezt kívánja szolgálni, feléleszteni Tersztyánszky Ákos emlékezetét, elmondani róla újra mindazt, amit a postaintézmény krónikásai nyomán és a szaklapok összegyűjtött adatai alapján elmondhatunk, s amit mindehhez a néhai hagyatékgyondozó feleségnek és a hagyatékörző nevelt fiúnak köszönhetően hozzátehetünk. S mindezek után, ha szembe állunk Tersztyánszky Ákos életnagyságú, a Postamúzeum állandó kiállításában szereplő festményével, úgy érezhetjük, ismerjük életpályáját, legalábbis annak főbb állomásait.⁸² Ebben természetesen nagy része van a nevelt fiúnak és feleségének, dr. Tersztyánszky Ödönnek és dr. Tersztyánszkykné dr. Vasadi Éva volt alkotmánybíróknak is, akik amellet, hogy az egykori államtitkár, postavezérigazgató életének utolsó szakaszáról hiteles tanúkként meséltek, kutatásra hagyatékát is a Postamúzeum rendelkezésére bocsátották. Köszönöm nekik, hogy megtiszteltek bizalmukkal, s azt is, hogy a kutatásra átadott, majd a Postamúzeumnak ajándékozott dokumentumokkal nemcsak Tersztyánszky Ákos életének és munkásságának feltárásához segítettek hozzá, hanem a múzeum gyűjteményében szereplő jó néhány korabeli fotó beazonosításához is. Ugyanis az egykori vezérigazgató immáron kordokumentumnak számító postatörténeti fényképeit, amelyeket felesége gondos keze nyomán máig a családi albumok őriztek, hátlapjukon a vezérigazgató vagy felesége néha dátummal látta el, néha az eseményt is rögzítette.

A hagyaték kapcsán számos postatörténeti kuriózzal is gazdagodtunk, eredeti vagy szkennelt fotó formájában. Egy négy felvételtől álló sorozat például a Magyar Királyi Postának azt a négy fogatát örökíti meg, amelyek 1937. május 19-én az olasz király és császár, III. Viktor Emánuel és felesége ünnepélyes budapesti fogadása alkalmából működtek közre. A fotók hátoldaláról Szüts Endrének, a postaállomás akkori vezetőjének köszönhetően a hajtók és a bakon ülő huszárok, illetve a négyfogatú kocsik elé fogott saját nevelésű lovak istállósámát és nevét is megtudhatjuk. Egy másik sorozat pedig

⁸¹ A nehéz időkben az idős házaspár gondviselője, egyben családfenntartója Tersztyánszky Ödön volt, aki ezekben az években segédmunkásként dolgozott, s a nógrádverőcei bérelt házban a szülőkkel, illetve az 1953-ban ötagúvá gyarapodott Szentirmay családdal együtt lakott. Az egyetemet, annak elmaradt utolsó évét – immáron a munkásosztály aktív tagjaként – csak nevelőapja halála után, 1957-ben fejezhette be. Ekkortól Budapestben dolgozott, majd miután 1961-ben megnősült, Verőcéről magához vette édesanyját, aki 1962-től 1984-ben bekövetkezett haláláig élt újra Budapesten.

⁸² A hagyaték kapcsán kiderült, hogy postai megrendelésre Tersztyánszky Ákosról két festmény is készült. Szerzője sajnos mindkettőnek ismeretlen. Az első a jogász és mérnök tisztviselők egyesületének elnökét örökíti meg, a második az egykori vezérigazgatónak szól. Utóbbit a Postamúzeum őrzi, előbbiről csak a hagyatékban fennmaradt fényképe nyomán szereztünk tudomást. Felirata szerint a soproni igazgatóság dísztermében helyezték el. Az 1938-as évszám a festmény elkészülési vagy elhelyezési idejét is jelölheti, erre vonatkozóan az egyesület történetét megőrkítő, dr. Pázmány Ödön és dr. Lukász Alfonz szerzőpáros már idézett művéből a 107. oldalon csak az tudható meg, hogy a festmény megrendeléséről az 1935. évi első igazgatóválasztmányi ülésen döntöttek. Az alkotás sorsa ismeretlen, de valószínűsíthető, hogy a soproni igazgatóság jeles személyiségeit ábrázoló képekkel együtt a II. világháború után megsemmisült.

Az olasz király és császár fogadása alkalmából közreműködő 3. számú postás fogat, 1937

MAGYARORSZÁG KORMÁNYZÓJA ÉS HORTHY MIKLÓSNÉ
 XI. PIUS PÁPA Ó SZENTSÉGE LEGÁTUSA. PACELLI EUGENIO BIBORNOK
 TISZTELETÉRE A KIRÁLYI VÁR FEHÉR MÁRVÁNYTERMEBEN SZERDÁN, 1938.
 ÉVI MÁJUS HÓ 25-ÉN ESTE 22 ÓRAKOR FOGADÓ-ESTÉLYT ADNAK, AMELYEN

Méltóságos

*dr. Sersthyánszky Ökos államtitkár, postavezérfelügyelő
 urat és nejét*

SZÍVESEN LÁTJAK.

ÉRKEZÉS: SZENTGYÖRGY-TÉR, ÉSZAKI
 SZÁRNY

URAK: MAGYAR DISZRUHA, GÁLAÓLTÓZET,
 KATONAI TÁRSASÁGI, A PÁPAI
 ILLETVE BELFÖLDI NAGYKERESZT
 (I. OSZT.) SZÁLAÓJÁVAL

HÖLGYEK: NAGYESTÉLYI RUHA, FEDETT
KIVÁGÁSSAL

VÁLASZT KÉR

A KABINETIRODA

(SZERTARTÁS)

A M E G H Í V Ó A Z É R K E Z E S N É L F E L M U T A T A N D Ó.

A kormányzói fogadóestély meghívója, 1938

A kormányzói estélyre induló házaspár

A társadalmi albizottság a postaszemélyzet lelki előkészítéséről, a postaügyi albizottság a vezérigazgatósággal együttműködve a kongresszus postai és távközlési szolgáltatának megszervezéséről, illetve az ünnepség rendezésével összefüggő feladatok ellátásáról gondoskodott. Utóbbi feladatok kapcsán meg kell említeni, hogy a kongresszus főbb ünnepségeinek közvetítése érdekében kihelyezett hangszórók vezérlőáramköreinek biztosítása és rendelkezésre bocsátása is postai feladatot képezett. A Budapest érintett területein – a Hősök terén, a Kossuth téren, a Belvárosban a Duna mindkét partján – elhelyezett 300 hangszóróhoz, az akkor európai viszonylatban is csaknem egyedülálló hangközvetítéshez a posta 4 főközpontot érintő, körülbelül 100 km hosszú áramkört biztosított.⁸³ A nem kis feladatot jelentő levél-, távirat- és csomagkézbesítő, illetve távbeszélő- és rádiószolgálat megszervezésének eredményességét mi sem bizonyítja jobban, minthogy az önfeláldozó, lelkiismeretes és minden tekintetben sikeres munkálatokért maga dr. Serédi Jusztinian bíbornok, érsek, Magyarország hercegprímása mondott köszönetet Tersztyánszky Ákos vezérigazgatónak s rajta keresztül az egész postaszemélyzetnek az 1938. június 4-én kelt levelében.⁸⁴ A kongresszus főbb rendezvényein és a Pacelli bíbornok tiszteletére a kormányzó által adott fogadóestélyen a Magyar Királyi Postát Tersztyánszky Ákos vezérigazgató képviselte, amint azt a hagyatékban fennmaradt dokumentumok és fotók is tanúsítják.

⁸³ Dr. Pázmány Ödön: Az Eucharisztikus Kongresszussal kapcsolatos postai feladatok. *Magyar Posta*, 1938. 5. szám, 193–197. p.

⁸⁴ *Egyesületi Értesítő*, 1938. 7. szám, 42. p.; *Rendeletek Tára*, 1938. 24. szám, 177. p.

Tersztyánszky Ákos államtitkár, postavezérigazgató személyes hagyatékát a Postamúzeum gyűjteményében ez idáig 12 dokumentum és 1 olajfestmény képezte. Ma, miután dr. Tersztyánszky Ödön és dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva a család birtokában őrzött, az egykori vezérigazgatóra vonatkozó anyagot előbb kutatásra rendelkezésünkre bocsátotta, majd a Postamúzeumnak ajándékozta, 121 darabot számlál. A számunkra felbecsülhetetlen értékű ajándék 34 dokumentumot és 74 dokumentumértékű fotót tartalmaz (előbbiből 30 eredeti és 4 digitalizált, utóbbiból 36 eredeti és 38 digitalizált változatot). Ezúton is hálás köszönetet mondunk az ajándékozóknak, akiknek csupán azt ígérhetjük, hogy a Postamúzeum a hagyaték méltó őrizője lesz, Tersztyánszky Ákos emlékének pedig örökös ápolója marad.⁸⁵

Ígérjük ezt Tersztyánszky Ákos keresztfiának, Alkér Andrásnak és feleségének, Quirin Máriának is. Tesszük ezt azért, mert amikor a hagyaték feldolgozása és a múzeum könyvtárában fellelhető szakirodalom áttanulmányozása után a fenti tanulmány elkészült, a hagyatékfeltárás újabb szerencsés fordulatot vett. Írás közben ugyanis számtalan kérdés maradt megválaszolatlan, illetve merült fel az egykori postavezérigazgató életével és munkásságával, de legfőképpen családjával, postamester szüleiével kapcsolatban. A válaszként keresve a Tersztyánszky házaspárnál tett újabb látogatásom alkalmával e témában folytatott beszélgetés közben, a vezérigazgató szüleiéről és testvéreiről beszélve jegyezte meg dr. Tersztyánszky Ödön, hogy a rájuk vonatkozó adatokat talán Tersztyánszky Ákos Ilona nevű testvérenek unokája, a szintén Budapesten élő Alkér András ismeri a leghitelesebben. Fel is hívta telefonon, és találkoztót is kért tőle a nevemben. S valóban, az Alkér családnál tett látogatás igen eredményes volt, a keresztfiú nemcsak szóban közölt információkat Tersztyánszky Ákos felmenőiről, szüleiéről és két nővéréről, hanem azokat dokumentumokkal, fényképekkel is alátámasztotta. Az általa őrzött hagyatékreszt – elmondása szerint – Tersztyánszky Ákos halála után Tersztyánszky Jolán, a vezérigazgató felesége adta át megőrzésre neki, mint a legközelebbi vérszerinti rokonnak. Az összesen 17 dokumentumot és 11 történeti értékű fotót (előbbiből 16 eredeti és 1 fénymásolt, utóbbiból 3 eredeti és 8 digitalizált változatot) tartalmazó, többnyire 1806 és 1943 között keletkezett hagyatékreszt Alkér András és felesége, Quirin Mária szintén a Postamúzeumnak ajándékozta. Nekik is hálásan köszönjük! Így a teljes hagyaték a múzeumba régebben bekerült (13), a Tersztyánszky családtól (108) és az Alkér családtól (28) most begyűjtött anyagnak köszönhetően 149 darabot számlál.

Az utóbbi hagyatékreszt a fennmaradt kérdések többségére is válaszul szolgál, mind a munkásság, mind a család tekintetében. Ebből nádasi Tersztyánszky Ákos felmenőiről is képet kapunk, 6 generációra visszamenően.⁸⁶ Első ismert őse az 1681-ben I. Lipóttól nemesi kiváltságlevelet szerzett Tersztyánszky Pál, akinek Pál (1685–?) nevű fia Ákos szépapja volt. A szintén Pál (1723–1782) nevet viselő ükapja Lőcsén hunyt el. Dédapja, a sorrendben a negyedik Pál (1770–1838) ügyvéd volt, Nagypalágyon⁸⁷ keresztelték, Iglón

⁸⁵ Ahogyan a Postamúzeumról ezt bizonyára ő maga is feltételezte, amikor annak ápolását, gyűjteményeinek gyarapítását az 1945 előtti első számú postai vezetőkhez hasonlóan szfivügyének tekintette, amit többek között első gyarapodási naplónk vonatkozó bejegyzései (1137–1146) bizonyítanak.

⁸⁶ Tersztyánszky Ákos felmenőinek levelezése egy töredékes ügyirat hátoldalán. Nagyfalú, 1806. november 11.; Hiányosan kitöltött származási táblázata. Budapest, 1930-as évek vége.

⁸⁷ Keresztelési anyakönyvi kivonat. Nagypalágy, 1847. március 22.

Tersztyánszky Ákos szülei

A három testvér: Ilona, Margit és Ákos

lakott, és ugyancsak Lőcsén hunyt el. Nagypapja, Tersztyánszky György Tódor Sándor (1818–1876) ügyvéd, bányafelügyelő Iglón született, középiskolai tanulmányait Rozsnyón, az evangélikus gimnáziumban⁸⁸ végezte, Igló után Ipolynagyfaluban élt, és ott is halt meg. Apja, a Besztercebányán született Tersztyánszky Aurél (1849–1901) földbirtokos főszolgabíró⁸⁹ szintén Nagyfaluban élte le az életét. Postamesterséget is viselt szülei, nádasi nemes Tersztyánszky Aurél és keviczei Keviczky Anna Mária Terézia (1853–1906) 1872-ben kötött házasságából három gyermek született: Ilona, Margit és Ákos. Ilona (1873–1955) nevű nővére földbirtokos katonatiszt férjével, Becsey Lászlóval (?–1953) és egyetlen lányukkal, Andreával (1908–1997) a trianoni békediktátum után Magyarországra települt. Andrea első férje Alkér László (1899–1971) okleveles gazdasz volt, s e házasságából született egyetlen gyermeke, Alkér András (1943) villamosmérnök, Tersztyánszky Ákos keresztfia, hagyatékának egyik gondozója. Tersztyánszky Ákos Margit (?) nevű nővéréről hiányosak az információink, csupán annyi bizonyos, hogy Lamos Elemér (1874–1929) királyi ügyész felesége volt.⁹⁰ A harmadik gyermek, a Tersztyánszky nevet tovább vivő egyetlen fiú maga a későbbi postavezérigazgató, Tersztyánszky Ákos, aki azonban e nevet csak tovább vitte, de át nem adhatta, mivel saját gyermeke nem volt. Így a nádasi nemes Tersztyánszky család fenti ága az ő 1956. február 13-án bekövetkezett halálával kihalt, megszűnt létezni.

Tersztyánszky Ákos hagyatékának begyűjtése kapcsán összegzésként elmondható, hogy a sikeres múzeumi gyűjtés érdekében néha ki kell lépünk a múzeum kapuin, s hogy személyi anyag keresésekor olykor elég egy megsejtett névazonosság is. Továbbá hin-

⁸⁸Tersztyánszky György gimnáziumi bizonyítványa. Rozsnyó, 1833. augusztus 30.

⁸⁹Hont vármegye alispánjának értesítése Tersztyánszky Aurél szolgabírósegéd kinevezéséről. Ipolyság, 1874. augusztus 12.

⁹⁰A Természettudományi Könyvkiadó Vállalt tizenharmadik 1908–1910. évi ciklusának pártoló tagjai: Lamos Elemér királyi ügyész, Szombathely. <http://www.freeweb.hu/iratok/tudomany>.

nünk kell, hogy sok olyan többgenerációs család él ma Magyarországon, amelyeknek eleik emlékei értéket képviselnek, s amelyek a nemzedékek távolodása, a személyes emlékek elmaradása után sem az enyészetnek, sokkal inkább a múzeumoknak adják át féltve őrzött kincseiket – legyenek azok dokumentumok, fényképek vagy apró személyes tárgyak. Ha rátalálunk e családokra, a már elveszettnek hitt személyes és egyben szakmatörténeti anyagok okozta gyűjtési öröm után a cél a hagyatékok feldolgozása, kutatása és publikálása kell, hogy legyen.⁹¹ Hiszen ezzel leróhatjuk kegyeletünket az örökhangyók, esetünkben a történelmi emlékezet által méltánytalanul elfeledett első számú postai vezető előtt, köszönetet mondhatunk a hagyatékörzőknek és átadóknak, s nem utolsó sorban értelmet adhatunk a múzeumi munkának is. Igazolva azt, hogy a múzeumok, köztük a Postamúzeum is, élő intézmények, amelyek nemcsak a gyűjtemények tárházaként működnek, hanem a hagyatékok méltó őrizői, a szakmatörténet ápolói és a történelmi emlékek ébren tartói voltak és maradnak a jövőben is.

Felhasznált irodalom

- Postai Rendeletek Tára*, 1876. 14. szám, 157. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1901. 33. szám, 181. p.; 52. szám, 331. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1907. 14. szám, 119–120. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1908. 39. szám, 331. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1911. 18. szám, 140. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1912. 13. szám, 114. p.
A műszakiak jubileumünnepe. *A Posta*, 1912. 8. szám, 7–8. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1915. 69. szám, 199–200. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1918. 109. szám, 471. p.
Posta és Távirtda Rendeletek Tára, 1922. 50. szám, 215. p.
Rendeletek Tára, 1926. 9. szám, 51–54. p.; 12. szám, 79. p.
Egyesületi életünk élénkítése. *Egyesületi Értesítő*, 1928. 3. szám, 2. p.
Rendeletek Tára, 1929. 1. szám, 1. p.; 22. szám, 263. p.
Rendeletek Tára, 1930. 8. szám, 74–75. p.
Rendeletek Tára, 1931. 3. szám, 24–25. p.; 20. szám, 156. p.; 35. szám, 317. p.
A magyar távbeszélő 50 éves fennállása. *Egyesületi Értesítő*, 1931. 6. szám, 43–51. p.
Rendeletek Tára, 1932. 38. szám, 319. p.
Dr. Kovács József (szerk.): *Közlekedési szaknaplár, 1933*. Budapest, 1932, Bethlen Nyomda, 5. p.
Rendeletek Tára, 1933. 31. szám, 219. p.
Rendeletek Tára, 1935. 28. szám, 181. p.
Nádasi Tersztyánszky Ákos. *Magyar Posta*, 1935. 7. szám, 285–288. p.
Dr. Hencz Lajos: Az új vezér. In Dr. báró Szalay Gábor (szerk.): *Posta- és táviróévkönyv, 1936*. Budapest, 1935, Országos Postás Zene- és Kultúregyesület, 13. p.

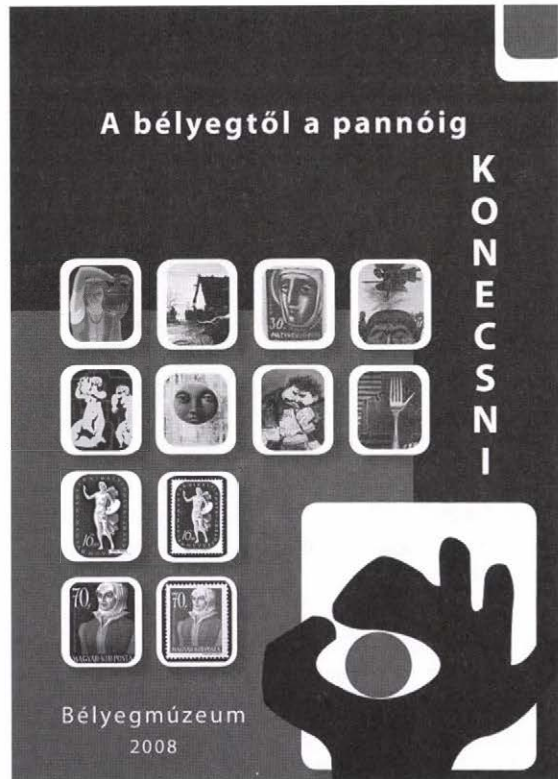
⁹¹ Megjegyzendő, hogy egy gazdag hagyaték kutatását csak abbahagyni lehet, befejezni soha, mert mindig újabb és újabb információkra bukkanunk. Így történt ez jelen esetben is, amikor nem sokkal ezelőtt Lamos Elemérné Tersztyánszky Margit után kutatva az Interneten a balassagyarmati Madách Imre Városi Könyvtár Helytörténeti Gyűjteménye digitális fotótárának leltárkönyvére bukkantam, a Tersztyánszky családra vonatkozó több bejegyzéssel. A könyvtár képviselőjével, Vas Ágnessel az adategyeztetések jelenleg folynak.

- Vezérigazgató urunk ünneplése. *Egyesületi Értesítő*, 1936. 6. szám, 25. p.
- Rendeletek Tára*, 1937. 25. szám, 205. p.
- Dr. Hencz Lajos (szerk.): *A magyar posta története és érdemes munkásai*. Budapest, 1937, Merkantil Nyomda, 301–302. p.
- Tersztyánszky Ákos: Racionalizálási intézkedések a postán. *Magyar Posta*, 1937. 6. szám, 233–275. p.
- Vezérigazgató urunk előadása. *Egyesületi Értesítő*, 1937. 5. szám, 27. p.
- Egyesületi kirándulásunk. *Egyesületi Értesítő*, 1937. 6. szám, 38–39. p.
- Zászlóavatás. *Egyesületi Értesítő*, 1937. 6. szám, 40–42. p.
- A Magyar Mérnök- és Építészegylet Közlönye*, 1937. 21–22. szám, 166. p.
- Rendeletek Tára*, 1938. 9. szám, 57. p.; 24. szám, 177. p.
- Dr. Pázmány Ödön: Az Eucharisztikus Kongresszussal kapcsolatos postai feladatok. *Magyar Posta*, 1938. 5. szám, 193–197. p.
- Kitüntetések. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 1. szám, 1. p.
- Igazgatóválasztmányi ülés. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 3. szám, 7. p.
- Bánhidyi mérnök előadása. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 3. szám, 15–16. p.
- Kitüntetések. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 6. szám, 31. p.
- Tersztyánszky Ákos: Pár szó a mérnöki kar 50 éves jubileumára. *Magyar Posta*, 1938. 7. szám, 309–310. p.
- A Magyar Királyi Posta mérnöki karának 50 éves jubileuma. *Egyesületi Értesítő*, 1938. 7. szám, 38–42. p.
- Rendeletek Tára*, 1939. 27. szám, 207. p.; 43. szám, 351. p.
- Dr. Kapala Gyula – Szitár László: *Postás Sport Egyesület. 1899–1939. Negyven év története*. Budapest, 1939, Hunnia Nyomda, 40–42. p.
- Búcsúszó. *Magyar Posta*, Budapest, 1939. 7. szám, 395. p.
- Búcsú államtitkár urunktól. *Postás Híradó*, 1939. augusztus 1., 3. p.
- Dr. Pázmány Ödön – Dr. Lukász Alfonz: *A M. kir. Posta Jogász és Mérnök Tisztviselői Országos Egyesületének története. 1918–1943*. Budapest, 1943, Urbányi Nyomda.
- Rimóty Mihály (főszerk.): *A postamérnöki szolgálat 50 éve. 1887–1937*. 2. kiadás. Budapest, 1990, Távközlési Könyvkiadó, 16–17. p.

Volt egyszer egy Konecsni-centenárium

2008-ban volt Konecsni György festő- és grafikusművész születésének századik évfordulója. Mivel bélyegtervezőként is komoly életművet hozott létre, s a nagyközönség, de még a művészettörténész szakma előtt is ismeretlen bélyeggrafikai anyagát a Bélyegmúzeum őrzi, kötelességünknek éreztük a centenárium ürügyén a nyilvánosság elé tárni. Amint körvonalazódott előttünk a kissé elfeledett művész egész életpályája, és alkotásainak hollétéről is tájékozódunk, hamarosan megfogant az elhatározás, hogy többre kell vállalkoznunk, legalább a teljes életmű keresztmetszetének bemutatására. Fölvettük a kapcsolatot a Konecsni-hagyatékot őrző köz- és magángyűjtemények gazdáival, s nagy örömünkre kedvező fogadtatásra talált az ötletünk, készséggel segítettek az 1968-as műcsarnokbeli életmű-kiállítás óta a legteljesebb képet adó tárlat megvalósulását.

A 2008. év talán legnagyobb vállalkozása volt ez a kiállítás a Bélyegmúzeum életében, hiszen egy éppen megindult generációváltás után (többen nyugdíjba mentek a régi kollégák közül, s néhány fiatallal frissült fel a szakembergárda, illetve vezetőváltás is lezajlott az év elején) az újonnan formálódó csapat első nagy megmérettetését jelentette. Ma már kijelenthetjük, sikeres volt a debütálás. A kiállítás 2008. október 2-án nyílt meg és 2009. május 31-ig volt látható. A kiállított anyag sokrétűségét látva egy félig tudományos, félig informális, a Konecsni-életpályához valamilyen szálon kötődő emberek nagy találkozója vá elölépett emlékülést is szerveztünk 2008. november végére. A kiállítás kurátora Szabó Jenő muzeológus volt, rendezője Czeglédi Gábor grafikus, a Pénzjegynyomda egykori kitűnő rézmetszője, a katalógus tervezője Csete Mónika egyetemi hallgató, aki már akkor félig elkötelezte magát a Bélyegmúzeum mellett. De a teljes kollektíva kivette a részét az eredményes munkából. A kiállításról leg-hívebben a megnyitóra elkészült katalógus vall, ezért az abban megjelenteket adjuk közre, valamint az emlékülés programját, mint dokumentumot.

A bélyegtől a pannóig

Konecsni György-émlékiállítás a Bélyegmúzeumban

A centenárium csalogatta elő a Bélyegmúzeum gyűjteménytárából a halála után jóformán csak plakátjai által ismert művész nem kevésbé zseniális bélyeggrafikáit. Alkotásait minél tovább néztük, annál inkább növekedett bennünk a kíváncsiság a más műfajokban született művei iránt. Ezeket csupán felületesen megismerve is erősödött abbéli meggyőződésünk, hogy nem kizárólag a saját anyagunkat kellene a közönség elé tárni, hanem minél többet az életműből. Pontosabban szólva nem a mennyiséget, hanem Konecsni György munkásságának és személyiségének sokrétűségét célozzuk meg. Ily módon alkotásai csak az ürügyet jelentik, ámbar igen látványos és tartalmas ürügyet. Múzeumunk térbeli adottságait figyelembe véve alakult ki az a kiállítás, amely 2008 októberétől a következő év májusáig lesz látható. Köszönetünket fejezzük ki a műtárgyak rendelkezésre bocsátásáért és a sok segítségért a kiskunmajsai Konecsni György Helytörténeti Múzeum munkatársainak, valamint a hagyatékot gondozó örökösöknek.

Az alkalmazott grafikusai és festőművészi skála két végpontját jelképezi a kiállítás címe *A bélyegtől a pannóig*, vagyis azt a kivételes látásmódot, amellyel csak igen-igen kevesen rendelkeztek, a miniatűr méretekben éppúgy otthonosan mozogni, mint a gigantikus vizuális műfajokban. A magyar bélyegtörténet során szóhoz jutott tervezők közül jószerével Konecsni György az egyetlen, aki ekkora távolságot képes volt befogni. Bélyegtervező plakátos pályatársak ugyan akadtak (Bortnyik Sándor, Fery Antal, Papp Gábor, Árendás József, Molnár Kálmán, Bányai István és Keresztes Dóra, ámbar csak egy-két megvalósult bélyegtervvel; a többiekénél szélesebb bélyeges oeuvre-öt Oláh György és Orosz István mondhat magáénak.), de murális alkotások, Kékesi Lászlót kivéve, nemigen találhatók életművükben. E sajátos látásmódot próbáltuk érzékeltetni tisztelgő tárlatunkkal, azon belül is a hangsúlyt az alkalmazott grafikára helyezve.

A kiállítás elsőként Konecsni György legerősebb műfajával fogadja a látogatót, hiszen a művész a plakátok tervezésekor volt igazán elemében. Alkotói karrierjének első szakaszában ebben teljesedett ki, s lett ismertté neve a szakma berkein túl valamelyest a hétköznapi ember előtt is, aki odafigyel arra, kik alakítják meghatározó módon

A népi romantika és a klasszikus művészet motívumkincsét is hordozó plakátok

saját, de nem öncélú vízióikkal a többiek vizuális környezetét. A plakáton belül leginkább az idegenforgalmi tematikával hagyott mély nyomot a kortársak emócióiban, de a szakma értékítélete és a kollektív emlékezet egyaránt megőrizte az áruplakátok legsikerültebb ötleteit is. Konecsni hamar túl tudott lépni mesterei árnyékán, és a műfajban amúgy is küszöbön álló szemléletváltás élére állt, s teremtett a lassan kiüresedő, kissé hideg fogyasztói racionalitást sugalló, tisztán konstruktivista megoldások helyett élettelibb, a népi romantikából, a szintén divatcikké és divateszmévé váló folklórból, valamint a klasszikus művészet motívumkincséből is építkező új plakátstílust magyar földön. A friss szemlélet külhonban is visszhangra talált és korszerűnek ítéltetett, rangos nemzetközi kiállítások díjait nyerte el műveivel az 1930-as években. A felszabadulás után a nemzeti eszme helyett az emberiség nagy eszméje felé fordult, s az örök értékek (szabadság, társadalmi igazságosság, szolidaritás) igéből testté válásán fáradozott, amíg hihette, hogy valóban ezt a célt szolgálja. 1945-től számos politikai plakátot készített, sokak számára ő tette fel-foghatóvá az illúziót, amely azonban jórészt csak partikuláris, hatalmi érdekeket szolgált a társadalmi többséggel szemben. 1948 után megérezte a „munkásököl-vasököl” egyéniséget, szuverenitást szétmorzsoló szorítását, azt, hogy a művészet sem lehetett szabad. Amennyire képes volt rá, próbált változtatni látásmódján, s ennek megfelelően az új esztétikai követelményeknek megfelelni. A plakát is elvesztette alkotói tevékenységében kiemelt helyét, mert új műfajok adtak megélhetést az új rendszer valóságától mindinkább elidegenedő művészeknek, de élete utolsó hónapjaiban is elkísérte, mint örök szerelem.

A bélyegtervezői életmű legjobb tudomásunk szerint csaknem teljes anyagát láthatják a kiállításban. A helyhiány okán maradt ki néhány, az összképet egyébként nem csorbító terv és vázlat. Az 1930-as évek végén próbálkozott először a legkisebb méretű műfajjal. Azt, hogy mennyire nem volt idegen tőle ez a lépték, szemléletesen illusztrálja a hasonló nagyságú plakátvázlatok sokasága. Számos ötletet vázolt fel kicsiben, és a számára nem kielégítőket szisztematikusan kiszórta, majd a rostán fennakadtakat dolgozta ki alaposabban, végül a legjobbnak tartott kompozíciót adta ki a kezéből, küldte be pályázatra. Az első próbálkozás mindjárt sikert hozott Konecsni György számára. Az 1940. évi Művész sor után a háború közelsége, majd valósága más tematika felé vitte, ám a plakátoknál alkalmazott eszköztárat a postai értékcsikk területén is felhasználta. A legjellemzőbben az 1941. évi Repülőalap II. sorozat egyik változata tanúskodik erről. A repülőgép modernitása mondhatni égbekiáltó kontrasztot képez a millennium óta formálódó és a harmincas évekre kiforrott csikós, gulyás romantika figuráival. Még ha – véleményünk szerint joggal – nem is lett belőle bélyeg, ki-válóan példázza a Konecsni fejében zajló

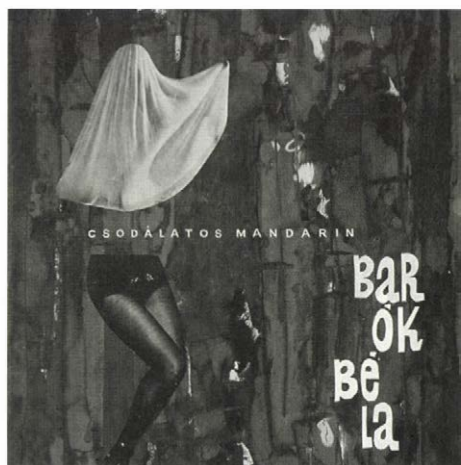
A Művész (1940), a Királyok (1942) és a Nagyasszonyok (1944) sor egy-egy címlete

útkeresést a nagyméretűtől a miniatűr felé. A korszellem heroikus ideáljának jobban megfelelő megközelítésre is képes volt, amint azt ugyanezen téma másik változatánál láthatjuk (Repülőalap III., 1942). Szintén ékes példa a Nagyasszonyok sor, amelynek konzervatívabb verziója nyerte a pályázatot, de a frissebb szemléletű párja már a jövőbe mutat. A háború befejezése után serkenő új élet új reményei mellett az elszabadult infláció nyomába eredt a postai díjszabást követve. A gyorsan teljesítendő megbízások ismét a plakátszerűség közérthető nyelvezete irányába terelték, s ragyogóan oldotta meg ezt a feladatot is. Az új hatalom szimbólumrendszere csak részben tért el a közelmúltban letűntekétől, sodró lendületű, erős sugárzó karaktere azonban továbbélt, így művészi átültetésük nem követelt drasztikus metamorfózist Konecsnitől sem. A szocialista kultúrpolitika és a művészeti dogmatizmus az ötvenes évek elején bezárta a kaput előtte is. Az UPU-blokk után nem pályázott többé, s a hagyatékban sincsenek nyomok a későbbiekben, hogy bélyegtervekkel foglalkozott volna.

Egyik legszebb alkalmazott grafikai fejezet lehetett volna az életműben a hanglemezborító. Sajnálatos módon csak egy-két album látott napvilágot Konecsni György alkotásával díszítve. A kevés konkrét megbízás mellett számos zeneműhöz készített igényes borítót, talán az alkalmazott grafikus előrelátásával – valamikor csak lesz rá érdeklődés alapon. A kiállításunkban látható alkotások az 1968-as gyűjteményes műcsarnoki tárlaton szerepeltek először. Érzékelhetően szívvel-lélelkel, örömet találva benne készítette a legkülönbözőbb zenei világokhoz mesterségbeli tudásának legjavát adva a látványos, a hatvanas évek ízlésvilágához képest olykor meghökkentő lemezborítókat. Az absztrakt festői elgondolásokhoz természetesen csatlakozik a kollázs alkalmazása, ami a számítógépes grafika megjelenéséig része volt e műfaj mindennapos eszköztárának. A művészi nyitottságra utal a mögöttük húzódó zenei sokszínűség, az opera, a klasszikus és kortárs komolyzene, a popkultúra, az igényes könnyűzene iránti fogékonysága. Tervezett volna Konecsni olyan zenéhez lemezborítót, ami távol áll tőle?

Könyvillusztrációinak csak töredéke öltött testet nyomtatásban. A hatvanas években a Konecsni előtt újra kinyíló ajtók egyike a kiadóké volt. Nemzeti drámairodalmunk klassziku-

kusa, Katona József örökbecsű művéhez, a Bánk bánhoz készített sorozata egészen más látásmódot tükröz, mint a harmincas-negyvenes évek illusztratív jellegű, inkább a külső szemlélő által szerzett benyomásokat közvetítő, a külső vonásokat megragadó stílusa. Talán ellentmondásnak hat, de az említettekhez képest ebben a könyvben éppen hogy nem illusztrál, hanem a dráma momentumai segítségével az emberi lélek mélységeibe enged bepillantást. Méghozzá oly módon, ami életkortól függetlenül minden olvasónak, gyerekeknek, ifjabb és idősebb felnőtteknek megadja ezt az esélyt. A magyar nyelv története című grafikai ciklusát 50 lapra tervezte. Hirtelen halála miatt a műtorzó maradt, nem juthatott el a Tihanyi ala-

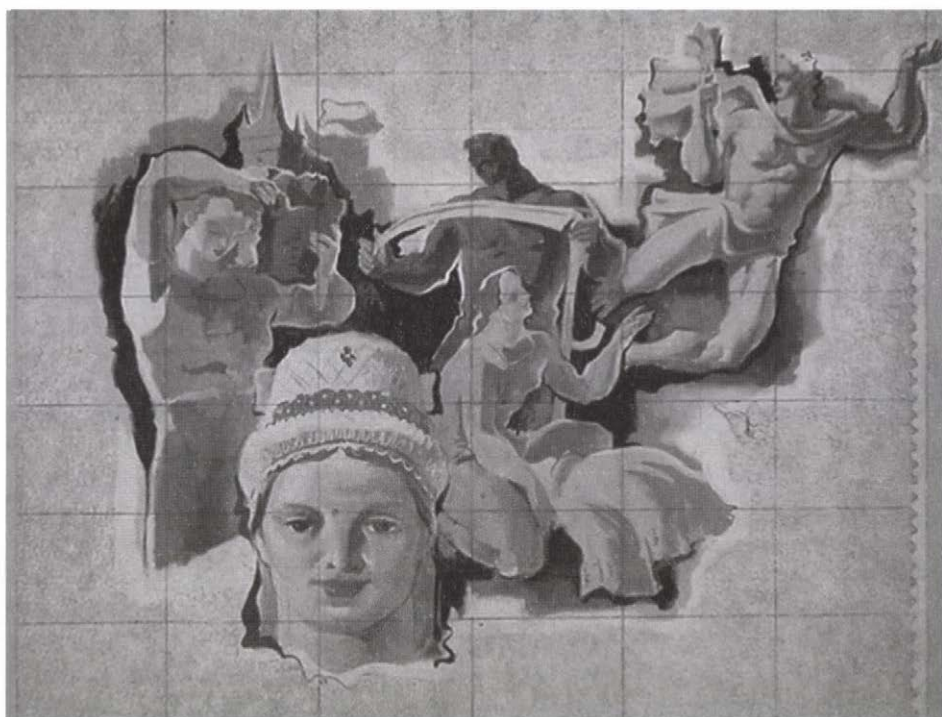
Bartók Béla Csodálatos mandarinjához készült lemezborító terv

pítólevél hat magyar szavától Arany János közel félszázezres szókincséig. Az elkészült tíz lap azonban méltónak bizonyult egy vékonyabb kötet kiadásához. Nem a kiragadott szövegrészek képi visszhangját akarta közreadni, hanem a művek s a bennük megmutató világgép lényegét újraélni, a külsőségek helyett a történelem egész mivoltára fordítani figyelmünket. Leginkább a Halotti beszédhez készült rajzon érzékelhető e szándékának valóságga emelkedése. További tervei között szerepelt A város peremén, a Toldi, de a magyar irodalom más jeles alkotásaival is foglalkozott legalább vázlatosan, erre utal néhány, itt nem látható kezdeménye.

A murális alkotások – ezek részint méretüknél, részint helyhez kötöttségüknél fogva nem láthatók eredetiben a kiállításban, csak vázlatok utalnak rájuk – már a negyvenes évek elejétől helyet kaptak Konecsni György műfaji repertoárjában, jóllehet, ebben az időben még nem készült el egyetlen ilyen műve sem. Az első komolyan vehető kísérlet rekvizituma a plakátokon használt figurális elemekre épít. A negyvenes évek végén a szocreál sematizmus béklyóiba vert plakátművészettől figyelme ismét a faliképek felé fordult. Korán megmutatkozó és piacképesen transzferált romantikus hajlamai a magyar történelem nagy pannóiban nyertek kielégülést, itt a sajátos tematikának köszönhetően az ideológia lehetővé tette ezt is. A Vihar előtt (Dózsa György táborát Kádár Györggyel közösen festette), a Petőfi 48. március 15-én a Nemzeti Múzeum lépcsőjén (rézkarcos változata kiállításunkon is megjelenik), Rákóczi és Esze Tamás találkozása a legjelentősebbek. Új lendületet a hatvanas évekbeli szabadabb légkörben vehetett: mozaikkép vasúti pályaudvaron (Győr), a gyulai Várfürdő előcsarnokában, a zalaegerszegi pártházban, sgraffito egy általános iskola homlokzatán (Mezőkövesd), pannó a budapesti Fészek Klub-

A mezőkövesdi általános iskola épületének homlokzatát díszítő Konecsni-sgraffito

Freskórészlet az 1940-es évek elejéről

ban, a székesfehérvári pályaudvaron, az Auschwitzi Múzeumban és a szegedi Tisza Szálló éttermében. A megvalósítás technikája tehát többféle, a tematika viszont a politikai rendszer (mint megrendelő) és a rendeltetési hely által meghatározott. Az egyetlen igazi kivétel a Fészek Klubban látható pannója, amely akár gyermekkönyv-illusztrációnak is beválna. Vidám groteszk figuráinak édestestvérei még évtizedek múltán is visszaköszönnek kortárs hazai szépirodalmi művek lapjain. Lám, mégis hálás az utókor a maga módján...

Az 1950-ben készített rézkarcok a szülőföld melegét sugározzák. Talán egyfajta biztonságérzetet is nyújtottak alkotójuknak az elveszett paradicsom embertelen világában. A gyerekkor örökre meghatározó emlékképeibe mindannyian belekapaszkodunk, Konecsni kétszeresen is. Egyfelől lehetett valamilyen öngyógyító szerepe, hasonlóan a nem sokkal később keletkezett groteszkekhez. Másfelől az 1956 utáni egzisztenciális ellehetetlenülés idején a réznyomatok eladásából szerzett jövedelemre egyenesen a mindennapi betevőhöz volt szüksége. A hagyományos rézkarctechnikáiból a savas maratással készülő vonalas karc és a foltmaratás egymás melletti alkalmazása legjobban a Szüret fázisnyomatán figyelhető meg és különíthető el. Az előbbi a kép alsó részén, az utóbbi az égbolton dominál. Az alatta lévő kész alkotáson pedig már a harmadik technika, a hideg tű alkalmazása adja a tónusgazdagságot.

Az ötvenes évek közepére nemcsak Konecsni távolodott el belsőleg a létező szocializmustól, hanem a rendszer és kultúrpolitikája is kegyvesztetté minősítette. A mellőzöttség évtizedében születtek az itt látható groteszk rajzok. Funkciójuk nyilvánvalóan terapisz-

lehetett. Kirajzolta magából a keserűséget, a legnehezebb években némi vigaszt nyújthattott a pöffeszkedőknek négy fal között adott fricska. A téma két vezérfogalomra vezethető vissza: hatalom és sakk. A hatalom amúgy igen szeret sakkozni alávetettjeivel, egzisztenciájukkal, önérzetükkel, emberi mivoltukkal, az egész életükkel. Kádár János közismert sakkszeretete még hangsúlyosabbá teszi ezt a motívumot. Az Idomítás három stádiumán a kalács és a korbács egy rendjelenben sűrűsödik, a hatalom olykor meg is vásárolja a számára szükséges sakkfigurákat a játszma folytatásához. A kiszolgáltatottságot a bőrén érző művész a témaválasztás, illetve az egyes rajzokon megjelenő, olykor felismerhető politikai sakkmeztérek (pl. Aczél György, a korabeli kultúrpolitika korlátlan ura) mellett akaratlanul is megmutatja a kora kádári hétköznapi valóságát, hogy keserű és remekeit mindenféle, ma úgy mondanánk, újrahaznosított papíron keltette életre.

Még egy alkalmazott grafikai műfaj került be kiállításunkba, a szintén nyomdáig el nem jutó naptársorozat. 1967-ben a művész egy 12 darabból álló ciklust készített farostlemezre. Nonfiguratív és kollázsselemek tarkítják, különféle festészeti és grafikai technikák vegyítése (csurgatás, márványozás, tusrajz, színes fólia rátétele) teszi egymásmellettiségükben még változatosabbá. Egyszersmind igazolják, hogy a játékos és a kísérletező kedv nem hunyt ki Konecsniból az életút keserves vargabetűinek során sem, a korai áruklakátok vizuális poénjaitól kezdve e naptárakok fura technikai játékaik ível személységében az örök megújulás forrásáig.

A szülőföld melegét hordozó rézkarc

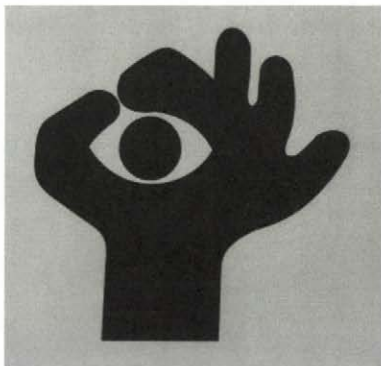
Sokoldalúságot tükröző életművét személyes sorsának és a huszadik század magyar történelmének alakulása jelentősen befolyásolta. Képzőművészi karrierje kezdetén nyilván maga sem hitte volna, hogy „római iskolás”, népi romantikus, szocreális, aztán onnan elhajló, majd a kegyvesztettség állapotából visszafogadott bárány lesz belőle. A politika béklyói – amelyek ellen dicső elszántsággal küzdhet a művész, s termel a fióknak, műterem sarkának, vagy keresi a nem megalkuvás, de életben maradás keskeny mezsgyéjét, vagy a kurzus kegyeltjeként sütkérezik a jelen ingatag dicsfényében, de megmaradt énje mélyén retteg az utókor ítéletétől – az ő útját is meghatározták. Ha nincs egyik vagy másik fordulat (akadt Konecsni rövid életében túl sok is), talán sosem próbálkozik meg egyik vagy másik műfajjal. Politikai groteszkjeivel bizonyosan szegényebbek lennének, de talán rézkarcokat sem készít, ha az egzisztenciális ellehetetlenülés szorítása ehhez a szépséghez nem tereli. Viszont minden valószínűség szerint nem egyetlen évtizedet ölelné át a bélyegtervezői pályaszakasz, és más alkalmazott grafikai elképzelései (hanglemezborítók, naptárak) is hétköznapjaink részévé emelkedhetek volna. Váratlan halála pedig az éppen csak útnak indult könyvillusztrátori tevékenységét akasztotta meg.

Ami a tárlókban nem látható, azokról a művekről és magáról az életműről az ősz folyamán sorra kerülő emlékülés alkalmával kaphatnak szakszerű értékelést. Október 28-án (ez utóbbi napot egyúttal a művésznek filatéliai emléket állító bélyegek ünnepélyes forgalomba bocsátása koronázza meg a múzeumban) a szülőföldhöz való magánemberi és művészetében tükröződő viszonyáról, plakátművészetéről, bélyeggrafikai munkásságáról éppúgy elhangzanak előadások Konecsni György tevékenységével régóta behatóan foglalkozó szakemberektől, mint visszaemlékezések a tanítványok részéről, és megtudhatják, hogyan látja a fiatal művésznemzedék képviselője és a művészettörténész az életművet.

Életrajzi vázlat

Konecsni György 1908. január 23-án született Kiskunmajsán. Parasztpolgári családban nevelkedett, ahol a tanulásnak becsülete volt, az előbbre jutás zálogát látták benne. Apja hentesüzlete egy balul végződött kezességvállalás következtében tönkrement a 20-as évek végén, s az akkor már kiskunmajsai ösztöndíjjal a Képzőművészeti Főiskolán tanuló fiú elkezdett kisebb grafikai munkákkal foglalkozni, hogy megélhetését biztosítsa a fővárosban. Az 1930. szeptember elsejei tüntetésben való részvétele miatt négyhavi fogházra ítélték, ami az ösztöndíj elvesztését vonta maga után. Gyógyszeres dobozok tervezésével kereste első pengőit. A főiskolán Rudnay Gyula volt a mestere, s az ő késői romantikája végigkísérte művészi pályáján.

A gazdasági világválság idején a festői karrier lehetősége úgyszólván minimális volt, a napi megélhetés az alkalmazott grafika irányába vitte, s a hozzá legközelebb álló plakátpályázatokon aratta első sikereit. *Gyógyvízben fürödj!* című plakátja

Konecsni György mesterjegye

hozta meg számára 1932-ben az ismertséget itthon. Két évvel később már nemzetközi babérokra is begyűjtött: a Nemzetközi Idegenforgalmi Kongresszus vándordíját, az egyiptomi király által adományozott Fuad-serleget nyerte el. E sikerét 1936-ban megismételte. 1937-ben a párizsi világkiállításon Grand Prix-t is kapott a magyar pavilon egyik termékének tervezéséért, illetve plakátjaiért. 1939-ben a Milánói Triennále nagydíját érdemelte ki három plakátjával.

1946-ban megalapította az Iparművészeti Főiskola alkalmazott grafikai tanszékét, amelynek nyolc évig volt a vezető tanára. A felszabadulás utáni években készített politikai plakátjai az újjáépítésre és a szocialista társadalmi rend igenlésére buzdítottak. 1954-től a Honvéd Stúdió tagja lett, s miután a zsdanovi elveket átvevő hazai kultúrpolitika nem nézte jó szemmel művészetfelfogását, el kellett jönnie a főiskoláról, de ennek ellenére még megkapta a Munka Érdemrend legmagasabb fokozatát. Amikor 1956 után, egy moszkvai hivatalos út megtagadása ürügyén feloszlatták a stúdiót, Konecsni állás és jövedelem nélkül maradt. Kisebb alkalmi megbízásokból és rézkarcai eladásából élt feleségével.

A hatvanas évek elején kapott ismét lehetőséget, és plakátjai új alkotói korszakról tanúskodnak. 1964-ben visszakerült az alkalmazott grafikai tanszék élére, immár a Képzőművészeti Főiskolára, s kivette részét a fiatal festő- és grafikusnemzedék neveléséből, és művészszervezői tevékenységet is végzett. Állami megrendelésre készítette közösségi terekbe nagyméretű murális alkotásait, élete utolsó éveiben két általa illusztrált könyv is megjelenhetett, valamint hanglemezbörítő-tervei közül néhányat felkaroltak a kiadók, s így a boltokba is eljutottak. 1968-ban 60. születésnapjára megkapta az érdemes művész címet, és ugyanebben az évben rendezték első gyűjteményes kiállítását a Múcsarnokban. 1970. január 29-én alkotóereje teljében, váratlanul hunyt el Budapesten.

Díjai

Nemzetközi Idegenforgalmi Kongresszus arany vándorserlege, Róma, 1934
Nemzetközi Idegenforgalmi Kongresszus arany vándorserlege, Luzern, 1936
Magyar Iparművészek Egyesületének ezüstérme, 1936
Párizsi világkiállítás, Grand Prix, 1937
Milánói Triennále, Grand Prix, 1939
Köztársasági Érdemrend, 1948
Kossuth-díj, 1950
Kossuth-díj, 1952
Munka Érdemrend arany fokozata, 1954
Érdemes művész, 1968

Egyéni kiállításai

Múcsarnok, gyűjteményes kiállítás, 1968
Kulturális Kapcsolatok Intézete, Budapest, 1970
Magyar Nemzeti Galéria, emlékkiállítás, 1976
Magyar Nemzeti Galéria, plakátkiállítás, 2005

A Konecsni György-emlékülés programja

A száz éve született Konecsni György festő és grafikus tiszteletére rendezendő kiállítás megnyitása után emlékülést szervezett a Bélyegmúzeum. A helyszín a Bélyegmúzeum, az időpont 2008. október 28-a, péntek volt. Az ülésre meghívtuk a Konecsni György nevéhez, életútjához, munkásságához kötődő intézmények képviselőit, még élő pályatársait, tanítványait, családtagjait és mindazokat, akik valamilyen szálon kapcsolódnak életművéhez, személyéhez, valamint a Múzeumi Egyetértés Egylet tagjait.

Az emlékülés programja

- 10.00 A Bélyegmúzeum igazgatójának köszöntője (Nikodém Gabriella)
- 10.10 Konecsni György helye a magyar művészettörténetben (Pálfi György egyetemi docens, művészettörténész)
- 10.40 Konecsni György, a tanár a tanítványok szemével (Molnár Kálmán egyetemi tanár, grafikusművész, Oláh György grafikusművész, Töreky Ferenc festő- és grafikusművész)
- 11.30 Konecsni György, a bélyegtervező (Szabó Jenő muzeológus, Bélyegmúzeum)
- 12.00 Bélyegkibocsátás: a 2008. évi Karácsony sor, Konecsni György 1943. évi pályázati grafikáiból
A bélyegeket forgalomba bocsátotta dr. Csáki György, a Magyar Posta Zrt. elnöke.
- 12.20 Dr. Lovász András, a Bélyegmúzeum donátorának köszöntése (Szivi László, Magyar Posta Zrt.; Novotny Erzsébet, Állami Nyomda; Egervári László, Hírközlési Múzeumi Alapítvány; Nikodém Gabriella, Bélyegmúzeum)
- 12.40 Ebédszünet, illetve a kiállítás megtekintése vezetéssel
- 14.00 Konecsni György és a szülőföld (Dr. Kozma Huba, a kiskunmajsai Konecsni György Helytörténeti Múzeum igazgatója)
- 14.30 Konecsni György, a plakát nagymestere (Bakos Katalin művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria osztályvezetője)
- 15.00 Konecsni György egy 21. századi művészinas szemével (Csete Mónika, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatója)
- 15.30 Kérdések, hozzászólások
- 16.00 Zárszó (Nikodém Gabriella)

A Konecsni-évi rendezvényeink örömteli utóéletéhez tartozik egy újabb kiállítás, amelyet a József Attila Stúdió rendezett 2009 nyarán-őszén – a miénk sikerén felbuzdulva – szintén Budapesten, miután a mi kiállításunk bezárt, s néhány tételt átvettek a bélyegmúzeumi tárlat anyagából. Ott elsősorban a Konecsni-tanítványok munkásságának egy csokorba kötése jelentette az újdonságot.

Kulturális értékeink az új magyar bélyegeken

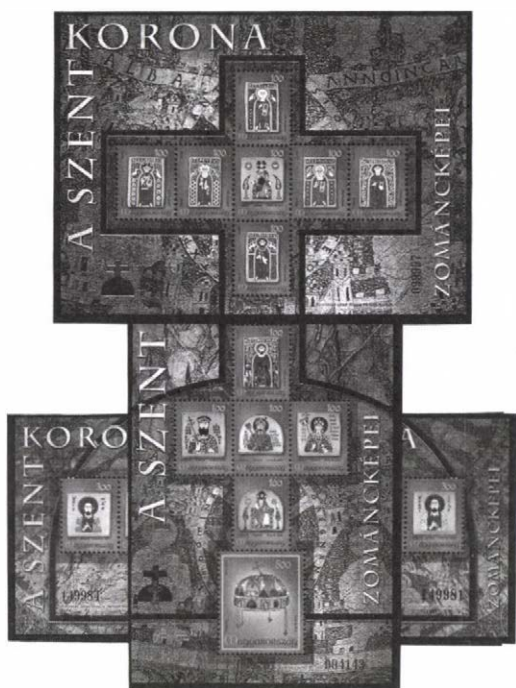
A Magyar Posta Zrt. a tavalyi év folyamán felkérést kapott, hogy egy összeállítással mutakozzon be a 2009. április 10. és 16. között Kínában rendezett nemzetközi bélyegkiállítás hivatalos osztályában. A kiállítási anyag elkészítésével a Bélyegmúzeumot bízták meg. A tablón, a kiírásnak megfelelően, nagyrészt a 2005 és 2008 között megjelent bélyegek, első napi borítékok, alkalmi levelezőlapok és alkalmi bélyegzések kaptak helyet. A kiállítás elkészítésekor nem titkolt célunk volt, hogy felkeltsük az érdeklődést hazánk kultúrája és természeti értékei iránt, hogy ezáltal az érdeklődők – és nemcsak az ottani lakosok, hanem a külföldi turisták is – kedvet kapjanak Magyarország meglátogatásához. Éppen ezért a tablókra összegyűjtöttük azokat a filatéliai objektumokat, amelyek ennek a célnak az elérésében a segítségünkre lehettek.

Szerencsés egybeesés, hogy 2003-ban a magyar és a kínai posta párhuzamos bélyegkiadással örvendeztette meg a bélyegyűjtőket, így az időhatárt kicsit kitágítva lehetőségünk volt ezzel a kiadással nyitni összeállításunkat. A bélyegek közös témája a két nemzet művészi könyvkiadása volt, aminek segítségével megmutathattuk egyik felbecsülhetetlen történeti kincsünket, a Képes Krónikát, valamint a nemzetközileg is elismert Országos Széchényi Könyvtárat a világnak. A témához kapcsolódóan pedig még egy különlegességgel büszkélkedhettünk, hiszen kiállítottuk azt a kínai alkalmi borítékot, amelyet a kibocsátáskor Magyarországon járt kínai delegáció látott el kézjegyével.

Szintén az első tablón helyeztük el azt a magyar Szent Koronát bemutató, 2000-ben megjelent blokkot, ami nyomdatechnikai megoldása miatt kért helyet magának az össze-

A kínai delegáció által dedikált 2003-as alkalmi boríték

A Szent Korona zománcképei blokk I–IV. (2005–2008)

nyerte környezetvédelmi témában. Ugyanakkor megkülönböztetett figyelmet kaptak az elmúlt évek során a Magyarország legszebb bélyegeivé választott kiadások is.

Büszkén mutattuk be az összeállítás első felében azt a borítékot is, amelyen a Puskás Ferencnek emléket állító, 2008-as *Olimpiatörténet – Helsinki* blokk látható, és amit Puskás Ferenc özvegye, valamint az egykori Aranycsapat még élő tagjai, Grosics Gyula és Buzánszky Jenő láttak el kézjegyükkel.

A második tabló fő témáját Magyarország nevezetességei adták. A Magyar Posta Zrt. jóvoltából ugyanis bélyegre került az utóbbi években a magyarországi világörökségi helyszínektől kezdve a budapesti múzeumokon keresztül a halasi csipkéig számtalan kulturális érték és hungaricum, amelyek mind helyet kaptak kiállítólapjainkon. Láthatta a közönség a pécsi ókeresztény sírkamrákról és a Fertő tóról megjelent 2006-os bélyegkiadást, ahol Kiss Béláné Kinga kolléganőnk jóvoltából carte maximumokat is bemutathattunk, de a 2008-as csetneki vagy éppen a 2005-ös halasi csipkéről készült alkalmi levelezőlappokat is. Szintén Kinga segítségével tudtuk kiállítani azt a carte maximumot, amely egy régi kiállítótermünkről kiadott levelezőlappal, a 2005-ös *Idegenforgalom – Budapest* kisírv múzeumot bemutató bélyegével és a 75 éves Bélyegmúzeum tiszteletére készült alkalmi bélyegző lenyomattal népszerűsítette múzeumunkat.

A nemzetközi bélyegkiállítás megrendezésére a Pekingtől mintegy 800 km-re fekvő, 6,5 millió lakosú Luoyang városában került sor, amely Kína Henan tartományában található. A rendezők választása feltehetően azért esett erre a városra, mert ez volt a középkori Kína egyik fővárosa, s talán mert itt él az ország legtöbb bélyeggyűjtője. A rendezvény-

állításban. Amellett ugyanis, hogy UV-fény alatt Magyarország koronázott királyainak névsora olvasható rajta, különlegessé teszi az akkor először alkalmazott lézerperforáció is, amelynek segítségével a blokk bal felső sarkában a posta szó olvasható. Ugyanígy helyet kért és kapott a Szent Korona zománcképeit ábrázoló sorozat is, hiszen a négy blokkot megfelelő módon összeillesztve a magyar államiséget ábrázoló korona sziluettje rajzolódik ki a szemünk előtt. Ezek mellett kiemelt helyet foglaltak el a tablón díjazott bélyegeink, így az *Europa 2008 – Levélírás* elnevezésű kisív, amely egy nemzetközi internetes szavazás alapján a 2008-as év legszebb Europa-bélyege lett, vagy a 2005-ös *Hulladékforgalom a tiszta környezetért* bélyeg, ami a 36. Asiago Nemzetközi Filatéliai bélyegszépségszavazáson a Legszebb bélyeg-díját

A Bélyegmúzeumról készült carte maximum

nek helyet adó monumentális épületben 111 nemzet 3000 darab 16 oldalas kerete volt felállítva, ahol dr. Homonnay Géza, Czirók Dénes, Vas István és Koleszár Zoltán anyagai a versenygyűjtemények között, valamint a Magyar Posta Zrt. most bemutatott, hivatalos osztályban indított összeállítása képviselte Magyarországot. A város és a rendezvény méreteinek megfelelően a látogatók száma is gigantikus volt, hiszen nap nap után százazrek nézték meg a kiállított anyagokat, amelyek között múzeumunké – mint azt a visszajelzésekéből tudjuk – rendkívüli sikert aratott. Örömeinkre tablóinkról a gyűjtők anyagait kísérő komisszer, Czirók Dénes is megemlékezett a *Bélyegvilágban* megjelent cikkében, idézve Glatz István zsűritag értékelését: „A versenykiállítási anyagokon kívül külön örültünk a Bélyegmúzeum bemutatott anyagának is, amelyeken hazánk történelmi és természeti érdekességeit mutatták be, amivel szinte turisztikai propagandát fejtettek ki.”¹

¹ Czirók Dénes: Komisszerként Kínában. In *Bélyegvilág – Filatéliai Szemle*, 2009. 7–8. sz. 32–35. p.

Korok ruhái bélyegképeken

A Bélyegmúzeum új kiállítási koncepciója értelmében két nagy helyi időszakos kiállítást készítünk évente: az egyik a nagyközönséget szólítja meg, míg a másik a profi filatelistáknak szóló csemege. A *Korok ruhái bélyegképeken* című, 2009. június 20-án nyílt tematikus válogatásunk az első kategóriába tartozik: egy népszerű és mindenkit érintő témát, az öltözködési kultúrát járja körül. A bélyegek színes világa apró grafikáival alkalmas arra, hogy áttekintő képet adjon a világ öltözködési szokásainak kialakulásáról. Ebben az eredeti és nagyított bélyegképek mellett háromdimenzióssá alakított, ablakszerű bélyegképek, illetve a Bába Mihályné hagyatékából kölcsönzött babák segítettek. A huszonegy nagyméretű játék baba egyedileg készített, mívés ruházatával szintén a viselettörténet alakulását mutatta be.

A banánlevél ágyékkötőtől a párizsi haute-couture-ig, a divatbemutatók csillogó világáig hosszú utat járt be az öltözködés története. Minden kor és klíma, társadalom és vallás megeremtetette a maga viseletkulturáját. A test védelme, díszítése, a gazdagság és a presztízs, az összetartozás és a különbözőség kifejezésének vágya egyidejűleg született meg az ember öntudatra ébredésével: hiszen már a teremtéstörténetben is az ágyékkötőviselés árulja el, hogy az első emberpár bűnbe esett, vagyis képes már a jó és rossz tudására. Az, hogy a teremtéstörténet bibliai változata, illetve az ősemler mely országok bélyegkiadásában és mely évben jelenik meg témaként, máris sokat elárul az adott kor politikai világnézetéről, annak változásairól. Erre jó példa éppenséggel a magyar bélyegkiadás is.

Nincs olyan anyag, amit fel ne használtak volna az emberek testük borítására: a sártól, a cápafogtól, a fakéregtől kezdve a pamuton, selymen, lenvászon keresztül egészen a drágakövekig és a legújabb kor műszálak szöveteiig. A jövőben bizonyosan új technológiák is meg fogják határozni viseleteinket, mert a környezetrombolás okozta problémák a divattervezőket is új feladatok elé állítják. Ma már vannak ultraibolya sugarakat kiszűrő ruhák, ahogy vannak ultraibolya sugarakat átengedő strandruhák is, tehát mindenki kedve szerint barnulhat vagy lehet divatosan sápadt. Vannak fényre sötétedő lencsésű napszemüvegek vagy fűtőszálakkal bélelt kabátok télire. Az űrkutatás eredményei az utcai divatban már most megmutatkoznak. Ezzel egyidejűleg megjelentek a bio- és fair trade-textilek, a génmanipulálástól mentesnek mondott, natúr pamutszövetek is. Az új, környezettudatos szemlélet egyértelműen megjelenik a bélyegek témájának megválasztásában, különösen az utóbbi években figyelhető ez meg. Az öltözködési luxus (drágakövek, ékszerek, világiállítások,

Ruhaköltemények egy francia és egy nicaraguai bélyegen

divatbemutatók) nyolcvanas-kilencvenes években gyakori megjelenítése helyett az ezredforduló óta a takarékoságra, a Föld erőforrásainak védelmére szólítanak fel a bélyegek.

Kiállításunk a bélyegképek mellett magyarázó szövegek és tárlatvezető kalauz segítségével igyekezett átfogó képet bemutatni nemcsak a viseletkultúra alakulásáról, hanem az azt kialakító, sőt olykor kikényszerítő társadalmi-gazdasági változásokról is. A négy nagy üveges vitrin mellett az oszloptárlók adta lehetőségeket is kihasználtuk. Az első oszlop az őseMBER viselete mellett az ókori Kelet: Egyiptom, Palesztina és Mezopotámia viseletkultúráját mutat- ta be. Az első vitrinben jobb oldalt a krétai-görög, valamint az etruszk-római öltözetek képei voltak láthatók, a másik oldalon pedig a korai középkor, Bizánc pazar viseletei, természetesen időrendben. Ez után következett az érett középkor, a népvándorlás kora, a vikingek ruházata. A magyar viseletkultúra bemutatása természetesen a honfoglalás kor képeivel kezdődött. Idő- rendben haladva ez után a vitrinek és oszloptárlók jobb oldalán – vagyis a bejárat felé néző oldalon – az európai, míg a bal oldalon ezzel párhuzamosan a magyar öltözetek fejlődését mutattuk be. Így a latin és a németalföldi, valamint az északi reneszánsz mellett ott láthatták vendégeink a magyar reneszánsz képeit, így akár az egymásra hatást, hasonlóságokat és kü- lönbbségeket is meg lehetett figyelni a bélyegképeken keresztül. Az újkor századai változatos öltözködési szokásokat hoztak, ezeket mutatta be a harmadik nagy üvegvitrin. A századforduló és a huszadik század politikai-gazdasági eseményei ismét jelentős életfelfogásbeli külön- ségeket okoztak Európa országai között, ami az öltözködésben is megnyilvánult, így tanulsá- gos összehasonlításként a magyar szocreal mellett a nyugat-európai trendek bemutatása állt. Az utolsó nagy üveges vitrin Európa, illetve Magyarország káprázatosan színes és változatos népviseleteit mutatta be. Az utolsó oszlopvitrin kitekintést adott a nagyvilág öltözködési szo- kásaira. Afrika, Ázsia, Amerika, Ausztrália tradicionális és törzsi viseletei mellett időben is távolabb pillanthattunk: a jövő öltözködését írurhák, illetve elképzelt öltözékek bélyeges áb-

Divatbemutató a Bélyegmúzeumban

rázolásaival mutattuk be. Végül az utolsó tabló a divat ünnepléséről szólt: híres divattervezők kreációi, vázlatrajzok, szépségversenyek, divatbemutatók, ékszer- és drágakő-világkiállítások, divatkatalógusok, extravagáns öltözetű előadóművészek bélyeg témaként való megjelenése bizonyítja, hogy mennyire fontos része mindez világunknak.

A bélyegek kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy az ábrázolások történetileg – amennyire ez lehetséges – hitelesek legyenek. Nem is olyan könnyű feladat ez, hiszen számos korból nem maradtak fenn hiteles, korabeli ábrázolások, így például az őseMBER viseleteiről sem. Más korokból származó, idealizált képként él az emberekben a páncélos vitézek megjelenése. Az Őszövetség történeteit a festők rendszerint saját korukba ültetve jelenítették meg: gyakori, hogy az ókorban játszódó történet szereplői reneszánsz öltözetben, környezetben láthatóak a festményen, így a festményt témájául bemutató bélyegképen is. Az utókor romantikus, historizáló fantáziája átszínezte a múltat a vikingek vagy éppen a honfoglaló magyarok esetében is, ezt a tényt igyekeztük figyelembe venni a bélyegek kiválasztásánál. Kifejezetten kerültek a megtévesztő ábrázolásokat, a vikingek például a közhi-edelemmel ellentétben sohasem viseltek szarvakkal ékesített sisakot. Különösen érdekes, ha a régészeti leletek alapján készült hiteles viseletrekonstrukció és a romantikus képzelet alkotása egymás mellett szerepel, mint az 1996-os Bélyegnap blokkon és bélyegpáron. Itt a Képes Krónika miniatúrája, illetve Székely Bertalan Vérszerződés című festményének részlete mellett ott láthatjuk a régészeti kutatások alapján készített ábrázolásokat is.

De miért is öltözködnek az emberek? Nem pusztán a hideg vagy a szél elleni védekezésül! Az egyiptomi fáraók, Mátyás király udvarának nemesei, Napóleon korának hölgyei, a viking harcosok vagy az afrikai szavanna lakói egyaránt fontosnak tartották megjelenésüket, pontosabban azt, amit kifejezni szándékoztak vele. Hiszen a ruházat egyben üzenet is, egyfajta kommunikáció a többi emberrel: Nézzetek rám, ez vagyok én! Napóleon jellegzetes háromszögletű kalapja, Churchill keménykalapja, a királyok koronája, a samurájok pazar harci sisakjai messzire hirdették tulajdonosuk üzenetét: Itt vagyok! Tulajdonképpen a világ legelsőként kiadott bélyege, a híres brit Black Penny egyben a világ első, viseletet bemutató bélyegének is tekinthető: Viktória királynő hajviselete igen jellegzetes, nemkülönben a koronája!

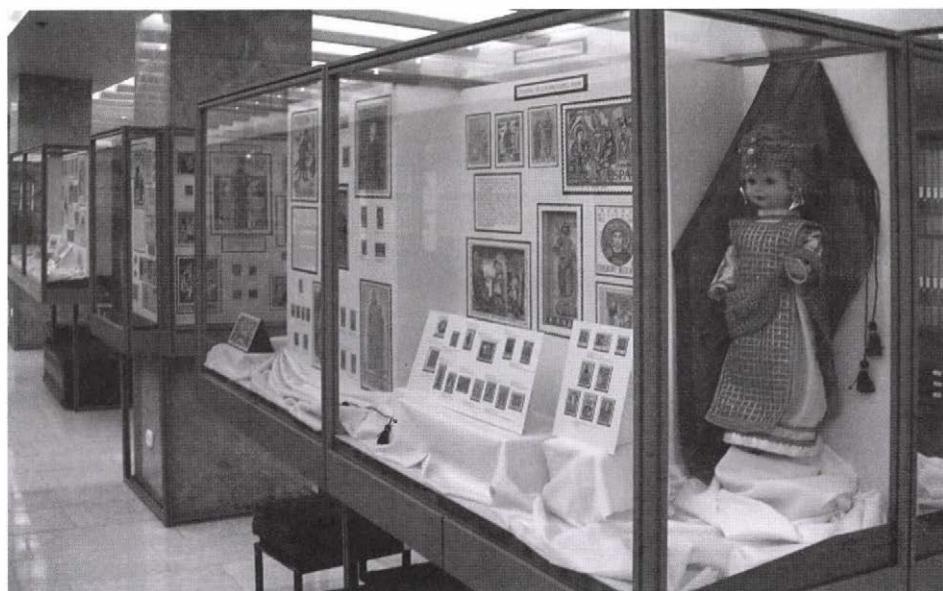
Máskor épp az elrejtőzés a cél, a katonák ma már terepszínű öltözéket viselnek, és üzleti tárgyaláson, a menedzserjelmezben is mindenki egyforma – de azért kivillan egy-egy Londonból rendelt egyedi mandzsettagomb, márkás karóra. Ezek a részletek természetesen a bélyegképeken is megfigyelhetők. A társadalmi különbségek és a gazdasági-politikai változások nemcsak az üzletemberek, hanem a gyermekruhák világát is meghatározzák. A Magyar Nemzeti Múzeum Textiltárától kölcsönzött gyermekruhák, amelyeket a kiállítóterem bejárata melletti üveges szekrényekben állítottunk ki, a felnőttek világról meséltek – kicsiben. Hiszen a pöttöm termetre szabott magyaros mente és tollas csákó, fakard éppúgy egy történelmi kor tükre, mint az ötvenes évek nyugati csomagból kapott, majd ügyetlen kézzel gyermekméretűre átalakított holmija.

Volt idő, amikor ez a viseletkommunikáció sokkal inkább egyértelmű volt, mint ma: azonnal lehetett tudni például, kinek érdemes és szabad udvarolni – innen ered a pártában maradni kifejezés –, és ki kockáztat véres párbajt, ha mégis megteszi. Még a metakommunikáció, a testbeszéd is összefonódik a viseletkultúrával: párbajkihívást jelentett, ha valakinek arcába vágták a kesztyűt, és az illető vállalta a kihívást, ha felvette a kesztyűt. Ezekre a régi szokásokra még mindig emlékeztetnek mai közmondásaink és szólásaink

anélkül, hogy belegondolnánk, mit jelentettek eredetileg, szó szerint. A bélyegképeken akár a kesztyűk változásait is meg lehet figyelni, egészen más az ókori ökölvívó bőrszíjából font kesztyűje, mint a kora középkori solymászé vagy a reneszánsz kori páncélos vitézé, nem is beszélve a barokk hölgyekéről. A titkos párbeszédre a legyezőnyelv szolgált, a hölgy egyetlen kompromittáló szó nélkül is novellányi mondanivalót közölhetett titkos imádójával, aki virágnyelven válaszolt. Kiállításunkban eredeti strucctollas, illetve festett selyemlegyezők is szerepeltek, a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből kölcsönzött szépséges tárgyak a barokk és a romantika korának világáról meséltek.

Ma a mondanivaló cseppet sem titkos, az internet korában a szavak, üzenetek egyenesen a pólóinkon, kabátunkon szerepelnek, ráadásul plakátnyi betűkkel. A legfőbb stílusdiktátor ma már nem Christian Dior vagy Calvin Klein, hanem maga a média. Az Oscar-díj kiosztó gálák, egy-egy teniszbajnokság, az epsomi derbi, a filmfesztiválok és világkiállítások voltaképpen nagy-nagy divatbemutatók, amelyekre az egész világ figyel, nem csak a divatszakma. A sztárok ruházatáról, illetve ruházatuk esetleges hiányáról többet ír a sajtó, mint magukról a filmekről, amelyekben szerepelnek.

A ruházat, haj- és szakállviselet tehát egyfajta hírközlés. Magának a szó szerint vehető hírközlésnek a története ugyancsak egyidős az emberiséggel, s a füstjelektől az elektronikus levélig terjedő hosszú történetben a postabélyegeknél is helye van. A szép postabélyegeg valósággal ablakot nyitnak a viseletkultúra világára. Ahogy a levelek kapcsolatot teremtenek az emberek között, úgy a ruházat is üzenetet hordoz, szavaknál is hangosabban mesél viselőjének történelmi, társadalmi, kulturális, stílusbeli helyzetéről vagy akár pillanatnyi hangulatáról – a belső valóság mégis rejtve marad. A szép postabélyeg valósággal öltözteti a levelet, de annak valós tartalma a külső szemlélő előtt éppúgy titok marad, ahogy a közmondás tartja az öltözködés esetében: Nem a ruha teszi az embert! Vagy mégis?

A Korok ruhái bélyegképeken című kiállítás tárlóinak sora

Magyar–japán jubileumi év a Bélyegmúzeumban

2009 mind a magyar, mind a japán diplomácia számára fontos év volt, hiszen ekkor ünnepeltük a magyar–japán diplomáciai kapcsolatok felvételének 140. és újrafelvételének 50. évfordulóját. Az Osztrák–Magyar Monarchia és Japán 1869-ben kezdte meg együttműködését, amely az I. világháborút követően sem szakadt meg, ám ekkor már a független Magyar Királyság volt Japán diplomáciai partnere. A következő világegés után csak 1959-ben került sor újra a kapcsolatfelvételre, amelynek eredményeként 1960-ban a két ország követséget állított fel egymás területén, amiket azután 1964-ben emeltek nagykövetségi rangra. Az 1989-es magyarországi fordulatot követően még élénkebb együttműködés alakult ki a két ország között, ami a mai napig mind politikai, mind gazdasági, mind pedig kulturális téren tovább él.

A két évforduló kapcsán a 2009-es esztendőben számos rangos esemény zajlott országszerte. Februárban például Japán Napokra és Japán Filmhétre, áprilisban Japán–Magyar Gyermekrajz Cserekiállításra, júliusban és augusztusban a 20. Nemzetközi és Országos Origami Találkozóra és Kiállításra került sor, de táncbemutatókat, előadásokat, és koncerteket is kínált az év az érdeklődők számára. Az emlékévkapcsán Japán egy olyan beruházást is szeretett volna megvalósítani Magyarországon, ami megfelelően szimbolizálja a magyar–japán barátságot, ezért arra a döntésre jutottak, hogy a magyarok által kedvelt Erzsébet híd éjszakai díszkivilágításának megvalósításában nyújtanak segítséget. Ennek átadására 2009. november 17-én került sor ünnepélyes keretek között.¹ A jubileumi év emlékére a Magyar Posta Zrt., a japán postával párhuzamosan, egy kisívet bocsátott forgalomba, amihez a Bélyegmúzeum a kisíveket tervező grafikusművészek munkáiból rendezett kamarakiállításal csatlakozott.

Berky Péter, a *Magyar–japán jubileumi év* elnevezésű kisív hazai tervezője, pályáját 1994-ben kezdte. A grafikai tervezés mellett kapcsolatba került az arcuttervezéssel, fotózással, filmplakátok tervezésével, valamint reklámfilmek és animációs reklámok rendezésével is. Az első általa tervezett bélyegeket 2004 karácsonyán jelentek meg a nagy népszerűségnek örvendő személyes bélyegívek sorában, amelyeken a karácsonyi ünnepekhez kapcsolódó motívumok (sütemények, üvegdíszek) láthatók. Azóta számos munkája került forgalomba, mint például a 2005-ben megjelent *Idegenforgalom III. – 100 éves a budapesti Szent István-bazilika* blokk, vagy a 2006-ban kiadott *In memoriam 1956* blokk, amit a kivitelezése tesz különlegessé, hiszen a blokkon ábrázolt magyar zászló valóban lyukas. A magyar–japán kisív mellett pedig tervezett már párhuzamos kiadású bélyeget, ugyanis ő volt magyar részről a grafikusa a 2006-ban Romániával közösen kiadott *Jeles zeneszerzők* című bélyegsornak, amely Bartók Bélának és George Enescunak állított emléket.

¹ http://www.hu.emb-japan.go.jp/2009/event_h.html.

A két bélyegtervező grafikusművész

A 2009-es magyar-japán jubileumi emlékév alkalmából forgalomba bocsátott kisív

A kisív japán tervezője, Morita Motoharu grafikusművész 1974-ben diplomázott a Tama Képzőművészeti Egyetem grafikus tervező szakán. 1976-ban a japán Posta- és Távközlési Minisztériumban bélyegtervező grafikusként kezdett dolgozni, ahol első bélyegterve a következő évben készült el. Témáját a japán posta Egyetememes Postaegyesületbe (UPU) történő belépésének centenáriuma adta, a bélyegképeken pedig postagalambok, valamint az UPU emblémája kapott helyet. A japán grafikus nevéhez azóta számos alkalmi és forgalmi bélyeg megjelenése fűződik, nemcsak mint tervező, hanem mint művészeti vezető, illetve a Japán Posta Bélyegtervezési Osztályának vezetője. A sokoldalú művész a bélyegeken kívül számos egyéb grafikai munkával is dicsekedhet, hiszen az ő nevéhez köthető a 2001-ben Japánban tartott nemzetközi bélyegkiállítás logójának és bélyegének megálmodása, ő tervezte a japán posta által használt elektromos autók külső megjelenését, valamint ő volt a grafikusa a 2008-as sanghaji világiállítás Japán Ipari Pavilonjának.

A kisívek forgalomba bocsátása kapcsán kapta a Bélyegmúzeum azt a felkérést, hogy készítsen a két tervező munkáiból egy kamarakiállítást. A tárlat tervezésekor arra a döntésre jutottunk, hogy a két grafikusművész munkáin keresztül és a párhuzamosan kiadott kisívek tematikájához igazodva nemcsak magukat az alkotókat mutatjuk be, hanem a japán és a magyar kultúra és természet bélyegen is megörökített kiemelkedő értékeit is. Így lett a kiállítás kiemelt anyaga az a forgalmi bélyegsor, amelynek tizennyolc címele segítségével Japán védett flóráját és faunáját mutattuk be. Emellett pedig helyet kapott a bemutatott anyagban a Japán világörökségi helyszíneit és kulturális, művészeti emlékeit megörökítő tíz kisívből álló sorozat, amelynek segítségével megismerhettük például a régi Kiotó szent helyeit vagy éppen Shirakawa-go és Gokayama történelmi falvait. A japán tervező elismertségét pedig mi sem példázhatta volna jobban, mint az a portugál bélyeg, amellyel Louis Fóris szerzetesnek állítottak emléket, vagy Chile kiadása, ami a két ország diplomáciai kapcsolatfelvételének centenáriumán jelent meg. A magyar tervező, Berky Péter munkái között, a japán témákra mintegy felelve, szintén megjelentek a magyar védett növényeket – így például a magyar kökörcsint vagy a pilisi lent – ábrázoló bélyegek vagy éppen a Művészetek Palotáját és a budapesti Szent István-bazilikát megjelenítő blokkok, de helyet kaptak kiemelkedő történelmi személyeinket (gróf Batthyány Lajos) és eseményeinket (1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója) megörökítő kiadások is.

A kiállítás megvalósítása során jó kapcsolatot és sikeres együttműködést tudtunk kialakítani a Magyarországi Japán Nagykövetség, valamint a Shokokai (Magyarországi Japánok Szervezete) munkatársaival. Utóbbiak anyagi támogatásával sikerülhetett a kiállítást néhány forgalmas metrómegállóban plakátok elhelyezésével hirdetni, ami megfelelő alkalmat teremtett számunkra a múzeum szélesebb körben történő megismertetéséhez. A több ezer ember által nap mint nap látott plakát terveit, a kisívet is jegyző Berky Péter készítette, akivel a kiállítás elkészítése során szintén sikeresen együttműködtünk. A Magyarországi Japánok Szervezetének pályázatán elnyert összeg másik feléből öt darab kétoldalas állótárlót készítettünk, amelyekben a japán postától kölcsönkapott, Morita Motoharu által tervezett bélyeggrafikákat és bélyegíveket helyeztük el a kiállítás ideje alatt.

A kisív forgalomba bocsátása alkalmából 2009. október 16-án rendezett ünnepséget, valamint a kamarakiállítás megnyitóját megtisztelte jelenlétével Szűts Ildikó, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgatója, Kitamura Norio, a Japán Posta elnök-vezérigazgatója, Ito Tetsuo

Japán magyarországi nagykövete, Várkonyi László külügyi államtitkár, továbbá a kisívet tervező két grafikusművész, Berky Péter és Morita Motoharu. A program során megismerkedhettünk a két kultúra egy-egy kiemelkedő művészeti ágával, a magyar népdalok világával Szvorák Katalin jóvoltából, illetve a japán ikebana művészetével. Az ekkor bemutatott és forgalomba bocsátott kisívek bélyegképeinek megtervezéséhez a jubileumi év jelmondatával – csak tiszta forrásból² – összhangban a japán és a magyar népművészet motívumaiból merített ihletet a két grafikusművész. Megcsodálhatjuk a bélyegeken az Erzsébet hidat, a Fujit vagy éppen egy tealevél-tárolót és egy butellát. A kisív érdekességét a motívumokon kívül a bélyegek elhelyezkedése adja, hiszen perforációjuk H betűt formál, utalva Magyarország nemzetközi jelzésére. A két posta nem először adott ki a másik ország kulturális örökségét bemutató bélyegeket, ugyanis mind a magyar, mind pedig a japán bélyegkiadások között felfedezhetők a másik ország motívumai. Így például Magyarországon 1971-ben jelent meg a japán festőművészek munkáit bemutató *Japán fametszetek* című bélyegsor vagy az 1986-os *Tokiói magyar napok* kiadás, amin egy matyó és egy japán népviseletbe öltözött baba látható, míg Japánban 1991-ben került sor egy magyar népviseletet bemutató bélyeg kibocsátására, amit Horváth Zoltán magyar diák egy a japán posta és távközlési miniszter által kiírt pályázatra tervezett.³

A magyar–japán jubileumi év rendezvényekben és élményekben gazdag esztendőként vonult be a két ország történetébe. Tárlatunkkal szerettünk volna mi is hozzájárulni a két ország ünnepéhez, a két bélyegtervező grafikusművész munkásságának keresztmetszete pedig lehetőséget teremtett számunkra, hogy bemutassuk Magyarország értékeinek sokszínűségét és egy különleges világot, a japán kultúrát és természetet. Tehettük ezt azért is, mert Morita Motoharu és Berky Péter munkái számos kapcsolódási pontot kínáltak számunkra, amelyeket – amint azt Nikodém Gabriella, a Bélyegmúzeum igazgatója megnyitóbeszédében kiemelte – egyrészt a természeti és az épített környezet ábrázolásának, másrészt pedig az előző generációk által felhalmozott szellemi-kulturális értékek, tudás, tapasztalat jelenbe való átemelésének, továbbgondolásának fontosságában lelhetünk fel.

² Bartók Béla zenei hitvallása.

³ Horváth Zoltán: Japán miniszteri elismerés magyar diáknak. In *Filatéliai Szemle*, 1991. december, 8. p.

Kass János színes világa

2010. március 29-én reggel kaptuk a döbbenetes hírt, hogy Kass János Kossuth-díjas grafikusművész, könyvtervező és illusztrátor, a háromszor elnyert Világ legszebb könyvedíj birtokosa, többszörösen kitüntetett képzőművész, bélyegtervező örökre eltávozott közülünk. Nemcsak a világ, az ország, a művészeti élet, a magyar bélyegtervezés lett szegényebb egy meghatározó egyéniséggel, hanem mi magunk is személyes jó ismerőst, kedves barátot veszítettünk el. A tény annyira felfoghatatlan, annyira nem valóságos, hogy a billentyűk újra és újra visszalökik ujjaimat, elfogadni nem tudva semmiféle nekrológot. Hiszen csak most volt, hogy 2007. december 14-én, 80. születésnapja alkalmából megnyitottuk a 2008 októberéig látogatható új kiállítását a Bélyegmúzeumban. A tárlaton – mintegy az életműve részeként – lánya, Kass Eszter textiltervező iparművész, festőművész több munkája is látható volt.

A kiállítás elsősorban Kass János könyvillusztrációit gyűjtötte csokorba. A jól ismert Hamlet, Biblia, Az ember tragédiája, A kékszakállú herceg vára című sorozatok mellett olyan kuriózumokkal is szolgált látogatóinknak, mint a Frederico García Lorca: A sötét szerelem szonettjei című kötetéhez készült grafikák, vagy a Lipcsében diplomamunkaként született illusztrációk József Attila verseihez. Külön kiemelés érdemelnek a Cervantes Don Quijote című művéhez készült rajzok, amelyeket születésük, 1953 óta most láthatott először a közönség, mivel évtizedeken keresztül maga Kass János is elveszítettnek gondolta őket. Éppen e kiállítás rendezése kapcsán kerültek elő egy elfelejtett mappa mélyéről. Könyvillusztrációi szoros kapcsolatban állnak bélyegtervezői munkásságával, hiszen Az ember tragédiája vagy a Római elégiák grafikái alkalmi levelezőlapokon is megjelentek, nem is beszélve az 1979-es Nemzetközi Gyermekév bélyegsorozat értékeiről, amelyek a gyermekkönyv-illusztrációk igen közeli rokonai, lévén, hogy maguk is meséket elevenítenek meg.

Azt javasolom, gyászos gondolatok helyett inkább merüljünk el ebben a színes, derűs és eleven világban, gyermekkorunk meghatározó képi világában, amelyet neki köszönhetünk. „Én is gyerek vagyok belül, legalábbis remélem, hogy megmaradtam annak. Egyetlen kulcsszó van: az empátia. Ma sem a magam fejével gondolkodom, ha egy gyerekkel beszélgetek, hanem az övével. Az ő játékos gondolatmenetéből építem fel a válaszaimat. Nem terhelem túl, de nem is gyerekként kezelem, hanem egyenértékű partnerként. A mérleg balansa az ő reakciójától függ, nem kényszerítem semmire” – válaszolta Kass János egy kérdésre, amelyet a gyermekmeséket ábrázoló bélyegsoraival kapcsolatban tettem fel egyik bélyegmúzeumi kiállítása alkalmával, még 1994-ben.

A válasz igaz, de receptnek túl egyszerű, hiszen egy felnőtt a maga tapasztalataival, gondolataival, érzelmeivel hogyan is helyezkedne vissza a gyermek világába olyan könnyedséggel, ahogy ezt Kass János teszi. Gyermekkorunk nem zárványként él bennünk, hanem feloldódik az időben, utólag elmaszatoľják határvonalait a később megszerzett tapasztalatok, tudás, felnőttkori emóciók. Kass János gyermekeknek szánt grafikáit

nézve úgy tűnik, sikerült megtalálni a legkisebb közös többszöröst, vagyis felfedezni azt a nyelvet, amely még és már éppen közös nyelve gyermeknek és felnőttnek. A végtelenül egyszerű vonalak jó ismerőseink az életmű elemeiből, itt azonban nem rézbe karcolta, hanem színes ceruzával húzva kelnek életre a papíron. A színvilág a gyermeké, aki az elé rakott halom ceruzából biztosan nem a feketét, a szürkét vagy a barnát emeli ki először. Piros, kék, sárga, zöld vonalak és foltok a közös nyelv írásjelei, amelyeket Kass János ugyanolyan játszi könnyedséggel kezel, mint a többi képzőművészeti és nyelvi technikát. Ez biztosítja az elmaradhatatlan eredményt, a megértést a kommunikációs folyamat másik oldalán. A párbeszéd izgalmas képi megjelenései az 1992-ben kibocsátott, Az ifjúságért bélyegsor címletei, amelyeken valódi gyermekrajzokat komponált egységbe. Rendkívüli sokoldalúsággal juttatta el hozzánk üzeneteit. Nem lehetünk eléggé hálásak, hogy kifejezési formái között a bélyeg mint kisgrafika is szerepelt, így ugyanis művészete nem pusztán a beavatottak kiváltságaként, hanem minden ember közös kincseként él, mindennapjaiban van jelen.

Az 1979-ben kibocsátott Nemzetközi Gyermekek elnevezésű két bélyegsorozat darabjai közeli rokonai könyvillusztrációinak. A magyar bélyegkibocsátásban szokatlan módon egy esztendőn belül került kiadásra, kétféle megközelítésben dolgozva fel az ENSZ által meghirdetett világeseménynel kapcsolatos elképzeléseket. A soroknak nemcsak a témája, grafikai megoldása is különböző, mintegy hangsúlyozva az azonos kérdésre adott kétféle válasz eltérő voltát. Az első három bélyeg február 26-án jelent meg, címletein a gyermek számára legfontosabb tájékozódási pontok, a játék és a család, valamint a különféle nemzeteket kép-

Az ifjúságért bélyegsor címletei, 1992

Nemzetközi Gyermekek, első sorozat, 1979

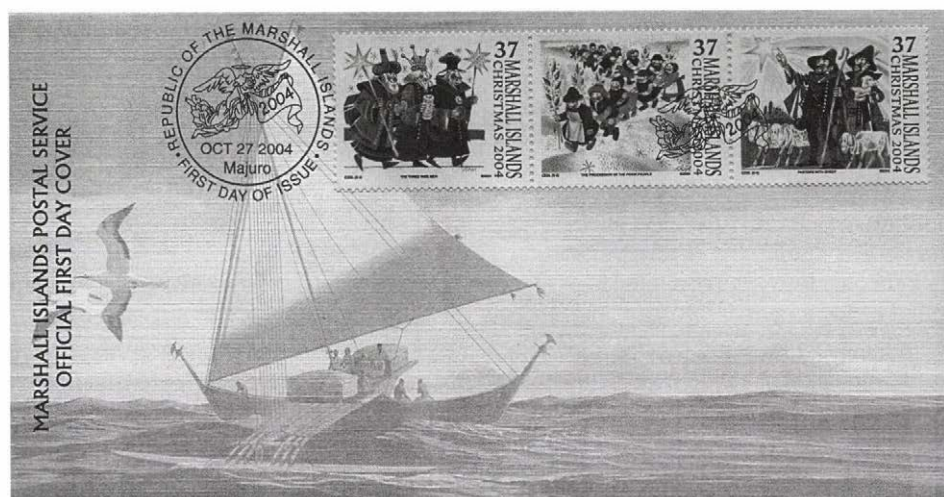
Nemzetközi Gyermekév, második sorozat, 1979

viselő három gyermekfigura látható. A gyermek világának legfontosabb elemein keresztül mintegy összefoglalja azokat a feltételeket, amelyek elengedhetetlenül hozzátartoznak e korai életszakasz zavartalanságához. A bélyegkép a gyermekrajzok világát idézi. „A lényeg egy vonallal megragadható” – mondta Kass János, és itt a bizonyíték az állításra. Ez a grafikában testet öltött gondolat ugyanis rímelt az ugyanabban az évben Lengyelország által kezdeményezett, végül 1989. november 20-án az ENSZ Közgyűlés által közfelkiáltással megszavazott Gyermekjogi Egyezmény szellemiségére, amely ezeket az értékeket minden gyermek számára alapjogként rögzíti.

A második sorozat december 29-én, mintegy karácsonyi ajándékként látott napvilágot, záró blokkal együtt nyolc értékéről a legismertebb magyar és nemzetközi mesék figurái köszönnek ismerősként. A könyvillusztrációkkal való rokonság tagadhatatlan, ám amíg azok esetében az írott szöveg és a rajz együtt alkot egységet, a bélyegeken egyetlen grafika hivatott elmesélni az egész történetet, a központi figura attribútumainak segítségével előhívott emlékeinkre támaszkodva. És ha fentebb a közös nyelvről esett szó, most azt is hozzátehetjük, hogy ez a nyelv nemzetközi. Bizonyítja ezt az a tény, hogy a sorozat

Nemzetközi Gyermekév blokk, 1979

A Marshall-szigetek 2004-es karácsonyi bélyegeihez készült első napi boríték

darabjait némi változtatással 2001-ben a Marshall-szigetek postája is kibocsátotta. Tom Thumb/Hüvelyk Matyi vagy Cinderella/Hamupipőke ugyanolyan sajátosan magyar népművészeti motívumokkal díszített közegben jelenik meg, mint János vitéz vagy a farkassal elbánó kismalacok. A viszonylag nagy felületű, átmenetes tónusok nélküli színes foltokból összerakott grafikák különössége nem véletlenül keltette fel a távoli országbeli kiadó érdeklődését. Az emberiség kollektív tudatának részévé vált történetek sajátosan magyar megfogalmazása a minden mesében rejlő általános erkölcsi tanulság egyéni leképezése, amely ugyanakkor a maga specifikumaival gazdagítja, bővíti is az eredeti tartalmat. A siker indokolta, hogy a Marshall-szigetek postája 2004-ben karácsonyi, 2005-ben pedig Andersen-meséket ábrázoló bélyegek tervezésére kérte fel Kass Jánost. Nemzetközi viszonylatban 1979-ben még egy szelvényes bélyege jelent meg a témában, mégpedig Csehszlovákiában. A gyermekkönyv-illusztrátorok abban az évben szervezett pozsonyi találkozóján díjat nyert alkotásait tették közzé ebben a formában.

Tény, hogy ma generációk számára egyképpen jelennek meg azoknak a meséknek és történeteknek a jelenetei, amelyeket gyermekként kézbe vettünk, nap mint nap lapozgattunk, sokszor csak a rajzok átpörgetésével elevenítve fel a teljes élményt. E témájú bélyegei ugyanezt a teljességet közvetítik. Gyermekkori könyvélményeink ízlés- és személyiségformáló hatása pedig annak a mélyes felelősségtudattal felépített és megalkotott képi világnak az eredménye, amellyel Kass János ajándékozott meg bennünket. Mi már tudjuk, mit adhatunk saját gyermekeink kezébe.

Csehszlovákia 1979-ben kibocsátott szelvényes bélyege

Hajdanvolt egyesületi és szövetségi élet

Pannónia Bélyegyűjtő Egyesület

A Pannónia Bélyegegyesülettel kapcsolatos történések részletezése azért szükséges, mert mind ez ideig nem derült fény arra, miért is vált ketté a Pannónia 1919-ben. Szemérmes elhallgatások, lényegyet elkenő félremagyarázások folytak az ügyben egész egyszerűen azért, mert az egyik oldalon nem tűnt civilizáltnak kimondani a lényegyet, a másik oldalon pedig dühös sértettség motiválta a félrebeszélést, végül is mindkettőnek ugyanaz lett az eredménye, homály. A szakirodalomból annyit tudunk az ügyről, hogy 1919 decemberében a Belügyminisztérium felül akarta vizsgálni az egyesületi alapszabályokat, de a Pannónia vezetősége azt nem nyújtotta be. 1919. december 18-án dr. Ziffer Hugó elnök és Árvai Artúr titkár értesítették a Pannónia tagjait az egyesület megszűnéséről, s ezzel egyidejűleg a belügyminiszternek is bejelentették a feloszlást. A puccszerű lépés kiváltotta a tagok felháborodását, mert közgyűlési határozat nem volt. A vezetőség azon tagjai, akik a feloszlással nem értettek egyet, 1919. december 23-ra rendkívüli közgyűlést hívtak össze, ahol állítólag a tagság 90%-a volt jelen. A közgyűlés a feloszlás ellen szavazott, ezzel egyidejűleg pedig új vezetőséget választott. Az új elnök dr. Reich Péter Cornél, a titkár Szabó Imre lett. Dr. Kalmár Aladár felszólalásában a válság okát abban jelölte meg, hogy Ziffer és Árvai szerint egy egyesületet kollektív alapon nem lehet eredményesen vezetni, ezért a vezetőség engedelmességre nem hajlandó tagjait kizorítandó új egyesület alakítását tervezték. A belügyminiszter a polgármester megkérdezése után a Pannónia közgyűlése által jóváhagyott új alapszabályt láttamozta. 1919. december 21-én pedig alakuló közgyűlést tartott a Magyar Bélyegyűjtők Országos Egyesülete. Az elnök dr. Ziffer Hugó, a főtitkár Árvai Artúr lett.

Szerencsére a Magyar Országos Levéltárban fennmaradt az az irat, amely a kérdést tárgyalja, így fényt deríthetünk az igazságra, előbb azonban lássuk az előzményeket. 1916 októberében, egyelőre még asztaltársaságként megalakult a Pannónia, amely összejöveteleit a Szabadság téri Upor Kávéházban tartotta, és tagjaitól jelenléti díjat szedett. 1917 elején tartották a Pannónia első közgyűlését, ahol elnökké dr. Ziffer Hugó főorvost, főtitkárrá Árvai Artúrt választották. A jóváhagyásra benyújtott alapszabályt azonban a belügyminiszter akkor visszautasította, mert egy háborús rendelet tiltotta az új egyesületek alapítását. A Pannónia ezért asztaltársaságként működött tovább, erre nem kellett engedély. A háború végén sor kerülhetett volna a bejelentésre, de akkor a Károlyi-kormány ezt a kötelezettséget eltörölte. Amikor pedig az alapszabályok bejelentési kötelezettsége újra életbe lépett, a vezetőség ezt szándékosan elmulasztotta megtenni.

A levéltár MOL 1920-VII-379 (3773) jelzésű iratkötegében a dátum szerinti első információt a Pannónia Bélyegegyesület tagsághoz szóló, 1919. december 18-án kelt hivatalos értesítése nyújtja, amely az ügyirat mellékletét képezi. Ebben a következőket olvashatjuk az elnök közleményeként: „A Pannónia Bélyegegyesület elnökségéhez, különösen

az utóbbi három hónapban, a tagok részéről igen számos interpellálás történt, melyek odairányultak, hogy az egyesület mostani összetételében nem fejthet ki eredményes működést, minthogy az alapszabályokban kitűzött céljának: a bélyeggyűjtés előmozdításának kielégítőleg megfelelni nem tud és pedig azért, mert az összejegyzéseken a megjelentek legnagyobb része nem bélyeggyűjtést, hanem – a gyűjtés mellőzésével – bélyegspekulációt űzött. A spekuláció, számos tagnak a főpostán és utcai börzéken való részvétele, idegen elemeknek a helyiségbe való betolakodása, s ennek folytán az egyesület hírnevének lerontása, a helyiségkérdés megoldhatatlansága... mindmennyi oly körülmény volt, mely a bélyeggyűjtők megjelenését az összejegyzéseken csaknem céltalanná tette.” A közlemény a helyzetet tarthatatlannak és megoldhatatlannak ítéli, minthogy ilyen körülmények között a gyűjtők érdekének védelme lehetetlen. Egyetlen megoldásnak a megszüntetés kimondását látja. Ez könnyen megtehető, mivel nincsenek jóváhagyott alapszabályok, a működés pedig a 6084/919. számú kormányrendelettel felfüggesztett. Egyszerűen nem kell benyújtani jóváhagyásra az alapszabályokat, a tagok pedig irányultságuknak megfelelően lépjenek be más egyesületbe vagy a kereskedők egyesületébe. Azt állítja, hogy a tagok nagy része úgyszólván máshol is. A felszámoló-bizottság tagjaiként dr. Ziffer Hugót, Árvai Artúrt, Szabó Imrét, Országh Artúrt és Hoffenreich Károlyt nevezi meg. Az egyesület vagyonának hova fordításáról majd a belügyminiszter határoz – írja a közlemény.

Beadványukban Beniczky Ödön belügyminiszternek december 18-i dátummal Ziffer és Árvai bejelentették az egyesület feloszlását. Előadták, hogy 1919 januárjában ugyan tartottak alakuló közgyűlést, amikor azonban a Belügyminisztérium 6084/919. számú rendelete szerint az alapszabályt 30 napon belül kötelesek lettek volna jóváhagyásra fölterjeszteni, nem tették, mert „igen sok bélyegspekuláns és kereskedő lépett az egyesületbe, akik a gyűjtők érdekeit mellőzve csaknem kizárólag bélyegbörzét tartottak az összejegyzéseken olyannyira, hogy a gyűjtő tagok az összejegyzéseken restelltek megjelenni”. Ehhez csatolták a 12. számú értesítőt. Állításuk szerint 70 tag kívánságára nem nyújtották be az alapszabályokat. Mivel az egyesületnek papíron 151 tagja volt, közülük a megszállt területeken vagy külföldön akkor mintegy tízen tartózkodtak, a határozatot érvényesnek kellett tekinteni. Az egyesület vagyon 6-7000 korona volt, erről az elszámolást mellékeltek. Megnevezték a felszámoló-bizottság tagjait is, dr. Ziffer Hugó volt az elnök, Árvai Artúr a főtitkár, Szabó Imre a pénztáros, Országh Artúr és Hoffenreich Károly pedig az ellenőrök. Az érkeztetési bélyegzőn az 1920. január 2-i dátum szerepel.

1919. december 24-én kelt – és december 29-én érkezett – Ziffer és Árvai újabb beadványa, miszerint azok a volt tagok, akiket nem hívtak meg másik egyesületbe, arra törekedtek, hogy a Pannóniát fenntartsák. Kérték, hogyha a belügyminiszter ezt jóvá is hagyja, az engedélyt más név választásához kösse. A kiváltak több mint felét tették ki a régi egyesületnek, akik számára – mint írták – dicstelen és kellemetlen lett volna, ha az egyesület régi nevének tovább fennáll. A kiváltak közben másik egyesületet alakítottak.

A maradni akarók 1919. december 29-én kérvényt adtak be, amely a Pannónia Bélyeg-egyesület kérvénye az alapszabályok elfogadására. Ebben előadták, hogy az egyesület mint asztaltársaság három éve fennáll, és csatolták a rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét. A beadványt Reich Péter Cornél elnök, Milch Zsigmond alelnök, Szabó Imre főtitkár írták alá. A maradók a kérvényhez a Magyar Bélyegűjság 1919. december 25-i számát is mellékeltek, amelynek 42. oldalán az Egyesületek rovatban a Pannónia Bélyeg-egyesület

válsága címmel a másik oldal szemszögéből olvashatunk az ügyről. Eszerint az egyesület a háború alatt jött létre, amikor az egyesületalakulást nem lehetett a belügyminiszternél bejelenteni, ezért asztaltársaságként működött. A háború végén sor kerülhetett volna a bejelentésre, de a Károlyi-kormány ezt a kötelezettséget eltörölte. A proletárdiktatúra idején az egyesület működése szünetelt, majd amikor az alapszabályok bejelentési kötelezettsége újra életbe lépett, a vezetőség ennek a kötelezettségnek szándékosan nem tett eleget, az egyesületet pedig puccsszerűen feloszlatta. Az eljárást a maradék önkényesnek és illetéktelennek minősítették. Milch Zsigmond és Majo Sándor (egyébként mindketten bélyegkereskedők) rendkívüli értekezletet hívtak össze az Edison Kávéházba. Elnöknek egyhangúlag dr. Reich Péter Cornél bírót választották, aki egyéni akciónak minősítette a Ziffer–Árvai-féle puccsot. Indítványozta, hogy az értekezlet minősítse magát közgyűlésé, majd egészítse ki a tisztikart. Válasszon bizottságot, amelynek feladata lesz eljárni, hogy az egyesület megmaradjon. A beteges kinövések megszüntetésére a tagok megrostálását, a zugbörzézés megszüntetését javasolta. Szabó Imre javaslatára, Reich támogatásával a jogfolytonosság alapjára helyezkedtek, Reichet elnöknek, Milchet ügyvezető alelnöknek, Melczert második alelnöknek, Szabót főtitkárnak választották. A belügyminiszterhez szóló beadványt dr. Kalmár Aladár, az egyesület jogtanácsosa fogalmazta. A kiküldött bizottság tagjai Reich, Milch és dr. Kalmár voltak. A 379/1920. számú ügyirat belső lapján 1920. január 20-i dátummal azt látjuk, hogy közben megérkezett a Zifferék által alapított új egyesület, a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Egyesületének alapszabálya is. Itt az ügyintéző arra kapott utasítást, derítse ki, hogy mi okból ellenzik a Pannónia név megmaradását.

A következő dokumentum, a Magyar Királyi Belügyminisztérium 10 909/1920. számú ügyirata a csatolt alapszabályt elfogadta: „Látta a m. kir. (a kir. szócska áthúzva) belügyminister záradék rávezethető. 1920. február 20.” Az alapszabály szerint az egyesület célja: „hazánkban a bélyeggyűjtés szakszerű művelését előmozdítani, a) szakszerű felolvasások, bélyegbemutatók és összejövetelek; b) szakkérdések megoldására és szakmunkákra pályadíj kitűzése; c) bélyegsorsolások; d) szakkönyvtár, hamis és valódi bélyeggyűjtemény; e) csereforgalom fenntartása; f) bélyegűjdonságok beszerzése; g) bélyegvizsgáló intézmény fenntartása; h) rokon egyesületekkel kapcsolat; i) ifjúsági osztály létesítése; j) árverések szervezése jutalék ellenében”. A belügyminiszter azonban figyelmen kívül hagyta azt a kérést, hogy a maradni akarók ne használhassák a Pannónia nevet, így hivatalosan megalakulhatott a Pannónia Bélyegegyesület is.

A levéltár MOL 1938-VII-5-165316 (3779) jelzetű irata szerint a Pannónia Bélyegegyesület a jelzett évben alapszabály-módosítási kérvényt nyújtott be, amit dr. Pászthy Károly titkár és dr. Vécsei Ede elnök írt alá. Ezt a Belügyminisztérium 1938. január 25-én véleménynyilvánításra megküldte a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszternek. A módosítás az eredeti alapszabályhoz képest annyit változtatott, hogy a tagsági jelentkezések kifüggesztési ideje 60 nap helyett 14 nap, a fegyveres erő tisztjeinek felvétele kötelező, nem döntés kérdése, s ellenük kizárási indítvány nem tehető, mert ilyen ügyekben a honvédelmi és a belügyminiszter dönt. A belügyminiszter azonban nem a változásokat kifogásolta, amibe belejavított, az az árverések kérdése volt. Ezeket a jövőre nézve csak „a tényleg felmerült költségek felszámítása mellett, kizárólag a saját tagjai számára” engedélyezte. A javítás kék tintával látható

az alapszabály szövegében, hátán pedig: „Látta a magyar királyi belügyminiszter az alábbi módosító, illetve kiegészítő megjegyzésekkel: 1. A választmány minden határozata a közlést követő naptól számított 15 napon belül a közgyűléshez fellebbezhető. 2. Az ellenőr a pénzkezelésért a pénztárossal együtt egyetemlegesen felelős. 3. ... A 2 § i pont helyett a következő szöveget kell felvenni: a tagok gyűjteményét és készletét *kizárólag tagjai között és csupán a tényleg felmerült készkiadások megtérítése ellenében* értékesíti. Az egyesület elhalt tagjainak gyűjteményét és készletét *térítésmentesen* felbecsüli és *költségmentesen* *kizárólag az egyesületi tagok között* a legelőnyösebben értékesíti. *Az egyesület bélyegkereskedéssel nem foglalkozhat és bélyeg-tőzsdészerű intézményt nem tarthat fenn.* Budapest, 1938. május 10. A miniszter rendeletéből dr. Páskándy miniszteri tanácsos.” (A dőlt betűs kiemelések azt a szövegrészt jelzik, amit a belügy bejelentett a benyújtott beadványba.)

Látható tehát, hogy a Pannónia válsága esetében nem a diktatórikus vezetési elveket valló régi és a demokratikus beállítottságú új elnök ellentétéről volt szó, hanem a jól ismert spekulációról, ami ebben az időszakban a többi egyesületnek is kellemetlenséget okozott. Míg azonban utóbbiakat valamennyire védtek szigorú szabályaik – bár mint láttuk, nem elég eredményesen –, az alapszabályokkal nem is rendelkező, csak asztaltársaságként működő Pannónia esetében nem tudtak fékezőleg hatni. Ha azt is figyelembe vesszük, hogy a maradó tagok között nem egy bélyegkereskedőt találunk, már elmondhatjuk, hogy tiszta képet kaptunk. Egyébként erre utalnak azok a fent dőlt betűvel szedett betoldások is, amelyeket a Belügyminisztérium eszközölt 1938-ban, a benyújtott szövegváltozathoz képest az alapszabályban.

Egyébként a Pannónia később dr. Vécsei Ede elnöksége alatt tökéletesen konszolidálódott, és belesimult a filatelisták világ életébe. Ezt bizonyítják a következő információk is. 1922-ben, majd 1925-ben a Pannónia alapító tagja volt a Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetségének. 1926 januárjában a Pannónia közgyűlésén dr. Vécsei Ede köri elnök szövetségi mozgalmat követelt a filatéliában használt német kifejezések magyarítására. (Ezeket a szavakat azonban ma is használják: falcos, bündli, postfris, ganzahé stb.) A mozgalmat, mint emléksziünk rá, a Hungária indította el 1903-ban, ám csak a szaklapokban történt közzétételig jutottak el. A posta aztán 1928-ban átiratban kérte az egyesületeket egy filatéliai szakszótár összeállítására, ami végül 1930-ban jelent meg Iván Kornél szerkesztésében. A munkában a Pannónia tagjai is részt vettek.

A gazdasági válság következtében ellehetetlenülő kiállításszervezői tevékenység gondjainak enyhítésére 1930. december 28-án a Pannónia kezdeményezte azt a szerény anyagi ráfordítást igénylő megoldást, miszerint az egyesületi összejövetelek alkalmával egy-egy tag bemutatja gyűjteményét, amelyet háromtagú bírálóbizottság minősített. Háromhavi időközönként a legjobbaknak értékes bélyegajándékot adtak. A példát hamarosan a többi egyesület is követte. 1931. december 6-án és 7-én a VIII. Bélyegnap alkalmából a Pannónia jól sikerült bélyegbemutatót rendezett az Edison Kávéházban, frankotyp bélyegzéssel és levélzáró kibocsátásával. 1932. május végén a debreceni gyűjtők rendeztek bélyegkiállítást a szövetség támogatásával. Ezen feltűnést keltett Barta Antal földműves gyűjteménye, amelyet a Pannónia Budapesten bemutatott.

Az 1937. május 8-i bélyegkiállítást a Vigadóban a 20 éves Pannónia rendezte. Az e célra kiadott alkalmi bélyegeket, alkalmi levelezőlapokat a mintegy 2000 látogató felvált

Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetségének képviselete dr. Vécsei Edével, a Pannónia elnökével

sárolta, jelentős anyagi sikert eredményezve. Az alkalmi posta kétféle bélyegzőt használt. Legjobbnak Kner Endre magyar vízjelállítás-gyűjteménye bizonyult, elnyerte a kiállítás nagydíját. Ennek keretében tartották 9-én a XIV. Bélyegnapot.

A Postavezérigazgatóság által 1937. november 17-én összehívott értekezleten a szövetség elnöksége, a LEHE, a Hungária, a MABOE, a FÉVBE, az ELMA elnökei és titkárai között a Pannónia vezetői is ott voltak. Az értekezlet tárgya a postai selejttanyag értékesítésének módja, az 1938. évi bélyegkiadási program, az új kiadások fotóinak megküldése, a filatelisták küldemények bélyegzésének kivitele, a Bélyegmúzeum bélyegvizsgálatának kérdései, a nemzetközi bélyegcsere-forgalom, az ifjúsági bélyeggyűjtők különleges támogatása volt. Ekkor határozták el az évenkénti értekezletek rendszeresítését.

1941. május 31-től június 2-ig Szentesen bélyegkiállítás volt az Országos Eszperantó Kongresszus alkalmából, a vármegyeház dísztermében. A rendezésben aktív segítséget nyújtott a Pannónia.

1942. május 23 és 31 között a Vigadóban a Pannónia 25 éves fennállásának jubileuma alkalmából országos bélyegkiállítást rendezett, 49 kiállítóval. A bírálóbizottság elnöke dr. Bárány László volt, a jegyző dr. Pászty Károly, mindketten a Pannónia tagjai. Bizottsági tagok: Bogyai Elemér FÉVBE, Érdy Tibor Elektromos, dr. Fejéregyházi Sándor MÁVAG, Halmos Rezső Debrecen, Hochenbügler Ferenc Csepel, Jászai Emánuel János Gamma, Jordán Géza Kistext, Kelemen István MABOE, Kis Pál Kecskemét, Markstein József Kereskedők, Németh Ferenc Tipográfia, Ott János Szeged,

Podlussány Lajos Corvin, Rampacher Pál ELMA, Saupe Ernő Chinoín, dr. Semsey Géza Újpest, Schiller Dénes LEHE, Schrenk Lajos Országos, Szentirmay Géza Miskolc, Taróczy Alfonz TTC egyesületekből. A kiállítók közül aranyérmét nyert tiszteletdíjjal: Bán Béla, dr. Krassó Dezső, László Pál, dr. Sailer Károly és Schönhofer Lajos. Május 28-án itt tartották meg a XIX. Bélyegnapot, amelynek programjában három szakelőadás is szerepelt. Bán Béla a magyar lebélyezésekről, dr. Bárány László egy nagy magyar bélyeggyűjtőről, Schönhofer Lajos a nyomdai eljárásokról, különös tekintettel a magyar bélyegek előállítására, tartott ismertetést. Az alkalomra emléklapot, levélzárót, levelezőlapot és bélyegzőt készítettek.

A Pannónia utódja volt az V. kerületi kör, amelynek 1947-től Névi Pál volt a titkára.

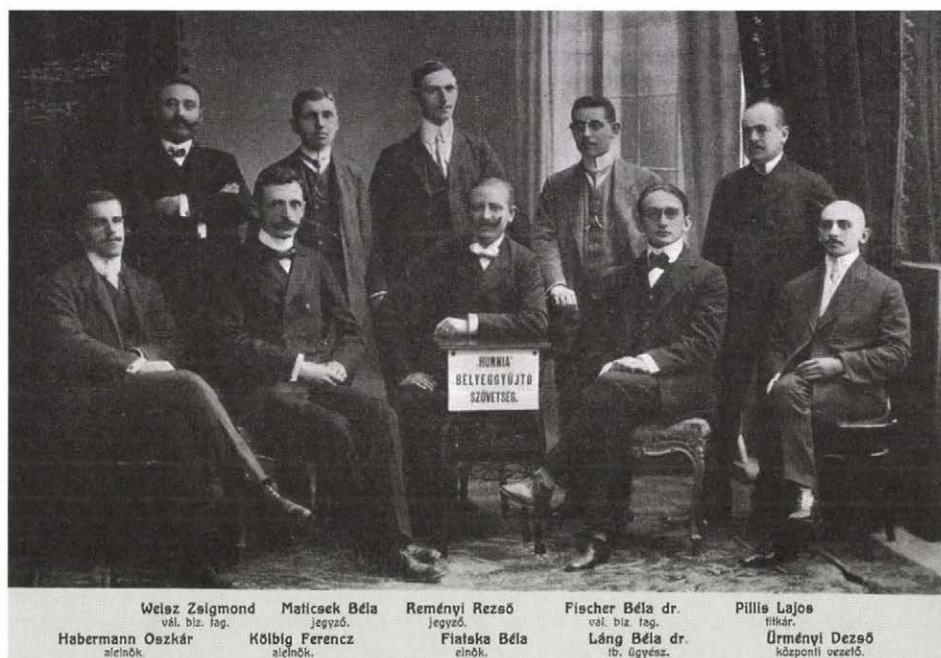
A Pannónia által kiadott emlékbélyeg, 1937

A Pannónia serlegavató ünnepsége, 1937

Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége

Dr. Ürményi Dezső, a temesvári Hunnia Bélyeggyűjtő Szövetség titkára 1907-ben kezdeményezte saját egyesületük felvételét a Bund der Deutschen Philatelisten Vereine-be. A felvételt megtagadták azon a címen, hogy csak német egyesületeket vesznek fel tagul. Az ügyből azt a következtetést vonták le, hogy vidéki egyesület, bármilyen agilis is a vezetősége, nem tudja tagjai érdekeit külföldön is maradéktalanul megvédeni. 1909 elején elhatározták, hogy összeköttetésbe lépnek a budapesti egyesületekkel, és megkísérlik a szövetségbe tömörülést. Közben az 1909-es kiállítás kapcsán a Hungária és a LEHE tagjai között is felvetődött az egyesülés ötlete, így a rendezvény megnyitásán a Hunnia a

A Hunnia Bélyeggyűjtő Szövetség tisztikara, 1909

LEHE és a Hungária elnökeivel (Schomann Antal és Karánsebesi Rác Adorján) tárgyalt a kérdésről, akik a kezdeményezést felkarolták. 1909 őszén a Hunnia alelnökét, Vejtey (Kölbig) Ferencet Budapestre helyezték, így a személyes egyeztetéseket ő bonyolította, s mint írta „mindkét egyesület – ti. akkor hazánkban komoly bélyeggyűjtő egyesület csak a LEHE, a Hungária és a Hunnia volt – tárt karokkal fogadott”.¹ A LEHE és a Hungária részéről fontos célkitűzés volt egy komoly magyar szaklap megindítása és fenntartása. A három egyesület közgyűlései – Hunnia 1909. február 21., Hungária 1909. március 8., LEHE 1910. március 21. – a Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége megalakítása

¹ Vejtey (Kölbig) Ferenc: A Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetségének története. In *Hungária Magyar Bélyeggyűjtők Köre emlékkönyve 1899–1939*. Budapest, 1939, Springer Gusztáv könyvnyomdája, 29. p.

mellett foglaltak állást. Ennek alapján Ágai Vilmos Az Újság 1910. március 20-i, Kölbíg a Levélbélyeg Tőzsde 1910. április 20-i számában A magyarországi bélyeggyűjtő egyesületek szövetségéről² címmel ismertették a szövetség szükségesszerűségét, céljait. A további tárgyalások lefolytatására szervezőbizottságot hoztak létre, amelyben a LEHE részéről Schomann Antal, Szécsy Artúr, Ágai Vilmos kapott felhatalmazást a tárgyalásra, a Hungária választmánya Scrobogna Józsefet, Káldor Dezsőt és Szerencsi Károlyt küldte, a Hunnia pedig Fiatska Bélát, dr. Ürményi Dezsőt és Vejtey (Kölbíg) Ferencet. Az első ülést 1910. június 23-án tartották Schomann Antal elnökletével, ezen meghatározták a szövetség célját, amit a magyar filatélia fejlesztésében és a magyar gyűjtőket érdeklő összes kérdések egyöntetű elintézésében jelöltek meg. Ezenkívül a Kölbíg Ferenc cikkében lefektetett elvekkel megegyező irányelveket fogadtak el, vagyis a szövetség feladatai közé sorolták a hamisítók, hamisítványok elleni védelem megszervezését, az egyesületek közötti kapcsolatteremtést – különös tekintettel a vidékiekre –, az egyesületek közötti vitás kérdések rendezését, a külföldi képviselőt, a külföldi újdonságok és irodalom beszerzésének megszervezését, a szaklap kiadását és a szakkönyvtár felállítását. A novemberi bizottsági ülésen megállapodtak a részletkérdésekről is, ám egy kérdés nyitva maradt, mégpedig a szövetség lapjának ügye. A Hunnia lapja, a Levélbélyeg Tőzsde Weinert Győző és Kölbíg Ferenc munkája nyomán addigra már komoly szaklappá fejlődött, ezért ezt választották a szövetség hivatalos kiadványának, kikötve, hogy a lapot Budapestre kell hozni. Ürményi Dezső, a lap kiadója, a kiadói jogot ugyan nem volt hajlandó átengedni, de ennek ellenére is sikerült megállapodásra jutniuk. Ekkor azonban mindenki számára váratlan dolog történt. 1911 februárjában Ürményi kártyán mindenét elvesztette, így a lapot egyszerűen beszüntette, senkit sem értesítve szándékáról. Ezzel a szövetség ügyét is hosszú időre levette a napirendről, hisz a budapesti egyesületek elsősorban ezért akarták a szövetséget megalakítani.

A meghiúsult összefogási törekvésekkel kapcsolatos véleményeknek a Philatelia adott hangot. Herz Leó a lap 1915. októberi számában így írt: „Úgy látom, hogy a legnagyobb lelkesedéssel fogadták a szövetség megalakításának tervét... Azután semmi mást nem tettek, mint vitáztak felette, cselekedet semmi. Persze szövetséget alakítani így nem lehet, mert nem lépne be mindenki. Keressünk egy közvetítő megoldást, alakítsuk meg az

Vejtey (Kölbíg) Ferenc

Schomann Antal

Emlékbélyeg

² Vejtey (Kölbíg) Ferenc: A magyarországi bélyeggyűjtő egyesületek szövetségéről. *Levélbélyeg Tőzsde*, 1910. 4. szám, 49. p.

LEVÉLBÉLYEG-TŐZSDE

Folyóirat és nemzetközi hirdetési köz-
löny gyűjtők és kereskedők részére.

Megjelenik minden hónap 20—25 között.

Felelős szerkesztő: ÜRMÉNYI DEZSŐ.

Előfizetési ára: Egész évre 2 korona.

Külföldre 2 K 40 f. Egyes szám ára 20 f.

A temesvári „HUNNIA” bélyeggyűjtő szövetség és „A budai bélyeggyűjtők asztaltársaságának” hivatalos közlönye.

V. évfolyam.

Temesvár (Hongrie), 1910. április 20.

4. szám.

A magyarországi bélyeggyűjtő egyesületek szövetségéről.

A „Hunnia” február hó 21-én tartott évi közgyűlésének kétségkívül legfontosabb határozata az volt, melyben a magyar egyesületeknek egy közös szervezetbe való összefoglalása mellett állást foglalt.

Azóta a folyó évi márczius hó 8-án tartott közgyűlésében a Hungária is magáéva tette azt az eszmét, — az Első Hazai Bélyeggyűjtő Egyesület pedig e hó 21-én tartandó közgyűlésén fog e tárgyban határozni. Minthogy az eszmét tulajdonképp ez az egyesület vetette fel, — határozata előre látható.

Ha tehát a részletkérdések, — melyek bizony az elméletileg szép eszmének gyakorlati életképességére döntő befolyással vannak, — az érdekelt egyesületek által kedvezően intézettek el: nemsokára az új szövetség megalakításáról fogunk hírt adhatni. Hogy ez eszmének valóvá tétele mily óriási befolyással lehet a magyar bélyeggyűjtésre: azt ma talán még nem is lehet eléggé méltányolni. Ép azért ezuttal csakis avval akarok foglalkozni, miért szükséges ily szövetség, mi ennek feladata, célja s szerény véleményem szerint, milyennek képzelem a mi magyar szövetségünket.

Tudvalevő dolog, hogy a bélyeggyűjtés óriási kiterjedése folytán nagyon sokan

akadtak és akadnak, kik a bélyeggyűjtés egyik, és nagyon fontos módjának, a csereinek alapjául szolgáló bizalommal visszaélve, érzékeny károkat okoznak a gyűjtőknek, mely károk ellen — különösen külföldiekkel szemben — az egyén csaknem tehetetlen.

Mások ismét felhasználva azt, hogy a gyűjtők nem ismerhetik az összes bélyegeket, hamisítványokat hoznak forgalomba, melyek azután mint valódiak és ezek értékének megfelelően adatnak el.

A csalók és hamisítók működése a csere és vétel czéljából alakított egyesületeket csakhamar arra készítette: tömörülni a közös ellenség ellen. Szükségesnek mutatkozott az, mert ha egy ily csaló, hamisító egy-egy városban vagy egyesületben eljárt szította is kisdéd játékát, másutt akadálytalanul újból kezdhetné.

Az egyesületek szövetkezése tehát első sorban abból a czélból történt, hogy az egyesületek tagjait a tisztességtelen elemektől megóvja.

Ezt elérendő, a szövetség nyilvántartja a tisztességtelen elemeket, ezeket közli a kötelekőbe tartozó egyesületekkel, ismerteti a hamisítványokat, a csalókat és hamisítókat — a mennyiben erre mód van — a bíróság kezébe juttatja, megvizsgálja vagy megvizsgáltatja a bélyegyet és ismerteti a felfedezett új hamisításokat.

Ismerős bélyeggyűjtő czimekért bélyegajándékot adunk.

A Levélbélyeg Tőzsde 1910. április 20-i száma

Otthont a szövetség helyett, amelynek mindenki tagja lehet. Most csak az hiányzik, hogy a meglevő 5 egyesület (Hungária, Amatőrök, Levélbélyeggyűjtők, a Globus budapesti és pozsonyi tagozata) magáévá tegye a megoldást.”³ (Herz ötlete alapján dr. Szógyéni Gyula konkurens szövetséget kezdett szervezni, amelynek érdekében még egy bélyegotthon létrehozására is gyűjtöttek a filatelisták között, ez a kezdeményezés azonban meglehetősen dicstelen véget ért.) Balogh Albert 1917-ben a következőket írta: „Keressük már most azon okokat, amelyek lehetetlenné tették, hogy a külföld mintájára a magyar filatélia is szervezkedjék. Szerény véleményem szerint az önzetlen munkakészség hiánya volt a legnagyobb akadály. Azután az egyéni hiúság, a szereplési viszketegség és sok esetben a személyes torzszalkodás tette lehetetlenné a legéletrevalóbb eszmék valóra váltását. A munkakészség hiánya csak korcs eredményt szülhetett volna.”⁴

Hogy pontosan mi történt, nem tudjuk. Csend volt az ügyben egészen 1919-ig, amikor a második kísérletre sor került, és amikor már jóval több bélyeggyűjtő egyesület működött az országban. Az apropó az volt, hogy pünkösdre az első magyar filatelista kongresszus megrendezését tervezték, amelynek feladata lett volna egy részletes magyar katalógus szerkesztése és kiadása, másrészt a szövetség megalakítása. A Gyűjtők Lapja 1919. februári számában Rampacher Pál Az első magyar filatelista kongresszus című cikkében a következőket írta: „Mielőtt azonban a magyar bélyeggyűjtő közönség a nyugati országok bélyeggyűjtői elé lépne, kötelessége, hogy a magyar filatéliának elismertetésére hivatalos jelleget teremtsen... Ezért sok más feladatot óhajtunk a magyar bélyeggyűjtés legjobbjainak közreműködésével megtartandó »Első Magyar Filatelista Kongresszuson« megoldani... E szerv mint a bélyegegyesületek és a bélyeggyűjtők országos szövetsége azon illetékes tényező, mely hivatott aktuális postai, valamint bélyeggyűjtési ügyekben tanácsot adni és határozni.”⁵ A megalakult előkészítő bizottság a forradalmi események miatt néhány ülés után működését beszüntette, így ezek a tervek is meghiúsultak.

1920-ban az egyesületek újból felvették a szövetség megalakításának fonalát, és az elkészült alapszabály-tervezetet Szécsy Artúr és Árvai Artúr is átmézték. Ezt követően a tervezet a LEHE, Hungária, Pannónia, Amatőrök, a Vasúti és Hajózási Klub Bélyegszakosztálya és az ELMA által létrehozott egyesületközi bizottság (az országos szövetség előfutára) elé került. „A tárgyaláson azonban némely részről olyan ellentéteket igyekeztek felidézni, hogy az együttműködés majdnem felborult”⁶ – írta Csathó Ödön. A további tárgyalásokat el is halasztották, mondván, hogy az akkori viszonyok még mindig nem voltak alkalmasak egy szövetség megalapítására, pedig 1920. június 1-jén a Hungária közgyűlése azt javasolta, hogy „tartsanak a magyar egyesületek egy kongresszussal kapcsolatos filatelista napot, és ugyanakkor történnék az egyesületek szövetségének ünnepélyes megalakulása”⁷ is. A LEHE ülésén Szécsy alelnök üdvösnök találta volna, ha az egyesület belép a Bélyeggyűjtők Szövetségébe, teljes függetlensége biztosítása mellett. A kudarcért mindenki a másikat okolta, amikor a Hungária magához ragadta a kezdeményezést, és elnöke, dr. Szundy Károly létrehozta a Központi Bizottságot, amely hatósági jogkört is képes volt szerezni a fényűzési

³Az OMBSZ eszméje. *Philatelia*, 1915. 10. szám, 210. p.

⁴Nyílt levél a magyar bélyeggyűjtőkhöz. *Gyűjtők Lapja*, 1917. 10. szám, 109. p.

⁵Rampacher Pál: Az első magyar filatelista kongresszus. *Gyűjtők Lapja*, 1919. 2. szám, 21. p.

⁶Csathó Ödön: A magyar bélyeggyűjtés története. *Filatéliai Szemle*, 1962. 8. szám, 8. p.

⁷Csathó Ödön: A magyar bélyeggyűjtés története. *Filatéliai Szemle*, 1962. 8. szám, 8. p.

adóval kapcsolatos anomáliák megoldására. A fentiek alapján nem meglepő, hogy a testületet sok támadás érte, így működése hamarosan lehetetlenné vált. Az egyesületek újra egyeztető tárgyalásokat kezdtek, s ennek eredményeként 1922. június 13-án végre szövetségi alakuló közgyűlést tartottak, amit Vejtey (Kölbig) Ferenc, az 1910-ben alakult szervezőbizottság elnöke nyitott meg. Rédey Miklóst korelnöknek, a leendő szövetség elnökévé Hampel Antalt, főtitkárává Edvi-Illés Lajost választották. A közgyűlésen elfogadott alapszabályok szerint a szövetség feladata: a magyar bélyeggyűjtők és bélyegkereskedők érdekeinek előmozdítása és megvédése; a megbízhatatlan magyar és külföldi gyűjtők és kereskedők számbavétele és nyilvántartása; a magyar szakirodalom támogatása; külföldi szakirodalom beszerzésének megkönnyítése; bélyegek beszerzésében támogatás; kongresszusok rendezése a gyűjtőket érdeklő témák megtárgyalására.⁸ (E programból még hiányzik a kiállítások rendezése, a szakkönyvtár és a bélyegvizsgáló állomás létesítése és a szövetségi szaklap kiadása. A külföldi szövetségek programjaiban ez már benne volt.)

A kilenc egyesület résztvevői megválasztották a szövetség első vezetőségét: elnök dr. Hampel Antal (LEHE), alelnök Vejtey (Kölbig) Ferenc (ELMA), dr. Szundy Károly (Hungária), Vécsei Ede (Pannónia), Vigadi Virgil (MAOE) és dr. Ziffer Hugó (Országos...) lett. Főtitkárnak Edvi-Illés Lajost (LEHE), titkárnak Bauer Bélát (Hungária) választották. Az összes erről szóló cikk és feldolgozás azt állítja, hogy a Belügyminisztérium késlekedése volt az oka annak, hogy a Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége ténylegesen csak 1925-ben kezdhetette meg működését. Én ezt a Magyar Országos Levéltárban talált iratok alapján nem tartom valószínűnek. A Belügyminisztérium valóban kért kisebb javításokat az 1923. január 4-én benyújtott, 73.531/23. számú beadvány mellékletét képező alapszabályokon, de ezek kiigazításához nem volt szükség annyi időre, hogy a javított változatot csak 1924. november 27-én lehessen újra benyújtani.⁹ Sokkal valószínűbb, hogy újra nézeteltérések támadtak a szövetkezni vágyók között – talán a Bélyeg Klubház Rt. működési problémái miatt¹⁰ –, amit alátámasztani látszik az a tény, hogy az elnökség és a tisztikar az 1924. december 16-ra összehívott rendes közgyűlésen lemondott, új elnökké pedig Khayll Elemért, főtitkárrá Bán Bélát választották. Az alapszabályok jóváhagyásáig, ami végül csak 1925-ben következett be, fenntartották az egyesületközi bizottságot.

A Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége másodszer benyújtott alapszabályainak mellékletét képező közgyűlési jegyzőkönyv szerint elnöknek Khayll Elemért, alel-

⁸MOL K 150 1941-VII-5; 1938-VII-5; 1925-VIII-1 iratok egyben.

⁹Leginkább olyan jellegű kifogásai voltak, hogy pl. a Magyarországi helyett Magyar legyen a név.

¹⁰1924. július 29-én megalakul a Bélyeg Klubház Rt. Cégbírósági végzés: Cs.23 916/1925, mert az alakuló ülésen elfogadott alapszabályokat a cégbíróság nem vette tudomásul, módosítást kért. Második közgyűlés 1924. december 29-én, megváltoztatott alapszabályok jóváhagyva. Vállalat alapszabályszerű tárgya: „Klubház létesítése és pedig megfelelő helyiség bérlete, vagy építkezés útján, amely klubház elsősorban a magyarországi bélyeggyűjtő egyesületek összejövele és céljaira szolgál. Továbbá a klubház fenntartásával járó összes üzletek teljesítése úm. vendéglői, kávéházi és szállodai üzem folytatása, a klubot látogató egyesületeknek és azok tagjainak otthonoszerű ellátása, helyiségek bérbeadása, bélyeg és műtárgyak kiállítása, ezek árverezése, megőrzése, ilyenekre előleg nyújtása, bélyegtőzsde létesítése, bélyeggyűjtő és más egyesületek adminisztrálása, szakkönyvek és lapok kiadása, valamint bélyeggyűjtő segédesszközök gyártása és mindezekkel való kereskedés.” A részvénytársaság alaptőkéje papíron 50 millió korona volt, mely 5000 db egyenként 10 000 K névértékű, névre szóló részvényre oszlott. Az első igazgatóság tagjaiul Endrényi Sándort, Horváth Artúrt, Khayll Elemért, Lányi-Lindner Gusztávot, dr. Marzloff Camillót, Szabó Imrét és Vigadi Virgilt választották (a LEHE, a Hungária és a Pannónia tagjaiból). Üzlet bukkott, részvényesek pénze úszott.

nöknek dr. Szalay-Újfalussy Lászlót, Vejtey (Kölbig) Ferencet, Vécsei Edét, dr. Vigadi Virgilt és Schmidt Józsefet, főtítkárnak Bán Bélát, titkárnak Kühn Jánost választották.

A szövetség tagegyesületei és azok elnöki, valamint titkári pozícióit betöltő tagjai a következők lettek: LEHE (elnök Schmidt József, titkár László Illés), Hungária (dr. Szalay-Újfalussy László, dr. Kiss Aladár), ELMA (Vejtey (Kölbig) Ferenc, Szabó Antal Jenő), MABOE (dr. Vigadi Virgil, Kühn János), Pannónia (Vécsei Ede, dr. László Berthold), MBOE (Beszédes Sándor, Árvai Artúr), Magyar Bélyegkereskedők Egyesülete (Majó Sándor, Ferdinkó Béla), RLT (Richter Lajos Társaság, alakult 1925-ben, tagjai meghívásos alapon a szakírók és a legalább ezüstérmes nyert bélyeggyűjtők), Turul (Turul Magyar Filatelistaképző Egyesület, alakult 1925-ben, Létay Gyula, Márton Jenő), Baross Szövetség (dr. Esser Károly, Guttray Béla).

A vidéki tagegyesületeknél: Pécsi Bélyeggyűjtők Egyesülete (1919, Börötzzfy Károly, Tiszay Béla), Debreceni Bélyeggyűjtők Egyesülete (1925, dr. Zalay János, dr. Sajó László), Szegedi Bélyeggyűjtők Egyesülete (1925, dr. Szabó József, Lustig István), Miskolci Bélyeggyűjtők Egyesülete (Gresits Elemér, Kállai Géza), Soproni Sempronia Amatőrbélyeggyűjtők Asztaltársasága (Schleiffer Richard, Ferenczy István), Gyöngyösi Bélyeggyűjtők Egyesülete (korábban Gyöngyösi Ifjúsági Bélyeggyűjtők Egyesülete, elnök betöltetlen, titkár Kring Gyula).

Az alakulóban lévő és szövetségi felvételüket kérő egyesületek a következők voltak: Szombathelyi Bélyeggyűjtők Egyesülete, Székesfehérvári Bélyeggyűjtők Egyesülete, Bajai Bélyeggyűjtők Egyesülete. A szövetségi ifjúsági tagegyesületek: Ifjúsági Bélyeggyűjtők Első Magyar Egyesülete (1923, tanárelnök Antos Mihály), II. kerületi Toldy Ferenc utcai Reáliskola Ifjúsági Bélyegegyesülete (1925, Koczogh András), VII. kerületi Madách Főgimnázium Ifjúsági Bélyegegyesülete (1925, Steller Ignác), Nyíregyházi Főgimnázium Ifjúsági Bélyegegyesülete (1925, Cvick Lajos). Az alakulóban lévő és felvételüket kérő ifjúsági egyesületek: Verbőczy István Reálgimnázium, Kölcsey Ferenc Reálgimnázium, Bolyai Farkas Főreálgimnázium, Zrínyi Miklós Reálgimnázium, Kemény Zsigmond Főreálgimnázium, VII. kerületi Főgimnázium ifjúsági bélyeggyűjtő egyesületei.

Az 1925. december 12. és 14. között a Vigadóban megtartott II. Magyar Filatelista Napot már a szövetség rendezte bélyegkiállítással, cserével, vásárral, aukcióval, sorsolással. A rendezvényhez kapcsolódóan a következő előadássorozat hangzott el: Bélyeghamisítás elleni küzdelem; A filatélia vidéki nehézségei; Szakirodalom és szaksajtó helyzete; A csere- és körküldemény-forgalom problémái, a filatelisták jogvédelme; Az ifjúsági bélyeggyűjtés szervezésének nehézségei; A nemzetközi bélyegcsere még megoldatlan kérdései; Nemzetközi filatelista kapcsolatok mielőbbi létesítése; Feketelisták publikálása; Újabb egyesületek megalapításának nehézségei; Az eszperantó és filatelista egyesületek közötti kapcsolatok elmélyítése és a helyiség kérdés.

A Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége közgyűléseit eleinte minden év decemberében, majd 1929-től tavasszal, általában áprilisban hívták egybe. Az alapszabályokat 1928-ban és 1938-ban¹¹ módosították. A háború befejezése után a LEHE előbb 1922-ben, majd 1923-ban is rendezett Bélyeggyűjtők Hete néven kiállításokat, bélyegvá-

¹¹ Ennek főbb okai: a hadsereg tisztjeinek jelentkezés alapján történő befogadása, tagdíjak emelése, képviselők szavazatának minden megkezdett 10 tag utáni egy, de legfeljebb 10-ről 15-re maximálása.

Hedry Béla

Dr. Rodé Béla

sárokat és előadásokat. A megalakulás után ezt átvette a szövetség, de mivel 1924-ben még ténylegesen nem működött, a Vigadóban 1924. szeptember 20-24-én szervezett I. Magyar Filatelista Napot a Hungária elnökének – dr. Szalay-Újfalussy László – vezetésével alakult egyesületközi bizottság rendezte. 1925. december 12-14-én a második filatelista napot már a szövetség rendezte, ugyancsak a Vigadóban. Anyagi nehézségek miatt a harmadik filatelista nap jóval szerényebb keretek között az Imperial Szállóban zajlott, a negyedik rendezését a LEHE vállalta, a Vasúti és Hajózási Clubban, bélyegkiállítás keretében. Az V. Filatelista Nap 1928. november 3-4-én az Országos Iparegyesület dísztermében, a VI. Filatelista Nap, amit már bélyeggyűjtő napnak is neveztek, 1929. december 7-8-án a Dreschler Kávéház különtermében került megrendezésre. Minthogy ezek megtartása a gazdasági válság miatt évről évre mind nagyobb anyagi nehézségekbe ütközött, a szövetség tanácsa 1930-ban elhatározta, hogy a most már bélyeggyűjtő napoknak elnevezett programsort minden évben más tageszület rendezze házi kiállítással egybekötve. A VII. Bélyeggyűjtő Napot az ELMA 1930. december 7-8-án a Dreschler Kávéház különtermében, a nyolcadikat 1931. december 6-7-én a Pannónia az Edison Kávéházban, a kilencediket lebetűzési kiállítás keretében 1933. január 7-8-án a LEHE a Magyar Nemzeti Múzeumban, a tizediket a JUBILEHE-vel kapcsolatban 50 éves jubileuma alkalmával 1934. május 10-én a Nemzeti Szalonban a LEHE, a tizenegyediket a Hungária 1934. december 8-9-én az Edison Kávéház különtermében, a

tizenkettediket a Vidéki Bélyeggyűjtők I. Országos Kiállításával kapcsolatban Újpesten 1935. december 25-29-én az Újpesti Bélyeggyűjtők Klubja rendezte. 1936-ban a XIII. Filatelista Nap elmaradt. A FIP ugyanis az 1936. augusztus 29-én Luxemburgban tartott közgyűlésén kimondta, hogy minden tagszövetség köteles minden év januárjában a levélbélyegek napját megtartani, röviden bélyegnapot rendezni. A magyar szövetség ezt az időpontot nem tartotta a mi viszonyainknak megfelelőnek, ezért azt kérte, hogy a mi szövetségünk májusban rendezhesse. Ehhez a FIP hozzá is járult, ám mivel a döntésről szóló értesítés későn érkezett meg, a XIII. Filatelista Napot már nem lehetett megrendezni. Az immáron hivatalosan is XIV. Bélyegnapnak elnevezett filatelista napot 20 éves jubileuma alkalmából 1937. május 8-9-én a Vigadóban a Pannónia, a tizenötödiket a III. ORBÉK keretében 25 éves jubileuma alkalmából 1938. május 28-án a MABOE rendezte, míg a tizenhatodikot 1939. június 3-4-én 40 éves jubileuma alkalmából a Bélyegotthonban a Hungária.

Khayll Elemér szövetségi elnököt 1926. december 18-án Bobrovniczky Tamás, őt 1939. május 13-án Hedry Béla követte e tisztségben. Bán Béla főtitkárt 1927. december 12-én Pinterics Sándor, 1933. május 23-án Iván Kornél, 1934. április 17-én vitéz Bárány László, 1939. május 13-án dr. Rodé Béla váltotta.

A Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége volt hivatott az ország bélyeggyűjtő táborának érdekeit képviselni a hatóságok és a külföld felé. Alapszabályai szerint bélyegvásárlással, eladással, cserével nem foglalkozott. A tageszervezetek belügyeibe csak felkérésre avatkozott. Jövedelme az egyesületek által fizetett tagdíjból (fejenként egyforma összeg), adományokból, létesítendő intézmények igénybevételi díjából származott. Tagok csak jóváhagyott alapszabállyal rendelkező gyűjtő- vagy kereskedő egyesületek, tiszteletbeli tagok arra érdemes egyének lehettek. Az egyesületek két tagot delegáltak a tanácsba. Évente közgyűlést tartottak, amelyen az egyesületek által név szerint delegált és igazolt, szavazati joggal rendelkező tagok vettek részt, akik egyesületük taglétszámától függően minden megkezdett 10 tag után egy, de legfeljebb tíz szavazattal rendelkeztek.

Az 1926. február 23-i szövetségi közgyűlés állandó – propaganda, pénzügyi, szakirodalmi, katalógus és árelemző, vidéki gyűjtőket szervező, ifjúsági, bélyegvizsgáló – munkabizottságokat létesített. Az utóbbi tagjai Rédey, Schiller, Markstein, dr. Ünterberg, dr. Sailer, dr. Pákozdy voltak, az általuk vizsgált hamis bélyegek „falsum” bélyegzést kaptak. (Rendkívüli népszerűségét az indokolta, hogy minden szaklap éveken keresztül tele volt a bélyeghamisítás problémájával.)

A szövetség kiadásában már a következő évben, 1927. február 28-án megjelent az *Értesítő*, amelynek főszerkesztője Rédey Miklós, felelős szerkesztője Iván Kornél lett. Ebben az évben Bobrovniczky Tamás tábornok lett a szövetség elnöke (Amatőröktől). A FIP, amely eddig bojkottálta a központi hatalmak szövetségeseit, most felszólította a szövetséget a belépésre. A *Filatéliai Kurír* a következőképpen kommentálta az esetet:

Ünnepi vacsora a Bélyegotthonban a XVI. Bélyegnapi alkalmából, 1939

„Most rajtunk a sor mérlegelni, hogy eljött-e az ideje az együttműködésnek.”¹² Természetesen eljött, a belépés a júniusi strasbourgi kongresszuson meg is történt, a szövetség állandó megbízottként Vejtey (Kölbig) Ferencet delegálta. Ettől kezdve a magyar gyűjtők külföldi kiállításokon való bemutatkozásai szövetségi szervezésben történtek, amely körülmény mind a kijutások számát, mind a kiállított anyagok színvonalát tekintve emelkedő tendenciát eredményezett. A FIP felé az első diplomáciai megmozdulás akkor történt, amikor az 1930-as berlini IPOSTA kiállítás tapasztalatain okulva a szövetség elérte, hogy a magyar anyagot is bemutató kiállításokon a zsűrinek legalább egy magyar szakértő tagja is legyen. Ennek a sikernek az eredményeként hívták meg 1933-ban Bíró Marcellt a bécsi WIPA bírálóbizottságába. A szövetség kiadta a FIP nemzetközi bélyeg-kiállítási szabályzatát, és ennek nyomán elkészítette a belföldi kiállítási szabályzatot is. A szövetség katalógusbizottsága pedig egyeztetett a külföldi nagy katalóguskiadó cégekkel a magyar bélyegek beárazásával kapcsolatban. Közülük leginkább flexibilisnek a Michel-céget találták.

A Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége a magyar filatélia szakmai színvonalának emeléséről különféle programok, kiállítások, előadások szervezésével, kiadói tevékenység folytatásával gondoskodott. A bélyegnapok rendezése mellett előadások hangzottak el többek között a következő témákban: utánvéseinkről, magyar bélyegek nemzetközi megvilágításban, a magyar bélyegek vízjeleiről, fogazási változatairól, a nem postai bélyegek gyűjtéséről, az ifjúsági bélyeggyűjtésről, a különleges postai lebélyegzésekről, a bélyeggyűjtők indokolt panaszairól és a bélyeggyűjtők hátramaradtjainak jogvédelméről. 1928 decemberében megérkezett a Fournier hamisítványait tartalmazó gyűjtemény a szövetség megrendelésre, 1929. január 21-én az Amatőrök, 22-én a Hungária, 23-án az ELMA, 24-én a LEHE, 25-én a Pannónia rendezett külön összejövetelt a tagoknak való bemutatására. E gyűjtemény értéke akkor 3 millió svájci frank körül volt.

1928 végén a Postavezérgazgatóság átiratban kérte a szövetséget, hogy készítsessen egy magyar filatéliai szakszótárt, amit 1930-ban adtak ki Iván Kornél szerkesztésében. 1942-ben a szövetség kiadásában jelent meg a Magyar bélyegek árjelző könyve, aminek függeléke Schönhofer tanulmánya volt a Magyar bélyegek vízjelei címmel. 1934-ben az általuk kidolgozott csereszabályzatot küldték meg véleményezésre a tagegyesületeknek, amit végül az egyeztetések után 1936-ban nyomtattak ki és vezettek be.

A szövetség jó kapcsolatait felhasználva védte tagjai érdekeit a hivatalos szervekkel való megegyezések révén. A hamisítások problémájának megszüntetése érdekében a Bélyegvizsgáló állomás felállítása mellett kezdeményezte a végül 1932-ben, hosszas egyeztetések után megszületett bélyegtörvényt (1932. évi XXI. tc.), amely Európában az elsők között nemcsak a forgalomban lévő, hanem a forgalomból kivont, illetve a felhasznált bélyegek hamisítását is büntette (gyűjtők kárára elkövetett hamisítás).

A Postavezérgazgatósággal élő kapcsolatot tartott a bélyegbizottsági munka révén, amelyben a szövetség képviselője állandó helyet kapott, de az először 1936. december 4-én megszervezett, majd 1937-ben rendszeresített bélyegértekezletek révén is, amelyeken a bélyeggyűjtők kívánságait a posta felé közvetíthették. Az első ilyen értekezlet témái a következők voltak: postai selejtanyag értékesítésének módja, 1938. évi bélyegkiadási program, új kiadások fotóinak megküldése, filatelista küldemények bélyegzésének kivitele,

¹² *Filatéliai Kurír*, 1927. 2. szám, 22. p.

Szövetségi kirándulás Budafokon, 1936

Bélyegmúzeum bélyegvizsgálatának kérdései, nemzetközi bélyegcsere-forgalom, ifjúsági bélyeggyűjtők különleges támogatása. Emellett elhatározták az évenkénti értekezletek rendszeresítését. A postával való kapcsolatokat sokáig terhelte az 1920 decemberében létrehozott Bélyegértékesítő Iroda működése, amely deviza-beszolgáltatási kötelezettség nélkül vihette külföldre a bélyegeket, ugyanakkor a forgalomból kivontakat irreálisan magas áron adta a belföldi bélyeggyűjtőknek. Ezzel kapcsolatban az első eredményt 1928-ban sikerült elérni, mikor május 1-jétől a Bélyegértékesítő Iroda megszüntette az addigi 10%-os felárat a belföldi forgalomban, és a külföld felé 5%-ra mérsékelte. Teljes győzelmet pedig az jelentett, amikor 1938-ban elérték, hogy a Bélyegértékesítő Iroda többé nem adhat el külföldre bélyeget, így ez a magyar bélyegkereskedelem privilégiuma lett. A gazdasági válság következtében bevezetett valutazárlat kérdésében, ami szinte lehetlenné tette a külföldi bélyegcserét, a Magyar Nemzeti Bankkal jutottak egyezségre, amennyiben a kérdést kölcsönös engedmények alapján előbb szabályozták, majd a bélyegek külföldre való kiküldését újra engedélyezték. A szabályozás első eredményeként a külföldi bélyegcsere engedélyezésével a bank a szövetséget bírta meg. A szövetség csak saját tagjai számára adta ki a küldeményekhez csatolandó kék tanúsítványt, amellyel minden tag havonta 200 pengő összértékben, de legalább négy országba szóló négy küldeményt cserélhetett, tehát ugyanazon országba havonta 50 pengő értékben lehetett küldeményt juttatni. A könnyítés Belgium, Portugália, Svájc, Svédország, Spanyolország és Szlovákia vonatkozásában élt. Nem szövetségi tagok a Nemzeti Banknál esetenként szerezhettek csak engedélyt. A zárlatot 1938 márciusában oldották fel véglegesen.

A szövetség mindig is hangsúlyt helyezett az ifjúsági bélyeggyűjtés helyzetének megoldására, így 1934-ben Bobrovniczky Tamás beadványt intézett Hóman Bálint kultuszminiszterhez, hogy tegye lehetővé a bélyeggyűjtőkörök alakítását az iskolákban (néhány intézetben kívül a legtöbb helyről ugyanis száműzve volt).¹³ Sikerült is elérni a tanügyi rendelet enyhítését, így 1936-ban a PAX ifjúsági bélyeggyűjtő egyesület által hűsvétkor rendezett bélyegkiállítás fővédnöke már a szövetség elnöke lehetett.

Bár a tagegyesületekkel nem volt mindig felhőtlen a kapcsolat, a nézeteltéréseket végül minden esetben sikerült rendezni. Tagjaival többször is konfliktusba keveredett, a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Egyesülete például egy vitás kérdés miatt már 1926 decemberében kilépett a szövetségből, és csak 1937-ben tért vissza, vagy a Debreceni Bélyeggyűjtő Egyesület 1932-ben anyagi okokból hagyta el a szövetség kereteit, majd a helyzet rendeződése után visszatért. De konfliktus bontakozott ki 1933 végén az Orosházi Bélyeggyűjtő Egyesülettel is, aminek oka az volt, hogy a pengő-filléres kiegészítő bélyegek két drága címletet a vidéki gyűjtők nem kapták meg névértéken. (Egyébként a pestiek sem, mert ezek tényleges postai forgalomba nem kerültek, így kezdettől sokszoros áron forgalmazta a Bélyegértékesítő Iroda.) A helyzet annyira elmergesedett, hogy az orosháziak külön vidéki szövetség alakítását szorgalmazták. Kezdeményezésüket Örvös János, a kitűnő lapszerkesztő és szakíró a Filatéliai Kurír hasábjain közzétett felhívással karolta fel, amelynek nyomán viharos gyorsasággal még ugyanabban az évben megalakult a Fővárosi és Vidéki Bélyeggyűjtők Egyesülete, a FÉVBE. Az új tömörülés sok régi és újonnan alakult együletet vonzott magához, míg végül 1938. január 1-jén maga is csatlakozott a szövetséghez. Így már teljes létszámban kezdhettek neki a legnagyobb közös vállalkozás, a III. ORBÉK kiállítás megrendezéséhez. A III. Országos Bélyegkiállítást az Eucharisztikus Kongresszussal egy időben, 1938. május 22. és 31. között rendezte meg a szövetség, Neuhold Kornél, a LEHE elnöke igen hathatós közreműködésével. Neuhold tervei alapján készült a kiállítási bélyeg, az ORBÉK-blokk is. A kiállítást az Andrássy út 3. szám alatt a gyárigazgatók klubjában rendezték meg, a költségek fedezésére 1 pengős belépődíjat szedtek, ami egy blokk megvásárlására jogosított. Mintegy 12 000 fizető vendég volt kíváncsi a bemutatóra, így a szövetség anyagi helyzete stabilizálódott, és lehetőség nyílt a kávéházi elhelyezés helyett saját otthon berendezésére. 1938. július első napjaiban megint csak Neuhold Kornél szervező munkájának eredményeként a Magyar Bélyeggyűjtő Egyesületek Szövetsége beköltözött a bélyegotthon Paulay Ede utcai részébe, ahol az összes budapesti egyesület helyet kapott. 1938-ban és 1939-ben a visszacsatolt Felvidék és Kárpátalja egyesületei is beléptek a szervezetbe, 1940-ben két kolozsvári egyesület, 1941-ben pedig egy szabadkai és egy újvidéki társaság csatlakozásával 1944-re tagegyesületeinek száma 58-ra emelkedett, ezekben körülbelül 5-6000 gyűjtőt tartottak nyilván.

¹³ A kevés kivétel egyikeként 1929 januárjában Ady Lajos (Ady Endre öccse) debreceni tankertületi főigazgató köriratot intézett a középiskolai igazgatókhoz, hogy törekedjenek iskoláikban bélyeggyűjtő egyesületeket szervezni. Ecsetelte az ezzel járó pedagógiai előnyöket is. Megbízta Cwick Lajos középiskolai tanárt egy országos középiskolai filatéliai szervezet alapszabályainak kidolgozásával. Elképzelése szerint ez az országos szövetség ifjúsági szervezete lett volna.

Summary in English

The Yearbook of the Communications Museum Foundation

In previous yearbooks published by the Communications Museum Foundation established in 1990 by the three succeeding companies of the Hungarian Postal Service (Magyar Posta Zrt., Magyar Telekom Nyrt. and Antenna Hungária Zrt.) to operate the Postal Museum and the Stamp Museum, foreign partner museums were provided with an English version of the preface, full work plans, work plan reports and summaries of articles written by the staff. These reports gave account of economic indicators, current events, and research results relevant to the two museums with collections of national significance as well as to the 12 affiliate postal museums operating in the capital and in various parts of the country. In this current yearbook, contrary to our custom and with consideration for the worldwide economic crisis, which has affected not only Hungary, but our founder as well, we now endeavour to provide more concise reports on the events of 2008 and 2009 in this issue with a more modest appearance in an order indicated by our table of contents.

László Egervári, Managing Director of the Communications Museum Foundation sets forth, following the introductions, to disclose the general and financial reports for 2008, the work plan approved by the board of trustees and the board of supervision for 2009, followed by the foundation's general and financial report for 2009 and the work plan approved by the board of trustees and the board of supervision for 2010. The managing director also reports on the achievements and the difficulties faced by the two museums operated by the foundation as well as on the work done by the board of trustees and the supervisory board in these periods. (pp. 5–53)

Ildikó Makkai-Várkonyi, Director of the Postal Museum, gives account of events and happenings during two years of the life of the museum in an article entitled *Historia domus – Postamúzeum (Postal Museum), 2008* and *Historia domus – Postamúzeum (Postal Museum), 2009*. This serves as a short supplement to the Managing Director's reports outside the boundaries of the report genre with details and some additional events. She provides a detailed account of the restoration work done in the permanent exhibitions of the mother museum and the affiliated museums, the organisation of seasonal exhibitions, the museological and collection management work as well as the results of conducted researches. (pp. 54–78)

Alexandra Halász, museologist at the Stamp Museum also gives account of these two years of the museum's life in her article entitled *Historia domus – Bélyegmúzeum (Stamp Museum), 2008* and *Historia domus – Bélyegmúzeum (Stamp Museum), 2009*. She also provides insight into Hungarian stamp issuing since the museum is often home to the introduction ceremonies of new stamps issued by Magyar Posta Zrt. The museum also hosts numerous exhibitions relating to Hungarian and international jubilee events and conferences thanks to the rich subject matter of the stamps' imagery. (pp. 79–98)

Administrator Lászlóné Rázga and museologist László Jakab paired up to commemorate the 80th anniversary of the Krisztina Telephone Exchange, the first automated switchboard in Hungary. The study discusses the imperative automation of telephone exchanges, the

list of prominent Hungarian manufacturers as well as the ideas of Hungarian postal engineers and the main features and operation of the Rotary 7A1 exchange, which was considered state-of-the-art in 1928 but was later replaced by the stored program controlled digital exchanges. (pp. 99–109)

Restorer Éva Kozmáné Grünwald writes about her recent work under the title *Hétpecsétes titok* (Seven-seal Secret). She undertook the restoration of over two thousand wax seals on 124 sheets. She begins her essay with a short historical overview of the application of wax seals followed by a review of the cleaning and restoring processes of the seals with special attention to the importance of safe storage to then conclude her paper with the introduction of an envelope closed with seven seals. (pp. 110–116)

An article by museologist József Hajdú introduces the reader to the connection between prominent 19th century Hungarian photographer György Klösz (1844–1913) and the Hungarian Royal Postal Service as well as the historical significance of his albums guarded by the Postal Museum, which include photographs of document value. The article also informs us about how the museum managed to restore the invaluable album of newscast history photos from its own sources and tender funds in order to preserve it for the following generations in pristine condition. (pp. 117–122)

In her piece entitled *A Postamúzeum könyvtárában végzett gyűjteményi munkák 2001-től napjainkig* (Collection work conducted in the Library of the Postal Museum from 2001 to our days), librarian Adrienn Kovács reviews nearly a decade of work and events related to the collection of over 15,000 volumes of the library, which is open to the general public but primarily maintained for history researchers of the profession. The article focuses on the more significant accessions, the retrospective processing work, and the stock systemisations aimed at a more transparent storage system. (pp. 123–129)

Museologist Ibolya Bartók, who is a researcher of the life and work of the highest ranking postal officers of the era following the Austro-Hungarian Compromise, reveals in her study entitled *Nagy elődeink* (Our great predecessors) the life and work of Ákos Tersztyánszky (1876–1956) Undersecretary (1937) and Managing Director of the Hungarian Postal Service (1935–1939) after having gathered and processed his legacy. The study discusses the historical value of the photo and document material of 136 items donated to the Postal Museum by two families. (pp. 130–156)

Museologist Jenő Szabó reports on a very successful seasonal exhibition at the Stamp Museum in 2008, which displayed a cross section of painter and graphic artist György Konecsi's (1908–1970) life work, ranging from stamps and posters through book illustrations and etchings to paintings. The author also touches on the Stamp Museum's memorial session, where art historians, students, still living colleagues and researchers gathered to appreciate the artist's career. (pp. 157–166)

In her article entitled *Kulturális értékeink az új magyar bélyegeken* (Our cultural values on new Hungarian stamps), museologist Ágnes Schuller tells the reader about the thematic and successes of the stamp exhibition held in Luoyang, China in April 2009 with the aim of promoting Hungary. (pp. 167–169) Her other article reports on the exhibition opened in October 2009 in the Stamp Museum to commemorate 140 years of Hungarian-Japanese diplomatic relations and to commemorate the 50th anniversary of their renewal. She also

makes mention of the stamp sheetlet designed in Hungarian-Japanese collaboration for this occasion. (pp. 174–177)

The article entitled *Korok ruhái bélyegképeken* (Garments of ages on stamps) by museologist Alexandra Halász introduces the large seasonal exhibition held at the Stamp Museum in June 2009 featuring a thematic selection of international stamps that also provide insight into the dress culture of various ages and the history of ever-changing fashions. Besides stamps, dolls were also displayed at the exhibitions dressed into custom garments and a fashion show was held on the opening day with the co-operation of fashion design students to great public appeal. (pp. 170–173)

One of the articles by Gabriella Nikodém, Director of the Stamp Museum evokes the colourful world of the highly distinguished and recently deceased fine artist János Kass (1927–2010) along with his pursuits in the designing of graphics, books, and stamps by commemorating the exhibition held recently in his honour. (pp. 178–181) Her other article is a closing piece for her article series published in earlier yearbooks, which unveils the history of the Pannonia Stamp Collectors' Club and the Association of Hungarian Stamp Collectors' Clubs between 1907 and 1947 based on sources in professional literature and archive research. (pp. 182–198)

**A Hírközlési Múzeumi Alapítvány
munkatársai**

Alapítványi, kuratóriumi és felügyelőbizottsági munkatársak

Egervári László

Magyar Erika

Vighné Zámbó Zita

Kiss Ágnes

Németh Krisztina

Csintalan Lászlóné

Majzikné Szívós Ibolya

Kusnyir Sándor

Kurucz István

Feczko Iván

Oláh Tünde

Gáspárné Kovács Éva

Szilágyi Maya

Gárdosné
Petényi Erzsébet

Varga Mihály

Dr. Tormási György

Hírközlési Múzeumi Alapítvány

Budapest VI., Andrásy út 3.

Postacím: 1372 Budapest, Postafiók: 441.

E-mail: info@postamuzeum.hu

Honlap: <http://www.postamuzeum.hu>

Név	Beosztás	Szakterület
Egervári László	ügyvezető igazgató	alapítványi igazgatás
Magyar Erika	gazdasági vezető	alapítványi gazdálkodás
Vighné Zámbó Zita	titkárságvezető	alapítványi ügyvitel
Kiss Ágnes	gazdasági ügyintéző	alapítványi munkaügyek
Németh Krisztina	gazdasági ügyintéző	alapítványi munkaügyek
Csintalan Lászlóné	archívumi referens	munkaügyi archívum
Majzikné Szívos Ibolya	gondnok	alapítványi üzemvitel
Kusnyir Sándor	anyagmozgató	alapítványi üzemvitel

Kuratórium

Kurucz István	kuratóriumi elnök	független képviselő
Feczkó Iván	kuratóriumi tag	Magyar Telekom Nyrt. képviselője
Oláh Tünde	kuratóriumi tag	Magyar Posta Zrt. képviselője
Gáspárné Kovács Éva	kuratóriumi tag	Antenna Hungária Zrt. képviselője
Szilágyi Maya	kuratóriumi tag	független képviselő

Felügyelőbizottság

Gárdosné Petényi Erzsébet	bizottsági elnök	Magyar Posta Zrt. képviselője
Varga Mihály	bizottsági tag	Magyar Telekom Nyrt. képviselője
Dr. Tormási György	bizottsági tag	Antenna Hungária Zrt. képviselője

Postamúzeumi munkatársak

Makkai-Várkonyi
Ildikó

Heckenast Gábor

Mészáros Zoltán

Hajdú József

Bartók Ibolya

Kovács Adrienn

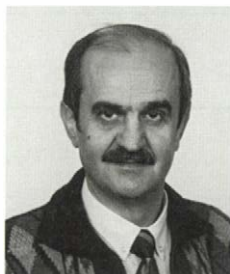
Kozmáné
Grünwald Éva

Varga Zsuzsanna Ilona

Uhl Józsefné

Jakab László

Béres László

Postamúzeum

Budapest VI., Andrásy út 3.
Postacím: 1372 Budapest, Postafiók: 441.
E-mail: info@postamuseum.hu
Honlap: <http://www.postamuseum.hu>

Név	Beosztás	Szakterület
Makkai-Várkonyi Ildikó	múzeumigazgató	postatörténeti tárgyi gyűjtemény
Heckenast Gábor	muzeológus	műsorszórás-történeti tárgyi gy.
Mészáros Zoltán	gyűjteménykezelő	dokumentációs gyűjtemény
Hajdú József	muzeológus	hang- és képtári gyűjtemény
Bartók Ibolya	muzeológus	adattári gyűjtemény
Kovács Adrienn	könyvtáros	könyvtári gyűjtemény
Kozmáné Grünwald Éva	papírrestaurátor	kiállítás-kivitelezés
Varga Zsuzsanna Ilona	hosztesz	látogatók fogadása
Uhl Józsefné	takarító	üzemvitel
Jakab László	ny. muzeológus	távközlés-történeti tárgyi gyűjt.
Béres László	ny. szaktanácsadó	posta- és távközléstörténet

Bélyegmúzeumi munkatársak

Nikodém Gabriella

Kiss Ildikó

Halász Alexandra

Szabó Jenő

Schuller Ágnes

Petrényiné Szőts Anna

Sajtos Gáborné

Zombor Zoltán

Czeglédi Gábor

Kiss Béláné

Máté János

Oláh Kálmánné

Pintérné Kun Anna

Bélyegmúzeum

Budapest VII., Hársfa u. 47.

Postacím: 1400 Budapest, Postafiók 86.

E-mail: belyegmuzeum@t-online.hu

Honlap: <http://www.belyegmuzeum.hu>

Név	Beosztás	Szakterület
Nikodém Gabriella	múzeumigazgató	klasszikus magyar bélyegtörténet
Kiss Ildikó	ügyviteli előadó	múzeumi ügyvitel
Halász Alexandra	muzeológus	Amerika és Ausztrália bélyegtört.
Szabó Jenő	muzeológus	modern magyar I. bélyegtörténet
Schuller Ágnes	muzeológus	modern magyar II. bélyegtörténet
Petrényiné Szóts Anna	segédmuzeológus	Ázsia és Afrika bélyegtörténete
Sajtos Gáborné	gyűjteménykezelő	Európa bélyegtörténete
Zombor Zoltán	könyvtáros, gyűjt. kezelő	könyvtári és grafikai gyűjtemény
Czeglédi Gábor	grafikus, gyűjt. kezelő	kiállítás-kivitelezés, nyomóeszköztár
Kiss Béláné	számadásvezető	gyűjteményi összesítés
Máté János	pénztáros	látogatók fogadása
Oláh Kálmánné	takarító	múzeumi ügyvitel
Pintérné Kun Anna	takarító	múzeumi ügyvitel

Postamúzeumi kiállítóhelyek munkatársai

Molnár Erika

Piltman Csabáné

Nagy Ferencné

Rázga Lászlóné

Molnár György

Hernitz Ferenc

Postamúzeumi kiállítóhelyek

Név	Beosztás	Szolgálati hely
Molnár Erika	múzeumgondnok	Postamúzeum, Balatonszemes
Piltman Csabáné	múzeumgondnok	Postamúzeum, Nagyvázsony
Nagy Ferencné	múzeumgondnok	Postamúzeum, Hollókő
Rázga Lászlóné	múzeumgondnok	Telefónia Múzeum, Budapest
Molnár György	múzeumgondnok	Teletár, Miskolc
Hernitz Ferenc	ny. gyűjteménykezelő	Postai és távközlési gyűjt., Sopron

Múzeumaink

Bélyegmúzeum • 1074 Budapest, Hársfa u. 47.

Postamúzeum • 1061 Budapest, Andrásy út 3.

Kiállítóhelyeink

Postamúzeum • 8636 Balatonszemes, Bajcsy-Zsilinszky út 46.

Postamúzeum • 8291 Nagyvázsony, Temető u. 3.

Delizsánsz Kiállítóterem • 4026 Debrecen, Múzeum u. 3.

Postamúzeum • 6767 Ópusztaszer, Szoborkert 68.

Postamúzeum • 3176 Hollókő, Kossuth u. 80.

Telefónia Múzeum • 1014 Budapest, Űri u. 49.

Rádió és Televíziómúzeum • 2049 Diósd, Kőbányai út 11.

Postakürt Galéria • 3525 Miskolc, Kazinczy Ferenc u. 16.

Telegaléria • 7621 Pécs, Rákóczi út 19.

Emitel Telegaléria • 6400 Kiskunhalas, Mátyás tér 9.

Postamúzeum • 7621 Pécs, Jókai u. 10.

Postamúzeum • 9730 Kőszeg, Rajnis u. 3.

Távközlés-történeti bemutatóraktár, Teletár • 3529 Miskolc, Szentgyörgy tér 23.

Tartalom

<i>Egervári László: Előszó</i>	3
<i>Egervári László: A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2008. évi beszámolója</i>	5
<i>Egervári László: Gazdasági beszámolók</i>	11
<i>Egervári László: A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi munkaterve</i>	21
<i>Egervári László: A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2009. évi beszámolója</i>	27
<i>Egervári László: Gazdasági beszámolók</i>	35
<i>Egervári László: A Hírközlési Múzeumi Alapítvány 2010. évi munkaterve</i>	45
<i>Makkai-Várkonyi Ildikó: Historia domus – Postamúzeum, 2008</i>	54
<i>Makkai-Várkonyi Ildikó: História domus – Postamúzeum, 2009</i>	67
<i>Halász Alexandra: Historia domus – Bélyegmúzeum, 2008</i>	79
<i>Halász Alexandra: Historia domus – Bélyegmúzeum, 2009</i>	89
<i>Rážga Lászlóné – Jakab László: 80 éves az első magyarországi automata telefonközpont, a Krisztina Távbeszélő Központ</i>	99
<i>Kozmáné Grünwald Éva: Hétepcsétes titok</i>	110
<i>Hajdú József: Klösz György-fotóalbumok restaurálása</i>	117
<i>Kovács Adrienn: A Postamúzeum könyvtárában végzett gyűjteményi munkák 2001-től napjainkig</i>	123
<i>Bartók Ibolya: Nagy elődeink: Nádasi Tersztyánszky Ákos</i>	130
<i>Szabó Jenő: Volt egyszer egy Konecsni-centenárium</i>	157
<i>Schuller Ágnes: Kulturális értékeink az új magyar bélyegeken</i>	167
<i>Halász Alexandra: Korok ruhái bélyegképeken</i>	170
<i>Schuller Ágnes: Magyar–japán jubileumi év a Bélyegmúzeumban</i>	174
<i>Nikodém Gabriella: Kass János színes világa</i>	178
<i>Nikodém Gabriella: Hajdanvolt egyesületi és szövetségi élet</i>	182
Rövid tartalmi összefoglaló angol nyelven	199
A Hírközlési Múzeumi Alapítvány munkatársai	203

